

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

1944 ÅRS ALLMÄNNA SKATTEKOMMITTÉ

II

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

ÄNDRADE BESTÄMMELSER ANGÅENDE

BESKATTNING AV

LIVFÖRSÄKRINGSANSTALTER

OCH

LIVFÖRSÄKRINGSTAGARE

M. M.

S T O C K H O L M

1 9 4 8

Statens offentliga utredningar 1948

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med förslag rörande organisation och avlöningsförhållanden m. m. vid lantmäteristyrelsen och länslantmäterikontoren. Idun. 120 s. Jo.
2. Betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av verksamheten för jordbrukets yttre och inre rationalisering. Idun. 220 s. Jo.
3. Betänkande med förslag till ändrad butikstängningslagstiftning. Norstedt. 148 s. I.
4. Markutredningen. 1. Betänkande med förslag till vissa ändringar i expropriationslagstiftningen. Marcus. 169 s. Ju.
5. Trädgårdsundervisningen. Norstedt. 200 s. Jo.
6. Elkraftutredningens redogörelse nr 2:6—7. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Jönköpings län och Kronobergs län. Beckman. 75 s. K.
7. Parlamentariska undersökningskommissionen angående flyktingärenden och säkerhetstjänst. 3. Betänkande angående säkerhetstjänstens verksamhet. Norstedt. 490 s.; 1 pl. I.
8. Betänkande med förslag till ny Kungl. Maj:ts förordning angående explosiva varor m. m. Norstedt. 231 s. H.
9. Betänkande rörande Sveriges smalspåriga järnvägar. Del 3. Smalspåriga järnvägar i Östra Småland och Östergötland. Idun. 243 s. K.
10. Betänkande angående skärgårdstrafiken m. m. V. Petterson. 424 s. K.
11. Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 4. Förslag angående partiellt arbetsföras anställning i allmän tjänst. Katalog och Tidskriftstryck. 132 s. S.
12. Statens trädgårdsförsök. Norstedt. 75 s. Jo.
13. Betänkande angående statens järnvägars organisation. Del 1. Den centrala ledningen. Katalog. Tidskriftstryck. 55 s. K.
14. Den öppna läkarvården i riket. Idun. 411 s. I.
15. Elkraftutredningens redogörelse nr 2:16. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Skaraborgs län. Beckman. 48 s. K.
16. Förslag till sjöarbetstidslag. Hæggström. 101 s.
17. Betänkande angående utbildning av sjukskötare och annan sjukvårdspersonal. I. Kihlström. 228 s.
18. Betänkande rörande vägnämndernas och länsnämndernas arbetsuppgifter m. m. Beckman. 56 s.
19. Den svenska spritfabrikationen och dess avsättningsförhållanden. Marcus. 95 s. Fi.
20. Betänkande med förslag till åtgärder för höjande av trafiksäkerheten. Kihlström. 413 s. K.
21. Betänkande med förslag till planering och utrustning av militära matinrättningar. Kihlström. 101 s. Fö.
22. 1944 års allmänna skattekommitté. 2. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringsstagare m. m. Marcus. 227 s. Fi.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgör begynnelsen för bokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklelesiastikdepartementet. Jo. = jordbruksdepartementet.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1948:22
FINANSDEPARTEMENTET

1944 ÅRS ALLMÄNNA SKATTEKOMMITTÉ

II

BETÄNKANDE MED FÖRSLAG

TILL

ÄNDRADE BESTÄMMELSER ANGÅENDE

BESKATTNING AV

LIVFÖRSÄKRINGSANSTALTER

OCH

LIVFÖRSÄKRINGSTAGARE

M. M.

STOCKHOLM 1948
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
478420

STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIET
SÖDERSTRÅKET 10

1914 ÅRS ALLMÄNS RÄTTSMÖRDE

II

REDAKÖREN OCH FÖRSLÄG

1914

INDRÅDE BESTÄMMELSER ANGÅENDE

BESKÄTTNING AV

LIVFÖRSÄKRINGSÄNSTÄLLNING

1914

LIVFÖRSÄKRINGSSTYRELSEN

STOCKHOLM 1914
STATENS OFFENTLIGA TRYCKERIET

1914

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Med skrivelse den 8 december 1944 har 1944 års allmänna skattekommitté till Herr Statsrådet överlämnat betänkande med förslag till förfarande vid avveckling av krigskonjunkturbeskattningen. Kommittén har därefter fortsatt sitt arbete i enlighet med givna direktiv.

I kommitténs sammansättning hava under tiden vissa förändringar ägt rum. Genom beslut den 19 februari 1945 har Herr Statsrådet befriat professor A. Montgomery från dennes uppdrag. Ledamoten i kommittén, direktören N. W. Lundblad, har avlidit den 25 september 1947. Genom beslut den 26 september 1945 har Herr Statsrådet förordnat filosofie doktorn F. Lundberg och byråchefen H. A. Prawitz att såsom experter biträda kommittén i beskattningsfrågor rörande försäkringsväsendet. Lundberg har på därom gjord framställning entledigats från sitt förordnande den 15 oktober 1946. Den 14 maj 1947 har Herr Statsrådet uppdragit åt direktören, f. d. revisionssekreteraren G. W. Hemberg att vara ledamot i kommittén med uppgift att delta i behandlingen av frågor angående beskattningen av försäkringsanstalter och försäkringstagare.

Kommittén har närmast varit sysselsatt med sistnämnda beskattningsfrågor.

Från organisationer och enskilda hava inkommit ett flertal framställningar rörande dessa frågor.

Kommittén får härmed vördsamt såsom del II av sitt betänkande avlämna redogörelse för kommitténs utredning och förslag till ändrade bestämmelser angående beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare m. m.

Stockholm den 31 december 1947.

K. G. A. SANDSTRÖM.

E. BROWALDH

W. HEMBERG

ERIK LINDAHL

AXEL STRAND

OSC. WERNER

/ *Nils G. Lindquist.*

Med aktivitet den 2 december 1947 har 1947 års allmänna årsstämma till Helt Statistiskt överlämnat beträffande med förslag till förändring av utveckling av rikskonjunkturstatistiken. Kommitteens förslag till förändring av arbetet i samband med denna direktiv.

I kommitténs sammansättning hade under föregående års årsstämma beslut den 19 februari 1947 för Helt Statistiskt beträffande av A. Montgomery från denna uppger i betänkandet i kommitténs betänkande av N. W. Lundblad, där förbild den 25 september 1947. Genom beslut den 20 september 1947 har Helt Statistiskt förordnat följande medlemmar: H. A. Jönsson och H. A. Jönsson till samma expertgrupp för denna beträffande besöksstatistik. Beträffande förslag till förändring av arbetet i samband med denna direktiv. Den 14 maj 1947 har Helt Statistiskt uppdragit N. W. Lundblad till en kommitté i beträffande till förändring av arbetet i samband med denna direktiv. Kommitteens beträffande besöksstatistik.

Kommittén har utarbetat ett förslag till förändring av arbetet i samband med denna direktiv. För att förändring av arbetet i samband med denna direktiv. Kommitteens beträffande besöksstatistik. Kommittén har utarbetat ett förslag till förändring av arbetet i samband med denna direktiv. Kommitteens beträffande besöksstatistik.

Stockholm den 31 december 1947.

K. G. A. SÄKSTROM

E. PROVALD

W. HEMBERG

ÖSC. WILNER

AZEL STRAND

W. G. LINDQVIST

Innehållsförteckning.

Författningsförslag.

	Sid.
Kommunalskattelagen	9
Förordningen om statlig inkomstskatt	26
Förordningen om statlig förmögenhetsskatt	28
Taxeringsförordningen	32
Uppbördsförordningen	35
Förordningen om arvsskatt och gåvoskatt	37
Förordningen om kvarlåtenskapsskatt	41

Motiv.

Avd. I.

Gällande regler för beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkrings- tagare	42
Inledning	42
Kap. 1. Inländsk försäkringsanstalt	44
§ 1. Historik	44
§ 2. Gällande rätt; livförsäkringsrörelse	46
A. Överskottet å rörelsen	46
Driftkostnad. — Avsättning till försäkringsfond för egen räkning. — Avsättning till premieåterbäringsreserv. — Avsättning till i lag före- skrivna säkerhetsfond. — Avsättning till utjämningsreserver. — Av- sättning till livränteförsäkringsrörelsens garantifonder. — Avsätt- ning av ränta till vinstreserv.	
B. Ränteskatteunderlaget	50
C. Särskild begränsning av skattskyldigheten för svensk livför- säkringsanstalt	53
§ 3. Gällande rätt; sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse	54
Kap. 2. Utländsk försäkringsanstalt	54
Kap. 3. Försäkringstagarnas beskattning	56
§ 1. Inledning	56
§ 2. Begreppen pensionsförsäkring och försäkring mot engångspremie	57
A. Historik	57
B. Gällande rätt	59
I. Rena livränteförsäkringar, vilka betecknas såsom pen- sionsförsäkringar	59
Ålderspension. — Invalidpension. — Familjepension.	
II. Kombinerade livränte- och kapitalförsäkringar, vilka betraktas såsom pensionsförsäkringar	61
Försäkringar, där på grund av kapitalförsäkringen engångs- belopp kan utfalla. — Försäkringar, där kapitalförsäkringen städse har karaktär av inkomstförsäkring.	
III. Andra kombinationer av livränte- och kapitalförsäk- ringar	63

	Sid.
IV. Försäkring mot engångspremie	63
§ 3. Försäkringar där premien får avdragas och utfallande belopp i princip beskattas helt	64
Livräntan utgår på grund av pensionsförsäkring, för vilken avgifter erlagts på grund av tjänst. — Livräntan utgår på grund av pensionsförsäkring, för vilken avgifter erlagts annorledes än på grund av tjänst, dock ej mot engångspremie. — Folkpension samt frivillig statlig pensionsförsäkring. — Utfallande kapitalförsäkringsbelopp, vilka beskattas såsom intäkt.	
§ 4. Försäkringar där premien i princip ej får avdragas och utfallande försäkringsbelopp beskattas efter viss reduktion	67
§ 5. Försäkringar där premien i princip ej får avdragas och utfallande försäkringsbelopp ej beskattas	68
§ 6. Annan skattepliktigt intäkt på grund av försäkring än försäkringsbelopp	68
I. Premieåterbäring och annan till försäkringstagare utdelad vinst	68
II. Vissa på grund av pensionsförsäkring utgående belopp samt förändring av pensionsförsäkring till kapitalförsäkring ...	69
§ 7. Av sociala skäl föranledda avvikelser från principerna	69
I. Livräntebelopp, som utgå på grund av försäkring	69
A. Historik	69
B. Gällande rätt	71
II. Rätt att åtnjuta avdrag för premier intill 200 kronor	72
Avd. II.	
Kritik av gällande beskattningsregler	74
Kap. 1. Den teoretiska motiveringen för gällande bestämmelser	74
§ 1. I allmänhet	74
§ 2. Beskattning av ränta på premiereserv för pensionsförsäkring .	80
Kap. 2. Praktiska olägenheter av gällande beskattningsregler	82
§ 1. Beskattningen av försäkringstagare	82
§ 2. Beskattningen av försäkringsanstalter	94
Avd. III.	
Allmän motivering	99
Kap. 1. Principiella synpunkter på beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare	99
§ 1. Utvecklingen av företagsformerna inom livförsäkringsrörelsen	99
§ 2. Överskott härrörande från dödlighetsvinst och omkostnadsbesparing	101
§ 3. Ränteinkomst	104
§ 4. Aktieägarnas andel i överskottet	106
§ 5. Övriga inkomster	106
§ 6. Avdragsrätt för försäkringspremier samt beskattning av utfallande försäkrings- och vinstbelopp	108
§ 7. Annan personförsäkring än livförsäkring	111
Kap. 2. Beskattning av inländska försäkringsanstalter, vilka driva livförsäkringsrörelse eller rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år	112
§ 1. Rörelse avseende andra direkt meddelade inländska livförsäkringar än pensionsförsäkringar	112

	Sid.
§ 2. Den s. k. spärregeln vid ränteskattens beräkning	114
§ 3. Rörelse avseende direkt meddelade utländska livförsäkringar och rörelse avseende i återförsäkring övertagna livförsäkringar	115
§ 4. Frågan om beskattning av rörelse avseende pensionsförsäkringar eller sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år jämte frågan om fördelning av intäkter och avdrag mellan olika försäkringsgrenar	117
§ 5. Frågan om beskattning av aktieutdelning i anstalter, som äro aktiebolag	118
§ 6. Understödsföreningar och pensionsstiftelser	120
A. Understödsföreningar	120
B. Pensionsstiftelser	122
§ 7. Skattesatsen vid den statliga inkomstbeskattningen	125
Kap. 3. Beskattning av utländska anstalter, vilka driva livförsäkringsrörelse	128
Kap. 4. Försäkringstagarnas beskattning	131
§ 1. Begreppet pensionsförsäkring	131
§ 2. Beskattning av utfallande försäkringsbelopp samt avdragsrätt för försäkringspremier	135
A. Annan livförsäkring än pensionsförsäkring	136
B. Pensionsförsäkring	138
C. Sjuk- och olycksfallsförsäkring	142
D. Arbetslöshetsförsäkring	143
E. Ledareförsäkring	143
§ 3. Inkomstbeskattning av ränta å premiereserv samt förmögenhetsbeskattning av premiereserven	144
A. Annan livförsäkring än pensionsförsäkring	145
B. Pensionsförsäkringar	156
Kap. 5. Frågan om rörelseidkares rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse	158
Pensionsstiftelser, bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser. — Andra pensionsanstalter.	
Kap. 6. Sammanfattning	164

Avd. IV.

Speciell motivering	168
Förslaget till ändringar i kommunalskattelagen	168
Anvisningar	175
Övergångsbestämmelserna	180
Förslaget till ändringar i förordningen om statlig inkomstskatt	185
Förslaget till ändringar i förordningen om statlig förmögenhetsskatt	186
Kapitaliseringstabellerna	187
Övergångsbestämmelserna	190
Förslaget till ändringar i taxeringsförordningen	191
Förslaget till ändringar i uppbördsförordningen	194
Förslaget till ändringar i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt	195
Förslaget till ändring i förordningen om kvarlåtenskapsskatt	200

Bilagor.

Bilaga 1. PM angående beräkningarna av vissa tabeller	201
Bilaga 2. PM angående pensionsförsäkringsformerna	208

Särskilda yttranden.

Särskilt yttrande av kommitténs ledamot herr Strand	214
Särskilt yttrande av kommitténs expert herr Prawitz	215
Sakregister	221

Vissa i betänkandet använda förkortningar.

- Bet. 1923 = Betänkande om inkomst- och förmögenhetsskatt (SOU 1923: 69 och 70).
- Bet. 1924 = Betänkande angående den kommunala beskattningen (SOU 1924: 53 och 54).
- Bet. 1926 = Betänkande angående beskattning av inländska juridiska personers inkomst och förmögenhet (SOU 1926: 18).
- Bet. 1937 = Lagberedningens förslag till lag om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser m. m. (SOU 1937: 13).
- Bet. 1939 = Betänkande med förslag till förordning om arvs- och gåvoskatt m. m. (SOU 1939: 18).
- Bet. 1941 = Betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder (SOU 1941: 5 och 6).
- Bet. 1946 = Förslag till lag om försäkringsrörelse m. m. (SOU 1946: 33 och 34).

FÖRFATTNINGSFÖRSLAG

Förslag

till

lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen

den 28 september 1928 (nr 370).

Häri genom förordnas, att 32 § 2 mom. och sjätte punkten av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 skola upphöra att gälla, att 19 §, 29 § 4 mom. 30 § 2, 3 och 5 mom., 31 §, 32 § 1 mom., 38 § 1 mom., 46 § 1 och 2 mom., 53 § 1 mom., 54 §, 59 § 2 mom. samt att anvisningarna till 18, 19, 24, 28—33, 38, 46 och 53 §§ nämnda lag¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse.

19 §.

Till skattepliktig — — — 100 kronor; vad som i annan form än livränta tillfallit den försäkrade eller hans dödsbo på grund av sjuk-, olycksfalls- eller arbetslöshetsförsäkring eller vad som annorledes än genom försäkring i annan form än livränta tillfallit någon såsom ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete;

kapital, som på grund av kapitalförsäkring utfallit vid inträffat försäkringsfall eller återköp av försäkringen, där det utfallna kapitalet icke är att anse såsom intäkt av rörelse;

ersättning på grund av försäkring av fast eller lös egendom i annat fall än då köpeskilling, som skulle hava influtit, därest egendomen i stället försålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse;

vinstandel eller premieåterbäring, som försäkringstagare fått uppbära från för-

Föreslagen lydelse.

19 §.

Till skattepliktig — — — 100 kronor; vad som uppburits på grund av annan livförsäkring än pensionsförsäkring eller på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring, som endast innefattar utfästelse om kapitalersättning eller, om även utfästelse om livränta förekommer, kapitalersättning överstigande livräntans högsta årsbelopp;

¹ Senaste lydelse av 30 § 5 mom., 31 §, 32 § 1 mom., 54 §, anv. till 33 § och anv. till 46 § se SFS 1923:370, av 29 § 4 mom., 59 § 2 mom., anv. till 18 §, punkt 1 av anv. till 24 § och punkterna 1 och 2 av anv. till 30 § se SFS 1930:190, av 46 § 1 och 2 mom., av punkt 1 av anv. till 31 § och punkt 10 av anv. till 32 § se SFS 1932:291, av punkt 2 av anv. till 29 § och punkt 6 av anv. till 53 § se SFS 1937:662, av punkt 5 av anv. till 28 § se SFS 1938:368, av 38 § 1 mom. se SFS 1943:45, av 30 § 2 mom. och punkterna 3 och 4 av anv. till 30 § se SFS 1943:263, av anv. till 19 § se SFS 1945:408, av 30 § 3 mom. se SFS 1946:52, av 53 § 1 mom. se SFS 1946:260, av 19 § se SFS 1947:45 samt av 32 § 2 mom. se SFS 1947:468.

Nuvarande lydelse.

säkringsanstalt på grund av avtal rörande annan försäkring än livränteförsäkring, därunder inbegripen överlevelse- och invalidränteförsäkring;

periodiskt understöd — — — allmänt barnbidrag;

(Se vidare anvisningarna.)

29 §.

4 mom. Avdrag — — — grundförbättring därå.

30 §.

2 mom. För *inländsk försäkringsanstalt* skall såsom nettointäkt anses överskottet å försäkringsrörelsen samt beträffande *livförsäkringsrörelse*, förutom överskottet å rörelsen, ett belopp (*ränteskatteunderlaget*) motsvarande en tredjedel av dels den beräknade räntan å premiereserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar, tillhörande anstaltens här i riket drivna rörelse, dels den ränta, som belöper å eller eljest tillförts premieåterbäringsreserv och vinstreserv för dylika försäkringar, dock att ränteskatteunderlaget icke må överstiga den på sätt i anvisningarna sägs begränsade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andel av behållningen å anstaltens hela verksamhet.

Vid beräkning av *inländsk försäkringsanstalts* överskott å försäkringsrörelse må från bruttointäkten göras avdrag för avsättning till försäkringsfond för egen räkning och premieåterbäringsreserv samt i den utsträckning, som närmare anges i anvisningarna, till andra fonder, i den mån de beräknas motsvara anstaltens förbindelser enligt ingångna försäkringsavtal, dock icke för annan avsättning till vinstutdelning än å livränteförsäkringar eller av ränta till vinstreserv för kapitalförsäkringar, som avses i föregående stycke.

3 mom. För försäkringsrörelse, som drivits av *utländsk försäkringsanstalt*, skall såsom här i riket skattepliktig nettointäkt upptagas 5 procent — — — bedriven försäkringsrörelse.

Föreslagen lydelse.

periodiskt understöd — — — allmänt barnbidrag;

(Se vidare anvisningarna.)

29 §.

4 mom. Avdrag — — — grundförbättring därå;

premier för annan livförsäkring än pensionsförsäkring.

30 §.

2 mom. Såsom nettointäkt av *skadeförsäkringsrörelse*, som drivits av *inländsk försäkringsanstalt*, skall anses överskottet å försäkringsrörelsen. Vid överskottets beräkning må från bruttointäkten göras avdrag för avsättning till premiereserv och ersättningsreserv för egen räkning samt i den utsträckning, som närmare anges i anvisningarna, till andra fonder. Rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för högst tio år hänföres till skadeförsäkringsrörelse.

Såsom nettointäkt av *livförsäkringsrörelse*, som drivits av *inländsk försäkringsanstalt*, *understödsförening* eller *pensionsstiftelse*, skall anses den enligt anvisningarna beräknade, på andra *inländska livförsäkringar* än pensionsförsäkringar belöpande delen av nettointäkten av kapital- och fastighetsförvaltning ävensom av rörelse avseende *utländska livförsäkringar* samt *utländska sjuk- och olycksfallsförsäkringar* för livstid eller för längre tid än tio år.

När särskilda omständigheter därtill föranleda, må Konungen medgiva nedläggning av den skattepliktiga nettointäkten.

Driver försäkringsanstalt såväl livsom skadeförsäkringsrörelse, må underskott å skadeförsäkringsrörelsen ej avdragas från nettointäkt av livförsäkringsrörelsen.

3 mom. I fråga om *utländsk försäkringsanstalt* skola bestämmelserna ovan i 2 mom. beträffande livförsäkring äga motsvarande tillämpning å anstaltens här i riket bedrivna rörelse. I övrigt skall för försäkringsrörelse, som drivits

Nuvarande lydelse.

5 mom. Från nettointäkten — — —
inkomst av rörelse.

(Se vidare anvisningarna.)

31 §.

Till tjänst — — — tillfällig arbets-
anställning.

Med tjänst likställes rätt till:
pension, annan livränta och undan-
tagsförmåner; periodiskt understöd —
— — avdrag därför;

inkomst — — — annan fastighet.

(Se vidare anvisningarna.)

32 §.

1 mom. Till intäkt av tjänst hänfö-
ras:

avlöning, arvode, — — — tjänsten;
vad som tillflutit skattskyldig såsom
pension, annan livränta, undantagsför-
måner, periodiskt understöd — — —
31 § avses, i den mån ej annat följer
av vad nedan i 2 mom. stadgas;

vad som ingått till allmän kassa från
ledig ecklesiastik syssla.

Har tjänsteinnehavare — — — annan
fastighet.

2 mom. Har livränta utgått på grund
av försäkring, skall såsom skattepliktig
intäkt räknas:

a) om livräntan utgått på grund av
pupillförsäkring för vilken avgifter er-
lagts på grund av tjänst eller vilken
tagits annorledes än mot engångspremie,
försåvitt livräntetagaren under beskatt-
ningsåret fyllt högst 21 år:

livräntans hela belopp med avdrag
av 600 kronor;

b) om livräntan i fall, som ej inbe-
gripas under a) utgått på grund av
pensionsförsäkring, för vilken avgift på

Föreslagen lydelse.

av sådan anstalt, såsom här i riket skat-
tepliktig nettointäkt upptagas 5 procent
— — — bedriven försäkringsrörelse.

5 mom. Från nettointäkten — — —
inkomst av rörelse. I fråga om försäk-
ringsanstalt, vilken driver såväl liv-
som skadeförsäkringsrörelse, må dock
sådant inkomstbelopp, i den mån det
hänför sig till skadeförsäkringsrörelsen,
ej frånräknas nettointäkt av livförsäk-
ringsrörelsen.

(Se vidare anvisningarna.)

31 §.

Till tjänst — — — tillfällig arbets-
anställning.

Med tjänst likställes rätt till:
pension, annan livränta, sjukpenning,
arbetslöshetsunderstöd och undantags-
förmåner; periodiskt understöd — — —
avdrag därför.

(Se vidare anvisningarna.)

32 §.

1 mom. Till intäkt av tjänst hänfö-
ras:

avlöning, arvode — — — tjänsten;
vad som tillflutit skattskyldig såsom
pension, annan livränta, i den mån den-
samma icke jämlikt bestämmelserna i
19 § är fritagen från skatteplikt, perio-
diskt understöd — — — 31 § avses;

vad som på grund av försäkring till-
fallit skattskyldig såsom arbetslöshets-
understöd eller såsom sjukpenning i
andra fall än i 19 § sägs.

Har tjänsteinnehavare — — — annan
fastighet.

(2 mom. utgår.)

Nuvarande lydelse.

grund av tjänst erlagts av arbetsgivaren eller av den anställde:

livräntans hela belopp;

c) om livräntan eljest utgått på grund av pensionsförsäkring annorledes än mot engångspremie:

livräntans hela belopp; samt

d) om livräntan utgått på grund av annan försäkring än här ovan sagts och livräntetagaren under beskattningsåret

fyllt högst 35 år	80) procent av liv- räntans belopp
» 36 till och med 47 år	70	
» 48 » » » 56 »	60	
» 57 » » » 63 »	50	
» 64 » » » 69 »	40	
» 70 » » » 76 »	30	
» 77 » » » 86 »	20	
» minst 87 år	10	

Om livränta utgått från ränte- och kapitalförsäkringsanstalt, skall, även om räntan är av beskaffenhet, som under a)—c) sägs, såsom skattepliktig intäkt anses ett enligt d) beräknat belopp.

Såsom skattepliktig intäkt räknas jämväl vinstandel och premieåterbäring, som försäkringstagare fått från försäkringsanstalt uppbära på grund av avtal om livränteförsäkring, därunder inbegripen överlevelse- och invalidränteförsäkring.

Har livränta annorledes än genom försäkring tillfallit någon såsom ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, skall såsom skattepliktig intäkt räknas ett enligt d) beräknat belopp.

Med försäkring mot engångspremie förstås försäkring, där enligt försäkringsavtalet hela premien skall erläggas på en gång eller erläggas i olika poster inom en tid av högst fem år från dagen för försäkringsavtalets ingående.

På frivilliga avgifter grundad försäkring hos pensionsstyrelsen anses ej inbefatta försäkring mot engångspremie.

38 §.

1 mom. Till intäkt — — — insatta medel,

Föreslagen lydelse.

38 §.

1 mom. Till intäkt — — — insatta medel,

beräknad ränta å premiereserv för annan livförsäkring än pensionsförsäkring i den omfattning och till det belopp, som framgå av anvisningarna,

Nuvarande lydelse.

utdelning å svenska — — — av rörelse.

För den, — — — inbetald insats.

46 §.

1 mom. Därest vid — — — samma kommun.

Avdrag är — — — av förvärvskällan.

2 mom. I hemortskommunen — — — njuta avdrag:

1) för periodiskt — — — eller uppfostran;

2) för avgift till allmänna pensionsförsäkringen samt övrig pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, därest avgiften erlagts för den skattskyldige själv eller, i förekommande fall, för hans make eller hans omyndiga barn, dock ej om avgiften erlagts till ränte- och kapitalförsäkringsanstalt eller på grund av försäkring mot engångspremie; samt

3) för premier och andra avgifter, som skattskyldig för sig och i förekommande fall även för sin make och sina omyndiga barn betalt för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, för kapital- och olycksfallsförsäkring ävensom för livränteförsäkring, som ej avses i 33 § eller punkt 2) här ovan.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — högre belopp än 200 kronor. Har skattskyldig — — — sålunda uppburits.

53 §.

1 mom. Skyldighet att — — — av rörelse;

d) akademier, allmänna — — — penninglotteriet aktiebolag, pensionsanstalter som icke äro bolag, understödsför-

Föreslagen lydelse.

utdelning å svenska — — — av rörelse.

För den, — — — inbetald insats.

46 §.

1 mom. Därest vid — — — samma kommun.

Avdrag är — — — av förvärvskällan. Från inkomst av livförsäkringsrörelse må ej avdragas underskott å annan förvärvskälla.

2 mom. I hemortskommunen — — — njuta avdrag:

1) för periodiskt — — — eller uppfostran;

2) för avgift enligt lagen om folkpensionering och för avgift för pensionsförsäkring, som ej avses i 33 §, å den skattskyldige eller hans make samt för sjuk- och olycksfallsförsäkring å den skattskyldige, hans make eller hans omyndiga barn, ävensom för arbetslöshetsförsäkring. Då fråga är om sjuk- och olycksfallsförsäkring, må avdrag dock icke göras, därest försäkringen endast innefattar utfästelse om kapitalersättning eller, om även utfästelse om livränta förekommer, kapitalersättning överstigande livräntans högsta årsbelopp;

3) i den utsträckning nedan sägs för premier och andra avgifter för livförsäkring samt sjuk- och olycksfallsförsäkring i andra fall än i 33 § eller i punkt 2) här ovan avses å den skattskyldige, hans make eller hans omyndiga barn.

Därest skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — högre belopp än 300 kronor. Har skattskyldig — — — sålunda uppburits.

53 §.

1 mom. Skyldighet att — — — av rörelse;

d) akademier, allmänna — — — penninglotteriet aktiebolag, jämlikt lagen om — — — i arbete:

Nuvarande lydelse.

eningar, jämlikt lagen om — — — i arbete:

för inkomst av fastighet samt, vad angår allmän kassa, som åtnjutit inkomst från lediga ecklesiastika sysslor, tillika för sådan inkomst;

e) kyrkor, sjukvårdsinrättningar — — — angivna art:

för inkomst — — — av rörelse;

f) svenska aktiebolag — — — ekonomiska föreningar, samfund, stiftelser, — — — och e):

för all — — — ort förvärvats;

g) utländska bolag — — — eller rörelse.

54 §.

Från skattskyldighet *frikallas*:

a) svenska aktiebolag — — — kommunal inkomstskatt.

Att personer, — — — samma paragraf.

(Se vidare anvisningarna.)

59 §.

2 mom. Inkomst från lediga *ecklesiastika sysslor*, som influtit till allmän kassa, beskattas i den kommun, där inkomsten av sysslan eljest bort beskattas.

Inkomst genom — — — är belägen.

Föreslagen lydelse.

för inkomst av fastighet;

e) kyrkor, sjukvårdsinrättningar — — — angivna art:

för inkomst — — — av rörelse;

f) svenska aktiebolag — — — ekonomiska föreningar, sådana understödsföreningar och pensionsstiftelser, som meddela annan livförsäkring än pensionsförsäkring, samfund, stiftelser, — — — och e):

för all — — — ort förvärvats;

g) utländska bolag — — — eller rörelse.

54 §.

Från skattskyldighet *frikallas*:

a) svenska aktiebolag — — — kommunal inkomstskatt;

f) livförsäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse:

för all inkomst, som belöper på inländska pensionsförsäkringar och inländska premiefrielseförsäkringar;

g) försäkringsanstalt, som meddelar sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år:

för all inkomst, som belöper på inländska sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år;

h) understödsförening, som uteslutande meddelar arbetslöshetsförsäkring, ävensom sjukkassa:

för all inkomst.

Att personer, — — — samma paragraf.

(Se vidare anvisningarna.)

59 §.

2 mom. Inkomst genom — — — är belägen.

*Nuvarande lydelse.***Anvisningar***till 18 §.*

1. I allmänhet — — — av avnämare.
4. För försäkringsanstalt skall livförsäkringsrörelse anses utgöra en förvärvskälla samt sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse anses tillsammans bilda en förvärvskälla (jfr punkt 1 av anvisningarna till 30 §).
5. I fråga om — — — särskild förvärvskälla.
6. Icke yrkesmässig — — — särskild förvärvskälla.

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp —
— — sista stycket).

*Föreslagen lydelse.***Anvisningar***till 18 §.*

1. I allmänhet — — — av avnämare.
4. För försäkringsanstalt skola livförsäkringsrörelse och skadeförsäkringsrörelse var för sig anses utgöra särskild förvärvskälla. (Jfr 30 § 2 mom.)
5. I fråga om — — — särskild förvärvskälla.
6. Icke yrkesmässig — — — särskild förvärvskälla.

till 19 §.

Fattigunderstöd, begravningshjälp —
— — sista stycket).

Vad som uppburits på grund av livförsäkring eller på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring skall i andra fall än i 19 § sägs anses såsom skattepliktig intäkt, dock icke i den mån ersättning på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring avser sjukvårds- eller läkarekostnader. Vad som uppburits på grund av annan försäkring än livförsäkring eller sjuk- och olycksfallsförsäkring utgör skattepliktig intäkt, endast därest vad som uppburits utgör ersättning för skattepliktig intäkt, som bortfallit, eller för avdragsgill omkostnad eller förlust.

Sålunda utgör ersättning för personskada på grund av ansvarighets- eller trafikförsäkring skattepliktig intäkt, i den mån ersättningen icke avser sjukvårds- eller läkarekostnader. Jämväl ersättning på grund av arbetslöshetsförsäkring utgör skattepliktig intäkt.

Vad som utbetalas på grund av försäkring av fast eller lös egendom skall icke anses utgöra ersättning för utbliven skattepliktig inkomst enbart av den anledningen, att avyttring av den försäkrade egendomen skulle hava medfört en realisationsvinst, som varit skattepliktig enligt 35 §.

Vad som uppburits på grund av försäkring av den art, att avdrag för premien må ske vid beräkningen av nettointäkt av viss förvärvskälla, skall hänföras till intäkt av förvärvskällan. Är försäkringen av den art, att avdrag för

*Nuvarande lydelse.**till 24 §.*

1. Har annan — — — i rörelsen.
2. Såsom av — — — till 21 §).

till 28 §.

1. Till intäkt — — — intäkt av rörelse.
5. Såsom intäkt — — — dylik intäkt.

I vissa fall kan jämväl kapital, som uppburits på grund av personförsäkring, utgöra intäkt av rörelse, så t. ex. om ett aktiebolag tagit en försäkring på sin verkställande direktörs eller en hos bolaget anställd uppfinnarens liv för att därigenom skydda sig mot den minskning i inkomst, som den försäkrades fränfalle förväntas medföra för bolaget.

6. Har i — — — till 38 §).

till 29 §.

1. Har annan — — — särskild förvärvskälla.
2. Har aktiebolag jämlikt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser överfört medel till pensionsstiftelse, är bolaget berättigat till avdrag för överföringen. För överföring av medel till annan personalstiftelse jämlikt sagda lag är aktiebolag berättigat till avdrag, om stiftelsens ändamål är sådant, att aktiebolaget vid direkt omkostnad för dylikt ändamål är berättigat till avdrag.

Föreslagen lydelse.

premien må ske enligt 46 §, skall vad som uppburits hänföras till intäkt av tjänst.

till 24 §.

1. Har annan — — — i rörelsen. (Jfr dock beträffande livförsäkringsrörelse punkt 3 av anvisningarna till 30 §.)
2. Såsom av — — — till 21 §).

till 28 §.

1. Till intäkt — — — intäkt av rörelse.
5. Såsom intäkt — — — dylik intäkt.

6. Har i — — — till 38 §).

till 29 §.

1. Har annan — — — särskild förvärvskälla.
2. Har rörelseidkare till stiftelse överfört medel, avsedda för pensionering av personal, som är eller varit anställd i rörelsen, äger han njuta avdrag härför, under förutsättning att de överförda medlen erfordras för att säkerställa gjorda utfästelser om sådana pensioner, vilka uppfylla de i anvisningarna till 46 § för pensionsförsäkring föreskrivna villkoren. Skattskyldig, som överfört medel till annan personalstiftelse än pensionsstiftelse, är berättigad till avdrag, om stiftelsens ändamål är sådant, att skattskyldig vid direkt omkostnad för dylikt ändamål är berättigad till avdrag.

Med pensionsstiftelse avses, förutom pensionsstiftelser bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, jämväl inrättning, självständig fond eller annan stiftelse, vilkens kapital och avkastning må använ-

Nuvarande lydelse.

3 a. Kostnaden för — — — föreningarnas medlemsantal.

till 30 §.

1. Beräkning av *inländsk försäkringsanstalts* överskott skall ske särskilt för å ena sidan livförsäkringsrörelse, å andra sidan sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse. Försäkring, som meddelats i samband med huvudförsäkring, räknas härvid som tillhörande huvudförsäkringens art (t. ex. livränta, som meddelats som ersättning vid olycksfallsförsäkring, räknas till olycksfallsförsäkring, sjukförsäkring, som av livförsäkringsbolag meddelats i kombination med livförsäkring, räknas till livförsäkring). Intäkter samt driftkostnader eller andra avdrag, vilka icke kunna bokföringsmässigt fördelas på de båda arterna av rörelse, skola fördelas på skäligt sätt.

Med försäkringsfond för egen räkning förstås försäkringsfond (premiereserv, ersättningsreserv) enligt försäkringslagen, minskad med värdet av återförsäkrarens ansvarighet. I ersättningsreserven — — — enligt bolagsordningen, och i fråga om anstalt, som driver livförsäkring, återköpsreserven.

Med premieinkomst, — — — återförsäkrarens andelar.

2. Vid beräkning av överskottet å sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse må från — — — för avsättning till *försäkringsfond* för egen räkning, *premieåterbäringsreserv* och i lag föreskriven säkerhetsfond, avsättning — — —, nämligen:

a) ingående försäkringsfond för egen räkning,

b) premieinkomst — — — egen räkning,

2-478420.

Föreslagen lydelse.

das endast till pensioner på grund av tjänst eller annan arbetsanställning, därest genom föreskrifter i reglementet eller eljest trygghet skapats för att stiftelsen så länge den består skall hava sådant ändamål samt att vid dess upplösning återstående medel antingen skola användas för dylik pensionering eller ock skola anslås till välgörande eller eljest allmännyttigt ändamål.

3 a. Kostnaden för — — — föreningarnas medlemsantal.

till 30 §.

1. Försäkring, som meddelats i samband med huvudförsäkring, räknas som tillhörande huvudförsäkringens art (t. ex. livränta som meddelats såsom ersättning vid ansvarighetsförsäkring räknas som ansvarighetsförsäkring).

Enligt 54 § f) och g) föreligger icke skattskyldighet för inkomst av rörelse avseende *inländsk* pensionsförsäkring, *inländsk* sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år eller *inländsk* premiefrielseförsäkring.

Med premiereserv och ersättningsreserv för egen räkning förstås nämnda fonder enligt lagen om försäkringsrörelse, minskade med värdet av återförsäkrarens ansvarighet. I ersättningsreserven — — — enligt bolagsordningen.

Med premieinkomst, — — — återförsäkrarens andelar.

2. Vid beräkning av överskottet å skadeförsäkringsrörelse må från — — — för avsättning till premiereserv och ersättningsreserv för egen räkning och i lag föreskriven säkerhetsfond, avsättning — — —, nämligen:

a) ingående premiereserv och ersättningsreserv för egen räkning,

b) premieinkomst — — — egen räkning,

Nuvarande lydelse.

f) utgående försäkringsfond för egen räkning.

Avdrag för — — — av brandskada.

Med utjämningsfond — — — som utöver försäkringsfond, premieåterbäringsreserv och säkerhetsfond funnits före — — — livräntor, undantaget).

Nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, av premieåterbäringsreserv, av säkerhetsfond samt — — — till försäkringstagare.

3. Vid beräkning av överskott å *livförsäkringsrörelse* må från bruttointäkten avdrag göras förutom för driftkostnader, som avses i 29 §, för avsättning till försäkringsfond för egen räkning, premieåterbäringsreserv, i lag föreskriven säkerhetsfond, utjämningsreserver och livränteförsäkringsrörelsens garantifonder ävensom för avsättning av ränta till vinstreserv.

Med utjämningsreserv förstås här fond (såsom katastrofreserv, riskutjämningsfond m. fl.), vilken enligt av Konungen stadfästa grunder eller bolagsordningen må användas endast till att helt eller delvis täcka förlust på dödlighet, sjuklighet och invaliditet samt efter sådan disposition kvarstående förlust på rörelsen i dess helhet, i den mån densamma icke kan täckas av andra till framtida förfogande avsatta medel. Som utjämningsreserv skall ej anses i lag föreskriven säkerhetsfond eller försäkringsaktiebolags reservfond.

Med garantifond för livränteförsäkringsrörelsen förstås här fond, som avsatts av överskottet på denna rörelse och som enligt av Konungen fastställda grunder eller bolagsordningen må användas endast till vinstutdelning å livränteförsäkringar eller till att helt eller delvis täcka förlust inom denna rörelse på dödlighet, sjukledighet och invaliditet samt efter sådan disposition kvarstående förlust på rörelsen i dess helhet, som icke kan täckas av andra till framtida förfogande avsatta medel.

Med vinstreserv förstås här fond, som omfattar försäkringstagarna individuellt tilldelade men till dem ej utbetalade vinstmedel.

Föreslagen lydelse.

f) utgående premiereserv och ersättningsreserv för egen räkning.

Avdrag för — — — av brandskada.

Med utjämningsfond — — —, som utöver premiereserv, ersättningsreserv och säkerhetsfond funnits före — — — livräntor, undantaget).

Nedsättning av premiereserv och ersättningsreserv för egen räkning, av säkerhetsfond samt — — — till försäkringstagare.

3. Vid beräkning av nettointäkt av *livförsäkringsrörelse* skall följande iakttagas.

Inländska försäkringar äro dels försäkringar, som den skattskyldige meddelat i direkt försäkringsrörelse här i riket, dels åt annan svensk försäkringsgivare meddelade återförsäkringar. Utländska försäkringar äro dels försäkringar, som den skattskyldige meddelat i direkt försäkringsrörelse utom riket, dels åt utländsk försäkringsanstalt meddelade återförsäkringar.

Beträffande vad som skall förstås med pensionsförsäkring hänvisas till anvisningarna till 46 §.

Vid beräkning av nettointäkt av fastighetsförvaltning skall såsom intäkt jämväl upptagas hyresvärde av fastighet, som använts i den skattskyldiges livförsäkringsrörelse, ävensom vinst å försäljning av fastighet.

Vid beräkning av inkomst av kapitalförvaltning må avdrag ske för driftkostnader, som avse kapitalförvaltningen, ävensom för ränta å gäld; dock må avdrag icke ske för ränta till försäkringstagare å deras inestående återbäringsmedel. Har försäkringsanstalt, understödsförening eller pensionsstiftelse hos utländsk försäkringsanstalt återförsäkrat inländsk livförsäkring utan att hos sig behålla premiereserven, skall såsom ränteintäkt anses ränta å värdet av återförsäkrarens ansvarighet enligt den räntefot, som legat till grund för premieberäkningen.

Till intäkt av rörelse avseende utländska livförsäkringar eller utländska sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år hän-

Nuvarande lydelse.

Avdrag för ökning av utjämningsreserverna må icke ske i den mån desamma genom ökningen komma att överskjuta två procent av sammanlagda risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall med avdrag av den del därav, för vilken återförsäkrare svara.

Med risksumma för kapitalförsäkring för dödsfall förstås här det belopp, som är att anse som utsatt för dödsrisk.

Nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, premieåterbäringsreserv, säkerhetsfond, utjämningsreserver och garantifonder skall anses som intäkt. Utbetalad premieåterbäring och vinst å livränteförsäkring, vilken utbetalts ur garantifond för dylik försäkring, få avdragas såsom utgift. Sker ändring av grunder eller bolagsordning, varigenom anstalten får rätt att disponera utjämningsreserv eller garantifond på annat sätt än ovan sagts, skall fonden anses härigenom undergå minskning med hela det belopp, vartill den uppgick före ändringen.

Avdrag må icke ske för annan avsättning till omedelbar eller framtida vinstutdelning åt försäkringstagarna än dels avsättning till garantifond för livränteförsäkringsrörelse dels ock avsättning, enligt av Konungen stadfästa grunder, av ränta till vinstreserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar tillhörande anstaltens här i riket drivna rörelse.

Vid tillämpningen av 30 § räknas kapitalförsäkring, som är kombinerad med livränteförsäkring, under viss förutsättning som livränteförsäkring (se anvisningarna till 31 §).

4. Vid beräkning av ränteskattelaget skall, där ej särskilda förhållanden påkalla annat, räntan å premiereserven beräknas å medeltalet av dess belopp vid årets början och slut efter den räntefot, som legat till grund för dess beräkning; i fråga om ränte- och kapitalförsäkringsanstalt sättes räntan å premiereserven lika med det belopp, vilket såsom ränta gottskrivits besparingsfonden, med avdrag av den ränta, som under året utbetalts till besparingsfondens delägare.

Föreslagen lydelse.

föres jämväl intäkt av fastighet, som belöper på sådan rörelse, ävensom vinst vid överlåtelse av bestånd av dylika försäkringar. Vid beräkning av nettointäkt av rörelse, varom nu är fråga, må från bruttointäkten avdrag göras förutom för driftkostnader, som avses i 29 §, dels för avsättning till försäkringsfond för egen räkning, återbäringsreserv och i lag föreskriven säkerhetsfond, dels för återbäring, som utbetalats till försäkringstagare. Nedsättning av försäkringsfond för egen räkning, återbäringsreserv och säkerhetsfond skall anses som intäkt.

4. Hänför sig intäkt eller avdrag i fall, där på grund av förestående bestämmelser fördelning mellan olika verksamhetsområden måste ske, icke utslutande till ett område, skall fördelningen ske på skäligt sätt.

Nuvarande lydelse.

Ränteskattunderlaget må dock aldrig överstiga på följande sätt begränsade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andel av behållningen å anstaltens hela verksamhet, nämligen dels summan av överskottet å livförsäkringsrörelsen, beräknat på sätt i punkt 3 sagts, och de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, dels ock de vid sagda överskottsberäkning avdragna avsättningar till andra fonder än försäkringsfonden, i den mån deras sammanlagda belopp icke överstiger två gånger nämnda summa. Vid tillämpning av detta stadgande skall iakttagas *dels* att från de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, avdrag må ske för underskott å annan sådan förvärvskälla, *dels ock* att i fråga om försäkringsanstalt, som jämväl driver sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, inkomstbelopp och underskott, vilka häröra från annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, medräknas endast i den mån de i försäkringstekniskt hänseende äro att hänföra till livförsäkringsverksamheten.

5. Vid uppskattning — — — av råvara.

till 31 §.

1. Med pension förstås dels pension, som utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels ock belopp, som utgår på grund av pensionsförsäkring.

Till pensionsförsäkring hänföres:

1) sådan livränteförsäkring, enligt vilken livsvarig livränta skall börja utgå vid viss ålder (ålderspension) eller vid varaktig arbetsoförmåga (invalidpension);

2) livränteförsäkring, vilken är att anse som änke- eller pupillförsäkring (familjepension), dock, för såvitt fråga är om pension till änka, allenast om livräntan är livsvarig; samt

3) försäkring, vilken utgör en kombination av livränteförsäkring som i 1) eller 2) sägs och kapitalförsäkring, i följande fall:

Föreslagen lydelse.

5. Vid uppskattning — — — av råvara.

till 31 §.

1. Med pension förstås förutom pension, som utgår på grund av föregående tjänsteförhållande eller enligt lagen om folkpensionering, jämväl belopp, som utgår på grund av pensionsförsäkring. Beträffande vad som skall förstås med pensionsförsäkring, se anvisningarna till 46 §. Livränta, som utgår på grund av annan livförsäkring än pensionsförsäkring, är enligt 19 § icke skattepliktig intäkt.

Nuvarande lydelse.

a) därest med livränteförsäkring kombinerats kapitalförsäkring å belopp sammanlagt ej överstigande livräntas dubbla årsbelopp, skolande härvid i fråga om änke- och pupillförsäkring såsom årsbelopp anses den årliga pension, som tillförsäkrats enbart änka;

b) därest vid försäkring av ålderspension avtalats, att pensionen skall utgå ett visst garanterat antal år, oberoende av om den försäkrade efter uppnådd pensionsålder avlider innan det garanterade antalet år uppnåtts;

c) därest vid försäkring, varom i b) sägs, pensionsåldern är högst 70 år och, för den händelse dödsfall inträffar före pensionsåldern, ett högst med ålderspensionen lika årsbelopp skall utgå under ett garanterat antal år; eller

d) därest livsvarig livränta till förmån för efterlevande änka eller barn skall, oavsett förmånstagarens dödsfall, utgå under ett garanterat antal år efter försörjarens död.

Under 3 b), c) eller d) här ovan omnämnd försäkring skall dock icke, för såvitt den ej tillika uppfyller villkoren enligt 3 a), anses såsom pensionsförsäkring, med mindre det garanterade antalet år är högst tjuu och det i avtalet stadgats, att rätt till återköp eller belåning av försäkringen ej skall föreligga och ej heller rätt till sådan förändring av utbetalningssättet, att försäkringen upphör att vara av sådan art, som ovan i denna anvisning sägs.

Utgör i annat fall än här ovan sagts försäkring en kombination av livränte- och kapitalförsäkring, skall försäkringen anses uppdelad på en kapitalförsäkring och en livränteförsäkring.

Olycksfallsförsäkring räknas icke såsom pensionsförsäkring.

Med livsvariga livräntor avses sådana livräntor, som upphöra att utgå först vid dödsfall eller, beträffande änka, vid dödsfall eller omgifte.

2. Såsom periodiskt — — — bestämda personer.

till 32 §.

1. Vissa befattningshavare — — — inkomst härflutit.

Föreslagen lydelse.

2. Såsom periodiskt — — — bestämda personer.

till 32 §.

1. Vissa befattningshavare — — — inkomst härflutit.

Nuvarande lydelse.

10. Såsom livränta anses, förutom egentlig livränta, övriga på grund av pensionsförsäkring utfallande försäkringsbelopp, jämväl sådana belopp, som på grund av försäkringsavtalet utbetalas vid återköp eller premieåterbetalning vid dödsfall. Ändras försäkringsavtal så, att pensionsförsäkring helt eller delvis övergår till kapitalförsäkring, skola mot kapitalförsäkringen svarande premiereserv och övriga tillgodohavanden vid tidpunkten för ändringen anses såsom på grund av försäkringen utbetalt belopp.

till 33 §.

1. Skattskyldig äger att från intäkten av sin tjänst avdraga avgifter, som han på grund av tjänsten erlagt för egen pensionering, vare sig avgifterna erlagts till arbetsgivaren, till särskilt för ändamålet bildad kassa eller till försäkringsanstalt. Likaledes får avdrag äga rum för avgifter, som på grund av tjänsten erlagts för överlevelseränteförsäkring såsom änke- och pupillförsäkring o. dyl. Angående skattskyldigs rätt till avdrag för avgifter, som han annorledes än på grund av tjänst eller anställning erlagt för egen pensionsförsäkring samt för änke- och pupillförsäkring, se 46 § 2 mom.

2. Har skattskyldig — — — särskilt fortskaffningsmedel.

till 38 §.

1. I vilka fall — — — av föreningen.
3. Beträffande avkastning — — — utländskt bolag.

Föreslagen lydelse.

10. Såsom pension anses, då pensionen utgått på grund av pensionsförsäkring, samtliga på grund av försäkringen utfallande belopp, således även återbäring, kapitalbelopp, som utbetalas vid pensionsfall eller dödsfall samt återköpsbelopp. Ändras pensionsförsäkring, så att den helt eller delvis övergår till annan försäkring, skola mot denna svarande premiereserv och övriga tillgodohavanden vid tidpunkten för ändringen anses såsom utbetalningar på grund av pensionsförsäkringen. Kapital, som eljest utbetalas i stället för skattepliktig livränta, skall anses såsom skattepliktig intäkt.

Livränta och sjukpenning, som utgå på grund av försäkring, utgöra skattepliktig intäkt av tjänst, därest annat icke framgår av bestämmelserna i 19 §.

till 33 §.

1. Skattskyldig må från intäkt av tjänst avdraga de avgifter, som han på grund av tjänsten erlagt för egen- eller efterlevandepensionering. Avdrag medges dock endast, om pensionsförmånerna uppfylla de villkor, som i anvisningarna till 46 § föreskrivits för pensionsförsäkring.

2. Har skattskyldig — — — särskilt fortskaffningsmedel.

till 38 §.

1. I vilka fall — — — av föreningen.
3. Beträffande avkastning — — — utländskt bolag.

3 a. Konungen utfärdar bestämmelser för beräkning av livförsäkrings premiereserv enligt denna lag.

Den skattepliktiga räntan beräknas å summan av premiereserverna för den skattskyldiges samtliga livförsäkringar, som icke äro pensionsförsäkringar, ef-

*Nuvarande lydelse.**Föreslagen lydelse.*

ter avdrag som nedan sägs. Såsom livförsäkring anses härvid, förutom sådan som meddelats av försäkringsanstalt eller understödsförening, jämväl utfästelse om pension från pensionsstiftelse. (Beträffande de fall, då livförsäkring skall anses som pensionsförsäkring, se anv. till 46 §.)

Från summan av premiereserverna må avdragas 20 000 kronor eller, om den skattskyldige är gift eller är ogift och har hemmavarande barn under 18 år, 40 000 kronor; dock må avdragen för den skattskyldige, hans make och hemmavarande barn under 18 år sammanlagt ej överstiga 40 000 kronor.

Konungen bestämmer den räntefot, som skall tillämpas vid beräkningen av den skattepliktiga ränteinkomsten. Räntefoten skall ungefärligen motsvara fem sjundedelar av den räntefot, vilken livförsäkringsanstalterna i genomsnitt uppnå vid sin kapitalplacering med hänsyn tagen till härå belöpande driftkostnader.

4. Från inkomst — — — första stycket e).

till 46 §.

1.

4. Från inkomst — — — första stycket e).

till 46 §.

1. Med pensionsförsäkring förstås försäkring, (även frivillig statlig pensionsförsäkring), vilken icke innehåller andra utfästelser än

a) ålderspension till den försäkrade,
b) invalidpension till den försäkrade,
c) efterlevandepension till den försäkrades make, den försäkrades eller hans makes barn, barnbarn, adoptivbarn, styvbarn, föräldrar, adoptivföräldrar eller styvföräldrar,

d) kapitalbelopp i samband med dödsfall eller pensionsfalls inträffande.

Försäkring skall dock anses som pensionsförsäkring endast därest de i avtalet utfästa förmånerna uppfylla jämväl följande villkor.

Ålderspension må ej börja utgå vid pensionsålder, som med hänsyn till den försäkrades yrke och förhållanden i övrigt vid avtalets ingående kan anses oskäligt låg.

Pension skall upphöra vid pensionsstagarens död, dock skall invalidpension

Nuvarande lydelse.

Har skattskyldig — — — får avdrags, dock högst 200 kronor. Har avdrag — — — icke skattepliktig intäkt.

2. Vad i denna — — — av beskattningsåret.

till 53 §.

1) Såsom bosatt — — — m. m. sådant.

6) Till pensionsanstalter, som icke äro bolag, räknas inrättning, självständig fond eller annan stiftelse, vilkens kapital och avkastning må användas endast till pensioner på grund av tjänst eller annan arbetsanställning, därest genom föreskrifter i reglementet eller el-

Föreslagen lydelse.

upphöra, då invaliditeten upphör eller ålderspension börjar, och efterlevandepension till barn upphöra senast då barnet uppnår 21 års ålder, såvida icke barnet är invalid (helt eller delvis). Pension må, utom då fråga är om efterlevandepension till barn, ej upphöra tidigare än ovan i detta stycke sägs, ej heller må pension utgå med belopp, som avtager med pensionstagarens stigande ålder, såvida ej i fråga om invalidpension nedsättningen föranledes av minskad invaliditetsgrad; dock må pension till efterlevande make kunna upphöra vid omgifte.

Kapitalbelopp, som ingå i pensionsförsäkring, må tillsammans ej överstiga det årliga egenpensionsbeloppet ökat med det årliga pensionsbeloppet till efterlevande make.

Med invalidpension förstås jämväl ersättning, som utgår på grund av övergående arbetsoförmåga.

Utan hinder av ovanstående bestämmelser må försäkring anses såsom pensionsförsäkring, därest vid försäkringsavtalets ingående belopp, som skola utgå på grund av försäkringen och på grund av annan pensionsrätt, tillsammans uppfylla bestämmelserna.

Försäkring, som innefattar utfästelse om genast börjande livränta, skall icke anses utgöra pensionsförsäkring.

I fråga om avdragsrätt för premier för premiebefrielseförsäkring skola gälla samma regler som beträffande huvudförsäkringen.

Har skattskyldig — — — får avdrags, dock högst 300 kronor. Har avdrag — — — icke skattepliktig intäkt.

2. Vad i denna — — — av beskattningsåret.

till 53 §.

1) Såsom bosatt — — — m. m. sådant.

(Punkt 6 utgår.)

Nuvarande lydelse.

Föreslagen lydelse.

jest trygghet skapats för att anstalten så länge den består skall hava sådant ändamål samt att vid dess upplösning återstående medel antingen jämväl skola användas för dylik pensionering eller ock skola anslås till välgörande eller eljest allmännyttigt ändamål. Pensionsstiftelser bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser äro att hänföra till pensionsanstalter.

7. Frågan om — — — förvärvad vinst.

7. Frågan om — — — förvärvad vinst.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1949, dock att i samband med lagens ikraftträdande följande skall iakttagas:

1. Beträffande livförsäkring, vilken meddelats före den 1 januari 1948, skola äldre bestämmelser om beräkning av försäkringstagarens skattepliktiga inkomst på grund av försäkringen och om rätt till avdrag för avgifter, som erlagts för försäkringen, fortfarande tillämpas, dock med följande undantag:

a) Skall jämlikt äldre bestämmelser livränta, som utgår på grund av livränteförsäkring, beskattas enligt bestämmelsen i 32 § 2 mom. d), skola, sedan livräntan börjat utgå, de regler, vilka enligt denna lag gälla för annan livförsäkring än pensionsförsäkring, tillämpas beträffande försäkringen.

b) Är försäkring av den art, som avses i anvisningarna till 28 § 5 andra stycket enligt anvisningarnas äldre lydelse, s. k. ledareförsäkring, föreligger ej rätt till avdrag för premien. Har försäkringen före den 1 januari 1950 uppdelats i två försäkringar, den ena motsvarande premier, vilka erlagts före den 1 januari 1948, och den andra motsvarande premier, som erlagts eller skola erläggas efter den 31 december 1947, skall såsom skattepliktig intäkt icke anses belopp, vilket utfaller på grund av den sistnämnda delförsäkringen.

c) Utgår livränta på grund av pupillförsäkring, föreligger icke rätt till avdrag, som avses i 32 § 2 mom. a) äldre lag, därest livräntan utgår till följd av försäkringsfall, som inträffat efter den 31 december 1947.

d) I fråga om avdragsrätt enligt 46 § 2 mom. 3) skall denna lag tillämpas.

2. Belopp, som under åren 1948, 1949 och 1950 utgå på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring och som enligt denna lag men ej enligt äldre bestämmelser äro skattepliktiga, skola ej anses såsom skattepliktig intäkt, därest de utgöra ersättning för olycksfall, som inträffat, eller sjukdom, som börjat före den 1 januari 1948.

3. Har den skattskyldige, hans make eller hemmavarande barn under 18 år livförsäkringar, vilka meddelats före den 1 januari 1948 och vilka icke enligt äldre lag äro pensionsförsäkringar, skall det belopp, som vid senare meddelade försäkringar enligt anvisningarna till 38 § punkt 3 a tredje stycket må avdragas, minskas med premiereserven för de äldre försäkringarna.

4. Vid beräkning av skattepliktig inkomst för försäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse skall försäkring, vilken enligt äldre bestämmelser men ej enligt denna lag skall hänföras till pensionsförsäkring, i enlighet med av Konungen meddelade bestämmelser anses uppdelad i en pensionsförsäkring enligt denna lag och en annan försäkring.

Förslag
till
**förordning angående ändring i vissa delar av förordningen
den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.**

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 och 10 §§ förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skola erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda — — —
förvärvskälla får, med iakttagande —
— — avdrag ske för

underskott, som — — — eller lotteri-
vinst;

slutlig eller — — — kommunal sam-
fällighet.

Skattskyldig, som — — — kommu-
nalskattelagen sägs.

6 §.

1 mom. Skyldighet att — — — eko-
nomiska föreningar;

b) svenska aktiebolag — — — sam-
fund, stiftelser, verk, inrättningar — —
— gemensamma räkning:

för all inkomst, — — — ort förvär-
vats;

c) utländska bolag: — — — ekono-
miska föreningar.

7 §.

Från skattskyldighet frikallas:

a) medlem av — — — ävensom hus-
hållningssällskap;

för all inkomst;

e) akademier samt — — — penning-
lotteriet aktiebolag, pensionsanstalter,

Föreslagen lydelse.

4 §.

1 mom. Från sammanlagda — — —
förvärvskälla får, med undantag, som
nedan sägs och med iakttagande — —
— avdrag ske för

underskott, som — — — eller lotteri-
vinst;

slutlig eller — — — kommunal sam-
fällighet.

Från inkomst av livförsäkringsrörelse
må ej avdragas underskott å annan för-
värvskälla eller skatt, som i första styc-
ket sägs, i den mån skatten belöper på
annan inkomst än inkomst av livförsäk-
ringsrörelse.

Skattskyldig, som — — — kommu-
nalskattelagen sägs.

6 §.

1 mom. Skyldighet att — — — eko-
nomiska föreningar;

b) svenska aktiebolag — — — sam-
fund, stiftelser, understödsföreningar,
vilka meddela annan livförsäkring än
pensionsförsäkring, verk, inrättningar
— — — gemensamma räkning:

för all inkomst, — — — ort förvär-
vats;

c) utländska bolag: — — — ekono-
miska föreningar.

7 §.

Från skattskyldighet frikallas:

a) medlem av — — — ävensom hus-
hållningssällskap;

för all inkomst;

e) akademier samt — — — penning-
lotteriet aktiebolag, understödsförening-

Nuvarande lydelse.

som icke äro bolag, understödsföreningar, jämlikt lagen — — — i arbete:

för all inkomst;

f) kyrkor, — — — statlig inkomstskatt.

Att personer — — — samma paragraf.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — och familjestiftelser med viss — — — angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger — — — ekonomiska intressen.

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska aktiebolag — — — beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för svenska ekonomiska — — — beskattningsbara inkomsten;

c) för försäkringsanstalter, i den mån de driva livförsäkringsrörelse:

tjugufem procent av den beskattningsbara inkomsten; samt

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 1 mom. eller under a), b) eller c) här ovan:

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

Vid tillämpningen av bestämmelserna

Föreslagen lydelse.

ar, som uteslutande meddela arbetslöshetsförsäkring, jämlikt lagen — — — i arbete:

för all inkomst;

f) kyrkor, — — — statlig inkomstskatt;

j) livförsäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse:

för all inkomst, som belöper på inländska pensionsförsäkringar och inländska premiefrielseförsäkringar;

k) försäkringsanstalt, som meddelar sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år:

för all inkomst, som belöper på sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år.

Att personer — — — samma paragraf.

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — och familjestiftelser samt för inländska försäkringsanstalters, understödsföreningars och pensionsstiftelsers livförsäkringsrörelse med viss — — — angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

a) för livförsäkringsrörelse: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten,

b) i övrigt när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger — — — ekonomiska intressen.

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör, i den mån densamma icke skall beräknas enligt 1 mom. a):

a) för svenska aktiebolag — — — beskattningsbara inkomsten;

b) för svenska ekonomiska — — — beskattningsbara inkomsten;

(c utgår.)

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 1 mom. eller under a) och b) här ovan:

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

Nuvarande lydelse.

under a) och c) härövan skall iakttas att, därest försäkringsanstalt driver jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, skatten skall beräknas enligt c), såvitt angår svensk anstalt, allenast beträffande den del av anstaltens beskattningsbara inkomst som efter förhållandet mellan den i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamheten hänförliga nettointäkten och anstaltens sammanlagda nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen och, såvitt angår utländsk anstalt, allenast i fråga om den del av nämnda inkomst som efter förhållandet mellan den skattepliktiga nettointäkten av livförsäkringsrörelsen och anstaltens sammanlagda skattepliktiga nettointäkt av försäkringsrörelse belöper å livförsäkringsrörelsen.

Föreslagen lydelse.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1949. Vad som stadgas i övergångsbestämmelserna till lagen den 1948 om ändring i kommunal-skattelagen, skall äga motsvarande tillämpning jämväl vid taxering till statlig inkomstskatt.

Förslag

till

förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas, att 3 och 4 §§, 6 § 1 mom. samt anvisningarna till 3 och 4 §§ förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt skola erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse.

3 §.

1 mom. Vid förmögenhetsberäkningen — — — tillgångar upptagas:

a) fastighet — — — beskattningsårets utgång;

g) rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande förmån, som

Föreslagen lydelse.

3 §.

1 mom. Vid förmögenhetsberäkningen — — — tillgångar upptagas:

a) fastighet — — — beskattningsårets utgång;

g) annan rätt till ränta, avkomst av fastighet eller annan stadigvarande för-

Nuvarande lydelse.

icke avses i f) här ovan, såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpnä inom fem år efter beskattningsårets utgång.

2 mom. Såsom tillgångar — — — upptagas icke:

a) kapitalvärdet av kapitalförsäkring;

b) rätt till undantagsförmåner — — — sådan livränta, varom förmåles i 32 § 2 mom. a)—c) kommunalskattelagen;

c) rätt till annan ränta, avkomst eller förmån än i b) avses, därest densamma är bestämd att tillgodonjutas för den försäkrades livstid samt värdet av vad han årligen må i sådant hänseende åtnjuta understiger 1 000 kronor;

d) rätt till förmögenhet — — — avsedd kassa.

(Se vidare anvisningarna.)

4 §.

Värdesättning av — — — förfallen ränta.

Fordran, som — — — en räntefot av fem procent utgör — — — upptages icke.

Värdepapper, som — — — normala förhållanden.

Annan för — — — uppskattas till tjugu gånger — — — under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av — — — eller förmån uppskattas — — — en räntefot av fem för hundra om året enligt de vid denna förordning fogade tabellerna II, III och IV.

Rättighet, som icke — — — av tabellerna III och IV, såsom om — — — den yngstes ålder.

Föreslagen lydelse.

mån än som avses i f) här ovan eller grundar sig på försäkring, såvida rättigheten är förhandenvarande och bestämd att tillgodonjutas för den berättigades livstid eller för tid, som icke kommer att utlöpnä inom fem år efter beskattningsårets utgång.

h) värdet av annan livförsäkring än pensionsförsäkring beräknat på sätt i anvisningarna sägs;

2 mom. Såsom tillgångar — — — upptagas icke:

(a) utgåår).

b) rätt till undantagsförmåner — — — sådan livränta, som utgår på grund av pensionsförsäkring eller på grund av annan försäkring än livförsäkring;

c) rätt till annan ränta, avkomst eller förmån än som avses i b) eller som utgår på grund av försäkring, därest densamma är bestämd att tillgodonjutas för den försäkrades livstid samt värdet av vad han årligen må i sådant hänseende åtnjuta understiger 1 000 kronor;

d) rätt till förmögenhet — — — avsedd kassa.

(Se vidare anvisningarna.)

4 §.

Värdesättning av — — — förfallen ränta.

Fordran, som — — — en räntefot av fyra procent utgör — — — upptages icke.

Värdepapper, som — — — normala förhållanden.

Annan för — — — uppskattas till tjugufem gånger — — — under beskattningsåret.

Kapitalvärdet av — — — eller förmån, som icke utgår på grund av försäkring, uppskattas — — — en räntefot av fyra för hundra om året enligt de vid denna förordning fogade tabellerna II och III.

Rättighet, som icke grundar sig på försäkring och som icke — — — av tabell III, såsom om — — — den yngstes ålder.

Nuvarande lydelse.

Andel i — — — normala förhållanden.

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

1 mom. Skyldighet att — — — för förmögenhet.

Anvisningar

till 3 och 4 §§.

1. Tillgång, som — — — årets utgång.

Föreslagen lydelse.

Andel i — — — normala förhållanden.

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

1 mom. Skyldighet att — — — för förmögenhet.

Utländska livförsäkringsanstalter äro frikallade från skattskyldighet för förmögenhet, som hänför sig till här i riket bedriven livförsäkringsrörelse eller rörelse, avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år.

Anvisningar

till 3 och 4 §§.

1. Tillgång, som — — — årets utgång.

5) Värdet av den skattskyldiges livförsäkringar upptagas till det belopp, å vilket den skattepliktiga räntan, på sätt i anvisningarna till 38 § kommunalskattelagen sägs, skall beräknas.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1949, dock att i samband med förordningens ikraftträdande följande skall iakttagas:

1. Beträffande livförsäkring, vilken meddelats före den 1 januari 1948, skola äldre bestämmelser gälla, dock att värdering av ränta, som utgår på grund av livförsäkring, skall ske i enlighet med de vid denna förordning fogade tabellerna.

2. Vid beräkning av värdet av skattskyldigs livförsäkringar skall vad som under 3. i övergångsbestämmelserna till lagen den 1948 om ändring i kommunalskattelagen stadgas rörande avdrag från premiereserven äga motsvarande tillämpning.

Tabell I

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 4 %, av en efter förloppet av nedanstående antal år till betalning förfallen fordran eller skuld å 100 kronor, därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfallodagen.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	96·15	21	43·88	41	20·03	61	9·14	81	4·17
2	92·46	22	42·20	42	19·26	62	8·79	82	4·01
3	88·90	23	40·57	43	18·52	63	8·45	83	3·86
4	85·48	24	39·01	44	17·80	64	8·13	84	3·71
5	82·19	25	37·51	45	17·12	65	7·81	85	3·57
6	79·03	26	36·07	46	16·46	66	7·51	86	3·43
7	75·99	27	34·68	47	15·83	67	7·22	87	3·30
8	73·07	28	33·35	48	15·22	68	6·95	88	3·17
9	70·26	29	32·07	49	14·63	69	6·68	89	3·05
10	67·56	30	30·83	50	14·07	70	6·42	90	2·93
11	64·96	31	29·65	51	13·53	71	6·17	91	2·82
12	62·46	32	28·51	52	13·01	72	5·94	92	2·71
13	60·06	33	27·41	53	12·51	73	5·71	93	2·61
14	57·75	34	26·36	54	12·03	74	5·49	94	2·51
15	55·53	35	25·34	55	11·57	75	5·28	95	2·41
16	53·39	36	24·37	56	11·12	76	5·08	96	2·32
17	51·34	37	23·43	57	10·69	77	4·88	97	2·23
18	49·36	38	22·53	58	10·28	78	4·69	98	2·14
19	47·46	39	21·66	59	9·89	79	4·51	99	2·06
20	45·64	40	20·83	60	9·51	80	4·34	100	1·98

Tabell II

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 4 %, av en under nedanstående antal år utgående ränta (avkomst, förmån) å 1 krona.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	0·98	21	14·31	41	20·39	61	23·17	81	24·44
2	1·92	22	14·74	42	20·59	62	23·26	82	24·48
3	2·83	23	15·15	43	20·78	63	23·35	83	24·52
4	3·70	24	15·55	44	20·96	64	23·43	84	24·55
5	4·54	25	15·93	45	21·13	65	23·51	85	24·59
6	5·35	26	16·30	46	21·30	66	23·58	86	24·63
7	6·12	27	16·66	47	21·46	67	23·66	87	24·66
8	6·87	28	17·00	48	21·62	68	23·73	88	24·69
9	7·58	29	17·32	49	21·77	69	23·80	89	24·72
10	8·27	30	17·64	50	21·91	70	23·86	90	24·75
11	8·94	31	17·94	51	22·05	71	23·93	91	24·78
12	9·57	32	18·23	52	22·18	72	23·99	92	24·81
13	10·19	33	18·51	53	22·31	73	24·04	93	24·84
14	10·77	34	18·78	54	22·43	74	24·10	94	24·86
15	11·34	35	19·04	55	22·55	75	24·15	95	24·89
16	11·89	36	19·29	56	22·66	76	24·21	96	24·91
17	12·41	37	19·53	57	22·77	77	24·26	97	24·93
18	12·91	38	19·76	58	22·88	78	24·30	98	24·95
19	13·40	39	19·98	59	22·98	79	24·35	99	24·97
20	13·86	40	20·19	60	23·08	80	24·39	100	25·00

Tabell III

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 4 %, av en livränta eller annan förmån, som under en persons livstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona.

Under beskattningsåret uppnådd ålder	Kapitalvärde	Under beskattningsåret uppnådd ålder	Kapitalvärde	Under beskattningsåret uppnådd ålder	Kapitalvärde	Under beskattningsåret uppnådd ålder	Kapitalvärde	Under beskattningsåret uppnådd ålder	Kapitalvärde
0	22:29	21	20:84	42	17:02	63	10:36	84	3:55
1	22:76	22	20:72	43	16:76	64	9:99	85	3:33
2	22:76	23	20:60	44	16:50	65	9:62	86	3:13
3	22:71	24	20:47	45	16:23	66	9:25	87	2:94
4	22:64	25	20:33	46	15:96	67	8:88	88	2:76
5	22:57	26	20:19	47	15:68	68	8:51	89	2:59
6	22:48	27	20:04	48	15:39	69	8:14	90	2:44
7	22:40	28	19:89	49	15:10	70	7:78	91	2:31
8	22:30	29	19:73	50	14:79	71	7:41	92	2:20
9	22:20	30	19:56	51	14:49	72	7:06	93	2:08
10	22:10	31	19:38	52	14:17	73	6:71	94	1:99
11	21:99	32	19:20	53	13:85	74	6:37	95	1:89
12	21:88	33	19:01	54	13:53	75	6:03	96	1:81
13	21:76	34	18:82	55	13:20	76	5:71	97	1:71
14	21:64	35	18:62	56	12:86	77	5:40	98	1:60
15	21:52	36	18:41	57	12:51	78	5:10	99	1:49
16	21:40	37	18:20	58	12:16	79	4:81	100	1:37
17	21:29	38	17:97	59	11:81	80	4:53	101	1:23
18	21:17	39	17:75	60	11:45	81	4:27	102	1:06
19	21:06	40	17:51	61	11:09	82	4:02	103	0:98
20	20:95	41	17:27	62	10:73	83	3:78	104	0:74

Förslag

till

**förordning om ändring i vissa delar av taxeringsförordningen
den 28 september 1928 (nr 379).**

Härigenom förordnas, att 29 § 1 mom., 31 och 33 §§, 35 § 1 mom. samt 36 § 3 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse.

29 §.

1 mom. Allmän självdeklaration
— — — vid taxeringen;
5) de särskilda — — — eller område;
ävensom
6) den skattskyldiges — — — åligger honom.

Föreslagen lydelse.

29 §.

1 mom. Allmän självdeklaration
— — — vid taxeringen;
5) de särskilda — — — eller område;
6) den skattskyldiges — — — åligger honom;

¹ Senaste lydelse av 35 § 1 mom. se SFS 1935:255, av 31 § se SFS 1938:374, av 29 § 1 mom. och 36 § 3 mom. se SFS 1943:855 och av 33 § se SFS 1945:748.

Nuvarande lydelse.

Har skattskyldig — — — och skulder.
 Svenskt aktiebolag — — — utdelningens belopp.
 Inländsk försäkringsanstalt, som är skattskyldig för — — — 30 § kommunalskattelagen.
 Utländsk försäkringsanstalt, — — — fördelad å dels livförsäkring, dels sjöförsäkring, — — — av försäkring.
 Belopp, som — — — öretal bortfalla.

31 §.

Vid självdeklaration — — — för-
 eningens bokföring.
 Vid självdeklaration — — — dessa
 uppgifter.
 För verk — — — att utgiva.
 För inländsk — — — år disponerats.

Föreslagen lydelse.

7) den skattskyldiges livförsäkringar av annan art än pensionsförsäkring med uppgivande av försäkringsgivare, försäkringsbrevens nummer, försäkringarnas teckningsår samt försäkringarnas storlek (försäkringsbelopp eller i förekommande fall årsbelopp),

dock att sådan uppgiftsskyldighet icke föreligger, därest den skattskyldige endast har dylika försäkringar meddelade före den 1 januari 1948; ävensom

8) premiereserven för var och en av den skattskyldiges försäkringar, beträffande vilka uppgiftsskyldighet enligt 7) föreligger, därest sammanlagda beloppet av premiereserverna överstiger de enligt anvisningarna till 38 § kommunalskattelagen medgivna avdragen från premiereserven.

Har skattskyldig — — — och skulder.

Svenskt aktiebolag — — — utdelningens belopp.

Inländsk försäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse, vilka äro skattskyldiga för — — — 30 § kommunalskattelagen.

Utländsk försäkringsanstalt, — — — fördelad å dels livförsäkring jämte sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år, dels sjöförsäkring — — — av försäkring. För rörelse avseende livförsäkring eller sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år skall anstalten därjämte lämna uppgift, som i förra stycket sägs.

Belopp, som — — — öretal bortfalla.

31 §.

Vid självdeklaration — — — för-
 eningens bokföring.

Vid självdeklaration — — — dessa
 uppgifter.

För verk — — — att utgiva.

För inländsk — — — år disponerats.
 Vad nu sagts skall dock icke gälla försäkringsanstalt, som drivit enbart livförsäkringsrörelse eller rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år.

Nuvarande lydelse.

33 §.

Till ledning — — — föra handelsböcker;

b) av försäkringsanstalt:

uppgift för envar, som under nästföregående år åtnjutit livränta eller eljest erhållit belopp på grund av pensionsförsäkring hos anstalten, angående sådant belopp,

dock att därest beloppet ej uppgått till tvåhundra kronor uppgiftsskyldighet icke äger rum med mindre för den, som åtnjutit intäkten, tillika skall uppgivas annan intäkt;

c) av den, som — — — utbetalda beloppet.

I uppgift — — — avdrag skett.

Beträffande annan — — — för lyftning.

Vid fullgörande — — — och födelseår.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

35 §.

1 mom. I särskilda — — — hemvist; samt

e) av styrelse för försäkringsanstalt:

uppgift för namngiven skattskyldig rörande arten av uppgiven personförsäkring hos anstalten samt beloppet av premien för försäkringen.

Föreslagen lydelse.

33 §.

Till ledning — — — föra handelsböcker;

b) av försäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse:

uppgift för envar, som under nästföregående år erhållit belopp på grund av försäkring av den art, att skatteplikt för beloppet föreligger, angående sådant belopp, så ock

uppgift för envar, som under nästföregående år haft andra livförsäkringar än pensionsförsäkringar angående det sammanlagda beloppet av försäkringarnas premiereserver

dock att, uppgiftsskyldighet icke föreligger för utbetalda belopp, som sammanlagda icke uppgå till 300 kronor (varvid i fråga om sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänsyn toges endast till belopp, som utgå på grund av ett och samma försäkringsfall) eller för premiereserver, som sammanlagda icke uppgå till 20 000 kronor;

c) av den, som — — — utbetalda beloppet.

I uppgift — — — avdrag skett.

Uppgift enligt b) här ovan angående storlek av premiereserv erfordras endast om någon av försäkringarna meddelats efter den 31 december 1947. Uppgiften må lämnas för flera år samtidigt.

Beträffande annan — — — för lyftning.

Vid fullgörande — — — och födelseår.

Arbetsgivare, som — — — i huvudbok.

35 §.

1 mom. I särskilda — — — hemvist; samt

e) av styrelse för försäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse:

uppgift för namngiven skattskyldig rörande arten av uppgiven personförsäkring hos anstalten, föreningen eller stiftelsen samt rörande storleken av försäkringen och premien för densamma ävensom i andra fall än i 33 § avses rörande

Nuvarande lydelse.

36 §.

Uppgifter enligt 33 § skola vara avlämnade senast den 31 januari under taxeringsåret.

Föreslagen lydelse.

36 §.

rande belopp, som utbetalats på grund av försäkringen, samt försäkringens premiereserv.

Uppgifter enligt 33 § skola vara avlämnade senast den 31 januari under taxeringsåret, dock att i 33 § b) ålagd uppgiftsskyldighet beträffande premiereserv skall vara fullgjord senast den 15 februari sagda år.

Förslag

till

**förordning om ändring i vissa delar av uppbördsförordningen
den 31 december 1945 (nr 896).**

Härigenom förordnas, att 3, 10 och 20 §§ samt 46 § 2 mom. uppbördsförordningen den 31 december 1945¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse.

3 §.

Preliminär skatt — — — fråga är.
Preliminär skatt — — — statlig förmögenhetsskatt.
Preliminär skatt — — — preliminär C-skatt.

1. *Preliminär A-skatt* — — — rätt till pension, livränta och undantagsförmåner samt sådant — — — av 48 § 1 mom.

2. *Preliminär B-skatt* — — — verkställd taxering.

3. *Preliminär C-skatt* — — — verkställd taxering.

Är skattskyldig — — — därtill för-
anleda.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse.

3 §.

Preliminär skatt — — — fråga är.
Preliminär skatt — — — statlig förmögenhetsskatt.
Preliminär skatt — — — preliminär C-skatt.

1. *Preliminär A-skatt* — — — rätt till pension, utbetalning på grund av arbetslöshetsförsäkring, sådan utbetalning på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring samt sådan livränta, som enligt kommunalskattelagen utgör skattepliktig intäkt, ävensom undantagsförmåner samt sådant — — — av 48 § 1 mom.

2. *Preliminär B-skatt* — — — verkställd taxering.

3. *Preliminär C-skatt* — — — verkställd taxering.

Är skattskyldig — — — därtill för-
anleda.

(Se vidare anvisningarna.)

¹ Senaste lydelse av 20 § se SFS 1945:896 samt av 3 och 10 §§ samt 46 § 2 mom. se SFS 1947:585.

Nuvarande lydelse.

10 §.

Preliminär A-skatt — — — kostnads-
ernas bestridande.

Preliminär A-skatt — — — kronor
för år.

Preliminär A-skatt — — — till konkur-
sbo.

20 §.

Efter anmaning av lokal skattemyn-
dighet är arbetsgivare eller försäkrings-
anstalt skyldig att, den förre beträffan-
de namngiven hos honom anställd per-
son och den senare beträffande namn-
given person, som av anstalten uppbär
pension eller livränta, lämna uppgift
å löneförmån, pension eller livränta,
som enligt vad antages kan komma att
utbetalas under inkomståret.

46 §.

2 mom. Har arbetstagaren — — —
7 § anges.

Har arbetstagare — — — första ut-
betalningstillfället.

Har lokal — — — nämnda skatt.

Har lokal — — — kronor för år, så-
dant periodiskt — — — till konkursbo.

Föreslagen lydelse.

10 §.

Preliminär A-skatt — — — kostna-
dernas bestridande.

Preliminär A-skatt — — — kronor
för år, ej heller för ersättning på grund
av sjuk- och olycksfallsförsäkring, som
utgår för de tre första månaderna av
ersättningstiden för varje försäkrings-
fall.

Preliminär A-skatt — — — till konkur-
sbo.

20 §.

Efter anmaning av lokal skattemyn-
dighet är arbetsgivare skyldig att be-
träffande namngiven hos honom anställd
person lämna uppgift å löneförmån el-
ler pension, som enligt vad antagas kan
komma att utbetalas under inkomståret.

Försäkringsanstalt, understödsförening
och pensionsstiftelse äro efter anma-
ning, som i förra stycket sägs, därjäm-
te skyldiga att beträffande namngiven
person lämna uppgift å pension eller
livränta, som enligt vad antagas kan
komma att av anstalten, föreningen el-
ler stiftelsen utbetalas under inkomst-
året.

46 §.

2 mom. Har arbetstagaren — — —
7 § anges.

Har arbetstagare — — — första ut-
betalningstillfället.

Har lokal — — — nämnda skatt.

Har lokal — — — kronor för år, så-
dan ersättning på grund av sjuk- och
olycksfallsförsäkring, som utgår för de
tre första månaderna av ersättningstiden
för varje försäkringsfall, sådant perio-
diskt — — — till konkursbo.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt (nr 416).

Häri genom förordnas, att 4 och 12 §§, 15 § 1 mom., 23 § samt 37 § 2 mom. förordningen den 6 juni 1941 om arvsskatt och gåvoskatt skola erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse.

4 §.

1 mom. Arvsskatt — — — nämnd egendom.

2 mom. Såsom vid — — — här bo-satt.

3 mom. Utlänning, — — — stycke förmäles.

12 §.

Har någon — — — skolat ökas.

Vidare skall, där försäkringen är tagen

a) å försäkringstagarens eller hans makes liv samt enligt avtalet premiebetalningen skolat vara fullgjord under en tid icke understigande tio år och ej heller under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier, som skolat erläggas, därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande, eller

Föreslagen lydelse.

4 §.

1 mom. Arvsskatt — — — nämnd egendom.

2 mom. Såsom vid — — — här bo-satt.

3 mom. Utlänning, — — — stycke förmäles.

4 mom. I egendom, som i 1 mom. sägs, skall icke ingå

a) livförsäkring, som meddelats före den 1 januari 1948 och som enligt anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen i dess lydelse enligt lagen den 22 juni 1932 är pensionsförsäkring, under förutsättning att försäkringen tagits annorledes än mot engångspremie;

b) livförsäkring, som meddelats före den 1 januari 1948 och avser pensionering på grund av tjänst; samt

c) livförsäkring, som meddelats efter den 31 december 1947 och enligt anvisningarna till 46 § kommunalskattelagen är pensionsförsäkring.

12 §.

1 mom. Har någon — — — skolat ökas.

2 mom. Vid beräkning av arvsskatt skall från värdet av vad någon erhåller på grund av livförsäkring, som är kapitalförsäkring, så ock från värdet av vad någon erhåller på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring såsom skattefritt avräknas 15 000 kronor. Har på grund av förmånstagareförordnande den skattskyldige tidigare av samma person erhållit sådant förvärv, som jämligt 37 § 2 mom. är i beskattningshänseende likställt med gåva, må likväl å

Nuvarande lydelse.

b) olycksfall eller sjukdom, vid skattens beräkning från värdet av vad som tillfallit någon i egenskap av förmånstagare såsom skattefritt avräknas ett belopp av 15 000 kronor. Har på grund av förordnande av samma person förmånstagaren tidigare erhållit sådant förvärv, som jämlikt 37 § 2 mom. är i beskattningshänseende likställt med gåva, må likväl å värdet av vad som inom loppet av tio år tillfallit förmånstagaren ej avräknas mer än sammanlagt 15 000 kronor.

Vad som på grund av insättningar av samma person i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt på en gång tillfaller någon såsom förmånstagare skall denne — — — äga rum.

Skattskyldighet enligt första stycket äger ej rum för rätt till sådan livränta, som avses i 32 § 2 mom. a)—c) kommunalskattelagen, ej heller för rätt till annan livränta, i den mån vad som på grund av förordnande av samma person såsom sådan livränta tillfallit den berättigade icke överstiger 1 500 kronors årsränta.

15 §.

1 mom. Andel — — — i skatteärendet.

Är äldre — — — upprättad handling.

För efterlevande — — — ej arvs-
skatt.

23 §.

Vid uppskattning — — — äro till-
lämpliga.

C. Fordran uppskattas — — — en
räntefot av fem procent utgör — — —
tabellen I.

Osäker fordran — — — äro tillämp-
liga.

D. För evärdelig — — — uppskattas

Föreslagen lydelse.

värdet av vad som inom loppet av tio år tillfallit honom ej avräknas mer än sammanlagt 15 000 kronor.

Avdrag, som i första stycket sägs, skall dock ifråga om livförsäkring, som är kapitalförsäkring, ske endast därest försäkringen är tagen å försäkringstagarens eller hans makes liv samt enligt avtalet premiebetalningen skolat vara fullgjord under en tid icke understigande tio år och ej heller under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier, som skolat erläggas, därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande.

Vad som på grund av insättningar av samma person i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt på en gång tillfaller någon skall denne — — — äga rum.

3 mom. Skyldighet att erlægga arvs-
skatt föreligger icke för förmånstaga-
res, arvinges eller testamentstagares för-
värv av sådan livförsäkring, som av-
ses i 4 § 4 mom., ej heller för förmån-
stagares, arvinges eller testamentstagares
förvärv av annan livränta, i den mån
vad som från samma person tillfallit
mottagaren såsom sådan livränta icke
överstiger 1 500 kronors årsränta.

15 §.

1 mom. Andel — — — i skatteären-
det. Ingår i giftorättsgodset livförsäk-
ring, som avses i 4 § 4 mom., skall dock
vid beräkningen av andelen till denna
hänföras sådan försäkring samt hälften
av det övriga giftorättsgodset.

Är äldre — — — upprättad hand-
ling.

För efterlevande — — — ej arvs-
skatt.

23 §.

Vid uppskattning — — — äro till-
lämpliga.

C. Fordran uppskattas — — — en
räntefot av fyra procent utgör — — —
tabellen I.

Osäker fordran — — — äro tillämp-
liga.

D. För evärdelig — — — uppskattas

Nuvarande lydelse.

Föreslagen lydelse.

till tjugu gånger det — — — år uppgått.

till tjugufem gånger det — — — år uppgått.

Nyttjanderätt eller — — — och en räntefot av fem procent enligt — — — fogade tabellerna II, III och IV. Där rättighet, — — — värdet utgöra fem procent av — — — som prövas skäligt.

Nyttjanderätt eller — — — och en räntefot av fyra procent enligt — — — fogade tabellerna II och III. Där rättighet, — — — värdet utgöra fyra procent av — — — prövas skäligt.

Kapitalvärdet av — — — av tabellerna III och IV, såsom om — — — motsvarar.

Kapitalvärdet av — — — av tabell III, såsom om — — — år motsvarar.

Är rättighet — — — yngstes ålder.

Är rättighet — — — yngstes ålder.

E. Värdet av — — — skedd försäljning.

E. Värdet av — — — skedd försäljning.

37 §.

37 §.

2 mom. Skatt — — — av förmånstagare.

2 mom. Skatt — — — av förmånstagare till annan försäkring än sådan, som avses i 4 § 4 mom.

Vid beskattning, varom nu är fråga, skall vad i 12 § andra, tredje och fjärde styckena är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Vid beskattning, varom nu är fråga, skall vara i 12 § 2 och 3 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1949.

Kapital- värde	Andra % av	Kapital- värde	Andra % av	Kapital- värde	Andra % av	Kapital- värde	Andra % av	Kapital- värde	Andra % av
2144	31	2047	31	2047	31	1817	31	1817	31
2144	32	2047	32	2047	32	1817	32	1817	32
2144	33	2047	33	2047	33	1817	33	1817	33
2144	34	2047	34	2047	34	1817	34	1817	34
2144	35	2047	35	2047	35	1817	35	1817	35
2144	36	2047	36	2047	36	1817	36	1817	36
2144	37	2047	37	2047	37	1817	37	1817	37
2144	38	2047	38	2047	38	1817	38	1817	38
2144	39	2047	39	2047	39	1817	39	1817	39
2144	40	2047	40	2047	40	1817	40	1817	40
2144	41	2047	41	2047	41	1817	41	1817	41
2144	42	2047	42	2047	42	1817	42	1817	42
2144	43	2047	43	2047	43	1817	43	1817	43
2144	44	2047	44	2047	44	1817	44	1817	44
2144	45	2047	45	2047	45	1817	45	1817	45
2144	46	2047	46	2047	46	1817	46	1817	46
2144	47	2047	47	2047	47	1817	47	1817	47
2144	48	2047	48	2047	48	1817	48	1817	48
2144	49	2047	49	2047	49	1817	49	1817	49
2144	50	2047	50	2047	50	1817	50	1817	50
2144	51	2047	51	2047	51	1817	51	1817	51
2144	52	2047	52	2047	52	1817	52	1817	52
2144	53	2047	53	2047	53	1817	53	1817	53
2144	54	2047	54	2047	54	1817	54	1817	54
2144	55	2047	55	2047	55	1817	55	1817	55
2144	56	2047	56	2047	56	1817	56	1817	56
2144	57	2047	57	2047	57	1817	57	1817	57
2144	58	2047	58	2047	58	1817	58	1817	58
2144	59	2047	59	2047	59	1817	59	1817	59
2144	60	2047	60	2047	60	1817	60	1817	60

Table with 10 columns and 20 rows, containing numerical data. The columns are labeled 'Kapitalvärde' and 'Andra % av'. The rows contain values for each column, ranging from 2144 to 1817.

Tabell I

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 4 %, av en efter förloppet av nedanstående antal år till betalning förfallen fordran eller skuld å 100 kronor, därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfalldagen.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	96·15	21	43·88	41	20·03	61	9·14	81	4·17
2	92·46	22	42·20	42	19·26	62	8·79	82	4·01
3	88·90	23	40·57	43	18·52	63	8·45	83	3·86
4	85·48	24	39·01	44	17·80	64	8·13	84	3·71
5	82·19	25	37·51	45	17·12	65	7·81	85	3·57
6	79·03	26	36·07	46	16·46	66	7·51	86	3·43
7	75·99	27	34·68	47	15·83	67	7·22	87	3·30
8	73·07	28	33·35	48	15·22	68	6·95	88	3·17
9	70·26	29	32·07	49	14·63	69	6·68	89	3·05
10	67·56	30	30·83	50	14·07	70	6·42	90	2·93
11	64·96	31	29·65	51	13·53	71	6·17	91	2·82
12	62·46	32	28·51	52	13·01	72	5·94	92	2·71
13	60·06	33	27·41	53	12·51	73	5·71	93	2·61
14	57·75	34	26·36	54	12·03	74	5·49	94	2·51
15	55·53	35	25·34	55	11·57	75	5·28	95	2·41
16	53·39	36	24·37	56	11·12	76	5·08	96	2·32
17	51·34	37	23·43	57	10·69	77	4·88	97	2·23
18	49·36	38	22·53	58	10·28	78	4·69	98	2·14
19	47·46	39	21·66	59	9·89	79	4·51	99	2·06
20	45·64	40	20·83	60	9·51	80	4·34	100	1·98

Tabell II

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 4 %, av en under nedanstående antal år utgående ränta (avkomst, förmån) å 1 krona.

Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde	Antal år	Kapitalvärde
1	0·98	21	14·31	41	20·39	61	23·17	81	24·44
2	1·92	22	14·74	42	20·59	62	23·26	82	24·48
3	2·83	23	15·15	43	20·78	63	23·35	83	24·52
4	3·70	24	15·55	44	20·96	64	23·43	84	24·55
5	4·54	25	15·93	45	21·13	65	23·51	85	24·59
6	5·35	26	16·30	46	21·30	66	23·58	86	24·63
7	6·12	27	16·66	47	21·46	67	23·66	87	24·66
8	6·87	28	17·00	48	21·62	68	23·73	88	24·69
9	7·58	29	17·32	49	21·77	69	23·80	89	24·72
10	8·27	30	17·64	50	21·91	70	23·86	90	24·75
11	8·94	31	17·94	51	22·05	71	23·93	91	24·78
12	9·57	32	18·23	52	22·18	72	23·99	92	24·81
13	10·19	33	18·51	53	22·31	73	24·04	93	24·84
14	10·77	34	18·78	54	22·43	74	24·10	94	24·86
15	11·34	35	19·04	55	22·55	75	24·15	95	24·89
16	11·89	36	19·29	56	22·66	76	24·21	96	24·91
17	12·41	37	19·53	57	22·77	77	24·26	97	24·93
18	12·91	38	19·76	58	22·88	78	24·30	98	24·95
19	13·40	39	19·98	59	22·98	79	24·35	99	24·97
20	13·86	40	20·19	60	23·08	80	24·39	100	25·00

Tabellen avser det fall, att kapitalvärdet hänförs sig till en tidpunkt mitt mellan två ränteutbetalningar. Kapitalvärdet omedelbart före en ränteutbetalning beräknas genom att öka och kapitalvärdet omedelbart efter en utbetalning genom att minska kapitalvärdet enligt tabellen med följande procenttal av detsamma, nämligen om räntan betalas halvårsvis med 2 % och om den betalas halvårsvis med 1 %.

Tabell III

utvisande kapitalvärdet, efter en räntefot av 4 %, av en livränta eller annan förmån, som under en persons livstid utgår med belopp eller till värde av 1 krona.

Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde	Ålder	Kapitalvärde
0	22:29	21	20:84	42	17:02	63	10:36	84	3:55
1	22:76	22	20:72	43	16:76	64	9:99	85	3:33
2	22:76	23	20:60	44	16:50	65	9:62	86	3:13
3	22:71	24	20:47	45	16:23	66	9:25	87	2:94
4	22:64	25	20:33	46	15:96	67	8:88	88	2:76
5	22:57	26	20:19	47	15:68	68	8:51	89	2:59
6	22:48	27	20:04	48	15:39	69	8:14	90	2:44
7	22:40	28	19:89	49	15:10	70	7:78	91	2:31
8	22:30	29	19:73	50	14:79	71	7:41	92	2:20
9	22:20	30	19:56	51	14:49	72	7:06	93	2:08
10	22:10	31	19:38	52	14:17	73	6:71	94	1:99
11	21:99	32	19:20	53	13:85	74	6:37	95	1:89
12	21:88	33	19:01	54	13:53	75	6:03	96	1:81
13	21:76	34	18:82	55	13:20	76	5:71	97	1:71
14	21:64	35	18:62	56	12:86	77	5:40	98	1:60
15	21:52	36	18:41	57	12:51	78	5:10	99	1:49
16	21:40	37	18:20	58	12:16	79	4:81	100	1:37
17	21:29	38	17:97	59	11:81	80	4:53	101	1:23
18	21:17	39	17:75	60	11:45	81	4:27	102	1:06
19	21:06	40	17:51	61	11:09	82	4:02	103	0:98
20	20:96	41	17:27	62	10:73	83	3:78	104	0:74

Tabellen avser det fall, att kapitalvärdet hänförs sig till en tidpunkt mitt emellan två ränteutbetalningar. Kapitalvärdet omedelbart före en ränteutbetalning beräknas genom att öka och kapitalvärdet omedelbart efter en utbetalning genom att minska kapitalvärdet enligt tabellen med följande tal nämligen, om livräntan betalas helårsvis 0,5, om den betalas halvårsvis 0,25, om den betalas kvartalsvis 0,125 och om den betalas månadsvis, 0,042.

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 501) om kvarlåtenskapsskatt.

Härmed förordnas, att 22 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt skall erhålla följande ändrade lydelse.

Nuvarande lydelse.

22 §.

Vid tillämpning av 20 och 21 §§ skall hänsyn icke tagas till pensionsförsäkring, för vilken premier på grund av tjänst erlagts av arbetsgivaren eller den anställde.

I fråga om — — — är i 12 § tredje stycket arvskatteförordningen stadgat.

Föreslagen lydelse.

22 §.

Vid tillämpning av 20 och 21 §§ skall hänsyn icke tagas till sådan livförsäkring, som avses i 4 § 4 mom. arvsskatteförordningen.

I fråga om — — — är i 12 § 2 mom. tredje stycket arvsskatteförordningen stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1949.

AVD. I.

GÄLLANDE REGLER FÖR BESKATTNING AV
LIVFÖRSÄKRINGSANSTALTER OCH
LIVFÖRSÄKRINGSTAGARE

Inledning.

Med hänsyn till föremålet för försäkringsrörelsen har man plägat skilja mellan egendomsförsäkring, där försäkringsfallet utgöres av skada å egendom, och personförsäkring, där försäkringsfallet utgöres av skada å person, av den försäkrade personens död eller (såsom exempelvis vid livränteförsäkring) av det förhållandet, att den försäkrade vid viss tidpunkt är vid liv. Till personförsäkring räknas livförsäkring, sjukförsäkring, olycksfallsförsäkring o dyl., till egendomsförsäkring föras en mångfald försäkringsgrenar, brandförsäkring, sjöförsäkring, stöldförsäkring o. s. v. Vid en sådan indelning måste man dock beakta ytterligare en grupp, vilken skulle kunna kallas intresseförsäkring. Hit hör exempelvis ansvarighetsförsäkring. — Från en annan synpunkt indelas försäkringsrörelse i skadeförsäkring, där ersättningen vid försäkringsfall står i förhållande till den ekonomiska förlust, som vållats försäkringstagaren, och summaförsäkring, där en avtalad försäkringssumma skall utbetalas oberoende av den förlust, försäkringsfallet medfört. Egendomsförsäkring och intresseförsäkring äro så gott som alltid skadeförsäkring, livförsäkring alltid summaförsäkring. Annan personförsäkring än livförsäkring kan vara såväl skadeförsäkring som summaförsäkring. I fråga om våra nuvarande skatteförfattningar har dock denna gränsdragning icke uppehållits. Vid behandlingen av spörsmålet om försäkringsrörelses beskattning skiljer man nämligen i våra nuvarande skatteförfattningar mellan, å ena sidan, livförsäkringsrörelse och, å andra sidan, sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse.

Beträffande de inom livförsäkringsverksamheten förekommande försäkringsformerna må följande anföras.

Den form av livförsäkring, som dominerade under livförsäkringsrörelsens första tid här i riket, d. v. s. mitten av 1800-talet, var livstidsförsäkring med kapitalutbetalning vid dödsfall. Så småningom försköts tyngdpunkten från denna försäkringsform alltmer mot den s. k. blandade liv- och

kapitalförsäkringen, en kapitalförsäkring för dödsfall gällande till viss ålder samt med utbetalning av försäkringsbeloppet vid denna ålder, om försäkringstagaren då lever.

Förutom de ovan nämnda kapitalförsäkringsformerna hava livförsäkringsbolagen sedan långt tillbaka meddelat livränteförsäkring. Livränteförsäkringsrörelsen kom i renodlad form först sent att få någon nämnvärd utbredning i Sverige. Genom den år 1917 bildade Sveriges privatanställdas pensionskassa—understödsförening (numera efter sammanslagning med annan pensionsförsäkringsanstalt ombildad till försäkringsbolag under namnet Svenska personal-pensionskassan—ömsesidig försäkringsförening, även benämnd SPP) introducerades tjänstepensionsförsäkringen, d. v. s. pensionsförsäkring åt arbetsgivare för deras anställda. Denna försäkringsart, vilken — om man bortser från vissa i försäkringen ingående, obetydliga kapitalunderstöd — omfattar endast livränteförsäkring, befinner sig sedan 1920-talet i stark utveckling. Tjänstepensionsförsäkringen drives genom kollektiv anslutning av företags anställda. De individuellt arbetande livförsäkringsbolagen hava, ävenledes sedan 1920-talet, meddelat vissa kombinationer mellan livränteförsäkring och kapitalförsäkring vilka erhållit stor utbredning. Till denna utbredning har framför allt bidragit att genom ändring i kommunalskattelagen 1932 vissa av dessa kombinationer hänförts till pensionsförsäkring i beskattningshänseende.

Av s. k. ränte- och kapitalförsäkringsanstalter drives i en från övriga livförsäkringsbolag avvikande form dels kapitalförsäkring för livsfall dels livränteförsäkring.

Till belysning av livförsäkringsrörelsens nuvarande utveckling lämnas nedan några uppgifter hämtade från livförsäkringsstatistiken för år 1946 och avseende direkt rörelse.

Nytecknat livförsäkringsbelopp	744 milj. kr.		
Bestånd vid årets slut			
Livförsäkringar	8 094	»	»
Kapitalförsäkring för livsfall	68	»	»
Ränteförsäkringar (årligt belopp)	473	»	»
Premier under året.....	414	»	»
Utbetalning			
för dödsfall	41	»	»
» övriga försäkringsfall	112	»	»
Premiereserv vid årets slut			
Kapitalförsäkring	2 745	»	»
Ränte- och annan försäkring.....	1 150	»	»
Av premierna belöpte			
på SPP	ca 100	»	»
» folkförsäkringsbolagen	» 110	»	»
» övriga bolag	» 204	»	»

Antalet i kraft varande livförsäkringsbrev utgjorde vid slutet av år 1946 cirka 4,2 miljoner stycken, varav antalet livräntebrev cirka 240 000 stycken. Antalet försäkrade personer torde kunna beräknas överstiga 2 miljoner. Under år 1947 hava livförsäkringar tecknats i ökad utsträckning. Nyteckningen torde ha uppgått till ett sammanlagt försäkringsbelopp av omkring en miljard kronor.

Det är sålunda ett högst betydande sparande, som fortlöpande sker genom premiebetalning för nytecknade och redan befintliga försäkringar, och det är givetvis ett allmänt intresse, att denna verksamhet främjas. Livförsäkringen i dess sedvanliga former innebär ett frivilligt bundet och planmässigt ordnat sparande samt medför dessutom den fördelen, att målet för sparandet — det åsyftade kapitalet — i händelse av dödsfall finnes omedelbart färdigbildat. Den, som en gång bestämt sig för en livförsäkring, spolierar icke gärna sitt försäkringsskydd genom att upphöra med premiebetalningen. Genom att i unga år från konsumtion undantaga en del av sin inkomst kan den enskilde genom en jämförelsevis ringa ekonomisk uppoffring bereda sig själv ålderdomsskydd och sina efterlevande ett ekonomiskt stöd. Försäkringen kan också giva medel för studier och yrkesutbildning. Denna form av sparande synes därför alltjämt böra av statsmakterna stödjas och uppmuntras och de skattelättnader, som hittills i olika hänseenden beretts densamma, synes även framdeles i viss utsträckning böra bibehållas. Däremot bör noggrant tillses att skattereglerna så utformas, att de icke lämna utrymme för skattemanipulationer och skatteflykt.

Kap. 1. Inländsk försäkringsanstalt.

§ 1. Historik.

Författningsbestämmelser angående beskattning av försäkringsanstalter meddelades först genom 1928 års skattelagstiftning. Dessförinnan hade emellertid utbildat sig viss praxis, som i huvudsak innebar, att såsom beskattningsbar vinst betraktades endast vad som återstod av intäkt genom premiebetalningar, räntor o. s. v., sedan därifrån dragits ej blott förvaltningskostnader o. dyl. utan även den under året skedda ökningen av vissa fonder, bl. a. försäkringsfonden. Denna fond skulle motsvara *dels* de försäkringsbelopp, som förfallit till ersättning men icke blivit utbetalda (ersättningsreserv), och *dels* det beräknade värdet av löpande försäkringar (premiereserv); premiereserven måste för samtliga försäkringar vara så stor att de utbetalningar, som på grund av löpande försäkringar kunna uppkomma, också kunna bestridas av premiereserven jämte framtida räntor å densamma samt framtida försäkringspremier. Livförsäkringsbolag tillerkändes i praxis avdragsrätt även för avsättning till den s. k. säkerhetsfonden. Däremot fingo försäkringsbolagen icke såsom utgift avdraga vad som avsatts

till winstfond, vinstregleringsfond o. d. För avsättning till premieåterbäringsreserv torde däremot avdrag hava medgivits.

Inkomstskattesakkunniga föreslogo (Bet. 1923 s. 48) en föreskrift av innehåll, att »försäkringsaktiebolag äger åtnjuta avdrag för s. k. vinstutdelning, som enligt försäkringsavtal skett till försäkringstagare, även om de varit aktieägare, eller för medel, som reserverats för dylik utdelning». Beträffande avsättningar till försäkringsfond, säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv ansågs någon särskild föreskrift om avdragsrätt ej erforderlig, enär ingen ändring åsyftades i därförut gällande praxis (Bet. s. 113 och 156).

Kommunalskattekommittén intog en härifrån något avvikande ståndpunkt. I fråga om rörelse, som avser *personförsäkring* och som drives av anstalt, å vilken försäkringslagen äger tillämpning, ville kommittén medgiva avdrag för avsättning till försäkringsfond och premieåterbäringsreserv, men däremot icke för avsättning till säkerhetsfond, vinstreserv, vinstregleringsfond o. dyl. samt ej heller för avsättning till andra fonder än de nu nämnda. Beträffande rörelse, som avser personförsäkring och som drives av anstalt eller förening, som icke lyder under försäkringslagen, föreslog kommittén fullständig skattebefrielse; denna skulle då gälla riksförsäkringsanstalten, sjukkassor och understödsföreningar (Bet. 1924 s. 268).

Beträffande pensionsanstalter, som icke äro att hänföra till försäkringsbolag, föreslog kommittén ingen ändring; dessa föreslogos skola befrias från kommunal inkomstskatt (Bet. 1924 s. 288).

1924 års skatteberedning (Bet. 1926) föreslog beträffande livförsäkringsbolag, att avdrag skulle få ske för avsättning till försäkringsfond, därunder inbegripen återköpsreserv, samt lagstadgad säkerhetsfond men icke för vinst, som utdelats till försäkringstagare, eller för avsättning till winstfond, vinstreserv, vinstregleringsfond o. dyl. Avdrag skulle vidare få ske för avsättning, som enligt av Konungen stadfästa grunder eller bolagsordning sker till annan fond, vilken icke må användas för annat ändamål än att täcka förlust på rörelsen i dess helhet, som icke kunnat ersättas av andra befintliga, till framtida förfogande avsatta medel, eller att täcka viss del av förlust å dödligheten (såsom katastrofreserv, riskutjämningsfond, avfallsreserv etc., gemensamt benämnda utjämningsreserver); även detta avdrag var dock på visst sätt begränsat. Jämte det sålunda framkomna överskottet skulle i den skattepliktiga inkomsten ingå ett belopp, motsvarande en tredjedel av den beräknade räntan å premiereserv och premieåterbäringsreserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar, dock att nämnda belopp icke fick överstiga den på försäkringstagarna belöpande delen av överskottet å livförsäkringsrörelsen.

Sin slutliga principiella utformning erhöilo beskattningsreglerna genom 1928 års lagstiftning. Viss ändring däri skedde år 1930. År 1943 ägde ändring rum i fråga om den s. k. ränteskatten.

§ 2. Gällande rätt; livförsäkringsrörelse.

Nettointäkten å livförsäkringsrörelse består enligt kommunalskattelagen av dels det s. k. överskottet å rörelsen och dels ränteskatteunderlaget (30 § 2 mom.).

A. Överskottet å rörelsen.

Vid beräkningen av *överskottet* utgår man liksom beträffande andra rörelseidkare från den under beskattningsåret uppkomna *bruttointäkten*.

För att därifrån framkomma till överskottet, har man att på sedvanligt sätt verkställa ifrågakommande, lagligen medgivna avdrag. De medgivna avdragen äro följande.

1. *Driftkostnad*. Till driftkostnad hänföres även värdeminskningensavdrag och driftförlust.

Beträffande avdrag för driftkostnad föreligger i fråga om försäkringsanstalterna ett särskilt förhållande. Enligt punkt 1 anv. till 41 § kommunalskattelagen räknas till varulager även »försäkringsföretags placering av förvaltade medel i aktier, obligationer, lånefordringar m. m.», vadan reglerna om varulagervärdering vid beskattningen här äro tillämpliga.

Försäkringsanstalternas medelsplacering har emellertid icke inskränkts till värdehandlingar av nyss omförmäلت slag utan har därjämte i icke ringa utsträckning ägt rum genom direkta fastighetsförvärv. Härmed uppkom då frågan, huruvida dylika fastigheter kunde inbegripas under den nyss återgivna regeln i punkt 1 anv. till 41 § kommunalskattelagen, samt sålunda anstalterna kunde begära, att deras efter affärsekonomiska grunder i räkenskaperna gjorda värdering av fastigheterna skulle godtagas vid taxeringen. Rättspraxis synes numera hava intagit den ståndpunkten, att fastighet, som försäkringsanstalt förvärvat uteslutande i kapitalplaceringssyfte, betraktas såsom likställd med vara i rörelse, såvitt fråga är om tillämpningen av punkt 1 anv. till 41 § kommunalskattelagen.

2. *Avsättning till försäkringsfond för egen räkning*. Med försäkringsfond förstås den i 212 § försäkringslagen omförmälda försäkringsfonden, under vilken beteckning försäkringsbolag skall i balansräkningen såsom skuld upptaga *beräknade värdet av bolagets ansvarighet*. Då man i kommunalskattelagen talar om, icke försäkringsfonden utan »försäkringsfond för egen räkning», åsyftas därmed försäkringsfond enligt försäkringslagen *minskad* med värdet av *återförsäkrares ansvarighet*. Då återförsäkring tages av ett försäkringsbolag innebär ju detta, att bolagets ansvarighet vid inträffade försäkringsfall i motsvarande grad minskar. Försäkringsfonden beräknas emellertid utan hänsyn till att vissa försäkringar avgivits i återförsäkring och i stället uppföres såsom tillgång värdet av den ansvarighet, som återförsäkringsbolag iklätt sig genom att i återförsäkring övertaga en del av försäkringarna.

Med hänsyn till arten av vederbörande bolags ansvarighet uppdelas försäkringsfonden i två delar, avseende:

a) Ansvarigheten på grund av redan inträffade försäkringsfall, den s. k. *ersättningsreserven*.

Det är sålunda här fråga om sådana fall, då ersättning på grund av inträffat försäkringsfall skall utgå men då sådan ersättning ännu icke utbetalats, när slutlig reglering av ett eller annat skäl ännu icke ägt rum. Det är följaktligen tydligt, att varje avsättning till ersättningsreserven motsvarar en ökning av försäkringsanstaltens skuld samt att avdrag härför bör medgivas vid taxeringen.

b) Ansvarigheten på grund av löpande försäkringar, den s. k. *premierreserven*.

Premiereserven utgör det belopp, som jämte rätten att uppbära framtida premier säkerställer bolagets förpliktelser att utbetala avtalsenliga försäkringsbelopp och fullgöra erforderligt förvaltningsarbete. Till grund för beräkningen av premiereservens storlek har man att lägga vissa antaganden angående anstaltens framtida utgifter och inkomster i anledning av löpande försäkringsavtal. Dessa antaganden måste avse räntefoten å bolagets kapitalplaceringar, dödlighetsmättet (eller annat riskmått) beträffande försäkringstagarna och bolagets omkostnader. Beräkningarna i fråga skola ske på ett betryggande sätt, d. v. s. på sådant sätt att under normala förhållanden anstaltens inkomster av premier och räntor bliva större än vad som behövs för att bestrida de faktiska utgifterna för försäkringsfall, omkostnader och avsättning till premiereserv.

3. *Avsättning till premieåterbäringsreserv*. I den mån beräkningen av premier och premiereserv skett med stor försiktighet borde, såsom nyss erinrats, under normala förhållanden vinst uppkomma. Om detta genomgående vore fallet, innebure emellertid detta även, att det pris, vartill försäkringarna tillhandahöllos allmänheten, bleve högre än nödvändigt. Denna dragkamp mellan försiktighetens krav, å ena, samt önskvärheten av att genom rimliga premier underlätta tecknandet av försäkringar, å andra sidan, ledde till införandet av den s. k. premieåterbäringen. Härmed förstås, att man i form av återbäring låter största delen av den vinst, som uppkommit i rörelsen, återgå till de försäkrade t. ex. såsom tillägg till de avtalade försäkringsbeloppen. För vinnande av det avsedda syftet fordrades emellertid, att denna fördel i förväg kunde ställas blivande försäkringstagare i utsikt, och härigenom leddes man till vissa antaganden angående förutberäkning av dylik premieåterbäring, varigenom densamma skulle kunna ställas i utsikt om också icke garanteras. I överensstämmelse härmed stadgas i 7 och 123 §§ försäkringslagen, att »där förutberäkning skall ske av de belopp (premieåterbäring), som bolaget förväntas kunna av sin behållning utbetala till försäkringstagare utöver de i försäkringsavtalet bestämda, skola ock grunder upprättas för denna förutberäkning samt för beräkning av fond för tryggnad av sådan premieåterbäring (premieåterbäringsreserv)».

Skulle bolagets rörelse förlöpa gynnsammare, än som erfordras för pre-

mieåterbäringen, uppstår därutöver *vinst* å verksamheten i fråga. Skillnaden mellan premieåterbäringen och vinsten är alltså ur nu förevarande synpunkt den, att premieåterbäringen alltid beräknas enligt av Kungl. Maj:t stadfästa grunder, vinsten däremot icke. Skulle emellertid rörelsen förlöpa ogynnsammare än som beräknats vid fastställandet av grunderna för premieåterbäringen och kunna erforderliga medel icke upptringas genom nedsättning av andra fonder än försäkringsfond eller premieåterbäringsreserv, kan resultatet bliva, att ingen premieåterbäring utbetalas; någon *skyldighet* att verkställa sådan finnes icke annat än i den mån medel härtill finnas.

Den avdragsrätt för avsättning till premieåterbäringsreserven, som infördes genom 1928 års lagstiftning, var motiverad med att denna reserv icke ansågs vara att räkna till vederbörande bolags eget kapital utan som bolagets skuld till försäkringstagarna (Bet. 1924 s. 260, 269); premieåterbäring betraktas såsom en utgift, föranledd av försäkringsavtalet, lika väl som då bolaget betalar ut en försäkringssumma.

Det torde böra anmärkas, att enligt 218 § försäkringslagen må nedsättning av premieåterbäringsreserven — utom till utbetalning av premieåterbäring enligt för sådan utbetalning gällande grunder — icke äga rum, där ej sådant erfordras för täckande av förlust, som ej kan ersättas med anlåtande av till framtida förfogande avsatta medel eller reservfond eller säkerhetsfond.

I detta sammanhang må ytterligare erinras om ett uttalande av försäkringsinspektionen (Prop. 1943: 172 s. 40):

»Som tidigare framhållits är premieåterbäring sådan vinst, som får förutberäknas. För att dylik förutberäkning skall kunna ske, böra premieåterbäringsgrunderna vara fastställda för en icke alltför kort period. Sedan räntefallet under 1930-talet blivit av mera allvarlig art, har så icke skett, utan premieåterbäringsgrunderna fastställdes av försiktighetsskäl för ett år i sänder... Enligt inspektionens uppfattning bör emellertid nämnda förfaringsätt icke tillämpas annat än under exceptionella förhållanden, alldenstund ett dylikt förfarande omöjliggör förutberäkning för längre tid. Det må erinras om, att grunden för att avsättningarna till premieåterbäring skulle få avdragas vid överskottets beräkning har varit just det förhållandet, att premieåterbäringen förutberäknades och därför kunde anses stå de avtalsenliga förpliktelserna nära. Med ett tillvägagångssätt, som omöjliggör förutberäkningen, rycker man undan grunden för avsättningarnas skattefrihet.»

4. *Avsättning till i lag föreskriven säkerhetsfond.* Avsättning till försäkringsfond skall enligt vad ovan sagts ske enligt betryggande grunder. Emellertid kan ändock tänkas, att försäkringsfonden visar sig icke förslå till det avsedda ändamålet. Såsom en ytterligare säkerhetsåtgärd har därför i 218 § försäkringslagen föreskrivits, att bolag, som driver livförsäkringsrörelse, skall göra avsättning till säkerhetsfond (Bet. 1924 s. 262). Avsättning till säkerhetsfond är obligatorisk, så länge icke dels denna fond tillhoppa med premieåterbäringsreserven uppgår till 5 % av försäkringsfonden dels ock säkerhetsfonden uppgår till 10 % av premieåterbäringsreserven.

På sätt torde framgå av vad ovan under 3. anförts har premieåterbäringsreserven övertagit en del av säkerhetsfondens funktioner, ehuru först i sista hand. Nedsättning av säkerhetsfonden får icke utan särskilt medgivande av försäkringsinspektionen äga rum, där ej sådant fordras för täckande av förlust, som ej kan ersättas av befintliga till framtida förfogande avsatta medel eller genom nedsättning av reservfond.

Rätten till avdrag för avsättning till säkerhetsfond torde få antagas vara motiverad av att även denna fond kan anses såsom en komplementfond till premiereserven och därför motsvara en vederbörande bolags skuld till försäkringstagarna.

5. *Avsättning till utjämningsreserver.* Begreppet »utjämningsreserver» förekommer icke i försäkringslagen; detsamma har i stället tillskapats i samband med lagstiftningen rörande beskattning av försäkringsbolag. Därmed förstås enligt punkt 3 andra stycket anv. till 30 § kommunalskattelagen sådan fond (såsom katastrofreserv, riskutjämningsfond m. fl.), vilken enligt av Konungen stadfästa grunder eller bolagsordningen må användas endast till att helt eller delvis täcka förlust på dödlighet, sjuklighet och invaliditet samt efter sådan disposition kvarstående förlust på rörelsen i dess helhet; detta dock under förutsättning och i den mån icke förlusten kan täckas av andra till framtida förfogande avsatta medel. Som utjämningsreserv skall icke anses i lag föreskriven säkerhetsfond, vilken ändock är avdragsgill, samt ej heller försäkringsaktiebolags reservfond, beträffande vilken gäller att avsättningar till reservfonden icke få avdragas.

Avdrag för ökning av utjämningsreserverna må dock icke ske i den mån desamma genom ökningen komma att överskjuta 2 % av sammanlagda risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall med avdrag av den del därav, för vilken återförsäkrare svara. Med »risksumma för kapitalförsäkring för dödsfall» förstås enligt författningen här det belopp, som är att anse som utsatt för dödsrisk, d. v. s. skillnaden mellan summan av samtliga dylika försäkringsbelopp, å ena, samt däremot svarande del av premiereserven, å andra sidan. Avsättning till utjämningsreserver är sålunda icke avdragsgill i den mån dessa därigenom komma att överstiga 2 % av nämnda skillnad.

6. *Avsättning till livränteförsäkringsrörelsens garantifonder.* Med garantifond för livränteförsäkringsrörelsen förstås enligt punkt 3 tredje stycket anv. till 30 § kommunalskattelagen i detta sammanhang fond, som avsatts av överskottet på denna rörelse och som enligt av Konungen fastställda grunder eller bolagsordningen må användas endast

a) till vinstutdelning å livränteförsäkringar eller

b) till att helt eller delvis täcka förlust inom denna rörelse på dödlighet, sjuklighet och invaliditet samt efter sådan disposition kvarstående förlust på rörelsen i dess helhet, som icke kan täckas av andra till framtida förfogande avsatta medel.

På sätt av det nyss sagda framgår, är rätten till avdragsgill avsättning begränsad till beloppet av årets överskott å just livränteförsäkringsrörelsen.

I fråga om motiveringen för denna avdragsrätt må endast anmärkas, att rätten till avdrag för avsättning till vinstutdelning tillkommit i propositionen till 1927 års riksdag i samband med att vinstutdelningen togs till beskattning hos försäkringstagarna (Prop. 1927:102 s. 385, 225). Rätten till avdrag för avsättning till fond för täckande av förlust å rörelsen är motiverad av samma skäl som övriga förut omförmälda fall av dylik avdragsrätt.

Någon maximering av avdragsrätten har här icke skett; avsättas onödigt stora belopp, bliva dessa ju en gång beskattade hos försäkringstagarna.

7. *Avsättning av ränta till vinstreserv.* Med vinstreserv förstås i detta sammanhang en fond, som omfattar försäkringstagarna *individuellt* tilldelade men till dem ej utbetalade vinstmedel. Vidare är här endast fråga om direkt tecknade kapitalförsäkringar tillhörande anstaltens *här i riket* drivna rörelse (punkt 3 fjärde och åttonde styckena anv. till 30 § kommunalskattelagen).

Det bör observeras, att rätt till ifrågavarande avdrag för gäldränta *icke* föreligger, därest fråga är om försäkringstagarna gruppvis (och sålunda icke *individuellt*) tilldelade medel; dylika medel kunna nämligen, såsom förut anförts, icke anses motsvara en sådan försäkringstagarnas fordran hos vederbörande bolag, att det är motiverat att betrakta ränta å medlen som en utgiftsränta för bolaget. Härav kan sålunda följa, att en vinstreserv kan innehålla dels medel, beträffande vilka räntan är avdragsgill, och dels andra medel, beträffande vilka därå belöpande ränta ej får avdragas.

Härutöver innehålla anvisningarna uttryckligt förbud mot avdrag för annan avsättning till omedelbar eller framtida vinstutdelning åt försäkringstagarna än dels avsättning till garantifond för livränteförsäkringsrörelse dels ock avsättning, enligt av Konungen stadfästa grunder, av ränta till vinstreserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar tillhörande anstaltens *här i riket* drivna rörelse. Att avdrag för avsättning till premieåterbäringsreserv dock är tillåtet framgår av det förut anförda.

B. Ränteskatteunderlaget.

Till nettointäkt av rörelse skall vidare, förutom det enligt A. ovan beräknade överskottet, hänföras det s. k. *ränteskatteunderlaget* (30 § 2 mom. och punkt 4 anv. till 30 § kommunalskattelagen).

Ränteskatteunderlaget skall motsvara $\frac{1}{3}$ av *dels* den beräknade räntan å premiereserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar, tillhörande anstaltens *här i riket* drivna rörelse, *dels* den ränta, som belöper å eller eljest tillförts premieåterbäringsreserv och vinstreserv för dylika försäkringar.

Vid beräkning av ränteskatteunderlaget skall, där ej särskilda förhållanden påkalla annat, ränta å premiereserven beräknas å medeltalet av dess belopp vid årets början och slut efter den räntefot, som legat till grund för dess beräkning; i fråga om ränte- och kapitalförsäkringsanstalt sättes räntan å premiereserven lika med det belopp, vilket såsom ränta gottskrivits bespa-

ringsfonden, med avdrag av den ränta, som under året utbetalats till besparingsfondens delägare. Härvid avses endast den del av besparingsfonden, som är att hänföra till kapitalförsäkringar.

Emellertid är härvid meddelad en särskild spärregel till förhindrande av att genom ränteskatten allt för stor del av överskottet uttages i skatt. Enligt denna spärregel får ränteskatteunderlaget aldrig överstiga ett belopp, motsvarande den på visst sätt begränsade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andelen av behållningen å vederbörande bolags hela verksamhet. Ifrågavarande belopp erhålles genom sammanläggning av följande två delposter, nämligen

1) summan av å ena sidan överskottet å livförsäkringsrörelsen, beräknat enligt de under A. angivna grunder, och å andra sidan de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, samt

2) de vid sagda överskotts beräkning avdragna avsättningarna till andra fonder än försäkringsfonden, i den mån deras sammanlagda belopp icke överstiger två gånger den under 1) angivna summan.

Vid tillämpning av detta stadgande skall iakttagas *dels* att från de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, avdrag må ske för underskott å annan sådan förvärvskälla, *dels ock* att i fråga om försäkringsanstalt, som jämväl driver sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, inkomstbelopp och underskott, vilka härröra från annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, medräknas endast i den mån de i försäkringstekniskt hänseende äro att hänföra till livförsäkringsverksamheten.

I den mån $\frac{1}{3}$ av den ränta, som enligt vad ovan sagts skall utgöra ränteskatteunderlag, överstiger den enligt förestående schema beräknade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andel av behållningen å hela verksamheten, tages till beskattning för ränteskatt *endast sistnämnda andel*. Till sådan beskattning tages med andra ord aldrig mera än det enligt nyss angivet schema uträknade högsta beloppet.

Med avseende å motiveringen för nu berörda ränteskatt samt utformningen av densamma må till en början erinras om att en försäkringstagares inbetalda premier till viss del (de s. k. sparpremierna) representera ett hans tillgodohavande hos bolaget. Röntan å dessa uppsamlade sparpremier är då en försäkringstagarens inkomst. Med hänsyn till de praktiska olägenheter, som en direkt beskattning av denna inkomst hos försäkringstagarna kunde befaras vålla, valde man i stället att beskatta ränteinkomsten hos bolaget men att därvid avpassa beskattningen så att den icke uppgår till högre belopp än som motsvarar vad försäkringstagarna i genomsnitt skulle erlagt, om de i stället skattat själva.

Härutöver ville man emellertid ytterligare begränsa ränteskatten så att blott en viss procentuell del av överskottet finge tagas i anspråk för denna skatt; man hade ursprungligen tänkt sig, att ränteskatten ej skulle taga i anspråk mera än högst hälften av överskottet. I anledning härav fast-

ställdes en spärregel, som bl. a. innebär att ränteskatteunderlaget aldrig får överstiga tre gånger överskottet; man ansåg sig därigenom hava erhållit en sådan begränsning, att praktiskt taget aldrig mera än 30 à 40 % av överskottet skulle kunna uttagas i skatt. Man kan även uttrycka förhållandet så, att eftersom försäkringsbolag erlägger skatt dels för överskottet å rörelsen och dels (ränteskatt) för ett till tre gånger överskottet maximerat belopp, så måste de sammanlagda skatterna till stat och kommun uppgå till minst 25 % för att skatten skulle taga hela överskottet i anspråk; med dylika skattesatser räknades dock icke vid tillkomsten av 1928 års skattelagstiftning.

Emellertid hade under krisåren skattesatserna ej blott uppnått sagda gräns utan även vida överskridit densamma, och med anledning härav väcktes frågan om åtgärder till ytterligare begränsning av skattskyldigheten; framställning i ämnet gjordes av Svenska livförsäkringsbolags förening, som närmast påyrkade, att vid bestämmande av ränteskatteunderlaget räntan å premiereserven och den i premieåterbäringsreserven ingående räntan skulle upptagas med $\frac{1}{4}$ i stället för $\frac{1}{3}$ av sitt beräknade belopp. Sedermera frångicks detta förslag och i stället hemställdes, att vid bestämmande enligt 20 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt av det procenttal, varefter bottenkatten skall utgå vid den statliga beskattningen, detta procenttal skulle i fråga om inkomst av livförsäkringsverksamhet sättas till det lägre belopp, som gällde fysiska personer.

I en inom finansdepartementet upprättad promemoria anfördes i anledning av sistnämnda förslag (Prop. 1943: 172 s. 163):

»Livbolagens alternativa förslag innebär att det procenttal av grundbeloppet, med vilket bottenkatten skall utgå, skall bestämmas lika för livförsäkringsanstalter — dock endast såvitt angår inkomst av livförsäkringsrörelse — och för fysiska personer. Vid bedömning av detta förslag torde till en början beaktas, att såvitt rör på försäkringstagarna belöpande inkomst, bolaget erlägger skatten i försäkringstagarens ställe. Detta talar uppenbarligen till förmån för förslaget. Ytterligare kan till förmån för förslaget anföras, att man under förarbetena till de nu gällande ränteskattereglerna utgick från en skattesats för fysiska personer av ungefär 6 %, vilket tal även fastställdes som grundbelopp för försäkringsanstalternas statsskatt, såvitt angick på försäkringstagarna belöpande inkomst. Någon ändring i denna principiella likställighet i fråga om skattesatserna för livbolagen och fysiska personer åsyftades icke med 1938 års författningsändring, genom vilken bottenkattens grundbelopp för försäkringsanstalterna (likom för aktiebolag överhuvud) fastställdes till 10 %. Tvärtom anfördes i 1936 års skattekommittés till grund för författningsändringen liggande betänkande att, då skatten erlades av försäkringsanstalterna i stället för försäkringstagarna, skattesatserna för fysiska personer borde vara utslagsgivande; då det beskattningsbara beloppet i fråga om försäkringsanstalterna utgjorde endast omkring hälften av det belopp, som enligt grunderna för bestämmelserna i ämnet borde beskattas, samt den effektiva skattesatsen förty bleve endast hälften eller 5 %, ansågs likställigheten i beskattningshänseende bevarad. Denna likställighet har emellertid frångåtts genom att procenttalen — från och med år 1939 — fastställts olika för fysiska personer och för försäkringsanstalter. Det torde därför med fog kunna göras gällande, att den av livbolagen föreslagna författningsändringen endast innebär ett återställande av den likformighet i beskattningshänseende, på vilken författningen principiellt bygger.

Såsom livbolagen själva framhålla borde den föreslagna regeln teoretiskt gälla endast i fråga om den del av livbolagens inkomst av livförsäkringsrörelsen, som belöper på försäkringstagarna. Med hänsyn till att den på aktieägarna belöpande delen av denna inkomst är relativt obetydlig, torde emellertid några avgörande betäckligheter icke behöva möta att — för vinnande av enhetliga bestämmelser — tillämpa samma regel även på denna del av inkomsten.»

Departementschefen, som biträdde förslaget, anförde beträffande den i promemorian sist berörda frågan följande (Prop. 1943: 172 s. 21):

»Detta förslag bör icke uppfattas såsom innebärande ett principiellt avsteg från gällande regler för livbolagens beskattning utan tvärtom såsom ett återställande av den likformighet i beskattningshänseende mellan livbolagen och fysiska personer, på vilken gällande regler bygga. Såsom i departementspromemorian framhålles borde likställigheten rätteligen icke sträckas längre än till att avse den del av livbolagens inkomst av livförsäkringsrörelsen, som belöper på försäkringstagarna, eller med andra ord den inkomst för vilken bolagen skatta i försäkringstagarnas ställe. Emellertid läser den på aktieägarna belöpande delen av sagda inkomst vara så pass obetydlig i förhållande till den på försäkringstagarna belöpande, att några avgörande betäckligheter icke behöva möta att — på sätt i promemorian föreslagits och jämväl i remissyttrandena tillstyrkts — tillämpa samma regel även på den del av inkomsten av livförsäkringsrörelsen, som belöper på aktieägarna.»

Den sedermera framlagda propositionen i ämnet bifölls av riksdagen med allenast vissa formella ändringar. I överensstämmelse härmed gäller alltså enligt 20 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att — vid bestämmande av det procenttal med vilket botten-skatt skall utgå — procentalet för svenska försäkringsanstalter skall, såvitt avser i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst, bestämmas lika med procentalet för fysiska personer; denna regel gäller, då fråga är om bolag, som endast driver livförsäkringsrörelse, för bolagets hela rörelse och således även för inkomstbelopp, som i beskattningshänseende äro att hänföra till annan förvärvskälla, t. ex. till inkomst av fastighet (Prop. 1943: 174 s. 22). Vid tillämpning av bestämmelsen i fråga skall vidare gälla att »såsom till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst skall, om försäkringsanstalt driver jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, anses den del av anstaltens beskattningsbara belopp, som efter förhållandet mellan den i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamheten hänförliga nettointäkten och anstaltens sammanlagda nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen».

C. Särskild begränsning av skattskyldigheten för svensk livförsäkringsanstalt.

Genom särskild författning, utfärdad den 28 maj 1943 (nr 265), hava meddelats bestämmelser om ytterligare begränsning av skatt för svensk livförsäkringsanstalt.

Enligt dessa bestämmelser äger svensk livförsäkringsanstalt under viss förutsättning åtnjuta *avkortning* av anstalten påförd statlig inkomst- och

förmögenhetsskatt samt värnskatt eller *restitution* av redan erlagd sådan eller ock båda dessa förmåner i förening. Förutsättningen härför är, att summan av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnskatt ävensom allmän kommunalskatt överstiger det på under A. angivet sätt framkomna *överskottet* å livförsäkringsrörelsen.

§ 3. Gällande rätt; sjuk-, olycksfalls- eller skade-försäkringsrörelse.

Även i detta fall har man vid beräkning av *överskottet* å rörelsen att utgå från den under beskattningsåret uppkomna bruttointäkten. För att därifrån framkomma till nettointäkten, vilken här är identisk med *överskottet*, har man att verkställa ifrågakommande, lagligen medgivna avdrag, vilka äro följande:

1. Avdrag för driftkostnad.
2. Avdrag för avsättning till försäkringsfond för egen räkning.
3. Avdrag för avsättning till premieåterbäringsreserv och i lag föreskriven säkerhetsfond.
4. Avdrag för ökning av utjämningsfonderna.

Kap. 2. Utländsk försäkringsanstalt.

Med avseende å beskattningen av utländsk försäkringsanstalt hade tidigare utbildats den praxis, att agenturen för dylik anstalt taxerades för 16 % av det belopp, som motsvarade agenturens premieinkomst under året efter avdrag av under året utgivna återförsäkringspremier.

Kommunalskatteskommittén framhöll att en dylik godtycklig beräkningsgrund givetvis borde om möjligt ersättas med en mera rationell. I sådant hänseende föreslogs, att för försäkringsrörelse, som drivits av utländsk försäkringsanstalt, skulle såsom inkomst här i riket upptagas så stor del av anstaltens hela inkomst, som belöper å premieinkomsten härstädes i förhållande till den utländska anstaltens premieinkomst i dess helhet. Såsom premieinkomst skulle räknas bruttobeloppet av årets försäkringspremier utan avdrag för återförsäkringspremier, dock att, där i fråga om premieinkomsten för anstaltens rörelse i dess helhet uppgift funnes tillgänglig allenast om premieinkomsten efter sådant avdrag, denna nettopremieinkomst finge läggas till grund för beräkning av inkomsten.

Kommittén anförde med avseende härå (Bet. 1924 s. 290):

»Kommittén har för sin del ansett, att vid utländsk försäkringsanstalts inkomstbeskattning härstädes lämpligen bör av anstaltens hela inkomst, beräknad enligt samma grunder som för inländska försäkringsanstalters inkomst, upptagas så stor del, som belöper å premieinkomsten härstädes i förhållande till anstaltens

premieinkomst i dess helhet. De premiebelopp, som härvid skola med varandra jämföras, böra vara bruttopremiebeloppen, d. v. s. premiebeloppen utan avdrag för återförsäkringspremier. Det skulle nämligen eljest kunna inträffa, att utländsk försäkringsanstalt genom att belasta sin försäkringsverksamhet här i riket med utgifter för återförsäkring i högre grad än verksamheten i övrigt obehörigen nedbringade eller till och med borteliminerade för anstalten skattepliktig inkomst härstädes. Nu är emellertid enligt gällande lagstiftning utländsk försäkringsanstalt väl skyldig att lämna uppgift dels om bruttopremieinkomsten här i riket ävensom om beloppet av här utgivna återförsäkringspremier och dels om anstaltens hela premieinkomst efter avdrag av återförsäkringspremier men icke pliktig att uppgiva anstaltens hela bruttopremieinkomst. Uppgift om hela bruttopremieinkomsten lärەر visserligen lämnas av en del utländska försäkringsanstalter, men där uppgift härom icke lämnas, saknar försäkringsinspektionen befogenhet att infordra sådan. Det synes därför lämpligen böra föreskrivas, att, därest uppgift saknas om beloppet av utländsk försäkringsanstalts hela bruttopremieinkomst, skall till grund för beräkningen av den här i riket skattepliktiga inkomsten läggas förhållandet mellan bruttopremieinkomsten härstädes och anstaltens hela nettopremieinkomst. Givetvis kommer denna fördelningsgrund att medföra en förhållandevis för hög beskattning härstädes, men då anstalten själv kan genom att avlämna uppgift om sin hela bruttopremieinkomst förebygga en dylik för anstalten oförmånlig beskattning här i riket, synes någon betänklighet mot nämnda anordning icke böra möta.»

Inkomstskattesakkunniga upptogo förslag till enahanda bestämmelser utan särskild motivering.

Försäkringsinspektionen anförde i avgivet yttrande bl. a. följande (Prop. 1927: 102 s. 391):

»Om utländsk försäkringsanstalts inkomst här i riket skall bestämmas på detta sätt, lär det ej kunna ske utan att försäkringsinspektionen lämnar sin medverkan. Detta förutsättes även i anvisningarna. Men det blir då säkerligen nödvändigt att i lagen om utländsk försäkringsanstalts verksamhet här i riket ålägga sådan anstalt en utsträckt uppgiftsskyldighet angående rörelsen i dess helhet. Detta synes helst böra undvikas, när dessa uppgifter skulle vara utan betydelse för försäkringsinspektionens egentliga verksamhet och försäkringsinspektionen icke skulle hava någon möjlighet att utöva någon verklig kontroll över deras riktighet. Försäkringsinspektionen finner sig därför icke kunna tillstyrka kommitténs förslag i denna punkt.

För närvarande uppskattas utländskt bolags beskattningsbara inkomst till viss procent av dess premieinkomst för egen räkning å dess rörelse i Sverige. En sådan regel har den stora fördelen att den är enkel att tillämpa. Och den leder till resultat, som ej synas obilliga, om man bestämmer procentsatsen efter de svenska aktiebolagens erfarenhet om vad dessa bolags överskott i medeltal utgör i procent av premieinkomsten för egen räkning inom olika försäkringsgrenar. Enligt försäkringsinspektionens beräkning voro dessa procenttal, avrundade till närmaste 5- eller 10-tal, under åren 1921—23 följande, om ingen annan ränteinkomst medräknas än räntan på försäkringsfonden, beräknad efter 4 procent eller den lägre räntefot, som är gällande för denna fonds beräkning.

Livförsäkring	10
Sjuk- och olycksfallsförsäkring	10
Ansvarsförsäkring inkl. automobilförsäkring	25
Brandförsäkring	15
Inbrottsförsäkring	50

Intet utländskt försäkringsbolag driver för närvarande verksamhet här i riket i andra grenar än de här nämnda.

Ifrågavarande beräkning kan ej vara annat än ungefärlig, men torde dock kunna bliva användbar för det ändamål, varom här är fråga.

I anslutning till dessa siffror synes man, om man vill i princip bibehålla nuvarande regel för beräkning av utländsk försäkringsanstalts beskattningsbara inkomst, för närvarande kunna bestämma, att den skall beräknas vara nedan angivna procent av anstaltens premieinkomst för egen räkning å dess rörelse i Sverige:

i liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkring	10 procent
» brandförsäkring	15 »
» annan försäkring	25 »

Det synes böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter försäkringsinspektionens hörande bestämma de procentsatser, som tid efter annan skola tillämpas.»

Departementschefen (Prop. 1927: 102 s. 394) anslöt sig i huvudsak till försäkringsinspektionens förslag, dock att han ansåg procentsatsernas fastställande böra prövas av riksdagen och icke ankomma allenast å Kungl. Maj:t efter inspektionens hörande. Än vidare ansåg han sig icke kunna följa inspektionens förslag att *nettopremieinkomsten* skulle läggas till grund för beräkningen av den beskattningsbara inkomsten.

De nu gällande reglerna beträffande livförsäkringsrörelse, som här drives av utländsk försäkringsanstalt (30 § 3 mom. kommunalskattelagen), innebära att såsom här i riket skattepliktig nettointäkt skall upptagas 10 procent av anstaltens premieinkomst av sådan rörelse.

Jämlikt punkt 5 av anv. till 30 § kommunalskattelagen gäller, i överensstämmelse med departementschefens nyss återgivna uttalande, att med »premieinkomst» förstås här *bruttobeloppet* av årets försäkringspremier, d. v. s. utan avdrag för återförsäkringspremier.

Kap. 3. Försäkringstagarnas beskattning.

§ 1. Inledning.

Ett livförsäkringsavtal innebär, att försäkringstagaren till en försäkringsanstalt inbetalar visst belopp, antingen på en gång eller i mindre poster under viss tid samt anstalten åtager sig att under vissa förutsättningar utbetala försäkringsbelopp antingen i form av ett eller flera kapitalbelopp eller i form av livränta. Det är uppenbart, att av utfallande försäkringsbelopp viss del utgör återbetalning av det kapital försäkringstagaren inbetalat samt att fördenskull beskattning ej bör ske av denna del av försäkringsbeloppet. När det gäller att med hänsynstagande härtill utforma lämpligt beskattningssystem stå i främsta rummet två vägar till buds. Man kan tillgodose den anförda synpunkten genom att medgiva avdrag för fulla beloppet av

den kapitalinbetalning som sker genom erläggande av försäkringspremierna, samt därefter fullt ut beskatta de utfallande beloppen; genom berörda avdragsrätt har då från beskattningen undantagits vad som utgör inbetalt kapital. Man kan emellertid i stället vägra avdrag för premiebetalningarna men då icke beskatta det utfallande försäkringsbeloppet eller beskatta allenast ett reducerat belopp härav; även härigenom tages hänsyn till att kapitalåterbetalningen icke beskattas.

Våra svenska skattelagar tillämpa envar av dessa metoder vid olika slag av livförsäkringar. Huvudprincipen kan sägas vara, att rätt till avdrag för premierna men skatteskyldighet för hela det utfallande beloppet föreligger, då det är fråga om pensionsförsäkring och premiebetalningen sträcker sig över längre tid samt avdragsrätten därför kan effektivt utnyttjas. Däremot föreligger vid livränteförsäkring *icke* avdragsrätt för premierna, medan livräntan beskattas till ett reducerat belopp, i sådana fall då stora premiebetalningar äga rum under kort tid, s. k. försäkring mot engångspremie; här skulle avdragsrätten ofta icke kunna effektivt utnyttjas, särskilt vid fall av överföring av sparkapital till försäkringsanstalt. Ej heller vid kapitalförsäkring föreligger avdragsrätt för premierna. Utfallande försäkringsbelopp bliva *helt* skattefria. Det sistnämnda sammanhänger med att för dessa försäkringar ränteskatt (jfr ovan kap. 1 § 2 B) uttages hos försäkringsanstalten.

§ 2. Begreppen pensionsförsäkring och försäkring mot engångspremie.

A. Historik.

Uttrycket pensionsförsäkring är en hjälpterm. Den användes tidigare utslutande för att beteckna en försäkring, avseende att bereda den försäkrade rätt att efter uppnående av viss ålder årligen intill sin död uppbära en viss summa.

Kommunalskattekommittén skilde mellan obligatoriska pensionsförsäkringar — försäkring mot olycksfall i arbete, försäkring för att bereda anställd pension, där den anställde enligt anställningsavtalet är skyldig bidra med viss del av försäkringspremien — och andra pensionsförsäkringar.

1924 års skatteberedning undvek för sin del uttrycket pensionsförsäkring.

I propositionen till 1927 års riksdag, 32 § 2 mom., skildes mellan pupillförsäkring, å ena sidan, samt pensionsförsäkring, å den andra; någon definition å begreppet pensionsförsäkring meddelades icke. Vid sagda riksdag väcktes emellertid motion med hemställan att i kommunalskattelagen måtte meddelas sådana bestämmelser, att till pensionsförsäkring finge räknas även vissa fall av sådana försäkringar, vilka voro kombinerade med kapitalförsäkring.

Första särskilda utskottet (Utl. 1927: I s. 42) föreslog för sin del att i anv. till 31 § kommunalskattelagen skulle införas en ny punkt, betecknad såsom nr I, av följande lydelse:

»Med pension förstås dels pension, som utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels ock annan livränta, som utgår på grund av pensionsförsäkring. Kapitalförsäkring kombinerad med försäkring av livränta av beskaffenhet, som i 32 § 2 mom. under a)—c) sägs, skall betraktas som pensionsförsäkring och utfallande kapitalbelopp alltså som pension (livränta), därest kapitalförsäkringen lyder å belopp sammanlagt ej överstigande vare sig livränteförsäkringens dubbla årsbelopp eller 4 000 kronor. Vid änke- och pupillförsäkring skall härvid som årsbelopp anses den årliga pension, som tillförsäkrats enbart änka.»

Förslaget till kommunalskattelag föll vid 1927 års riksdag. I propositionen i samma ämne till 1928 års riksdag hade emellertid departementschefen upptagit utskottets förslag till ny anvisningspunkt till 31 § kommunalskattelagen, och den slutliga författningstexten avfattades i enlighet därmed.

Den i anvisningspunkten i fråga gjorda begränsningen av kapitalförsäkringens belopp tillkom för att förhindra, att en försäkringsrörelse, som till sin huvudsakliga karaktär är kapitalförsäkringsrörelse, genom en mindre utbyggnad med en livränta undgår beskattning. Då beskattning av större utfallande kapitalbelopp icke syntes lämplig, ansåg sig utskottet vidare böra välja en icke alltför hög övre gräns för kapitalunderstödet belopp. Spärren vid 4 000 kronor var densamma som den i understödsföreningslagen för högsta kapitalunderstöd gällande.

Tveksamhet uppkom emellertid framförallt hos försäkringsanstalterna angående vilka försäkringar, som kunde hänföras till pensionsförsäkringar, och vilka som borde betraktas såsom kapitalförsäkringar, vilket föranledde framställning i ämnet. Över framställningen avgav försäkringsinspektionen yttrande den 15 februari 1932 och föreslog däri, att i kommunalskattelagen begreppet pensionsförsäkring skulle relativt utförligt definieras samt därunder inbegripas även vissa nya kombinationer av livränteförsäkring och kapitalförsäkring, varemot all annan försäkring än den sålunda såsom pensionsförsäkring angivna skulle i sin helhet betraktas och behandlas såsom kapitalförsäkring (Prop. 1932: 220 s. 114, 117).

Departementschefen anförde för sin del följande (Prop. 1932: 220 s. 124):

»Det vill av vad i det föreliggande ärendet förekommit synas, som om den gällande lagstiftningens skiljelinje mellan pensionsförsäkringar och kapitalförsäkringar ej anses klar i fråga om vissa kombinerade försäkringar — olika försäkringstekniska betraktelsesätt kunna stundom anläggas beträffande identiska försäkringskombinationer — och i varje fall ej praktisk. Uppdragandet av en såvitt möjligt klar skiljelinje synes mig därför vara behöfligt.

Nu föreligger i sådant avseende ett förslag, som i alla de avgivna yttrandena i huvudsak tillstyrkts. Vissa kombinerade typer skola anses såsom pensionsförsäkringar, andra som kapitalförsäkringar. Rörande förslaget lämplighet i sistnämnda avseende hava dock de hörda representanterna för försäkringsväsendet av principiella skäl uttalat tvekan. Vid sådant förhållande finner jag det riktigt att upptaga förslaget i den förra betydelsefulla delen men ej i den senare, för närvarande mindre viktiga. Det bör enligt min mening ej möta större betänkligheter att förklara, att vissa konkret angivna kombinerade typer äro att anse såsom

pensionsförsäkring. I dylikt avseende hava i förslaget i viss mån restriktiva regler tillämpats. Däremot synes det mig ägnat att väcka betänkligheter att utan en mer djupgående undersökning förordna, att alla övriga kombinationer äro att hänföra till kapitalförsäkring. Naturligare förefaller det att tills vidare behandla andra kombinationer än de särskilt angivna såsom uppdelade på respektive försäkringsformer. Förekommande dylika fall torde för närvarande vara så fåtaliga, att hänsyn till möjligen uppkommande svårigheter ej nu synes utgöra ett tillräckligt vägande skäl för en annan ståndpunkt. Kommer sedermera ett praktiskt behov av förenkling att yppa sig, står ju möjligheten öppen att med hänsyn därtill söka utfinna lämpliga regler.»

Härutöver gjorde departementschefen följande allmänna uttalande rörande gränsdragningen mellan olika försäkringsformer (Prop. 1932: 220 s. 125):

»Jag anser mig böra framhålla, att det åtminstone för närvarande ej synes förefinnas något särskilt intresse för det allmänna att ur beskattningssynpunkt inpressa olika försäkringar under den ena eller den andra kategorien. Någon olikhet i beskattningens storlek i ena och andra fallet har ej åsyftats; om dylik förekommer, är den beroende på sådana omständigheter som progression, skattefria avdrag och dylikt, alltså omständigheter som ligga vid sidan av de nu ifrågasvarande. Något skatteprivilegium för den ena eller andra formen föreligger ej. Ur anförda synpunkter finnes alltså intet hinder att för ifrågavarande lagstiftnings anordnande anlägga den grundsatsen, att beskattningen bör på lämpligt sätt anpassas efter de försäkringsformer, som arbeta sig fram, och ej tvärtom. Beskattningen bör med andra ord ej av principiella hänsyn läggas på ett sådant sätt, att den försvårar praktiska försäkringsformer.»

Genom beslut vid 1932 års riksdag erhöll ifrågavarande bestämmelse sin nuvarande lydelse.

B. Gällande rätt.

I. Rena livränteförsäkringar, vilka betecknas såsom pensionsförsäkringar.

Till denna grupp äro hänförliga tre fall:

1) Sådan livränteförsäkring, enligt vilken livsvarig livränta skall börja utgå vid viss ålder, s. k. *ålderspension*.

2) Sådan livränteförsäkring, enligt vilken livsvarig livränta skall börja utgå vid varaktig arbetsoförmåga, s. k. *invalidpension*.

3) Livränteförsäkring, vilken är att anse som änke- eller pupillförsäkring, s. k. *familjepension*, dock, såvitt fråga är om pension till änka, allenast om livräntan är livsvarig.

Med *livsvarig* livränta förstås enligt sista stycket i punkt 1 anv. till 31 § kommunalskattelagen sådan livränta, som upphör att utgå först vid dödsfall eller, beträffande änka, vid dödsfall eller omgifte.

För att försäkring av ålderspension och av invalidpension skola utgöra pensionsförsäkring fordras alltså, ej blott att livränta skall börja utgå vid viss ålder eller vid varaktig arbetsoförmåga utan även att denna liv-

ränta icke får upphöra förrän vid den försäkrades död. Skall enligt försäkringsavtalet livräntan kunna upphöra tidigare, föreligger icke någon pensionsförsäkring. Å andra sidan får emellertid ej heller gälla, att livräntebeloppet skall utbetalas även viss tid efter den försäkrades död. I så fall föreligger icke någon ren livränteförsäkring utan en kombination med kapitalförsäkring, och dylika kombinationer hänföras till pensionsförsäkring endast i de fall, nedan under b) angivas. — Vad angår kravet beträffande ålderspension att densamma, för att kunna hänföras till pensionsförsäkring, »skall börja utgå vid viss ålder», så torde detsamma hava utformats med tanke på sådana fall, då försäkringen tecknats vid ett tillfälle och livräntan börjar utgå vid ett senare sådant. Emellertid synes hinder icke möta, att till pensionsförsäkring hänföra även sådana ålderspensioner, där livräntan börjar utgå i omedelbart samband med tecknandet, s. k. genast börjande livräntor; till denna grupp hör exempelvis den försäkring för åldringar, som kan tecknas hos pensionsstyrelsen enligt § 1 a) kungörelsen den 6 december 1935.

I fråga om familjepension gälla något avvikande regler. För att en änkeförsäkring skall utgöra pensionsförsäkring fordras visserligen även i princip, att den utfallande livräntan icke skall upphöra förrän vid den försäkrades död, men en begränsning av denna regel har dock skett; även om livräntan upphör att utgå vid ankans omgifte, betraktas densamma såsom livsvarig och försäkringen är även i detta fall hänförlig till pensionsförsäkring. Ingen annan begränsning av livräntans utfallotid får emellertid föreligga.

Beträffande pupillförsäkring — varmed förstås en livränteförsäkring till förmån för efterlevande barn, vare sig dessa äro omyndiga eller myndiga — kräves däremot icke, att den utgående livräntan skall vara livsvarig för att pensionsförsäkring skall föreligga. Även en sådan pupillförsäkring, enligt vilken livräntan skall upphöra vid viss tidpunkt eller efter visst antal år, t. ex. då barnet uppnått tjuguettt års ålder, utgör en pensionsförsäkring i skattelagarnas mening.

Olycksfallsförsäkring kan innehålla utfästelse om ersättning för sjukvårds- och läkarkostnader samt sjukpenning under tid av övergående arbetsoförmåga ävensom kapital eller livränta vid bestående invaliditet. Den obligatoriska försäkringen mot olycksfall i arbete innehåller icke utfästelse om kapital. Ej heller innehåller i regel sjuk- och olycksfallsförsäkring å längre tid än tio år sådan utfästelse. Däremot torde övrig olycksfallsförsäkring, i varje fall vid kommunalskattelagens tillkomst, i regel hava innehållit även utfästelse om kapital. Under senare tid har dock utvecklingen alltmer gått mot ökad användning av livränteformerna med undanträngande av kapitalersättningarna.

Enligt punkt 1 femte stycket anv. till 31 § kommunalskattelagen gäller att »olycksfallsförsäkring räknas icke såsom pensionsförsäkring» och detta stadgande gäller även det fall, att olycksfallsförsäkringen icke innehåller utfästelse om annan förmån än invalidränta. Någon motivering till näm-

da stadgande, vilket står i viss motsättning till bestämmelsen i samma anvisningspunkt andra stycket 1), gavs icke. Emellertid läser stadgandet finna sin förklaring däri, att beskattningen av olycksfallsförsäkring på ett tillsynes tillfredsställande sätt ordnats genom 1928 års lagstiftning. Enligt 19 § kommunalskattelagen är skattefritt vad som på grund av olycksfallsförsäkring i annan form än livränta tillfallit någon såsom ersättning för olycksfall i arbete. På grund av olycksfallsförsäkring utgående livränta beskattas återigen till reducerat belopp enligt 32 § 2 mom. d) kommunalskattelagen, under det att erlagda premier icke äro avdragsgilla (bortsett från 200-kronorsavdraget). Detta innebär dock en hårdare beskattning än vad fallet varit, därest premierna gjorts avdragsgilla medan livräntan beskattats till sitt fulla belopp.

II. Kombinerade livränte- och kapitalförsäkringar, vilka betraktas såsom pensionsförsäkringar.

Vissa kombinationer av kapitalförsäkring och livförsäkring skola hänföras till begreppet pensionsförsäkring. Den första förutsättningen härför är emellertid, att livränteförsäkringen är av det slag, ovan under I angivits, d. v. s. medför ålderspension, invalidpension eller familjepension i dessa uttrycks ovan angivna innebörd.

Nu ifrågasvarande kombinerade försäkringar kunna indelas i två grupper. I den ena gruppen är kapitalförsäkringen sådan, att även engångsbelopp kan utfalla. I den andra gruppen återigen har kapitalförsäkringen genomgående karaktär av s. k. inkomstförsäkring; något utfallande engångsbelopp kan där aldrig ifrågakomma.

1. *Försäkringar, där på grund av kapitalförsäkringen engångsbelopp kan utfalla.* Regeln härom gives i punkt 1, andra stycket 3 a) anv. till 31 § kommunalskattelagen, varest till pensionsförsäkring hänföres en kombination av livränteförsäkring av förut angiven typ samt kapitalförsäkring, »därest med livränteförsäkring kombinerats kapitalförsäkring å belopp sammanlagt ej överstigande livräntans dubbla årsbelopp, skolande härvid i fråga om änke- och pupillförsäkring såsom årsbelopp anses den årliga pension, som tillförsäkrats enbart änka».

Enligt ifrågasvarande bestämmelse kan alltså en kapitalförsäkring kombineras med ålderspension, invalidpension eller familjepension och hela denna kombinerade försäkring betraktas såsom pensionsförsäkring. Härför uppställs intet annat krav än att kapitalförsäkringsbeloppet icke får överstiga livräntans dubbla årsbelopp. Föreligger en kombinerad änke- och pupillförsäkring, vilken i sin tur kombinerats med en kapitalförsäkring, skall det årsbelopp, vars dubbla summa icke får vid kapitalförsäkringen överskridas, utgöra allenast änkepensionens årsbelopp.

Den kapitalförsäkring, som här kombinerats med livränteförsäkring, torde närmast vara avsedd såsom begravningshjälp samt bidrag till bestridande av andra av dödsfall föranledda kostnader.

2. *Försäkringar, där kapitalförsäkringen städse har karaktär av inkomstförsäkring.* Med inkomstförsäkring förstås en sådan kapitalförsäkring, där kapitalbeloppet icke utbetalas på en gång utan fördelas på flera år, t. ex. då en försäkring å 20 000 kronor fullgöres genom att 1 000 kronor utbetalas under ettvarvt av de tjugu åren närmast efter försäkringsfallets inträffande; det erinras om att i dylikt fall måste beloppets utbetalande vara oberoende av dödsfall, som inträffat efter det utbetalningen börjat, annars föreligger icke kapitalförsäkring utan livränteförsäkring.

För att en kombination av här ifrågavarande art skall betraktas såsom pensionsförsäkring måste dock vissa villkor vara uppfyllda — villkor, som icke gälla i det under 1) omförmälda fallet.

För det första får inkomstförsäkringen icke avse längre tid än högst tjugu år. Vore längre tid medgiven för utbetalningarna vid denna försäkring, bleve kapitalförsäkringsinslaget alltför starkt.

För det andra skall i försäkringsavtalet vara stadgat, att rätt till återköp eller belåning av försäkringen ej skall föreligga och ej heller rätt till sådan förändring av utbetalningssättet, att försäkringen upphör att vara pensionsförsäkring i den mening, kommunalskattelagen angiver.

Enligt de grunder, Kungl. Maj:t fastställt för livförsäkringsrörelsen, få livräntor som regel icke återköpas eller belånas. För att de nu ifrågavarande kombinerade försäkringarna skola behandlas lika med livräntor har sistberörda stadgande tillkommit; därigenom bliva i denna del samma regler gällande för den med livränteförsäkringen kombinerade kapitalförsäkringen som för själva livränteförsäkringsdelen.

Enligt ett uttalande av försäkringsinspektionen, på vars förslag bestämmelsen tillkom, har inspektionen ansett det meddelade förbudet mot återköp, belåning eller ändring av utbetalningssättet ej ovillkorligen bindande för försäkringsbolaget. En på denna uppfattning vilande föreskrift har även meddelats i punkt 10 anv. till 32 § kommunalskattelagen.

Under ovan angivna två förutsättningar hänföras till pensionsförsäkring följande försäkringskombinationer:

Ålderspension, kombinerad med inkomstförsäkring för en tid av högst tjugu år, dock endast i två fall:

Då vid försäkringen avtalats, att pensionen skall utgå ett visst garanterat antal år, därest den försäkrade uppnår pensionsåldern, oberoende av om han sedermera avlider innan fullt antal år uppnåtts, punkt 1, tredje stycket 3 b), anv. till 31 § kommunalskattelagen. — I detta fall träder inkomstförsäkringen i kraft endast för det fall, att den försäkrade uppnår pensionsåldern; häri ligger en garanti mot att försäkringstagaren skulle vilja bestämma pensionsåldern alltför hög. Skulle den försäkrade avlida efter uppnådd pensionsålder, utgår det garanterade beloppet under avtalad tid till den, som den försäkrade utsett till förmånstagare. Skulle den försäkrade leva längre än det antal år, garantin omfattar, utgår naturligtvis ålderspensionen fortfarande.

Då vid försäkringen avtalats, *dels* att pensionen skall utgå ett visst antal

år, därest den försäkrade uppnår pensionsåldern, oberoende av om han sedermera avlider — alltså samma fall som nyss nämnts — och *dels* därutöver, att om den försäkrade avlider före pensionsåldern pensionen ändå skall utgå under ett garanterat antal år med ett åldersbelopp högst lika med årspensionen, punkt 1, andra stycket 3) c), anv. till 31 § kommunalskattelagen. Här kräves dock ytterligare, för att pensionsförsäkring skall föreligga, att pensionsåldern fastställts till högst sjuttio år; här finnes nämligen icke samma garanti, som i det förra fallet, mot att försäkrings-tagaren fastställer en hög pensionsålder.

Till pensionsförsäkring räknas vidare försäkring av *familjepension*, kombinerad med inkomstförsäkring å enahanda belopp för en tid av högst tjugu år efter försörjarens död, punkt 1, andra stycket 3) d), anv. till 31 § kommunalskattelagen. I detta fall kräves emellertid för att pensionsförsäkring skall föreligga, att även den i kombinationen ingående pupillpensionsförsäkringen skall avse en *livsvarig* livränta.

Innebörden av denna försäkringskombination är alltså, att vid försörjarens frånfälle livsvarig livränta utgår till efterlevande änka eller barn; skulle dessa avlida, innan den tid gått till ända, som inkomstförsäkringen avser, fortsätter dock utbetalningen med enahanda belopp till den avtalade tidens slut — givetvis då till andra, i försäkringsavtalet bestämda personer.

III. Andra kombinationer av livränte- och kapitalförsäkringar.

Under förarbetena till 1932 års lagstiftning föreslog försäkringsinspektionen, att om kapitalförsäkring var kombinerad med livränteförsäkring i andra fall, än ovan under II sagts, skulle försäkringen i sin helhet betraktas såsom kapitalförsäkring (Prop. 1932: 220 s. 117); detta skulle alltså innebära, att premierna icke till någon del bleve avdragsgilla medan utfallande försäkringsbelopp lämnades helt skattefritt. På förut angivna skäl följde departementschefen icke detta förslag utan upptog i stället den regel, som nu återfinnes i punkt 1 fjärde stycket anv. till 31 § kommunalskattelagen: Utgör i annat fall än här ovan sagts försäkring en kombination av livränte- och kapitalförsäkring, skall försäkringen anses uppdelad på en kapitalförsäkring och en livränteförsäkring.

I överensstämmelse härmed kommer då också den ena delen att beskattas enligt reglerna för kapitalförsäkringar och den andra delen enligt reglerna för livränteförsäkringar.

IV. Försäkring mot engångspremie.

Såsom en annan hjälpterm vid utformandet av reglerna angående beskattning av livränta användes begreppet försäkring mot engångspremie. Enligt 32 § 2 mom. femte stycket kommunalskattelagen gäller följande: Med försäkring mot engångspremie förstås försäkring, där enligt försäk-

ringsavtalet hela premien skall erläggas på en gång *eller* erläggas i olika poster inom en tid av högst fem år från dagen för försäkringsavtalets ingående. — Jämlikt samma lagrum, sista stycket, gäller numera vidare, att »på frivilliga avgifter grundad försäkring hos pensionsstyrelsen anses ej innefatta försäkring mot engångspremie».

Det må erinras om att livränteförsäkring i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt städse utgör en försäkring mot engångspremie och detta i ordets verkliga språkliga innebörd. Varje i dylik anstalt inbetalt belopp är ett »köp» av en livränta, vars årliga belopp visserligen fastställs först vid en senare tidpunkt. I förtydligande syfte har detta angivits i 32 § kommunalskattelagen.

§ 3. Försäkringar där premien får avdragas och utfallande belopp i princip beskattas helt.

1. *Livräntan utgår på grund av pensionsförsäkring, för vilken avgifter erlagts på grund av tjänst.* Då avgifter för pensionsförsäkring erlagts på grund av tjänst, är likgiltigt, om avgifterna erlagts genom engångspremie eller icke. Vilketdera som än är fallet, så är premien avdragsgill, medan utfallande livräntebelopp som regel beskattas tillfullo. Arbetsgivarens avdragsrätt, därest fråga är om pensionering av i rörelse anställd personal, grundar sig å stadgandet i 29 § 1 mom. kommunalskattelagen, enligt vilket avdrag må ske för »kostnader för personal, som är eller varit anställd i rörelsen». Den anställdes avdragsrätt grundar sig å 33 § kommunalskattelagen, vari stadgas rätt till avdrag för avgifter, som den skattskyldige på grund av sin tjänst erlagt för egen eller efterlevande familjs pensionering.

Skulle återigen fråga vara om pensionsförsäkring av person, anställd hos arbetsgivare, som icke driver rörelse, föreligger icke för arbetsgivaren någon avdragsrätt enligt 29 § kommunalskattelagen. Ej heller eljest föreligger någon dylik avdragsrätt, enär 46 § 2 mom. kommunalskattelagen medger avdragsrätt allenast för avgift för försäkring av den skattskyldige själv, hans maka eller omyndiga barn. Den i sinom tid utgående livräntan till den anställda har emellertid utgått på grund av pensionsförsäkring, för vilken avgift på grund av tjänst erlagts av arbetsgivaren, och hela det utfallande livräntebeloppet skall därför rimligtvis tagas till beskattning.

2. *Livräntan utgår på grund av pensionsförsäkring, för vilken avgifter erlagts annorledes än på grund av tjänst, dock ej mot engångspremie.* Då fråga är om pensionsförsäkring, som icke tagits på grund av tjänst men där avgifterna erlagts annorledes än mot engångspremie, äro avgifterna i sin helhet avdragsgilla enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen, därest avgifterna erlagts för den skattskyldige själv, eller, i förekommande fall, för hans make eller hans omyndiga barn, medan utfallande livräntebelopp i sin helhet beskattas enligt 32 § 2 mom. första stycket c) kommunalskattelagen.

Enligt anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen skall »såsom livränta anses, förutom egentlig livränta, övriga på grund av pensionsförsäkring utfallande försäkringsbelopp, jämväl sådana belopp som på grund av försäkringsavtalet utbetalas vid återköp eller premieåterbetalning vid dödsfall». Kapitalbelopp utfallande på grund av pensionsförsäkring, för vilken avgifter erlagts på grund av tjänst, eller på grund av pensionsförsäkring, för vilken andra avgifter än engångspremier erlagts annorledes än på grund av tjänst, eller slutligen på grund av frivillig statlig pensionsförsäkring, skola i enlighet härmed beskattas såsom intäkt.

Att i detta fall endast talas om försäkring annorledes än mot engångspremie har sin förklaring däri, att enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen får avdrag icke ske för avgift, erlagd för försäkring mot engångspremie.

3. *Folkpension samt frivillig statlig pensionsförsäkring.* Folkpension utgår *icke* — vilket däremot var fallet med den tidigare allmänna pensionsförsäkringen — enligt försäkringstekniska grunder. Ehuru frågan om behandlingen i skattehänseende av folkpensioner och folkpensionsavgifter av detta skäl faller utanför det här behandlade området, upptages det dock i detta sammanhang med hänsyn till att kommittén föreslår en bestämmelse rörande beskattning av folkpension.

Någon särskild bestämmelse om beskattning av utgående folkpension har aldrig funnits. Bestämmelserna rörande beskattning av pension voro före 1928 så utformade att de knappast voro tillämpliga på folkpensionerna. På grund av dessas ringa belopp före nämnda tidpunkt saknade frågan även praktisk betydelse. Enligt 1928 års kommunalskattelag föreligger skattskyldighet för pension, varmed enligt anv. till 31 § »förstås dels pension, som utgår på grund av föregående tjänsteförhållande, dels ock belopp, som utgår på grund av pensionsförsäkring». Vid tiden för lagens tillkomst användes för folkpensioneringen beteckningen »allmänna pensionsförsäkringen» och bestämmelsen om skatteplikt för pension var därför tillämplig även å folkpensionerna.

Genom en lagändring 1932 (SFS nr 291) infördes en bestämmelse att allmänna pensionsförsäkringen skulle anses ej innefatta försäkring mot engångspremie. Bestämmelsen synes närmast hava åsyftat att undanröja viss tveksamhet beträffande behandlingen av frivilliga avgifter till allmänna pensionsförsäkringen och de å sådana avgifter grundade pensionerna. Med den avfattning bestämmelsen erhöll blev den dock tillämplig även å de obligatoriska avgifterna och däremot svarande pensioner. Av bestämmelsen följde, att folkpensionerna skulle beskattas helt, alltså icke enligt bestämmelsen i 32 § 2 mom. d) kommunalskattelagen. Efter ändring genom lag den 30 juni 1947 (SFS nr 468) innehåller bestämmelsen, att på frivilliga avgifter grundad försäkring hos pensionsstyrelsen skall anses ej innefatta försäkring mot engångspremie.

Beträffande s. k. tilläggs pension, vilken kan ingå i folkpension, har viss tveksamhet rått, huruvida sådan tilläggs pension utgör skattepliktig intäkt

eller ej. Tveksamheten har föranletts av att tilläggs pensionerna till sin karaktär stå socialvårdsunderstöden nära. Vid 1939 års riksdag väcktes motion med yrkande om utredning av frågan om huruvida och i vilken utsträckning tilläggs pension må undantagas från beskattning. Av upplysningar, som bevillningsutskottet i anledning av motionen inhämtade, framgick, att tilläggs pensionerna inom en del taxeringsdistrikt upptagits till beskattning, inom andra distrikt däremot icke, samt att frågan icke syntes hava blivit prövad av skattedomstolarna. Utskottet ville oberoende av den ställning skattedomstolarna komme att intaga till förevarande tolkningsfråga, framhålla, att spörsmålet ur praktisk synpunkt icke för framtiden torde komma att erhålla samma betydelse som tidigare. Från statsmakternas sida hade nämligen gjorts vissa uttalanden rörande utvidgad tillämpning av gällande bestämmelser angående särskilda avdrag vid ömmande omständigheter, och genom en riktig användning av nämnda bestämmelser vore det möjligt att åstadkomma en relativt tillfredsställande differentiering efter skatteförmåga i de individuella fallen. På utskottets hemställan avslög riksdagen motionen.

Vid 1944 års riksdag väcktes motioner i samma syfte som den ovannämnda motionen. Även dessa motioner avslögs av riksdagen.

Vad angår den frivilliga statliga pensionsförsäkringen är denna, rent försäkringstekniskt sett, en klar livränteförsäkring i de fall, då återbetalning vid dödsfall av premie eller viss del av premie icke skall förekomma. I dessa fall hava således de frivilliga försäkringarna karaktär av pensionsförsäkringar. I ett hänseende intager emellertid den frivilliga pensionsförsäkringen en särställning. Densamma »anses ej innefatta försäkring mot engångspremie», 32 § 2 mom. sista stycket, och detta även om försäkringen, som väl ofta blir fallet, är en försäkring mot engångspremie. Detta betyder med andra ord, att även om man på en gång betalar in hela det medgivna avgiftsbeloppet, så får hela detta belopp avdragas; den utfallande pensionen beskattas däremot i sin helhet.

I de fall då återbetalning vid dödsfall av premie eller viss del av premie sker, utgör försäkringen en kombination av livränteförsäkring och kapitalförsäkring. Därest denna kombination icke är sådan att densamma enligt anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen skall i sin helhet hänföras till pensionsförsäkring, skall den enligt samma anvisningar anses uppdelad på en kapitalförsäkring och en livränteförsäkring.

4. *Utfallande kapitalförsäkringsbelopp, vilka beskattas såsom intäkt.* Till en början gäller enligt punkt 5 anv. till 28 § kommunalskattelagen att kapital, som uppburits på grund av s. k. ledareförsäkring, skall upptagas såsom intäkt av rörelse.

Vidare erinras om de kombinerade fall av livränte- och kapitalförsäkring, som avses i punkt 1, andra stycket 3), anv. till 31 § kommunalskattelagen. I dessa fall beskattas även utfallande kapitalförsäkringsbelopp såsom intäkt av tjänst.

§ 4. Försäkringar där premien i princip ej får avdragas och utfallande försäkringsbelopp beskattas efter viss reduktion.

I de under § 3 omförmälda fallen förelåg avdragsrätt för försäkringspremiernas hela belopp medan utfallande livränta i princip helt beskattades, bortsett från avdrag från pupillpension i vissa fall.

I de fall, varom i 32 § 2 mom. första stycket d) kommunalskattelagen är tal, är däremot förhållandet ett annat. Ingen avdragsrätt föreligger för premierna (bortsett från det av sociala skäl tillkomna 200-kronorsavdraget), medan livräntan beskattas endast för ett efter den försäkrades levnadsålder reducerat belopp. Denna reduktion föranledes givetvis därav, att en del av livräntan utgöres av återbetalning av erlagt kapital, som icke nu bör beskattas, då ju i detta fall avdrag icke fått ske vid kapitalets inbetalande. Reduktionen innebär i sak, att livräntan uppdelas i en skattepliktig och en skattefri del.

De livräntor, som beskattas enligt denna regel, äro alla sådana, som utgått på grund av annan försäkring än ovan under § 3 sagts. Hit hänförliga äro alltså alla försäkringar mot engångspremie med undantag för sådana, för vilka avgiften erlagts på grund av tjänst, alla icke livsvariga livräntor med undantag för pupillförsäkring samt alla andra livräntor, som utgå på grund av annan försäkring än pensionsförsäkring. Vidare föres hit livränta, som utgått från ränte- och kapitalförsäkringsanstalt, även om livräntan varit av sådan beskaffenhet, som ovan under § 3 sagts; detta sammanhänger med att försäkring i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt alltid utgör en försäkring mot engångspremie. Ytterligare äro hit hänförliga livräntor, som utgå på grund av olycksfallsförsäkring, eftersom dylik försäkring jämlikt punkt 1 femte stycket anv. till 31 § kommunalskattelagen icke räknas såsom pensionsförsäkring; under olycksfallsförsäkring inbegripes givetvis även den obligatoriska försäkringen av arbetare enligt 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete. (Till denna grupp räknas även livränta som »annorledes än genom försäkring tillfallit någon såsom ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete». Likaså torde under denna klausul inbegripas bl. a. *dels* livräntor, som utgå på grund av skadeståndsskyldighet, och *dels* livräntor, som enligt förordningen den 18 juni 1927 utgå till värnpliktiga, krigsfrivilliga och reservpersonal samt fast anställd militär personal i lägre grader; officerare och underofficerare liksom övriga statliga befattningshavare uppbära vid olycksfall i arbete, varav varaktig arbetsoförmåga uppstår, likaledes livränta, men denna grundas ytterst på olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser.)

Även kapitalbelopp kunna utgå på grund av pensionsförsäkringar, som skola hänföras till ifrågavarande kategori. Enligt den bestämmelse, som återgivits ovan i § 3, 4, skola även sådana kapital beskattas till reducerat belopp.

I samtliga nu berörda fall tages till beskattning allenast vissa andelar av livräntans årsbelopp enligt en i 32 § 1 mom. d) intagen tabell.

§ 5. Försäkringar där premien i princip ej får avdragas och utfallande försäkringsbelopp ej beskattas.

Enligt 19 § kommunalskattelagen räknas till skattepliktig inkomst icke »kapital, som på grund av kapitalförsäkring utfallit vid inträffat försäkringsfall eller återköp av försäkringen, där det utfallna kapitalet icke är att anse såsom intäkt av rörelse». Stadgandet avser endast livförsäkring, som är kapitalförsäkring, enär sjuk-, olycksfalls- eller arbetslöshetsförsäkring samt försäkring av fast eller lös egendom särskilt omnämnas i paragrafen.

Det i den återgivna bestämmelsen gjorda undantaget för det fall, att det utfallna kapitalet utgör intäkt av rörelse, avser s. k. ledareförsäkring. I detta fall skall kapitalet beskattas, såsom framhållits ovan under § 3, 4. Likaså skola, ehuru undantag ej gjorts i bestämmelsen, kapitalbelopp, som utfalla på grund av pensionsförsäkring, beskattas såsom intäkt.

Bortsett från de fall, vilka angivas i förra stycket, inkomstbeskattas alltså icke försäkringsbelopp, som utfalla på grund av kapitalförsäkring.

Premierna för kapitalförsäkringar få i princip icke avdragas vid inkomsttaxeringen, såvida det icke är fråga om ledareförsäkring eller kapitalförsäkring, som i kombination med livränteförsäkring ingår i sådan pensionsförsäkring, att premien för denna är avdragsgill enligt vad ovan i § 3 sagts. Den av sociala skäl införda rätten att avdraga vissa premier intill 200 kronor årligen behandlas nedan i § 7.

§ 6. Annan skattepliktig intäkt på grund av försäkring än försäkringsbelopp.

I. Premieåterbäring och annan till försäkringstagare utdelad vinst.

Jämlikt 19 § kommunalskattelagen skall såsom skattepliktig intäkt *icke* upptagas vinstandel eller premieåterbäring, som försäkringstagare fått uppbära från försäkringsanstalt på grund av avtal rörande annan försäkring än livränteförsäkring, därunder inbegripen överlevelse- och invalidränteförsäkring.

Däremot stadgas i 32 § 2 mom. tredje stycket, att såsom skattepliktig intäkt räknas jämväl vinstandel och premieåterbäring, som försäkringstagare fått från försäkringsanstalt uppbära på grund av avtal om livränteförsäkring, därunder inbegripen överlevelse- och invalidränteförsäkring.

I samband med den år 1932 vidtagna ändringen (se ovan § 2 A) gjorde departementschefen ett uttalande angående detta stadgandes innebörd. Departementschefen ansåg tveksamt, om vinstandel och premieåterbäring alltid skulle beskattas i sin helhet eller i förekommande fall blott med reducerat belopp; åt denna tvekan gav han uttryck, men gjorde intet försök att avgöra frågan.

II. Vissa på grund av pensionsförsäkring utgående belopp samt förändring av pensionsförsäkring till kapitalförsäkring.

Ovan har erinrats om att, då begreppet pensionsförsäkring år 1932 reglerades, det befanns nödvändigt att beträffande kombinerade livränte- och inkomstförsäkringar föreskriva att desamma icke finge hänföras till pensionsförsäkringar, med mindre bl. a. i försäkringsavtalet stadgats, att rätt till återköp eller belåning av försäkringen ej skall föreligga och ej heller rätt till sådan förändring av utbetalningssättet att försäkringen upphör att vara pensionsförsäkring, punkt 1 tredje stycket anv. till 31 § kommunalskattelagen. En dylik bestämmelse i försäkringsavtalet är dock icke oåterkalleligen bindande och var ej heller avsedd att vara detta. Försäkringsinspektionen förutsatte tvärtom i sitt förslag, att avsteg från den avtalade bestämmelsen skulle kunna komma i fråga.

I punkt 10 anv. till 32 § kommunalskattelagen stadgas följande: »Såsom livränta anses, förutom egentlig livränta, övriga på grund av pensionsförsäkring utfallande försäkringsbelopp, jämväl sådana belopp, som på grund av försäkringsavtalet utbetalas vid återköp eller premieåterbetalning vid dödsfall. Ändras försäkringsavtal så, att pensionsförsäkring helt eller delvis övergår till kapitalförsäkring, skola mot kapitalförsäkringen svarande premiereserv och övriga tillgodohavanden vid tidpunkten för ändringen anses såsom på grund av försäkringen utbetalt belopp.»

Av stadgandet följer, att om den tidigare livräntan beskattades efter reducerat belopp, skall motsvarande reduktion ske av nu ifrågakvarande belopp vid dessas beskattning.

Då i förevarande bestämmelse gives en regel för beskattning av »premiereserv och övriga tillgodohavanden» för det fall, då pensionsförsäkring övergår till kapitalförsäkring, lärers med uttrycket »övriga tillgodohavanden» närmast åsyftas eventuellt förefintlig premieåterbäringsreserv och vinstreserv; skulle andra verkliga tillgodohavanden förefinnas, skola desamma givetvis även anses såsom på grund av försäkringen utbetalda samt skola på angivet sätt beskattas.

§ 7. Av sociala skäl föranledda avvikelser från principerna.

I. Livräntebelopp, som utgå på grund av pupillförsäkring.

A. Historik.

Med »pupill» lærer av ålder hava förståtts en avliden persons efterlevande *omyndiga* barn. I sammansättningen »pupillförsäkring» har emellertid försäkringstekniskt sett prefixet »pupill» kommit att betyda efterlevande barn överhuvud taget, oberoende av desammas ålder. Denna mera vidsträckta betydelse av ordet i fråga har även accepterats för skattelagstiftningens vid-

kommande. Sålunda uttalade departementschefen på sin tid, att begreppet pupillförsäkring i kommunalskattelagen syntes böra erhålla en sådan innebörd, att pupillförsäkring kan avse även personer, som uppnått myndig ålder; departementschefen tillfogade, att han saknade anledning besvara spörsmålet, huruvida det anförda överensstämde med dittills gällande rätt. (Prop. 1932: 220 s. 157).

Med pupillförsäkring förstås i enlighet med det sagda en försäkring, enligt vilken s. k. överlevelseränta skall utgå till en avliden persons barn; denna form av livränta börjar utgå vid personens död och utgår så länge barnet lever eller till dess detsamma uppnått viss ålder.

Inkomstskatteskakunniga ansågo, att på grund av pupillförsäkring utfallande belopp borde i sin helhet beskattas såsom inkomst, medan en obegränsad avdragsrätt skulle föreligga för försäkringsavgifterna. Kommunalskattekommittén däremot ansåg, att på grund av pupillförsäkring utfallande belopp borde vara helt skattefria.

Enligt 1924 års skatteberedning skulle även livränta på grund av pupillförsäkring tagas till beskattning, men beredningen föreslog, att icke livsvarig livränta på grund av dylik försäkring skulle vid beskattningen minskas med ett belopp om 600 kronor och detta även om livräntan enligt beredningens förslag därförinnan reducerats. Beredningen anmärkte härtill, att »den av kommunalskattekommittén av sociala skäl ifrågasatta skattefriheten för utfallande pupillförsäkring har inskränkts i syfte att större försäkringsbelopp ej på denna väg skola helt undgå beskattning» (Bet. 1926 s. 42 och 71).

Departementschefen uttalade i denna fråga (Prop. 1927: 102, s. 397):

»Livränta på grund av pupillförsäkring, som tagits annorledes än mot engångspremie, borde enligt de principer, som ligga till grund för förslaget, rätteligen beskattas till sitt fulla belopp. Jag har dock av sociala skäl ansett mig böra biträda skatteberedningens förslag att från skatteplikt frikalla ett belopp av 600 kronor, och skall detta enligt det nu framlagda förslaget gälla även livsvariga livräntor. Att medgiva större skattefrihet finner jag icke pakallat.»

Det av departementschefen framlagda förslaget bifölls av 1928 års riksdag. I överensstämmelse härmed stadgades i 32 § 2 mom. första stycket kommunalskattelagen, att i fråga om livränta på grund av pupillförsäkring av däri avsedd art skulle såsom skattepliktig intäkt räknas livräntans hela belopp med avdrag av 600 kronor. Vid avgivande av yttrande över senare förslag till ändring i vissa delar av kommunalskattelagen föreslog överståthållarämbetet, att ifrågavarande rätt till avdrag med 600 kronor endast skulle gälla för minderårig livräntetagare, »enär anledning till medgivande vid pupillförsäkring av skattefrihet för ett belopp av 600 kronor uppgivits vara sociala skäl» (Prop. 1932: 220 s. 118). Departementschefen uttalade i avslutning härtill, att han för sin del fann det uppenbart, att skattefriheten i fråga ej borde gälla längre än till dess vederbörande uppnått myndig ålder, och en ändring i sådant avseende skedde genom 1932 års lagstiftning.

B. Gällande rätt.

Efter 1932 års lagändring lyder bestämmelsen i fråga, som återfinnes i 32 § 2 mom. första stycket a) kommunalskattelagen, så vitt här är i fråga, sålunda:

»Har livränta utgått på grund av försäkring, skall såsom skattepliktig intäkt räknas — — — om livräntan utgått på grund av pupillförsäkring, för vilken avgifter erlagts på grund av tjänst eller vilken tagits annorledes än mot engångspremie, försäkvitt livräntetagaren under beskattningsåret fyllt högst 21 år: livräntans hela belopp med avdrag av 600 kronor.»

Utfallande livränta beskattas i princip till hela sitt belopp. Dock medges av sociala skäl ett *avdrag* å livräntans belopp med 600 kronor till och med det beskattningsår, varunder livräntetagaren fyller tjuguet år.

Pupillpensioner grundades tidigare regelmässigt å försäkringar. Under de senaste decennierna har emellertid staten i allt större omfattning övertagit de anstalter, vilka meddelat dylika försäkringar för statliga befattningshavare, och därmed även övertagit ansvaret för pupillpensionerna medan försäkringsmomentet bortfallit. Här uppstod då frågan, huru i dylika fall skulle i beskattningshänseende förfaras med i fortsättningen utgående pupillpensioner. I sådana fall, då pupillpensionen börjat utgå, innan staten övertog kassan, var frågan icke aktuell; då utgick pensionen även i fortsättningen på grund av försäkring. Annorlunda var däremot fallet, då pupillpension började utgå efter statens övertagande av kassan.

Frågan löstes genom en den 30 juni 1937 utfärdad lag om beräkning i vissa fall av skattepliktig intäkt på grund av pupillpension från staten. Däri stadgas, att »pupillpension från staten, utgående enligt allmänna familjepensionsreglementet eller familjepensionsreglementet för arbetare eller eljest i fall då pensionsanstalts skyldighet att utgiva sådan livränta överflyttats å statsverket, skall vid beräkning av skattepliktig intäkt enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt likställas med sådan i 32 § 2 mom. första stycket a) kommunalskattelagen avsedd livränta, som utgår på grund av pupillförsäkring, för vilken avgifter erlagts på grund av tjänst».

Såsom motivering till det ursprungliga inom finansdepartementet upprättade förslaget till dylik lagstiftning anfördes (Prop. 1937: 30 s. 24):

»I 32 § 2 mom. a) kommunalskattelagen stadgas att såsom skattepliktig intäkt skall, om livränta utgått på grund av pupillförsäkring, för vilken avgifter erlagts på grund av tjänst eller vilken tagits annorledes än mot engångspremie, för såvitt livräntetagaren under beskattningsåret fyllt högst 21 år, räknas livräntans hela belopp med avdrag av 600 kronor. Den förmån, som sålunda medgivits genom 600-kronorsavdraget, är ej grundad på överväganden, som sammanhånga med principerna för beskattning av livförsäkringar, utan är förestavad av rena billighetskäl. Huruvida och i vad mån denna förmån bör bibehållas i skattesystemet, därest avsevärt ändrade grunder för familjeavdrag m. m. fastställas, må tills-

vidare lämnas därhän. Önskvärt lär emellertid vara, att så länge dylik förmån åtnjutes för pupillförsäkringar, den ej bringas att bortfalla i sådana fall, där staten övertager pensionering, som tidigare grundats på försäkring. En ändring i sådan riktning försiggår ju för närvarande successivt beträffande olika kategorier av befattningshavare i det allmännas tjänst. För bibehållande av nämnda förmån i dylika fall fordras lagändring, vilken emellertid, i avvaktan på att frågan upptages till definitiv lösning i ett större sammanhang, synes böra ske genom antagande av en särskild lag avsedd att vara endast tillfälligt gällande.»

Uppmärksammas bör emellertid, att ifrågavarande lag endast gäller de fall, då pensionsanstalts skyldighet att utgiva pupillpension överflyttats å *statsverket*. Då som ej sällan sker, en kommun övertager en kassas skyldighet att utgiva pupillpension till hos kommunen anställda, är lagen *icke* tillämplig. Även här gäller visserligen, att försäkringsfall, som inträffat före kassans övertagande, alltjämt äro underkastade regeln i 32 § 2 mom. första stycket c) och att sålunda avdrag får ske med 600 kronor å pensionens belopp. Beträffande försäkringsfall, inträffande efter kassans övertagande, torde däremot berörda regel icke vara tillämplig och följaktligen bör i dessa fall pupillpensionens *hela* belopp beskattas; något avdrag med 600 kronor lär icke kunna ifrågakomma.

II. Rätt att åtnjuta avdrag för premier intill 200 kronor.

Enligt 46 § 2 mom. första stycket 3) föreligger rätt till sådant avdrag för »premier och andra avgifter, som skattskyldig för sig och i förekommande fall även för sin make och sina omyndiga barn betalt för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, för kapital- och olycksfallsförsäkring ävensom livränteförsäkring, som ej avses i 33 § eller punkt 2) här ovan».

Det erinras om att i uttrycket »premier och andra avgifter» syftar ordet »premier» å inbetalningar till försäkringsbolag medan orden »andra avgifter» åsyfta inbetalningar till andra försäkringsanstalter, t. ex. understöds-kassor (jfr kammarrätten utl. 1910, s. 134 och prop. 1910: 88 s. 113). Avdraget må ej för skattskyldig eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och båda makarna under året haft försäkringar, för dem båda tillsammans åtnjutas till högre belopp än 200 kronor. Har skattskyldig för försäkring fått uppbära vinstutdelning eller premieåterbäring, må avdrag ske med allenast det belopp, varmed premien överskjuter vad sålunda uppburits. I punkt 1 anv. till 46 § kommunalskattelagen utvecklas det senast sagda ytterligare sålunda: »Har skattskyldig för försäkring, som avses i 46 § 2 mom. första stycket 3), uppburit vinstutdelning eller premieåterbäring, skall vad sålunda uppburits avräknas från premiernas belopp, så att blott vad därefter återstår av verkligen utbetalda premier får avdragas, dock högst 200 kronor. Har vinstutdelning och premieåterbäring över-

stigit de under året erlagda premiernas belopp, utgör enligt 19 § överskottet icke skattepliktig intäkt.»

Slutligen torde böra anmärkas, att avdraget får åtnjutas allenast vid taxeringen i hemortskommunen, icke vid den taxering, som eventuellt äger rum i den annorstädes belägna kommun, där den skattskyldige bedriver rörelse eller äger fastighet. Har skattskyldig endast under en del av beskattningsåret varit här i riket bosatt, skall avdrag, som nu sagts, åtnjutas allenast i den mån det belöper å nämnda tid.

AVD. II.

KRITIK AV GÄLLANDE BESKATTNINGSREGLER.

Kap. 1. Den teoretiska motiveringen för gällande bestämmelser.

§ 1. I allmänhet.

Såsom huvudregel för beskattningen av juridiska personer uppställdes vid tillkomsten av gällande bestämmelser, att såsom inkomst hos den juridiska personen borde betraktas *allenast sådana intäkter, som i princip äro skattepliktig inkomst hos de fysiska personer, vilka äro delägare i den juridiska personen eller eljest i sista hand komma i åtnjutande av dess intäkter*. Avsikten med beskattningen av den juridiska personen skulle alltså vara att hos denna uttaga skatt på intressenternas inkomst. Av särskilt intresse för utformningen av försäkringsbolagens beskattning är härvid, att 1924 års skatteberedning, som utarbetat förslaget till gällande bestämmelser, med inkomst i vissa fall jämställer, vad som för allmänheten icke ter sig som sådan utan i stället uppfattas såsom utgiftsbesparing. Rent principiellt borde, framhåller beredningen, värdet av tjänster, som den skattskyldige gör sig själv, upptagas såsom intäkt. I praktiken kan dock en så vidsträckt skattskyldighet icke genomföras. Man har därför i fråga om »utgiftsbesparing», som utgör minskning i levnadskostnader, stannat för att beskatta densamma endast, därest den är en följd av rörelse eller yrke, som den skattskyldige drivit, och alltså så att säga möjliggjorts därigenom, att den skattskyldige drivit rörelsen eller yrket. Exempelvis är en skomakare men ej en annan person skattskyldig för värdet av det arbete han nedlägger på halvsulning av sina egna eller familjens skodon. Enligt samma princip skall en handelsidkare, som för sitt hushåll tager varor ur boden, såsom inkomst upptaga värdet av dessa varor, beräknat efter försäljningspriset, ej efter inköpspriset. Handelsidkaren får med andra ord skatta även för den »handelsvinst» han gör genom att sälja sina varor till sig själv. Liknande synpunkter anlägger beredningen på det fall att personer, som icke äro handelsidkare, sammansluta sig för att förbilliga sina varuinköp, och anför i denna fråga följande (bet. 1926 s. 10):

»Om en person genom att på en gång inköpa större varukvantiteter kan uppnå en minskning i sina levnadskostnader, anses denna besparing ej böra beskattas, och samma är förhållandet, om ett antal personer slå sig ihop till ett s. k. sam-

köpslag för inköp av vissa kvantiteter varor till fördelning mellan medlemmarna. I intetdera fallet föreligger någon rörelse. Får sammanslutningen åter den form, att en förening bildas för att inköpa en mängd varor av olika slag och i särskild lokal försälja dem till medlemmar allt efter som de komma att behöva dylika varor, inträder ett annat läge. Här synes rörelse föreligga, och det torde därför bäst överensstämma med eljest vedertagna principer att draga förutnämnda gränslinje så, att ett belopp, motsvarande »utgiftsbesparingen», här upptages såsom skattepliktig inkomst. Möjligen kan invändas, att för att en rörelse skall föreligga fordras en regelbunden förvärvsverksamhet och att något egentligt förvärvssyfte här icke förefinnes. Regelbundenheten synes dock här vara ställd utom allt tvivel och vad förvärvssyftet angår har föreningen ju bildats just för att genom verksamheten förvärva den vinst, som skulle tillfallit de handlande, hos vilka föreningsmedlemmarna eljest skulle gjort sina inköp. I den mån föreningen driver handel med utomstående, vilka få för inköpta varor, efter avdrag av eventuell rabatt, betala mer än föreningens självkostnadspris, föreligger otvivelaktigt en rörelse.

Vad nu sagts om en förening för handel med medlemmarna gäller även i fråga om en förening, som bildats för produktion och försäljning till medlemmarna av konsumtionsförmåner. Om t. ex. en husmoder kan nedbringa familjens levnadskostnader genom att själv baka det bröd, som åtgår i hushållet, blir denna utgiftsbesparing icke skattepliktig. Har hon däremot ett hembageri, skall det från bageriet till hushållet tagna brödet upptagas efter saluvärde. Bilda flera husmödrar en bageriförening, blir föreningens verksamhet rörelse och det till medlemmarna sålda brödet skall upptagas efter saluvärde, vadan de gjorda »utgiftsbesparingarna» för husmödrarna böra beskattas.»

I fråga om beskattning av försäkringsrörelse drager beredningen följande slutsats ur sina principer (s. 11):

»De synpunkter, som i det föregående framlagts, torde i detta sammanhang böra särskilt beaktas på ännu ett speciellt område, nämligen i fråga om sakförsäkringar. Om två i avseende å bostad o. d. likställda personer båda hava t. ex. brandförsäkringar å personligt lösöre å 30 000 kronor, utfallande under samma förutsättningar, så borde det årliga värdet av denna förmån rätteligen för båda uppskattas till samma belopp. En beskattning av nämnda årliga värde sker i själva verket nu i den indirekta formen, att avdrag från förvärvad inkomst ej får göras för försäkringspremier å personligt lösöre, men beskattningens storlek blir beroende av premiens belopp. Detta är från den angivna utgångspunkten icke riktigt, ty premiens belopp kan variera. Likställighet skulle vinnas exempelvis på det sätt, att hos den, som betalar lägre premie, en särskild beskattning äger rum av de belopp, varmed hans egen premie understiger den andres. Att vid beskattningen av nämnda två personers inkomst söka genomföra likställighet på antytt sätt kan emellertid ej ifrågakomma — någon anledning att frångå den förvärvade penningintäkten såsom mätare av skatteförmågan på ett område av så ringa omfattning som detta föreligger ej. Annorlunda ställer sig frågan, om den i och för sig önskvärda likställigheten kan genom ett enkelt grepp vinnas genom att hos vederbörande *försäkringsföretag* helt eller delvis beskatta det belopp, varmed den ena personens premie understiger den andres. Detta synes vara möjligt och lämpligt i fråga om den vinst, som kan uppkomma genom den kooperativa företagsformen på detta gebit, där det liksom i fråga om övriga kooperativa företag gäller en yrkesmässig verksamhet för »utgiftsbesparingars» vinnande.»

I annat sammanhang framhåller beredningen, att beträffande premier för brandförsäkring av varor eller inventarier, som nyttjas i rörelse eller yrke,

sker en sådan differentiering, som ovan avses. En rörelseidkare får nämligen göra avdrag för sådana premier, och om den ene betalar mer och den andre mindre, kommer detta till synes i utfallet av rörelsen.

Från sina allmänna utgångspunkter kom beredningen fram till att kooperativa konsumentföreningar böra beskattas för den »handelsvinst», som deras medlemmar erhålla genom rabatterna å inköpta varor, varvid beredningen dock av vissa skäl ansåg, att endast hälften av rabatterna borde anses såsom handelsvinst. Enligt då gällande bestämmelser ägde konsumentkooperativa föreningar rätt till avdrag för utbetalade rabatter, men beredningen föreslog i enlighet med sin ovan relaterade ståndpunkt, att avdrag skulle få ske blott för halva detta belopp. En reservant motsatte sig ändringen. I propositionen till 1927 års riksdag föreslogs ingen ändring av de gällande bestämmelserna. Denna behandling av de kooperativa konsumentföreningarnas beskattningsfråga är av intresse, då det gäller livförsäkringsväsendets beskattning, enär en betydande likhet förefinnes mellan dessa båda frågor.

1924 års skatteberednings förslag till beskattning av livförsäkringsväsendet bygger på en till beredningens betänkande fogad promemoria, vilken i samråd med beredningen utarbetats av dåvarande förste revisorn i försäkringsinspektionen, fil. doktorn Tim Jansson. I denna promemoria föreslås, med utgångspunkt från beredningens allmänna principer, att livförsäkringsbolagen skola beskattas dels för överskottet på försäkringsrörelsen, dels för en på visst sätt beräknad ränteinkomst.

En beskattning av bolagens *ränteinkomst* är ett adekvat uttryck för principen, att beskattningen av försäkringsbolagen åsyftar att träffa inkomst, som för försäkringstagarna skulle utgöra skattepliktig intäkt. Den ränteinkomst, som bolaget erhåller genom att placera försäkringstagarnas tillgodohavande hos bolaget, premiereserven, i räntebärande tillgångar, kommer nämligen försäkringstagarna till godo dels därigenom, att densamma erfordras för att jämte premierna uppbygga försäkringsbeloppet och sålunda kommer att ingå i den försäkringssumma, som skall utbetalas, och dels genom utbetalning av premieåterbäring eller annan vinst, där sådan utbetalning förekommer. I den enligt gällande lag skattepliktiga ränteinkomsten ingår sådan ränta, som erfordras för försäkringssummans uppbyggande eller som utdelas i form av premieåterbäring. Ränteinkomst därutöver, vilken kan komma försäkringstagaren till godo såsom annan vinst än premieåterbäring, ingår i stället i överskottet och blir härigenom beskattad. Att ränteinkomsten, i varje fall den del, som åtgår till försäkringsbeloppets uppbyggande, ej omedelbart utbetalas till försäkringstagaren, förändrar icke dess karaktär av skattepliktig intäkt för denne. Även vid en annan penningplacering, t. ex. penninginsättning å bank, där räntan lägges till kapitalet, blir ränteinkomsten skattepliktig redan då densamma gottskrives insättaren.

Motiveringen för beskattningen av livförsäkringsbolagens *överskott* bygger på 1924 års skatteberednings uppfattning, att utgiftsbesparingar, som avse icke avdragsgill omkostnad, skola utgöra skattepliktig inkomst. Jans-

sons promemoria innehåller i kapitlet om taxering av livförsäkringsbolag till en början en redogörelse för hurusom en livförsäkringsrörelse kan anseas sönderfalla i en sparrörelse och en riskrörelse och hurusom man i enlighet härmed kan anse en livförsäkringspremie, med bortseende från omkostnadstillägg, sönderfalla i dels en *sparpremie*, som hos försäkringsbolaget uppsamlas och bildar ett tillgodohavande för försäkringstagaren, *premiereserven*, dels en *riskpremie*, vilken alltefter som den inflyter tages i anspråk för täckande av utbetalningar vid dödsfall bland bolagets övriga försäkringstagare. Premiereserven växer ej allenast genom tillförande av sparpremier utan även genom ränta, enär den placeras i räntebärande tillgångar. Till denna förräntning har vid premieberäkningen hänsyn tagits, varvid en viss räntefot lagts till grund. Uppnår försäkringsbolaget en högre förräntning än som motsvarar denna antagna räntefot, uppstår en *överräntevinst*. Åtgå icke de under ett år influtna riskpremierna till täckande av årets utbetalningar för dödsfall på den grund, att dödligheten varit lägre än den vid premiebetalningen antagna, uppstår för året en *underdödlighetsvinst*. Överränte- och underdödlighetsvinster göra det möjligt för bolaget att utbetala *premieåterbäring* eller annan *vinst* till försäkringstagarna. Premieåterbäringen skiljer sig från annan vinst därigenom, att den förutberäknas enligt vissa av Kungl. Maj:t stadfästa grunder. Omkostnadstilläggen i premierna betraktas i promemorian såsom uppdelade på spar- och riskpremier, och i densamma användas beteckningarna *belastade sparpremier* och *belastade riskpremier* för att angiva att respektive delar av omkostnadstillägget inräknats. Om bolagets verkliga omkostnader understiga de vid premieberäkningen antagna, uppstår en omkostnadsvinst, som likaså kan användas för utdelning till försäkringstagarna. Efter denna redogörelse anföres i promemorian följande (s. 119):

»För enkelhets skull må frågan om beskattningen först behandlas för det fall, att försäkringen icke berättigar till premieåterbäring men väl till vinst. Man finner då med tillämpning av det betraktelsesätt beträffande bolagets rörelse, som inledningsvis skisserats, att sparpremien med avdrag av omkostnadsbidraget är att likställa med en sparkasseinsättning och alltså icke är någon verklig utgift för försäkringstagaren. Räntan på försäkringstagarens sparkassetillgodohavande (premiereserven) är däremott en verklig inkomst för honom. Den återstående delen av premien, den belastade riskpremien, är att betrakta som en ren utgift för försäkringstagaren, hans vinstandel som inkomst. I händelse av dödsfall tillkommer som inkomst försäkringens risksumma. Innan jag övergår till att undersöka i vad mån de nämnda inkomsterna böra vara beskattningsbara, eller utgiften avdragsgill vid beräkning av den skattepliktiga inkomsten, torde jag redan nu få förutskicka, att resultatet i fråga om den belastade riskpremien blir, att denna betraktas som levnadskostnad, alltså icke avdragsgill. Därför uppställer sig frågan, huruvida någon utgiftsbesparing för försäkringstagaren, t. ex. genom den utdelade vinsten, förekommer i samband med utgivandet av nämnda premiedel. Denna fråga är här, liksom vid andra försäkringsbranscher, synnerligen vansklig att besvara. Som exempel må nämnas, att ett och samma bolag kan bevilja ett visst slag av blandad liv- och kapitalförsäkring dels med rätt till andel i vinst mot viss premie, dels utan vinsträtt mot 10 à 15 procent lägre premie. Enär sparpremierna i båda fallen äro lika, blir den belastade riskpremien vid över-

gång från det förra alternativet till det senare minskad med samma belopp som tariffpremien. Det förefaller, som om värdet av nyttigheten i och för sig (försäkringen) i detta fall skäligen måste anses bättre mätt genom den lägre premien, och endast i den mån vinsten å en försäkring enligt det förra alternativet överskjuter skillnaden mellan den högre och den lägre premien vore det naturligt att tala om en utgiftsbesparing. Saken kompliceras ytterligare av att olika bolag kunna tillämpa olika premier för samma slag av försäkring. Då det emellertid icke synes vara möjligt att taga hänsyn till alla faktorer, som kunna vara av betydelse för beräkningen av utgiftsbesparingen, eller ens isolera de väsentligare av dem, torde man vara hänvisad till att, som eljest i dylika fall, som beskattningsbar utgiftsbesparing anse det bokföringsmässigt konstaterbara belopp, som försäkringstagaren erhåller i vinst å försäkringen.»

Enligt 1944 års allmänna skattekommittés mening är emellertid den sålunda förebragta motiveringen för att anse den till försäkringstagarna utdelade vinsten såsom beskattningsbar inkomst icke hållbar.¹ Den bygger på förutsättningen, att den till försäkringstagarna utdelade vinsten är att anse som en utgiftsbesparing. Betraktar man till en början ett livförsäkringsaktiebolag, är vinsten till försäkringstagarna helt jämförbar med de rabatter på gjorda inköp, som handelsidkare i många fall lämna sina kunder. Om sådana rabatter uttalar beredningen följande (s. 27):

»Rabatter . . . till aktieägare böra få avdragas endast i den mån utomstående få åtnjuta motsvarande förmåner samt förmånerna icke kunna anses utgöra utdelning av vare sig bokförd eller icke bokförd vinst. *Rabatter . . . till utomstående böra alltid få avdragas* (kurs. av kommittén). De som erhålla rabatter . . . böra skatta för dessa i den mån fråga är om rörelse eller yrke e. d., medan däremot mottagarna ej böra skatta för rabatter, som för dem te sig allenast såsom en utgiftsbesparing.»

Med beredningens sålunda angivna utgångspunkt borde alltså skäl hava funnits att medgiva livförsäkringsaktiebolag avdrag för den vinst, som utdelats till försäkringstagare, och i enlighet med beredningens allmänna principer borde då även de ömsesidiga livförsäkringsbolagen hava medgivits avdrag för den till sina delägare, försäkringstagarna, utdelade vinsten, i den mån densamma ej kunde betraktas som handelsvinst, d. v. s. kunde anses motsvara aktieutdelningen hos livförsäkringsaktiebolagen. Då aktieutdelningen i regel utgör en relativt obetydlig del av dessa bolags vinstutdelning till försäkringstagarna, borde i analogi härmed största delen av de ömsesidiga bolagens utdelade vinst hava blivit avdragsgill. I stället synes beredningen hava jämställt även livförsäkringsaktiebolagens vinstutdelning till försäkringstagarna med de rabatter, som ekonomiska föreningar giva åt sina medlemmar. Sådana rabatter borde enligt beredningens mening bliva föremål för beskattning hos föreningarna, varvid beredningen dock anförde följande (s. 33):

»Den beskattning, varom här är fråga, bör emellertid ej äga rum i annan mån än fråga är om *handelsvinst* i egentlig mening, d. v. s. den vinst, som, därest företaget ej varit en förening, skulle tillkommit företagaren. Härav följer, att utdelade rabatter böra beskattas allenast i den mån varupriserna genom desamma nedbringas under de hos handlandena i orten i allmänhet gällande nettopriser,

¹ Härvid liksom i det följande i denna paragraf avses annan vinst än överräntevinst.

d. v. s. priserna, sådana de te sig efter av handlandena eventuellt lämnade rabatter. Inom den återbäring, som lämnas av de kooperativa föreningarna, torde i allmänhet inrymmas dels rabatter, motsvarande de privata handlandenas rabatter, dels handelsvinst.»

Det framgår härav, att definitionen å den del av en ekonomisk förenings rabatter, vilken är att anse som handelsvinst, har en innebörd, endast därest det existerar jämförelseobjekt, nämligen företagare, vilka i vinstsyfte bedriva motsvarande verksamhet. Vill man nu jämställa samtliga livförsäkringsbolag, alltså även aktiebolagen, med ekonomiska föreningar, existera överhuvud inga jämförelseobjekt, och det saknas således grund att med utgångspunkt från ovan angivna definition anse den till försäkringstagarna utdelade vinsten som en utgiftsbesparing med karaktär av handelsvinst.

Det enda resonemang, som med hänsyn till ovanstående anmärkningar kunde från 1924 års skatteberednings utgångspunkter motivera en beskattning av vinsten till försäkringstagarna, vore följande. Enär det existerar livförsäkringsaktiebolag, vilka av överskottet på livförsäkringsrörelsen utdela vinst till aktieägarna, måste även viss del av ömsesidiga livförsäkringsbolags utdelning till sina delägare, försäkringstagarna, anses som handelsvinst. Då det icke finnes någon norm, enligt vilken sistnämnda utdelning kan uppdelas i handelsvinst och rabatt av annat slag, måste man beskatta de ömsesidiga bolagens hela utdelning. För att icke dessa bolag skola behandlas hårdare än aktiebolagen måste då även aktiebolagen beskattas för den till försäkringstagarna utdelade vinsten. Ett resonemang av detta slag skulle vara försvarbart, därest hos livförsäkringsaktiebolagen utdelningen till försäkringstagarna vore relativt obetydlig jämförd med utdelningen till aktieägarna. För att undersöka hur härmed förhåller sig måste man gå tillbaka till en tid under vilken vinstutdelningen till försäkringstagarna ej påverkats av de med hänsyn till räntefallet under senare tid erforderliga förstärkningarna av premiereserven. Den senaste femårsperiod, som från denna synpunkt är användbar, nämligen perioden 1932—1936, visar emellertid, att icke heller det sist angivna resonemanget kan upprätthållas. För nämnda period uppgick utdelningen från livförsäkringsaktiebolagen samt liv- och brandförsäkringsaktiebolagen till försäkringstagarna till sammanlagt mer än 25 miljoner kronor, medan utdelningen till aktieägarna understeg 2 miljoner kronor, om man i fråga om liv- och brandförsäkringsaktiebolagen medräknar endast den del av utdelningen till aktieägarna, som kommer från livförsäkringsrörelsen.

Redan med beredningens utgångspunkter visar sig sålunda motiveringen för att icke medgiva avdrag för vinst, som utdelats till försäkringstagarna, föga hållbar. Såsom än mindre godtagbar framstår densamma mot bakgrunden av att Kungl. Maj:t och riksdagen sedermera icke biträdde beredningens uppfattning om de kooperativa konsumentföreningarnas rabatter utan beslöto, att föreningarna fortsättningsvis skulle äga full avdragsrätt för rabatterna. Motiveringen för förslaget beträffande försäkringsbolagen byggde ju i denna punkt på samma synpunkter, som de, vilka lågo till grund för förslaget till behandling av nämnda förenings rabatter.

§ 2. Beskattning av ränta på premiereserv för pensionsförsäkring.

I fråga om pensionsförsäkring gäller, såsom av avd. I framgår, att premien får avdragas, att utfallande belopp inkomstbeskattas och att ränteskatt icke uttages. Såsom motivering för friheten från räntebeskattnings har ofta anförts, att beskattningen av utfallande pensionsbelopp innebure även beskattning av den hos försäkringsbolaget uppkomna ränteinkomsten.

För belysning av frågan om sambandet mellan å ena sidan räntebeskattnings samt å andra sidan beskattning av utfallande belopp och avdragsrätt för premier torde det vara lämpligast, att betrakta ett exempel, där frågan framträder mera renodlad än vid försäkring, nämligen vanligt sparande, såsom genom insättning i bank. Man kan i nämnda syfte antaga, att två olika beskattningssystem tillämpas för olika slag av sparande. För det ena slaget, vilket betecknas såsom sparande av typ *a*, antages nuvarande regler gälla; avdrag vid taxering får alltså ej ske för insatt belopp, och uttag från banken inkomstbeskattas icke. För det andra slaget av sparande, betecknat såsom typ *b*, får däremot vid taxering avdrag göras för insatta belopp, medan uttagen utgöra skattepliktig inkomst. Antag till en början, att beskattning av ränta ej förekommer i någotdera fallet. En person antages nu insätta 100 kronor om året å ett sparkonto av typ *a*, låta räntorna läggas till kapitalet och efter en viss tids förlopp lyfta detta, som då antages hava vuxit till 4 000 kronor. Gör personen i stället insättning å ett sparkonto av typ *b*, kan han, om hans marginalsattesats är 20 %, med samma ekonomiska uppoffring insätta 125 kronor årligen. På grund av avdragsrätten för insättningen minskas nämligen i detta fall hans skatt med 20 % av 125 kronor, d. v. s. med 25 kronor och hans nettoutgift blir alltså 100 kronor liksom i första fallet. Under samma tid som i förra fallet erfordrades, för att kapitalet skulle växa till 4 000 kronor, växa i senare fallet insättningar jämförda räntor till 5 000 kronor. Då han lyfter detta belopp, måste han emellertid betala 20 % eller 1 000 kronor i skatt, varför han liksom i första fallet har 4 000 kronor kvar.

Resultatet av exemplet är alltså, att båda systemen, vid samma årliga nettoutgift, leda till samma behållna kapital, förutsatt givetvis, att sattesatsen är densamma vid såväl insättningar som uttagen. Sparande av typen *a* och typen *b* äro således lika behandlade i skattehänseende, oaktat ränteinkomsten icke i någotdera fallet antogs beskattad. Olikheten mellan beskattningsreglerna för de båda typerna av sparande kan alltså icke åberopas som skäl för olikhet i fråga om räntebeskattnings.

I ovan behandlade exempel antogs, att skatt å räntan icke uttogs. Även om man antager, att sådan skatt utgår, förändras icke resultatet. Beskattnings av räntan innebär nämligen blott, att den effektiva förräntningen sker efter en lägre räntefot. Vid 20 % marginalsattesats blir sålunda den effektiva räntefoten endast 80 % av den nominella. Proportionen mellan det ut-

tagna beloppet och den årliga insättningen blir härigenom för samma tidrymd en annan än vid frihet från ränteskatt, men denna proportion blir dock lika vid båda slagen av sparande, varigenom slutsatsen blir densamma som ovan.

Det ovan förda resonemanget kan oförändrat tillämpas på livförsäkringsarnas beskattning. Sparande av typen *a* motsvarar kapitalförsäkring och sparande av typen *b* pensionsförsäkring. Slutsatsen blir alltså, att olikheten mellan dessa båda försäkringsarters behandling i fråga om avdragsrätt för premier och beskattning av utfallande belopp icke kan tagas till intäkt för en olikhet i fråga om räntebeskattningen.

Ännu tydligare framträder måhända, att beskattning av utfallande belopp i realiteten icke innebär beskattning av uppsamlad ränteinkomst, om man betraktar frågan från det allmännas synpunkt. Antag exempelvis, att på grund av någon särskild bestämmelse belopp, som placeras på visst sätt, får vid taxeringen avdragas, att de räntor, som placeringen avkastar, icke beskattas, då de uppkomma, men att då placeringen upphör, det placerade beloppet jämte tillagda räntor beskattas. I förenklingssyfte betraktas en placering under endast ett år. Antag att de avdragna beloppen visst år uppgå till sammanlagt 100 miljoner kronor, att räntefoten är 3 %, att den genomsnittliga marginalsattesatsen är 20 % samt att staten täcker den genom avdraget uppkomna minskningen i skatteintäkter genom att upptaga ett lån på 20 miljoner kronor, vilket ävenledes antages löpa med 3 % ränta. Då placeringen efter ett år upphör, blir det uttagna beloppet, 103 miljoner kronor beskattat, varigenom staten erhåller en skatteintäkt på 20,6 miljoner kronor. Det kunde förefalla som om staten härigenom utfått skatt för räntan, 3 miljoner kronor. Så är emellertid icke fallet. Skall placering av här betraktade slag i beskattningshänseende behandlas lika med annan placering, böra de, som anlita förstnämnda placering, täcka den förlust, vilken staten åsamkas genom att beskattningen uppskjutes ett år. Denna förlust utgör äntan på lånet på 20 miljoner, alltså 0,6 miljoner kronor. Då 20,6 miljoner kronor erlägges i skatt hava de skattskyldiga, varom här är fråga, dels erlagt 20 miljoner i skatt för inkomsten om 100 miljoner kronor, dels erlagt 0,6 miljoner kronor såsom ersättning för att inkomsten beskattas först ett år efter det densamma förvärvades. Skall själva ränteinkomsten, 3 miljoner kronor, beskattas, måste ytterligare 0,6 miljoner kronor erläggas i skatt.

1942 års försäkringsutredning berörde denna fråga i samband med frågan om gränsdragning mellan pensionsförsäkring och annan livförsäkring och anörde i sitt betänkande följande (bet. 1946 s. 290):

»Genom relativt obetydliga modifikationer kunna vissa former av livförsäkring fås att kommunalskattelagens mening ändra karaktär från kapitalförsäkring, för vilken ränteskatt erlägges, till pensionsförsäkring, för vilken ränteskatt icke utgår.

Likvärdighet i beskattningshänseende råder icke mellan kapital- och pensionsförsäkring. Överensstämmelsen är endast formell men icke reell. Vad pensionsförsäkringen beträffar kan likvärdighet anses råda mellan skattskyldigheten för

utfallande pensioner och avdragsrätten för premierna, under förutsättning att man bortser från den olika plats i den progressiva skatteskalen, som en försäkringsstagare intar under den aktiva tiden och under pensionstiden. Då ränteskatt utgår i fråga om kapitalförsäkring men icke beträffande pensionsförsäkring, blir kapitalförsäkringens föremål för en extra beskattning med ränteskattens hela belopp. I nuvarande ränteläge och med nu gällande skattesatser motsvarar ränteskatten omkring 0,5 % av de fonderade medlen. Man kan sålunda säga att pensionsförsäkringens fritagande från ränteskatt innebär en subvention från det allmännas sida av pensionsförsäkringens, som medför, att nettokostnaden för försäkringstagarna blir starkt reducerad. Utredningen saknar anledning att ingå på skälen för en sådan anordning.

Vad här anförts rörande pensionsförsäkring gäller, med undantag för genast börjande livränta, till en del även ränteförsäkring i kommunalskattelagens mening, vilken försäkringsform är fritagen från ränteskatt intill dess livräntan börjat utgå.»

I vissa yttranden över 1942 års försäkringsutrednings betänkande framhålles såsom ett skäl mot införande av ränteskatt för pensionsförsäkring, att uppskovet med beskattningen till tidpunkten för pensionsutbetalningen endast medförde en eftergift av räntan på den skatt, som skulle ha uttagits tidigare. Det må häremot anmärkas, att värdet av räntan på denna skatt är detsamma som eller t. o. m. något högre än värdet av en skatt på räntan på premiereserven.

Av det förestående framgår, att den för pensionsförsäkringar tillämpade anordningen med avdragsrätt för premien och beskattning av utfallande belopp icke i och för sig kan motivera en frihet från ränteskatt. Frågan, huruvida sådan befrielse skall medgivas eller icke, har intet som helst samband med avdragsrätten för premier eller beskattningen av utfallande belopp. Befrielsen torde fastmera hava sin orsak däri, att man önskat en likformig beskattning av pensionärer i allmän och enskild tjänst och av yrkesutövare, som pensionera sig själva.

Kap. 2. Praktiska olägenheter av gällande beskattningsregler.

§ 1. Beskattningen av försäkringstagare.

Gällande beskattningsregler gynna det sparande, som sker genom livförsäkring, i jämförelse med annat sparande. En del av dessa regler hava tillkommit i syfte att giva livförsäkringens en sådan gynnad ställning, vilken kunnat anses betingad av sociala skäl. Detta är exempelvis fallet med rätten att avdraga vissa försäkringspremier intill ett belopp om 200 kronor. I fråga om pensionsförsäkring torde beskattningen av utfallande pensionsbelopp och avdragsrätten för premier hava föranletts därav, att man önskat få överensstämmelse med pensionering, som sker annorledes än genom försäkring. Emellertid har man utan tvivel varit väl medveten om den förmån,

en pensionsförsäkringstagare på grund av beskattningens progressivitet erhåller genom att beskattningen av en del av hans inkomst förskjutes från premiebetalningstiden till tiden för pensionens utbetalning, vid vilken sistnämnda tidpunkt hans inkomst i regel är lägre än tidigare. Man torde hava ansett det riktigt, att vid en skattskyldigs inplacering i den progressiva skatteskalen hans skattekraft mätes genom en på nämnt sätt i tiden utjämnad inkomst. Även den sistnämnda förmånen torde därför böra hänföras till den kategori, varom här är fråga.

Livförsäkringstagarna gynnas emellertid, förutom i de avseenden ovan angivits, även genom andra förmåner, vilka framkommit såsom en konsekvens av beskattningsregler, vilka införts av andra, t. ex. av praktiska skäl. Ett exempel härpå utgör det sätt, varpå ränteskatten uttages. Den bakomliggande tanken var såsom i kap. 1 framhållits, att varje försäkringstagare egentligen borde skatta för ränteavkastningen på sitt tillgodohavande hos livförsäkringsanstalten. Denna ränteavkastning kommer ju som ovan framhållits försäkringstagaren till godo. Man synes dock hava ryggat tillbaka för de praktiska svårigheterna att av försäkringstagarna uttaga ränteskatten, varför man i stället förlade räntebesiktningen till försäkringsanstalterna. Detta medför emellertid, att ränteskatten ej kan uttagas med beaktande av de olika försäkringstagarnas platser i den progressiva skatteskalen utan kommer att verka som en proportionell skatt på försäkringstagarna. Härigenom få försäkringstagare tillhörande högre inkomstskikt en förmån, som redan vid lagens tillkomst var avsevärd och som sedermera genom höjningar av skattesatserna och skärpning av progressiviteten ytterligare ökat i betydelse.

Vad ovan sagts i fråga om beskattningen av räntan å varje livförsäkringstagares tillgodohavande hos försäkringsanstalten, gäller på motsvarande sätt i fråga om förmögenhetsbesiktningen av själva tillgodohavandet. Vid den enda form av förmögenhetsbesiktning, som existerade vid tidpunkten för ränteskattens införande, nämligen den genom förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt föreskrivna, var förmögenhetsbesiktningen helt likvärdig med beskattning av en ränteavkastning beräknad efter en högre räntefot än den verkliga. Genom införandet av den särskilda förmögenhetsskatten skärptes i fråga om försäkringstagare i högre inkomstskikt och med förmögenhet över visst belopp, motsatsen mellan den skatt, som försäkringsanstalterna erlägga i försäkringstagarnas ställe, och den, som försäkringstagarna vid direkt beskattning skulle hava erlagt. Motsättningen skärpes ytterligare genom den av 1947 års riksdag antagna förordningen om statlig förmögenhetsskatt. Då försäkringstagarnas hos bolagen inestående medel icke bliva föremål för förmögenhetsbesiktning, blir följden, att en person med skattepliktig förmögenhet genom överflyttning av en del av denna till ett livförsäkringsbolag i form av försäkring helt kan undkomma förmögenhetsskatt för denna del.

Ett sätt att bilda sig en konkret föreställning om effekten av de förmåner, vilka livförsäkringstagare åtnjuta genom att räntebesiktningen för-

lagts till försäkringsanstalterna och genom att förmögenhetsskatt ej utgår för det i livförsäkring nedlagda kapitalet, är att söka svaret på följande fråga. Antag, att en försäkringstagare hade på annat sätt placerat de pengar, som han inbetalar till försäkringsbolaget. Vilken räntefot skulle i så fall erfordrats vid denna andra placering för att samma ekonomiska resultat som vid försäkringen skulle uppnås? Svaret på frågan gives för vissa försäkringsformer samt för försäkringstagare tillhörande olika inkomst- och förmögenhetsskikt av tabellerna 1—6 (se s. 86). Vid tabellernas upprättande har hänsyn tagits till de vid 1947 års riksdag beslutade skatteförfattningarna. Beträffande vissa andra förutsättningar, vilka legat till grund vid tabellernas beräkning, se *bil. 1* s. 201.

Tabellerna 1—3 angiva den effektiva förräntning, som en livförsäkring tack vare beskattningsreglerna giver, om man betraktar försäkringen utslutande såsom en kapitalplacering och helt bortser från värdet av det riskskydd, en försäkring innebär. Man tänker sig m. a. o. vid varje försäkringsform, att det ekonomiskt ogynnsammaste fallet inträffar, t. ex. vid en blandad liv- och kapitalförsäkring, att utbetalningsåldern uppnås. Vid ett sådant betraktelsesätt framstå de försäkringar, vid vilka dödsrisken är minst, såsom fördelaktigast. Exempelvis ger en barnförsäkring, såsom tabell 1 visar, en mycket hög förräntning. Tabellen avser det fall, att barnet vid försäkringens tecknande ännu ej fyllt ett år, att utbetalningen skall ske senast då barnet blir 30 år samt att premiebetalningen sker årsvis under hela försäkringstiden. (Det har antagits, att barnet ej avlider före 15 års ålder.) En barnförsäkring mot engångspremie skulle giva ännu högre förräntningssiffror, men då denna form är mindre frekvent, har någon tabell avseende detta fall ej införts. I tabellerna 2 och 3 angives resultatet vid en mera allmänt förekommande försäkringsform, nämligen blandad liv- och kapitalförsäkring med utbetalningsålder 60 år. Försäkringstagaren antages skola fylla 30 år vid den efter försäkringens tecknande nästkommande födelsedagen. Tabell 2 avser engångspremiebetalning och tabell 3 premiebetalning under hela försäkringstiden. De tre nämnda tabellerna visa, att för personer inom högre inkomstklasser placering av pengar i livförsäkring tack vare beskattningsreglerna kan bli likvärdig med placering av annat slag mot en räntefot, som i regel icke torde kunna uppnås på annat sätt, och detta även om man helt bortser från värdet av det med försäkringen förenade riskskyddet.

Anledningen till att tabellerna 1 och 2 uppvisa en högre förräntning än tabell 3 är givetvis det relativt ringa riskmomentet i de försäkringar, vilka avses i de båda förstnämnda tabellerna. Men även den i tabell 3 avsedda försäkringsformen, vilken hör till de mest frekventa kapitalförsäkringsformerna och vilken innehåller ett icke oväsentligt riskmoment, ger en relativt god förräntning redan åt personer i medelhöga inkomst- och förmögenhetslägen. Av det sagda framgår, att på grund av skattebestämmelserna kapitalförsäkring för dödsfall för personer i medelhögt eller högre inkomst- och förmögenhetsläge utgör en penningsplacering, som i fråga om mindre risk-

betonade former ger en ränta, vida överträffande andra placeringar av samma säkerhetsgrad, och i fråga om mera riskbetonade försäkringar ger en ränta, vilken i det närmaste motsvarar andra säkra placeringar, och dessutom försäkringskyddet »gratis».

De ovan behandlade tabellerna visa, hur försäkringen ter sig betraktad som ren kapitalplacering, alltså utan hänsyn till försäkringskyddets värde. En sådan belysning är av betydelse för bedömande av frågan, i vad mån en försäkringsackvisition, som uteslutande bygger på livförsäkringens användbarhet såsom kapitalplacering, kan bedrivas. Vid ett riktigt bedömande av den ekonomiska betydelsen av skattebestämmelserna måste emellertid även värdet av försäkringskyddet beaktas. Om så sker, erhåller man samma resultat för alla ränteskattelikliga försäkringar, nämligen det som framgår av tabell 5. Vid framställning av en sådan tabell måste premiernas omkostnadstillägg uppdelas i två delar, av vilka den ena hänförs sig till kapitalförvaltningen och den andra till riskförvaltningen. Uppdelningen har gjorts så, att 0,25 % av sparkapitalet har ansetts utgöra omkostnad för kapitalförvaltningen, medan resten av omkostnadstillägget hänförs till riskförvaltning. Hur uppdelningen bör göras, kan givetvis bliva föremål för olika meningar. Det skulle kunna göras gällande, att den del av premiernas omkostnadstillägg, som avser att täcka premieuppbördskostnader, borde fördelas mellan sparpremien och riskpremien i proportion till dessa, eftersom uppbörden avser båda dessa delar av premien, och liknande synpunkter skulle kunna anläggas i fråga om ackvisitionskostnaden. Å andra sidan måste den särskilda organisationen inom livförsäkring med inkassering av premien och ackvisition anses betingad av försäkringens riskmoment, eftersom någon motsvarighet till denna organisation icke finnes inom andra sparformer. Det måste därför anses riktigt att, då det gäller jämförelse med andra sparformer, hänföra all kostnad för premieinkassering och ackvisition till riskrörelsen och belasta sparrörelsen endast för kostnader, som avse själva kapitalförvaltningen, jämte viss del av bokföringskostnaderna. Med hänsyn härtill torde en omkostnadsbelastning av livförsäkringens sparmoment med 0,25 % av sparkapitalet ej böra anses för låg.

Vid bedömning av siffrorna i tabell 5 bör följande iakttagas. Beräkningarna hava skett med tillämpning av de grunder, som sedan år 1938 gällt för nytecknade försäkringar, och under antagande, att ingen vinst utgår till försäkringstagarna. Räntefoten enligt nämnda grunder är 2,25 %. Emellertid måste bolagen, för att de med sin ränteinkomst skola kunna täcka såväl ränteskatten som den i grunderna förutsatta förräntningen av försäkringstagarnas medel, uppnå en förräntning av 2,61 % (se *bil. 1* s. 201) vid sin kapitalplacering. Tabellerna kunna därför sägas vara beräknade under antagande, att marknadsräntan är 2,61 %. Då procenttalen i tabell 5 i de flesta fall överstiga 2,61 % och i övriga fall endast obetydligt understiga nämnda värde, följer av tabellen, att uttagandet av ränteskatten hos försäkringsanstalten i stället för hos försäkringstagarna icke för någon skattskyldig innebär någon nämnvärd nackdel men för de flesta inkomst- och förmögenhets-

Tabell 1

utvisande den räntefot, vilken skulle erfordras vid placering i bank, för att med hänsyn till skattebesparingarna samma ekonomiska resultat skall uppnås som vid placering i livförsäkring med bortseende från riskskyddets värde.

Försäkringsform: Barnförsäkring med utbetalning vid 30 års ålder och premiebetalning under hela försäkringstiden.

Inträdesålder 1 år.

Till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst Kronor	Skattepliktig förmögenhet 1 000-tal kronor					
	0-30	30-100	100-150	150-200	200-300	300-
	Räntefot %					
0— 1 000	1.7	2.4	2.9	—	—	—
1 000— 2 000	1.7	2.5	3.0	—	—	—
2 000— 3 000	1.7	2.5	3.0	3.3	—	—
3 000— 4 000	1.8	2.6	3.1	3.3	3.7	—
4 000— 6 000	1.8	2.6	3.2	3.4	3.8	—
6 000— 8 000	1.9	2.7	3.2	3.5	3.9	4.3
8 000— 10 000	1.9	2.7	3.3	3.6	4.0	4.4
10 000— 12 000	2.0	2.9	3.5	3.8	4.2	4.7
12 000— 14 000	2.1	3.1	3.7	4.0	4.5	4.9
14 000— 16 000	2.2	3.2	3.9	4.2	4.7	5.2
16 000— 20 000	2.4	3.4	4.1	4.5	5.0	5.5
20 000— 30 000	2.5	3.7	4.4	4.8	5.4	5.9
30 000— 40 000	2.8	4.0	4.8	5.2	5.8	6.5
40 000— 60 000	3.0	4.4	5.3	5.8	6.4	7.1
60 000— 100 000	3.4	4.9	5.9	6.4	7.1	7.9
100 000— 200 000	3.8	5.5	6.6	7.2	8.0	8.9
200 000—	5.1	7.3	8.8	9.6	10.7	11.8

Tabell 2

utvisande den räntefot, vilken skulle erfordras vid placering i bank, för att med hänsyn till skattebesparingarna samma ekonomiska resultat skall uppnås som vid placering i livförsäkring med bortseende från riskskyddets värde.

Försäkringsform: Blandad liv- och kapitalförsäkring med utbetalning vid 60 års ålder och engångspremie.

Inträdesålder 30 år.

Till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst Kronor	Skattepliktig förmögenhet 1 000-tal kronor					
	0-30	30-100	100-150	150-200	200-300	300-
	Räntefot %					
0— 1 000	1.9	2.7	3.2	—	—	—
1 000— 2 000	2.0	2.7	3.2	—	—	—
2 000— 3 000	2.0	2.7	3.3	3.5	—	—
3 000— 4 000	2.0	2.8	3.3	3.6	4.0	—
4 000— 6 000	2.1	2.9	3.4	3.7	4.1	—
6 000— 8 000	2.1	2.9	3.5	3.8	4.2	4.6
8 000— 10 000	2.2	3.0	3.6	3.9	4.3	4.7
10 000— 12 000	2.3	3.2	3.8	4.1	4.5	5.0
12 000— 14 000	2.4	3.4	4.0	4.3	4.8	5.2
14 000— 16 000	2.6	3.6	4.2	4.6	5.0	5.5
16 000— 20 000	2.7	3.8	4.5	4.8	5.4	5.9
20 000— 30 000	3.0	4.0	4.8	5.2	5.7	6.3
30 000— 40 000	3.2	4.4	5.2	5.6	6.2	6.9
40 000— 60 000	3.5	4.8	5.7	6.2	6.9	7.5
60 000— 100 000	3.9	5.4	6.4	6.9	7.6	8.4
100 000— 200 000	4.3	6.0	7.2	7.7	8.6	9.4
200 000—	5.8	8.1	9.6	10.3	11.4	12.6

Tabell 4

utvisande den räntefot, vilken skulle erfordras vid placering i bank, för att med hänsyn till skattebesparingarna samma ekonomiska resultat skall uppnås som vid placering i livförsäkring med bortseende från riskskyddets värde.

Försäkringsform: Pensionsförsäkring med garanterade utbetalningar under 20 år. Pensionsålder 65 år och premiebetalning under 10 år.

Inträdesålder 25 år.

Till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst Kronor	Skattepliktig förmögenhet 1 000-tal kronor				Räntefot %
	0-30	30-100	100-150	150-200	
	200-300	300-			
0—	2·1	2·9	3·4	—	—
1 000—	2·1	2·9	3·4	—	—
2 000—	2·2	2·9	3·5	3·7	—
3 000—	2·2	3·0	3·5	3·8	4·2
4 000—	2·3	3·1	3·6	3·9	4·3
6 000—	2·3	3·2	3·7	4·0	4·4
8 000—	2·4	3·2	3·8	4·1	4·5
10 000—	2·5	3·4	4·0	4·3	4·7
12 000—	2·7	3·6	4·2	4·5	5·0
14 000—	2·8	3·8	4·5	4·8	5·3
16 000—	3·0	4·0	4·8	5·1	5·6
20 000—	3·2	4·3	5·1	5·4	6·0
30 000—	3·5	4·7	5·5	5·9	6·6
40 000—	3·8	5·2	6·1	6·5	7·2
60 000—	4·3	5·8	6·8	7·3	8·0
100 000—	4·8	6·5	7·6	8·2	9·0
200 000—	6·4	8·6	10·1	10·9	13·2

Tabell 3

utvisande den räntefot, vilken skulle erfordras vid placering i bank, för att med hänsyn till skattebesparingarna samma ekonomiska resultat skall uppnås som vid placering i livförsäkring med bortseende från riskskyddets värde.

Försäkringsform: Blandad liv- och kapitalförsäkring med utbetalning vid 60 års ålder och premiebetalning under hela försäkringstiden.

Inträdesålder 30 år.

Till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst Kronor	Skattepliktig förmögenhet 1 000-tal kronor				Räntefot %
	0-30	30-100	100-150	150-200	
	200-300	300-			
0—	0·4	1·1	1·6	—	—
1 000—	0·4	1·1	1·6	—	—
2 000—	0·4	1·1	1·6	1·9	—
3 000—	0·4	1·2	1·7	1·9	2·3
4 000—	0·4	1·2	1·7	2·0	2·4
6 000—	0·4	1·2	1·8	2·0	2·4
8 000—	0·4	1·3	1·8	2·1	2·5
10 000—	0·4	1·3	1·9	2·2	2·6
12 000—	0·5	1·4	2·0	2·3	2·8
14 000—	0·5	1·5	2·1	2·5	3·0
16 000—	0·5	1·6	2·3	2·6	3·1
20 000—	0·6	1·7	2·4	2·8	3·3
30 000—	0·6	1·8	2·6	3·0	3·6
40 000—	0·7	2·0	2·9	3·3	4·0
60 000—	0·7	2·2	3·2	3·7	4·5
100 000—	0·8	2·5	3·6	4·2	5·0
200 000—	1·1	3·3	4·8	5·6	6·7

Tabell 5

utvisande den räntefot, vilken skulle erfordras vid placering i bank, för att med hänsyn till skattebesparingarna samma ekonomiska resultat skall uppnås som vid placering i livförsäkring, om hänsyn toges även till riskskyddets värde.

Försäkringsform: Ränteskatteliklig försäkring.

Till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst	Skattepliktig förmögenhet 1 000-tal kronor				Räntefot %		
	0-30	30-100	100-150	150-200		200-300	300-
	Kronor						
0— 1 000	2.5	3.2	3.7	—	—	—	
1 000— 2 000	2.5	3.3	3.8	—	—	—	
2 000— 3 000	2.5	3.3	3.8	4.1	—	—	
3 000— 4 000	2.6	3.4	3.9	4.2	4.6	—	
4 000— 6 000	2.6	3.5	4.0	4.3	4.7	—	
6 000— 8 000	2.7	3.5	4.1	4.4	4.8	5.2	
8 000— 10 000	2.8	3.6	4.2	4.5	4.9	5.3	
10 000— 12 000	2.9	3.8	4.4	4.7	5.2	5.6	
12 000— 14 000	3.1	4.0	4.7	5.0	5.4	5.9	
14 000— 16 000	3.3	4.3	4.9	5.3	5.8	6.3	
16 000— 20 000	3.5	4.5	5.2	5.6	6.1	6.7	
20 000— 30 000	3.7	4.8	5.6	6.0	6.5	7.1	
30 000— 40 000	4.0	5.3	6.1	6.5	7.1	7.7	
40 000— 60 000	4.4	5.8	6.7	7.2	7.8	8.5	
60 000— 100 000	4.9	6.4	7.5	8.0	8.7	9.5	
100 000— 200 000	5.6	7.3	8.4	9.0	9.8	10.7	
200 000—	7.4	9.7	11.2	11.9	13.1	14.2	

Tabell 6

utvisande den räntefot, vilken skulle erfordras vid placering i bank, för att med hänsyn till skattebesparingarna samma ekonomiska resultat skall uppnås som vid placering i livförsäkring, om hänsyn toges även till riskskyddets värde.

Försäkringsform: Ränteskatteliklig försäkring.

Till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst	Skattepliktig förmögenhet 1 000-tal kronor					Räntefot %	
	0-30	30-100	100-150	150-200	200-300		300-
	Kronor						
0— 1 000	2.9	3.7	4.2	—	—	—	
1 000— 2 000	2.9	3.7	4.2	—	—	—	
2 000— 3 000	3.0	3.8	4.3	4.5	—	—	
3 000— 4 000	3.1	3.8	4.4	4.6	5.0	—	
4 000— 6 000	3.1	3.9	4.5	4.7	5.2	—	
6 000— 8 000	3.2	4.0	4.6	4.9	5.3	5.7	
8 000— 10 000	3.3	4.1	4.7	5.0	5.4	5.8	
10 000— 12 000	3.5	4.3	4.9	5.2	5.7	6.1	
12 000— 14 000	3.6	4.6	5.2	5.5	6.0	6.5	
14 000— 16 000	3.9	4.9	5.5	5.9	6.4	6.9	
16 000— 20 000	4.1	5.2	5.9	6.2	6.8	7.3	
20 000— 30 000	4.4	5.5	6.3	6.6	7.2	7.8	
30 000— 40 000	4.8	6.0	6.8	7.3	7.9	8.5	
40 000— 60 000	5.2	6.6	7.5	8.0	8.7	9.3	
60 000— 100 000	5.8	7.3	8.4	8.9	9.6	10.4	
100 000— 200 000	6.6	8.3	9.4	10.0	10.8	11.7	
200 000—	8.7	11.0	12.5	13.3	14.4	15.6	

klasser en fördel. Slutsatsen rubbas icke av det förhållandet att den verkliga marknadsräntefoten kan vara en annan än 2,61 %. Skulle den vara högre, få nämligen livförsäkringsanstalterna möjlighet att utdela överräntan såsom vinst till försäkringstagarna, vilket har en starkare effekt än motsvarande räntehöjning skulle hava i fråga om andra sparformer, i varje fall om större delen av vinsten utgår såsom skattefri premieåterbäring. Skulle å andra sidan räntefoten vara lägre, lär i allmänhet ränteskatten hos livförsäkringsanstalten reduceras på grund av spärreglarna, varför i regel ej heller en sådan avvikelse kommer att ändra den ovannämnda slutsatsen.

De ovan belysta olägenheterna i fråga om beskattning av kapitalförsäkring hava även påtalats av 1942 års försäkringsutredning, vilken härom anför (bet. 1946 s. 291).

»Den ränteskatt, som livförsäkringsbolagen hava att betala, är avsedd att träda i stället för motsvarande inkomst- och förmögenhetsbeskattning hos försäkringstagarna. Eftersom ränteskatten uttages efter samma skattesats för alla kapitalförsäkringar, blir verkan en markerad underbeskattning av de större inkomsttagarna och av personer utan familjeförsörjning och en omotiverad merbelastning av de mindre inkomsttagarna och av personer med försörjningsplikt. Detta ter sig så mycket mera obilligt som de större inkomsttagarna numera, just på grund av gällande skattelagstiftning, till väsentlig del fylla sitt livförsäkringsbehov genom pensionsförsäkring i kommunalskattelagens mening (speciell s. k. inkomstförsäkring), som gynnas genom att vara helt befriad från ränteskatt. För de mindre bemedlade däremot, vilka i huvudsak tillhöra folkförsäkringens klientel, har kapitalförsäkringsformen visat sig vara den enda gångbara. Ovan har bortsetts från 200-kronorsavdraget, som har särskild betydelse för mindre inkomsttagare.

I detta sammanhang synes följande exempel vara förtjänt av uppmärksamhet. Om på en gång ett större belopp inbetalas som engångspremie för en kapitalförsäkring på relativt kort tid, undandrages ränteinkomsten å detta belopp den progressiva beskattningen och blir i stället, eftersom ränteskatten icke är progressiv, föremål för proportionell beskattning, varigenom en icke oväsentlig skatteflykt uppkommer. Försök till operationer av denna art ha på senare tid förekommit, fast de i viss mån kunnat motverkas genom överenskomna åtgärder från livbolagens sida. Möjlighet till skatteflykt av denna art kommer dock att kvarstå, så länge nuvarande beskattningssystem för livförsäkringsväsendet upprätthålles.»

Beträffande pensionsförsäkring har i föregående kapitel visats, att friheten från ränteskatt icke kan motiveras av avdragsrätten för premierna och beskattningen av utfallande belopp utan att denna frihet måste betraktas som en direkt subventionering av pensionsförsäkringarna. Detsamma gäller friheten från förmögenhetsskatt för premiereserven och friheten i vissa fall från arvs- och gåvobeskattning. Anser man dessa förmåner vara motiverade på den grund, att pensioneringens utbredning är en i socialt hänseende så viktig angelägenhet, att staten bör genom skattelättnader befordra denna utbredning, tvingas man att ställa frågan, dels huruvida sådana lättnader böra givas utan hänsyn till pensionsbeloppets storlek, dels huruvida just de försäkringsformer, vilka enligt kommunalskattelagen hänföras till pensionsförsäkringar, äro av sådan art att staten har anledning att gynna desamma.

Genom den år 1932 gjorda ändringen i kommunalskattelagen hänfördes såsom av redogörelsen i avd. I framgår till pensionsförsäkring även åtskilliga kombinationer mellan livränteförsäkring och kapitalförsäkring, vilka icke tidigare haft pensionsförsäkrings karaktär. Ändringen infördes med hänsyn till vissa av de individuellt arbetande livförsäkringsbolagen tillämpade försäkringsformer, vilka avse att genom särskilda till livränteförsäkringar fogade tillägg av kapitalförsäkringskaraktär åstadkomma visst efterlevandeskydd. Dessa tillägg innehålla emellertid väsentligt mer än som erfordras för att täcka efterlevandeskyddet. De äro i själva verket så konstruerade, att det sammanlagda belopp, som kommer till utbetalning på grund av försäkringen, aldrig kan understiga visst belopp, icke ens i det fall att något pensionsfall icke inträffar. Härigenom har försäkringstagaren möjlighet att betrakta försäkringen som en penningplacement, vars räntabilitet kan beräknas. Genom ifrågavarande försäkringsformer kunna därför de skattelättnader, vilka äro avsedda att åtnjutas av personer med behov att pensionera sig genom försäkring, utnyttjas till att undandraga kapital från förmögenhetsskatt ävensom räntan på kapitalet från inkomstskatt. Försäkringarna kunna även utnyttjas för att överföra kapital till efterlevande med undgående av arvsskatt. Det finnes anledning att tro, att åtskilliga pensionsförsäkringar tecknas i sådana syften som ovan sagts. Någon anledning för staten att genom befrielse från ränteskatt subventionera försäkringsformer, vilka innehålla försäkringsutfästelser utöver de för pensioneringsändamål nödvändiga och vilka möjliggöra ett utnyttjande av ovan angiven art, finnes uppenbarligen icke.

För pensionsförsäkringar kunna tabeller, motsvarande de för kapitalförsäkringar upprättade, framställas. I fråga om en pensionsförsäkring med 20 års garanterade utbetalningar, börjande vid dödsfall eller senast vid 65 års ålder, till en vid tecknandet 25-årig man erhålles exempelvis vid premiebetalning i 10 år en tabell, vars siffror obetydligt understiga motsvarande siffror i tabell 1. Härvid har, liksom i fråga om tabellerna 1—3 för kapitalförsäkring, dels bortsetts från försäkringsskyddets värde, dels antagits, att det mest ogynnsamma fallet inträffar, d. v. s. att försäkringstagaren uppnår 65 men ej 85 års ålder, dels slutligen bortsetts från all vinst på försäkringen. Vill man göra en rättvisande jämförelse mellan kapitalförsäkring och pensionsförsäkring, kan man emellertid icke bortse från vinstutdelningen till försäkringstagarna. Den del av ränteinkomsten, som i fråga om kapitalförsäkringar åtgår till gäldande av ränteskatt måste nämligen vid pensionsförsäkringar, som äro fria från ränteskatt, antagas använd till vinstutdelning till försäkringstagarna. Tager man hänsyn härtill, erhåller man för den såsom exempel valda pensionsförsäkringen det resultat, som framgår av tabell 4.

Liksom i fråga om kapitalförsäkring bör för ett riktigt bedömande av den ekonomiska betydelsen av skattebestämmelserna värdet av riskskyddet beaktas. Under samma förutsättningar, vilka lågo till grund för beräkningen av tabell 5, och under antagande, att den överränta, som vid kapitalförsäk-

ringar åtgår till ränteskatt, vid pensionsförsäkring i stället utdelas såsom vinst till försäkringstagarna, erhåller man vid beaktande av riskskyddets värde resultat, som framgå av tabell 6.

De betydande fördelar ur beskattningssynpunkt, vilka såsom av det ovan sagda framgår äro förbundna med tecknandet av livförsäkring, hava på sätt ovan erinrats medfört, att livförsäkring kommit att utnyttjas som skatteflyktsinstrument. Detta har i sin tur medfört en viss snedvridning av ackvisitionsarbetet såväl i fråga om försäkringsformer som klientel. Ackvisitörerna, i varje fall inom de bolag, som meddela s. k. stor livförsäkring, hava genom konkurrensen med varandra ej sällan drivits till att erbjuda sådana försäkringsformer, vid vilka de största skattebesparingarna kunna påvisas. Då en siffermässig beräkning av riskskyddets ekonomiska värde i regel övergår såväl ackvisitörens som försäkringstagarens förmåga, kan man utgå från att påvisandet av skattebesparingarna sker utan hänsyn till riskskyddets värde, alltså enligt ett betraktelsesätt motsvarande det som tillämpats exempelvis vid tabellerna 1—4. Då vid detta betraktelsesätt skattebesparingarna framträda starkare, ju mindre riskbetonad försäkringen är, blir följden en tendens att inrikta ackvisitionen på former med litet riskskydd, vilken tendens motverkar bolagens strävan att befrämja protektiva försäkringsformer. På samma sätt medför gällande skattelagstiftning en tendens hos ackvisitörerna att inrikta sitt arbete på ett klientel, inom vilket intresset för skattebesparingar är stort. Härigenom kommer, vad som bör vara livförsäkringsackvisitionens egentliga uppgift, nämligen att utbreda försäkringen bland dem som verkligen behöva den, i viss utsträckning att eftersättas. En ändring av gällande regler för beskattning av livförsäkringstagare måste därför te sig lika angelägen från livförsäkringsväsendets egen synpunkt som ur beskattningssynpunkt.

Det må framhållas, att de ovan påtalade olägenheterna av gällande skattelagstiftning visserligen funnos redan från början men att dessa olägenheter först med det under senare tid stegrade skattetrycket fått en mera avsevärd betydelse.

Livförsäkringsbolagen hava sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på de här framhållna olägenheterna av nu gällande skattelagstiftning och gång efter annan genom överenskommelser sökt stävja konstaterade eller befarade missbruk. Redan år 1932 träffades sålunda en överenskommelse om förbud för livförsäkringsbolagen att belåna försäkring, som tagits mot engångspremie, förrän försäkringen varit i kraft minst tre år. Samtidigt bestämdes, att i dylika fall lån ej heller skulle beviljas av bankerna eller sparbankerna.

För att kunna följa utvecklingen inom pensionsförsäkringen har Svenska livförsäkringsbolags förening årligen infordrat specificerade uppgifter från livförsäkringsbolagen. Sedan de inkomna uppgifterna statistiskt bearbetats och sammanställts, har resultatet varje år delgivits finansdepartementet.

Med stöd av den sålunda vunna erfarenheten hava bolagen vid skilda tillfällen infört strängare villkor för meddelande av avdragsgill pensions-

försäkring än de i lagen uppställda kraven. Som exempel på skärpningarna må nämnas, att kortaste premiebetalningstiden efter överenskommelse fastställt till 10 år mot lagens mer än 5 år. Vidare får icke någon premie vara så stor, att den skulle överstiga den årspremie, som skulle utgått, om premiebetalningen lika fördelats på 10 år. Lagen har här icke någon begränsning. Därjämte har bestämts, att vissa typer av pensionsförsäkring endast få tecknas på försäkringstagarens eget eller på hans makes liv, vissa andra typer endast på endera makens eller barnens liv. Försäkringstagare, som fyllt 60 år, kan — trots att lagbestämmelserna icke utgöra hinder härför — erhålla avdragsgill pensionsförsäkring endast i form av uppskjuten livränta eller överlevelseränta, i båda fallen utan garanti och utan s. k. motförsäkring (återbetalning vid dödsfall av erlagda premier). Slutligen har pensionsåldern i vissa fall begränsats.

Sedan det förekommit, att vissa skattskyldiga med betydande förmögenhet och hög skattebelastning önskade teckna kapitalförsäkringar mot stora engångspremier i syfte att förskaffa sig skattelättnad, införde bolagen år 1944 förbud mot högre engångspremie för kapitalförsäkring än 50 000 kronor. I vissa fall med lång försäkringstid skulle dock belopp om högst 150 000 kronor kunna godtagas. Vid tillämpning av dessa inskränkningar skulle försäkringstagarens samtliga försäkringar, även om de tecknats i skilda bolag, sammanräknas och man, hustru och barn under 21 år anses som en försäkringstagare. För kontroll infördes uppgiftsskyldighet såväl för den försäkringssökande som för bolagen.

Svenska försäkringsbolags riksförbund har i skrivelse den 19 december 1944 till skattekommittén lämnat en redogörelse för bolagens omförmälda åtgärder samt anfört följande:

»Efter det klassificeringssystem, som sålunda införts, och de överenskommelser, som sålunda träffats, torde reglerna för pensionsförsäkringars beskattning numera knappast giva rum för allvarligare anmärkningar. Att rubba på själva principen om skattens uttagande först då pensionen utfaller, kan numera uppenbarligen icke komma i fråga. En begränsning av försäkringsbeloppen eller en beskärning av pensionsförsäkringsformerna har ifrågasatts. I förstnämnda hänseende är att märka att av hela antalet år 1943 nytecknade pensionsförsäkringar 92,2 % avsågo försäkringar med ett pensionsbelopp om högst 300 kr. i månaden. Antalet nytecknade pensionsförsäkringar på högre belopp än 1 000 kronor i månaden utgjorde under åren 1939—1943 för hela landet endast resp. 3, 24, 9, 24 och 21 stycken.»

Genom de av livförsäkringsbolagen sålunda vidtagna åtgärderna hava möjligheterna till missbruk otvivelaktigt beskurits. Den fördelen har också vunnits, att ingreppen mot skattespekulation kunnat sättas in på ett betydligt tidigare stadium än om desamma skulle gjorts beroende av ändring i lagstiftningen.

I förevarande fråga gjorde bevillningsutskottet vid 1943 års riksdag, i anledning av väckt motion, följande uttalande. (Bev. utsk. bet. 1943: 45 s. 14):

»Den tendens till missbruk av pensionsförsäkringsformen i skattelindringssyfte, som under den senare tiden kunnat iakttagas och som påtalats redan i ovanbe-

rörda vid 1941 års riksdag väckta motion och den vid samma riksdag framställda interpellationen, torde såsom framgår av de i anledning av den nu föreliggande motionen avgivna yttrandena alltjämt vara förhanden. De åtgärder, som vidtagits av försäkringsbolagen till förebyggande av missbruk i berört avseende, torde visserligen få antagas hava medfört, att mera påtagliga fall av sådant missbruk förhindrats. Tveksamt är emellertid, huruvida det är möjligt att på de privata överenskommelsernas väg effektivt komma till rätta med dessa missförhållanden. En ändring av beskattningsreglerna på ifrågavarande område synes därför böra övervägas. Att ett sådant övervägande får anses påkallat framgår redan därav att försäkringsbolagen funnit sig böra uppställa det kravet på en avdragsgill pensionsförsäkring, att premien skall erläggas under minst tio år med lika belopp för varje år, medan däremot enligt gällande beskattningsregler ej erfordras annat i nu angivna hänseende än att tiden för premiens inbetalande skall överstiga fem år.»

Det är uppenbart, att den av försäkringsbolagen anlitade vägen aldrig kan bli fullt effektiv. Såsom av det föregående framgår kunna nämligen med nuvarande skattelagstiftning betydande skatteförmåner vinnas även vid försäkringsformer, beträffande vilka förbud icke gärna kan tänkas. Det kan för övrigt icke anses lämpligt, att skattelagstiftningen är sådan, att livförsäkringsbolagen för att hindra dess ur fiskalisk synpunkt otillfredsställande verkningar måste överenskomma att icke bevilja vissa försäkringsformer och däribland även sådana, som i vissa fall kunna anses täcka ett legitimt försäkringsbehov. Lagstiftningen bör vara så utformad, att den icke hindrar ändamålsenliga försäkringsformer, och gränsen för de försäkringar, som skola falla under det ena eller det andra beskattningssystemet, bör vara klart och otvetydigt utformad; möjligheterna till illojal skattespekulation böra redan av lagstiftaren elimineras. Den enskilde försäkringstagaren har för sin del rätt att kräva att, då han träffar det för honom lämpligaste valet mellan olika försäkringsformer, han icke skall behöva utsättas för beskyllningen för skattespekulation. Även för bolagen måste det vara av intresse, att skattelagstiftningen utformas på sådant sätt att risk för beskyllning att i ackquisitionssyfte utnyttja skattespekulation från allmänhetens sida icke föreligger.

Beträffande olägenheterna av gällande regler för beskattning av *sjuk- och invaliditetsförsäkring* anför 1942 års försäkringsutredning följande (s. 291):

»Sjukersättningsbelopp äro generellt undantagna från beskattning och motsvarande premie får följaktligen icke avdragas från den skattepliktiga inkomsten i vidare mån än att de rymmas inom det sociala 200-kronorsavdraget. Vid invaliditetsförsäkring gäller det omvända. Invaliditetsräntan (förtidspensionen) beskattas, medan avdragsrätt som regel gäller för premierna. Att åstadkomma någon klar gräns mellan sjukersättning och invaliditetsränta är icke möjligt. Där sjukersättning lämnas utan tidsbegränsning få de varaktiga fallen karaktär av invaliditetsränta, materiellt sett men icke skattetekniskt.

Om en arbetsgivare betalar sjuklön åt anställd, beskattas denne, medan arbetsgivaren får avdraga den utbetalade sjuklönen i sin skattedeklaration. Ger arbetsgivaren exakt samma förmån genom förmedling av försäkringsinrättning, behöver sjukersättningen (sjuklönen) icke deklarerars av den anställda — försäkringsstagaren. Arbetsgivaren får icke desto mindre avdraga sin andel i premierna. Principiellt borde härav följa, att samma premier borde betraktas som den anställdes

skattepliktiga inkomst, men detta torde svårigen vara genomförbart i praktiken — i varje fall icke om arbetsgivarens premie till försäkringsinrättningen erlägges kollektivt för en grupp anställda.

Det vill förefalla som om ett motsägelsefritt skattesystem icke kan förverkligas med mindre man å ena sidan beskattar all kontant sjukersättning på samma sätt som invaliditetsränta och å andra sidan generellt ger avdragsrätt för premierna.

Vad ovan anförts avser endast tillämpning på den kontanta sjukersättningen (i sjukkassorna på sjukpenningen) och alltså icke på sjukvårdsersättning.»

Beträffande ifrågavarande spørsmål framhåller Svenska försäkringsbolags riksförbund i sin förutnämnda skrivelse följande:

»Frågan om beskattning av sjuk-, invaliditets-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkring bör förutsättningslöst utredas.

Beskattningsreglerna böra vara ensartade antingen ersättningen utgår direkt från arbetsgivare, på grund av försäkring i samband med tjänst eller på grund av privat försäkring. Mest rationellt vore att beskatta all ersättning och medgiva avdragsrätt för premierna, om också av sociala skäl viss frihet från beskattning av utfallande belopp under förutsättning av ensartad behandling kan medgivas. Bestämmelsen i 19 § kommunalskattelagen att vad som på grund av dylik försäkring utfaller i annan form än livränta icke skall räknas till skattepliktig inkomst har i praktiken visat sig svårtolkad och kan leda till otillfredsställande resultat. Se härom skattenämndens yttranden nr 56, 60, 62, 70 och 75.»

Utöver det ovan återgivna må framhållas den olika behandlingen av invalidränta, som utgår på grund av pensionsförsäkring med avdragsgill premie, och annan invalidränta. Den förra invalidräntan beskattas helt. Den senare beskattas enligt reducerad skala, men därjämte har invaliditetsräntans kapitalvärde i allmänhet förmögenhetsbeskattats, om det årliga beloppet överstiger 1 000 kronor. Gäller det exempelvis en invalidränta, som utgår på grund av försäkring mot olycksfall i arbete, förefaller reduktionen omotiverad, då ju invalidräntan utgör ersättning för bortfallen intäkt av tjänst; härtill kommer, att arbetsgivaren fått göra avdrag för premien. Å andra sidan måste förmögenhetsbeskattningen av en sådan invalidränta för mottagaren te sig egendomlig. Det torde knappast kunna göras gällande, att en förmögenhet, som består i kapitalvärdet av en sådan invalidränta, medför någon ökad skattekraft för mottagaren.

§ 2. Beskattningen av försäkringsanstalter.

Såsom av redogörelsen för gällande bestämmelser framgår, beskattas hos inländska livförsäkringsbolag dels överskottet å livförsäkringsrörelsen, dels en tredjedel av viss beräknad ränteinkomst, dock ej ränteinkomst som hänförelse till livränterörelse (pensionsförsäkring).

Vid överskottets beräkning får avdrag göras för avsättningar till vissa fonder. Störst bland dessa avsättningar är i det utvecklingsskede, vari livförsäkringsbolagen för närvarande befinna sig och sannolikt komma att befinna sig under de närmaste generationerna, avsättningen till försäkringsfond för egen räkning. Då försäkringsfondens ökning motsvarar den

beräknade ökningen av bolagens skuld till försäkringstagarna, är avsättningen egentligen att betrakta som en driftkostnad och avdragsrätten måste därför anses som självklar. Avsättningen sker i enlighet med bolagens av Kungl. Maj:t fastställda grunder. Vidare får avdrag ske för avsättning till säkerhetsfond och utjämningsreserver. Dessa äro konsolideringsfonder, närmast att anse som kompletteringsfonder till försäkringsfonden. I fråga om dessa fonder får avdrag dock ske endast om fonderna ej överstiga visst i lag fastställt maximum. Slutligen får avdrag ske för avsättning till premieåterbäringsreserv och livränterörelsens garantifonder. Dessa fylla samtidigt viss uppgift som konsolideringsfonder och som uppsamlingsfonder för medel, avsedda för omedelbar eller framtida utdelning till försäkringstagarna. Avsättningen till premieåterbäringsreserv, vilken är avsedd att omfatta endast viss del av överskottet, regleras genom bestämmelser i bolagens av Kungl. Maj:t fastställda grunder. Till livränterörelsens garantifonder kan däremot hela överskottet på livränterörelsen avsättas, vilket sammanhänger därmed, att till livränteförsäkringstagare utdelad vinst beskattas hos dessa. Då bolagen i regel icke avsätta belopp till konsolideringsfonder i vidare mån än att avsättningarna äro avdragsgilla, och då utdelningen till aktieägarna i försäkringsaktiebolag, som driva livförsäkringsrörelse, numera under normala förhållanden utgör en obetydlig del av överskottet, blir resultatet av gällande bestämmelser att det skattepliktiga överskottet å livförsäkringsrörelse huvudsakligen utgöres av belopp, som bolagen avsätta för omedelbar eller framtida utdelning av vinst till försäkringstagarna utöver premieåterbäringen.

I 1942 års försäkringsutrednings betänkande anföres, sedan utredningen redogjort för skälen till införandet av bestämmelser om premieåterbäring i 1917 års lag om försäkringsrörelse, följande (s. 71):

»Ehuru lagens bestämmelser, såsom ovan framhållits, icke göra införandet av premieåterbäringsgrunder obligatoriskt, hava dock för livförsäkringsbolagen allmänt införts dylika grunder. En omständighet, som därvid i praktiken utan tvivel spelat en mycket stor roll, har varit hänsyn till beskattningen. Genom att avsättningen till premieåterbäringsreserv gjorts skattefri, har det framstått såsom förmånligt för bolagen att låta största möjliga del av den totala vinstutdelningen till försäkringstagarna gå under form av premieåterbäring. Skattesynpunkten har på detta sätt kommit att utöva ett förryckande inflytande på det rent tekniska problemet att verkställa en gränsdragning mellan premieåterbäring och annan vinst.»

Efter att hava antytt utformningen i gällande lag av livförsäkringsbolagens beskattning anför utredningen vidare (s. 73):

»Såsom utredningen ovan framhållit, har denna utformning av skattelagstiftningen i stor utsträckning fått direkt olämpliga återverkningar på avvägningen mellan premieåterbäring och vinst i bolagens grunder. Det har för utredningen framstått såsom klart, att tillfredsställande förhållanden i nämnda avseende endast kunna uppnås under förutsättning att frågan om överskottsbeskattningen helt lösgöres från frågan om gränsdragning mellan premieåterbäring och annan vinst.

Det huvudsakliga skälet mot en beskattning av den del av överskottet, som återgår till försäkringstagarna såsom vinst, är att vinsten väsentligen har karaktären

av en återbäring av de vid premieberäkningen inlagda, explicita eller implicita säkerhetsmarginalerna. Enligt utredningens mening måste detta anses utgöra ett tillräckligt motiv för att vinsten undantages från överskottsbeskattningen i den mån den kan anses härröra från premiärmarginalerna.»

Med hänsyn till den uppfattning, till vilken utredningen sålunda kommit, utvidgades utredningens uppdrag, vilket från början omfattat endast en omarbetning av lagen om försäkringsrörelse, till att i viss omfattning även gälla frågan om livförsäkringsbolagens beskattning. I de nya direktiven erinrades om att statsrådet och chefen för finansdepartementet i en vid 1943 års riksdag framlagd proposition (nr 172) anfört bl. a., att det vore önskvärt att hela frågan om livbolagens beskattning bleve föremål för omprövning, men att en mera fullständig omarbetning av hithörande bestämmelser vore en arbetsuppgift av tidskrävande art och att skäl torde föreligga att ställa denna fråga något på framtiden. I anslutning härtill gjordes i direktiven följande uttalande:

»Med hänsyn till det anförda och då det icke torde kunna komma i fråga att i nu föreliggande sammanhang upptaga spørsmålet om livbolagens beskattning till prövning i hela dess vidd, är det angeläget, att man icke vid den nu ifrågasatta utredningen föregriper den blivande, mera fullständiga utredningen i ämnet. Även om det sålunda icke bör komma i fråga att nu framlägga förslag, som åsyfta en ändring av de grundläggande principerna för livbolagens beskattning, lär det emellertid vara av betydelse att vid den nu ifrågasatta utredningen klarlägges, vilka speciella synpunkter man vid den senare fullständiga omprövningen behöver lägga på livförsäkringsbolagens beskattning för att densamma icke skall hindra en rationell tillämpning av de försäkringstekniska bestämmelserna i lagen om försäkringsrörelse. Jag förutsätter, att den nu tilltänkta utredningen icke utmynnar i förslag till sådana omläggningar av gällande skattebestämmelser, som skulle medföra ur det allmännas synpunkt ogynnsammare beskattningsresultat än för närvarande.»

Såsom framgår av de här återgivna direktiven var utredningens uppdrag beträffande skattefrågan begränsat. Utredningen inskränkte i överensstämmelse härmed sitt förslag till sådana ändringar av gällande skatteregler, som ansågos nödvändiga för åstadkommande av tillfredsställande tekniska bestämmelser för livförsäkringen och för en rationell tillämpning av dessa. Då det emellertid under arbetets fortgång blev alltmera klart för utredningen att lagstiftningen rörande livförsäkringsväsendets beskattning i olika avseenden var behäftad med avsevärda brister, ansåg sig utredningen böra framställa vissa synpunkter att närmare beaktas vid den senare fullständiga omprövningen, som i direktiven ställts i utsikt. Några av de sålunda framställda synpunkterna hava redovisats ovan och ytterligare en — avseende understödsföreningar — kommer att återgivas längre ned.

Det av utredningen framlagda förslaget till ändring av bestämmelserna i kommunalskattelagen om beskattning av livförsäkringsrörelse avsåg, förutom att undanröja de olägenheter, som förorsakas av den olika behandlingen av premieåterbäring och annan vinst, även att råda bot på en annan olägenhet, som sammanhänger med utformningen av spärreglerna för ränteskatteunderlagets beräkning. Om ett livförsäkringsbolag minskar sitt

årsöverskott exempelvis genom nedskrivningar å andra värdehandlingar än aktier i dotterbolag, medgives avdrag vid beskattningen för nedskrivningarna, enär värdehandlingarna jämtallts med varor i rörelsen. Anledningen till att avdrag för nedskrivningar å varor i rörelse medgives, oavsett om nedskrivningen föranletts av verklig värdeminskning eller ej, är att den genom avdraget åstadkomna minskningen i beskattningsbart belopp förr eller senare kompenseras genom en motsvarande ökning, nämligen då varan försäljes. Samma är förhållandet med livförsäkringsbolags värdehandlingar, ehuru tidsskillnaden mellan minskningen och den motsvarande ökningen av det beskattningsbara beloppet i detta fall oftast är så stor, att den för det allmänna genom uppskovet uppkomna ränteförlusten blir beaktansvärd. Emellertid tillkommer ytterligare en omständighet, som kan medföra bestående förlust av skatteintäkt för det allmänna. Om nedskrivningen nedbringar överskottet så långt, att spärreglerna vid ränteskattens beräkning träda i funktion, minskas ränteskatten, och någon kompen- sation för denna minskning erhålles icke senare, eftersom ränteskatten aldrig kan överstiga det belopp, som framkommer vid tillämpning av huvudregeln.

Försäkringsutredningens förslag till ändring av kommunalskattelagen rönte vid remissbehandlingen kritik från flera håll. Grunden till de brister i förslaget, vilka blevo föremål för vägande kritik, torde främst vara att söka i direktivens begränsning av uppdraget, genom vilken utredningen hindrades att föreslå tillräckligt radikala ingrepp i gällande lag.

Beträffande livförsäkringsrörelse, som drives av andra försäkringsanstalter än försäkringsbolag, berörde utredningen beskattningen av understödsföreningars livförsäkringsrörelse och anförde härom följande (s. 292):

»Understödsföreningarna äro helt befriade från såväl överskottsbeskattning som ränteskatt för kapitalförsäkringar. Detta är anmärkningsvärt, då en understödsförening kan meddela upp till 4 000 kronors kapitalförsäkringssumma, som är 3 å 4 gånger så stor som medelförsäkringssumman inom folkförsäkringsverksamheten, vilken såsom ovan påpekats betungas av ränteskatt i vida större grad än storförsäkringsverksamheten. Flera större understödsföreningar meddela livförsäkring under former, som väsentligen överensstämma med dem i livförsäkringsbolag. Även i försäkringstekniskt avseende bygga föreningarna på samma grund som bolagen, varför också fondbildningen i de båda slagen av försäkringsanstalter är av samma storleksordning i förhållande till försäkringarna.»

Även pensionsstiftelsernas beskattning synes förtjäna viss uppmärksamhet. I kommunalskattelagen finnas vissa föreskrifter rörande stiftelser, som bildats enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser. Emellertid bildas av såväl aktiebolag som andra arbetsgivare åtskilliga stiftelser för pensioneringsändamål, vilka icke äro att anse som stiftelser enligt nämnda lag. Beträffande detta slag av stiftelser finnas inga föreskrifter i kommunalskattelagen men de hava i praktiken redan tidigare behandlats på det sätt som numera föreskrives beträffande stiftelser, bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser. De gäl-

lande bestämmelserna synas alltför liberala. Någon begränsning av arbetsgivares rätt att göra avdrag för belopp, som överförts till pensionsstiftelse, finnes icke. Frånvaron av begränsning gör det möjligt att till pensionsstiftelse med avdragsrätt överföra medel, vilka avse pensionering av företagets ägare och hans efterkommande i flera led, även ännu ofödda efterkommande. Då föreskrifter om pensionsålder saknas, kan pensionen till ägarens efterkommande börja vid låg ålder och härigenom få karaktär av förmögenhetsöverföring med undgående av arvs- och kvarlåtenskapsskatt.

AVD. III.

ALLMÄN MOTIVERING.

Kap. 1. Principiella synpunkter på beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare.

§ 1. Utvecklingen av företagsformerna inom livförsäkringsrörelsen.

En viss form av livförsäkringsrörelse har sedan långt tillbaka drivits i vårt land genom begravningskassor, vilka ursprungligen haft karaktär av uttaxeringsföreningar. Även pensionskassor hava funnits relativt tidigt. Enligt gällande lag om understödsföreningar måste numera begravnings- och pensionskassor upptaga fasta avgifter av sina medlemmar och uttaxeringsföreningar få därför ej längre finnas.

Livförsäkringsrörelse i modern mening infördes i Sverige under 1800-talet, genom utländska försäkringsanstalters verksamhet. Den första inhemska anstalt, som drev livförsäkring affärsmässigt var Försäkringsaktiebolaget Skandia, vilket började sin verksamhet år 1855 och vilket förutom livförsäkring drev även brandförsäkring. Verksamheten var affärsmässig i det avseendet, att den grundades på premier, vilka i förväg beräknades enligt försäkringstekniska metoder, ävensom därigenom att ackquisition drevs genom ombud, samt därigenom, att den drevs i förvärvssyfte d. v. s. avsåg att bereda aktieägarna utdelning. Sedermera bildades ytterligare två liv- och brandförsäkringsaktiebolag samt ett antal rena livförsäkringsaktiebolag. För närvarande drives direkt livförsäkringsrörelse i aktiebolagsform av sammanlagt sju företag; det sist bildade började sin verksamhet 1901.¹ Av dessa driva tre bolag även brandförsäkring.

Efter hand uppstodo även ett antal s. k. ömsesidiga försäkringsbolag, det första bildat 1887.² Sådana bolag utgöra kooperativa sammanslutningar, i vilka försäkringstagarna äro de enda delägarna. I många fall har emellertid vid ett sådant bolags bildande erfordrats ett startkapital, vilket såsom lån tillskjutits av vissa s. k. garantier, och i dylika fall hava vid sidan av

¹ Härvid har bortsetts från Återförsäkringsaktiebolaget Sverige, som även driver en direkt försäkringsverksamhet, inskränkt till speciella grupper av försäkringstagare

² Härvid har bortsetts från Allmänna änke- och pupillkassan, vilken stiftades år 1784 men har en från övriga ömsesidiga livförsäkringsbolag avvikande karaktär.

bolagets försäkringstagare dess garantier beretts ett visst inflytande över bolaget, intill dess garantikapitalet återbetalats. Det har förekommit, att garantikapitalet bibehållits även långt sedan det upphört att spela någon som helst roll för bolagets ekonomi, varigenom garanterna bibehållit sitt inflytande över bolaget och bolagets ömsesidiga karaktär i viss mån lidit intrång. Enligt det förslag till lag om försäkringsrörelse, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1947 remitterats till lagrådet, skall emellertid ömsesidigt försäkringsbolag återbetala förefintligt garantikapital, så snart det ej längre erfordras för rörelsens ändamålsenliga bedrivande. Även i övrigt innehåller nämnda förslag bestämmelser åsyftande att förhindra sådana sidoinflytelser på ömsesidiga försäkringsbolag, som kunna inkräkta på dessas kooperativa karaktär. Antalet ömsesidiga livförsäkringsbolag är för närvarande fjorton.

Hos det först bildade aktiebolaget liksom dess närmaste efterföljare tillföll, såsom av det ovan sagda framgår, till en början behållningen på livförsäkringsrörelsen uteslutande aktieägarna. Relativt snart infördes dock möjlighet att mot något förhöjda premier teckna försäkringar, vilka berättigade försäkringstagarna till viss andel i vinsten. Sedermera har utvecklingen gått mot allt större vinstdelaktighet för försäkringstagarna. För år 1945 utgjorde den sammanlagda aktieutdelningen härrörande från livförsäkringsrörelse i det närmaste 400 000 kronor. Efter den uppdelning av liv- och brandförsäkringsaktiebolagen, som är planerad i samband med införande av ny lag om försäkringsrörelse, samt efter en planerad sammanslagning av två i samma koncern ingående bolag beräknas den sammanlagda aktieutdelning, som härrör från livförsäkringsrörelse, komma att sjunka till 155 000 kronor. För år 1945 tilldelades å andra sidan försäkringstagarna i aktiebolagen såsom premieåterbäring och annan vinst över 8 miljoner kronor samt år 1946 över 11 miljoner kronor. Medan gällande lag om försäkringsrörelse är uppbyggd i huvudsakligt syfte att tillgodose soliditetskravet, har i det ovan nämnda förslaget till ny lag vid sidan härav uppställts ett skälighetskrav för livförsäkringens del. Detta krav innebär bland annat, att i den mån överskott uppkommer på ett livförsäkringsbolags rörelse, av detta överskott så mycket skall återbetalas till försäkringstagarna, att den nettokostnad, som dessa få betala för sina försäkringar, utgör ett skäligt pris för försäkringen. En följd härav måste bliva, att vad som från livförsäkringsrörelsen får utdelas till aktieägare genom bestämmelser i bolagsordning eller grunder begränsas, där så ej, såsom i flertalet aktiebolag är fallet, redan skett. Man torde kunna förutsätta, att den maximala utdelningen ej fastställs till högre belopp än att utdelningen till större delen täckes genom avkastningen på de värdehandlingar, i vilka aktiekapitalet placerats. Vidare blir en följd av skälighetsprincipen, att livförsäkringsaktiebolagens tillgångar i realiteten måste betraktas som försäkringstagarnas egendom, i den mån tillgångarna till sitt värde överstiga aktiekapitalet. Med hänsyn till vad ovan sagts är man, efter ett genomförande av den föreslagna

nya lagen om försäkringsrörelse, berättigad att vid utformningen av beskattningsreglerna betrakta livförsäkringsrörelse såsom en för försäkringstagarna bedriven rörelse, vilken i fråga om aktiebolagen reellt och i fråga om de ömsesidiga bolagen såväl reellt som formellt har kooperativ karaktär.

§ 2. Överskott härrörande från dödlighetsvinst och omkostnadsbesparing.

Vid en undersökning rörande principerna för beskattning av livförsäkringsbolag och livförsäkringstagare är det lämpligt att till en början betrakta en livförsäkringsrörelse, som består av en renodlad riskrörelse, således utan sparmoment och omkostnader. En sådan finner man i de tidigare förekommande s. k. uttaxeringsföreningarna. En dylik förening utbetalar vid en medlems död ett visst på förhand bestämt belopp, vilket uppbringas genom uttaxering bland medlemmarna med lika belopp för var och en. Man kan till en början antaga, att föreningen arbetar helt utan förvaltningskostnader. Med en sådan förening som modell skall i det följande undersökas den skatterättsliga naturen av olika inkomster och utgifter för föreningen och dess medlemmar. Det förutsättes härvid, att de uttaxerade beloppen ej äro avdragsgilla och att utbetalade dödsfallsersättningar ej inkomstbeskattas.

Antag att en uttaxeringsförening för att undgå besväret, att efter varje dödsfall verkställa, uttaxering beslutar, att medlemmarna vid varje års början skola inbetala ett visst belopp, i syfte att föreningen härigenom skall få medel att bestrida utbetalningarna vid de under året inträffande dödsfallen. För att fylla sin funktion måste uppenbarligen dessa belopp tilltagas något större än som motsvarar de beräknade dödsfallsutbetalningarna. Vid årets slut måste då återbetalning ske av den del av avgifterna, vilken ej behövt tagas i anspråk för dödsfallsutbetalningar. Att beskatta dessa återbetalda belopp som inkomst, vare sig hos medlemmarna eller föreningen, vore uppenbart orimligt. Detta omdöme förändras icke, om återbetalningen i stället för att ske kontant vid årets slut sker i form av avdrag på nästa års avgift eller om återbetalningen uppskjutes till medlemmens död och alltså får formen av ett tillägg till dödsfallsbeloppet. Skulle däremot överskottsbeloppen ej återgå till vederbörande medlem utan fonderas hos föreningen och eventuellt komma senare generationer av medlemmar till godo, skulle en beskattning av överskottsbeloppen möjligen kunna försvaras.

Det tillvägagångssätt, som ovan tänkts förekomma hos en uttaxeringsförening, är exakt detsamma som tillämpas hos ett livförsäkringsbolag. Premierna beräknas med tillämpning av en antagen dödlighet, vilken valts något på säkra sidan. Blir sedermera den verkliga dödligheten mindre än den antagna, åtgå icke riskpremierna helt till dödsfallsutbetalningarna utan ett

visst överskott, »dödlighetsvinst», uppstår. Det framgår av det sagda, hur obefogad en beskattning av denna dödlighetsvinst i själva verket är i sådana fall, då dödlighetsvinsten är avsedd att återgå till vederbörande försäkrings-tagare.

Ovan har i förenklingssyfte behandlats blott den rena kapitalförsäkringen för dödsfall mot ren riskpremie. De i verkligheten förekommande försäkringsformerna utgöra i regel kombinationer mellan nyssnämnda art av försäkringar och vanligt sparande. Det ovan sagda äger då tillämpning på den del av rörelseöverskottet, som härrör från underdödlighet.

Med kapitalförsäkring för livsfall förstås en försäkring, enligt vilken försäkringsbeloppet utbetalas till försäkringstagaren, då denne uppnår viss i försäkringsavtalet bestämd ålder. Vid dödsfall före denna ålder utbetalas intet. Försäkringsformen är ovanlig såsom självständig försäkring men förekommer i kombinationer. Den omnämnes här huvudsakligen, emedan den bildar en övergångsform till livränteförsäkring men är enklare till sin konstruktion och därför bättre lämpad som diskussionsunderlag. Även i fråga om en rörelse, som avser kapitalförsäkring för livsfall, härrör överskottet till viss del därifrån, att premierna beräknats med tillämpning av ett försiktigare dödlighetsantagande (vilket i detta fall innebär, att dödligheten antages lägre än den verkliga). De enda skillnaderna mot dödsfallsförsäkringen äro dels att riskrörelsen i detta fall alltid måste kombineras med en sparverksamhet, dels att dödlighetsvinsten uppkommer genom överdödlighet i stället för genom underdödlighet. Slutsatsen beträffande beskattningen av den del av överskottet, som härrör från dödlighetsvinst, blir därför densamma i fråga om kapitalförsäkring för livsfall som i fråga om kapitalförsäkring för dödsfall.

Någon principiell skillnad existerar icke emellan kapitalförsäkring och livränteförsäkring. Sistnämnda försäkringsform kan nämligen uppfattas såsom en serie kapitalförsäkringar. Ovanstående slutsatser beträffande beskattning av överskott gälla därför även beträffande livränteförsäkringar i den mån förutsättningen, att premien icke är avdragsgill och utfallande belopp icke beskattas, är uppfylld. I motsatt fall, vilket inträffar vid pensionsförsäkring, inträda andra förhållanden. Gottgöres vid sådan försäkring överskottet försäkringstagarna genom avdrag på premien, böra dessa ej åtnjuta avdrag vid taxeringen för mer än nettokostnaden för försäkringen, d. v. s. för skillnaden mellan premien och vinsten. Härigenom blir denna del av överskottet beskattad hos försäkringstagaren. Utbetalas vinsten däremot i samband med försäkringssumman, bör den beskattas hos försäkringstagaren i samband med beskattningen av nämnda summa. Då sålunda ifrågavarande del av överskottet blir beskattad hos försäkringstagaren, bör den icke tagas till beskattning hos försäkringsbolaget.

Vad ovan sagts i fråga om dödlighetsvinst äger motsvarande tillämpning beträffande omkostnadsvinst. Om i en uttaxeringsförening en i förskott uttagen avgift för täckande av förvaltningskostnader icke helt åtgått och

det icke förbrukade beloppet återbäres till medlemmarna, vore det obefogat att betrakta sistnämnda belopp som ett skattepliktigt överskott.

Enligt gällande lag beskattas överskottet å livförsäkringsrörelse. Detta överskott utgöres av dödlighetsvinst, omkostnadsvinst och räntevinst. Enär det ansetts lämpligt att behandla ränteinkomsten för sig (se § 3 nedan), hänför sig det följande resonemanget om beskattningen av överskottet framför allt till den del därav, som härrör från dödlighets- och omkostnadsvinst.

En viss del av den vinst, som uppkommer genom de tre nämnda vinstkällorna, avsättes till premieåterbäringsreserv för att därur antingen omedelbart eller längre fram utdelas till försäkringstagarna. Återstoden disponeras, förutom till utskylder, dels till vinstutdelning till försäkringstagarna utöver premieåterbäringen antingen genom omedelbar utbetalning eller genom avsättning till vinstfonder för framtida utbetalning, dels till allmän konsolidering av bolaget genom avsättning till s. k. konsolideringsfonder. Avsättningen till premieåterbäringsreserv sker efter vissa regler, angivna i de av Kungl. Maj:ts stadfästa grunderna, vilka regler fullständigt bestämma såväl avsättningens absoluta storlek som dess fördelning mellan försäkringstagarna. Beträffande vinsten utöver premieåterbäringen innehålla grunderna inga regler om avsättningens absoluta storlek utan endast regler för fördelningen mellan försäkringstagarna av det belopp, bolaget beslutit anslå till vinstutdelning. Sistnämnda regler äro dock i många fall så avfattade, att bolaget inom relativt vida gränser kan självt bestämma fördelningen mellan försäkringstagarna.

Vid beräkningen av det skattepliktiga överskottet får avdrag göras för avsättningen till premieåterbäringsreserv och i viss, i lagen angiven omfattning för avsättningar till konsolideringsfonder (säkerhetsfond, utjämningsreserv).

Såsom ovan framhållits bör principiellt sett dödlighets- och omkostnadsvinst, som är avsedd att återgå till vederbörande försäkringstagare, ej beskattas. Det oaktat kan måhända — även med utgångspunkt från ovan utvecklade synpunkter — ett visst fog finnas för gällande lags anordning att från beskattning fritaga nämnda vinster endast i den mån de ingå i premieåterbäringen men beskatta dem i övrigt. Genom att fördelningen av annan vinst än premieåterbäring i många fall sker efter relativt schablonmässiga grunder, kan man nämligen icke alltid vara säker på att den vinst, som utgår till en försäkringstagare, utgör endast återbetalning av för mycket erlagda premier.

Genomföres det tidigare omnämnda förslaget till lag om försäkringsrörelse, förändras väsentligt de förhållanden, som enligt vad i förra stycket sagts för närvarande i viss mån kunna motivera beskattning av vinst utöver premieåterbäringen. Enligt förslaget skall skillnaden mellan premieåterbäring och annan vinst försvinna. Alltsammans skall betecknas »återbäring», och beträffande sådan skola upprättas grunder, å vilka Kungl. Maj:ts stadfästelse skall sökas. Det är därför rimligt, att avsättning till återbäringsfond fritages från beskattning. Enligt förslaget skall för övrigt denna avsättning

icke såsom nu föras som en vinstdisposition utan som en utgift i vinst- och förlusträkningen. Det är avsett, att bolagen förutom återbäringsfonden skola hava en s. k. regleringsfond, till vilken överskott utöver vad som går till återbäringsfond kan avsättas. Användningen av medel, som avsatts till regleringsfonden, skall ske enligt grunder, som stadfästas av Konungen. Man kan förutsätta, att dessa grunder icke komma att bliva av den schablonmässiga typ, som nuvarande vinstfördelningsgrunder i många fall tillhöra utan att kraven på deras innehåll både från rättvisesynpunkt och i fråga om entydighet komma att motsvara dem, som nu ställas beträffande premieåterbäringsgrunderna. I den mån grunderna för regleringsfondens användning innebära, att medlen förr eller senare skola överföras till återbäringsfonden, är det lämpligt, att avdrag medgives redan vid avsättningen till regleringsfonden.

Enligt kommitténs mening bör man emellertid icke stanna vid ovan angivna skattefrihet utan man bör lämna överskottet även i övrigt, i den mån det härrör från dödlighets- och omkostnadsvinst, fritt från beskattning. Det ovan omnämnda skälighetskravet medför nämligen vid ett fullständigt genomförande, att inga belopp stadigvarande få kvarhållas av bolaget som allmänna konsolideringsmedel. Konsolideringen får i sådant fall åstadkommas genom ett temporärt innehållande av återbäringsmedel. Sålunda skulle exempelvis vid en blandad liv- och kapitalförsäkring försäkringstagarens andel i bolagets konsolideringsmedel utbetalas senast, då han uppnår utbetalningsåldern. Den bestämmelse i förslaget, genom vilken skälighetsprincipen införes, är visserligen icke avfattad på sådant sätt att ett så strängt genomförande som det ovan antydda kan krävas. Man måste dock förutsätta, att statens övervakning av skälighetskravets uppfyllande kommer att medföra, att de belopp, som kvarhållas av bolaget såsom allmänna konsolideringsmedel, bliva relativt obetydliga och avsevärt mindre än de belopp, vilka för närvarande avsättas för sådant ändamål och vilka enligt gällande lag äro avdragsgilla vid beskattning. Med hänsyn härtill är en skattefrihet för den del av överskottet, som utgöres av dödlighets- och omkostnadsvinst, principiellt motiverad, i den mån icke — i fråga om livförsäkringsaktiebolag — överskottet tillföres aktieägarna.

§ 3. Ränteinkomst.

Medan, såsom ovan visats, varken dödlighets- eller omkostnadsvinsten hos ett livförsäkringsbolag utgör någon inkomst i egentlig mening för försäkringstagarekollektivet, är ränteavkastningen på bolagets tillgångar en verklig inkomst, som tillföres kollektivet och som därför bör beskattas. Detta gäller hela ränteinkomsten — efter avdrag för förvaltningskostnader, som äro att hänföra till kapitalförvaltningen — ej blott den enligt grunderna beräknade.

Enligt gällande lag uttages skatten på sagda ränteinkomst i fråga om kapitalförsäkring hos bolaget och i fråga om livränteförsäkring, som avses i

32 § 2 mom. d) kommunalskattelagen, hos livräntetagaren, sedan livräntan börjat utgå. Ränteinkomsten lämnas däremot obeskattad i fråga om nyssnämnda livränteförsäkringar, innan livräntan börjat utgå, och i fråga om andra livränteförsäkringar under hela försäkringstiden. Beträffande kapitalförsäkringar beskattas genom den s. k. ränteskatten den del av ränteinkomsten, som skall tillföras premiereserven, och den del, som bildar premieåterbäring. Den överskjutande delen av ränteinkomsten blir beskattad genom att den ingår i bolagets skattepliktiga överskott.

Skälen till att ränteinkomsten i fråga om kapitalförsäkring för närvarande beskattas kollektivt hos bolaget i stället för individuellt hos försäkringstagarna torde vara av rent praktisk art. Även om man begränsar en individuell beskattning till räntan endast å premiereserven och premieåterbäringsreserven, skulle nämligen en exakt beskattning nödvändiggöra en årlig, individuell beräkning av nämnda reserver, vilket skulle innebära en orimlig arbetsbelastning för försäkringsbolagen. Vid individuell beskattning av räntan på övriga fonder tillkomma svårigheter även av principiell art vid fondernas uppdelning på försäkringstagarna.

Å andra sidan är, såsom tidigare framhållits, räntebeskattningsens förläggande till försäkringsanstalterna icke tillfredsställande, enär försäkringstagare med stora inkomster eller förmögenheter härigenom erhålla skattelättnader, vilka medföra, att livförsäkringar kunna utnyttjas i skatteflyktsyfte.

Vad ovan sagts rörande frågan, huruvida uttagandet av skatten på ränteinkomsten bör ske kollektivt eller individuellt, leder till att en kompromiss mellan dessa båda system synes vara önskvärd, en kompromiss, som i möjligaste mån eliminerar såväl den möjlighet till skatteflykt, vilken den kollektiva beskattningen öppnar, som de praktiska olägenheterna vid en exakt genomförd individuell beskattning. Till frågan i vad mån en sådan kompromiss kan realiseras återkommer kommittén i det följande.

Den i denna och närmast föregående paragraf genomförda analysen har lett till, att vid en renodlad direkt livförsäkringsrörelse, som drives uteslutande för försäkringstagarnas skull, endast ränteinkomsten — varvid all inkomst av kapitalförvaltning medräknas — bör beskattas. Man har då att undersöka i vad mån förekommande avvikelser från denna typ av livförsäkringsverksamhet böra föranleda särskilda beskattningsregler. Avvikelserna kunna bestå i dels att rörelsen delvis drives även för aktieägares räkning, så att viss del av överskottet kan anses belöpa på aktieägare, dels i att viss del av försäkringstagarekollektivet utgöres av personer, vilka på grund av bosättning utomlands enligt eljest tillämpade principer icke äro skattskyldiga för visst slag av inkomst av kapital, dels slutligen i att bolagets överskott härrör från andra vinstkällor än dödlighets-, omkostnads- och räntevinst.

§ 4. Aktieägarnas andel i överskottet.

Om viss del av ett livförsäkringsaktiebolags vinst kan anses belöpa på aktieägarna, bör denna del, principiellt sett, underkastas beskattning enligt de regler, vilka gälla andra aktiebolag. Såsom ovan nämnts har man efter skälighetsprincipens genomförande att räkna med att aktieutdelningen kommer att begränsas. Vad som överstiger denna begränsade utdelning, är då att i realiteten betrakta såsom försäkringstagarnas egendom. Utdelar ett aktiebolag till aktieägarna högsta medgivna belopp, utgör alltså utdelningen aktieägarnas andel i överskottet. Om däremot något eller några år bolagets aktieutdelning skulle understiga den högsta medgivna gränsen, kunna olika möjligheter tänkas. Har bolaget rättighet att i sådant fall senare utdela det felande beloppet även om gränsen därigenom överskrides, kan det rent principiellt anses befogat att till beskattning taga ett belopp, som motsvarar högsta medgivna utdelning, även om den verkliga utdelningen är mindre.

Utdelningen till aktieägarna härrör till viss del från avkastningen av värdehandlingar, i vilka aktiekapitalet placerats. Då all avkastning av värdehandlingar, enligt vad som anförts i förra paragrafen, skall beskattas, måste, därest utdelningen till aktieägarna skulle beskattas, viss korrektion göras för att undvika dubbelbeskattning.

Oaktat principiellt sett aktieägarnas andel i överskottet borde beskattas enligt ovan angivna riktlinjer, föreslår kommittén av praktiska skäl, vilka längre ned utvecklas, att sådan beskattning ej skall ske.

§ 5. Övriga inkomster.

I vissa fall kunna som ovan nämnts livförsäkringsbolag hava sådana inkomster, att deras överskott icke i sträng mening kan anses sammansatt enbart av dödlighets-, omkostnads- och räntevinst.

Från skatteteknisk synpunkt betraktas *fastighet* såsom en särskild förvärvskälla. I fråga om livförsäkringsbolagen äro dock fastighetsinnehav i realiteten att anse såsom kapitalplacering. Avkastning av fastighet även som vinst å försäljning av sådan bör därför ingå i den skattepliktiga ränteinkomsten. Den kommunala fastighetsskatten torde väl böra bibehållas, men i så fall bör från den skattepliktiga inkomsten avdrag, som avses i 45 § kommunalskattelagen, få göras.

Enligt lagen om försäkringsrörelse får försäkringsbolag icke driva annan rörelse än försäkringsrörelse, och enligt förslaget till ny lag får med livförsäkringsrörelse ej heller förenas annan försäkringsrörelse, såvida ej särskilda skäl därtill finnas. Enligt försäkringsutredningens förslag skulle de tre nuvarande liv- och brandförsäkringsbolagen uppdelas. Det gällande förbudet mot att driva annan rörelse än försäkringsrörelse har tolkats så, att sådan annan rörelse ej heller får drivas genom dotterbolag. Av det sagda

följer, att de enda regelbundna inkomster ett livförsäkringsbolag kan ha, förutom inkomsten av den direkta livförsäkringsrörelsen här i riket, inberäknat den därtill hörande kapitalplaceringen, är inkomst 1:o) av livförsäkringsrörelse i utlandet, 2:o) av dotterbolag, som äro försäkringsbolag, och 3:o) av återförsäkringsrörelse. Tillfälliga inkomster kunna uppkomma genom försäljning av dotterbolag och överlåtelse av försäkringsbestånd.

Fysisk person, som är bosatt utom riket, är icke skattskyldig för inkomst av kapital, bortsett från vissa slag av sådan inkomst, vilka i detta sammanhang äro av mindre betydelse. I överensstämmelse härmed bör ränteinkomst hos livförsäkringsbolag principiellt sett icke beskattas hos bolaget till den del inkomsten belöper på försäkringstagare, bosatta utom riket. I fråga om försäkringar, som bolaget meddelat här i riket, är det av praktiska skäl ogörligt att taga hänsyn till om en försäkringstagare är, eller sedermera blir bosatt utomlands. Driver däremot bolaget rörelse utom riket, kan man förutsätta, att flertalet i sådan rörelse meddelade försäkringar även tillhöra försäkringstagare, bosatta utom riket. Det är då möjligt att uppdelade bolagets ränteinkomst på vad som hänför sig till försäkringar tillhörande det inländska, respektive det utländska beståndet och att fritaga den senare delen av ränteinkomsten från beskattning.

Uppstår å ett livförsäkringsbolags rörelse utom riket överskott, som icke skall återgå till försäkringstagare tillhörande det utländska försäkringsbeståndet, måste detta överskott betraktas såsom en inkomst för de försäkringstagare, vilka tillhöra det inländska försäkringsbeståndet. Denna inkomst bör därför i likhet med avkastningen av kapital utgöra en skattepliktig intäkt för det sistnämnda försäkringstagarekollektivet. Detsamma gäller inkomst av dotterbolag så länge 54 § a) kommunalskattelagen bibehålles i sin nuvarande lydelse. Frågan om ändring av denna paragraf har kommittén icke ansett böra upptagas i detta sammanhang.

Då försäkringsbolag avlämna en del av sina försäkringar i återförsäkring, har man att räkna med att bolaget härigenom på lång sikt gör viss förlust, eftersom det mottagande bolaget beräknas att göra viss vinst. I syfte att kompensera denna förlust övertager bolaget ofta viss återförsäkring från andra bolag. I många fall är ett sådant övertagande en förutsättning för att bolaget skall kunna få avlämna viss del av sitt eget bestånd i återförsäkring. Om ett livförsäkringsbolag icke övertagit större bestånd i återförsäkring än det mottagit, kan därför återförsäkringen anses utgöra blott ett normalt led i den direkta försäkringsrörelsen. Skäl föreligga därför icke att i sådant fall särskilt beskatta inkomst av återförsäkringsrörelse. Om däremot det bestånd ett bolag i återförsäkring övertagit väsentligt överstiger vad det avgivit, måste det överskjutande beståndet anses motsvara en affärsrörelse, varav inkomsten bör beskattas. Av praktiska skäl föreslår kommittén en annan anordning såsom ersättning för den beskattning, varom här är fråga. Till denna fråga återkommer kommittén i nästa kapitel.

Tillfällig inkomst genom överlåtelse av försäkringbestånd kan efter skälighetsprincipens införande tänkas endast i fråga om i återförsäkring övertagna bestånd eller utländska direkt försäkrade bestånd. Inkomsten genom sådan överlåtelse bör beskattas enligt samma principer som de regelbundna inkomsterna av samma bestånd.

§ 6. Avdragsrätt för försäkringspremier samt beskattning av utfallande försäkrings- och vinstbelopp.

Under avd. II kap. 1, § 2 har jämförelse gjorts mellan å ena sidan beskattningen av en försäkringsform, vid vilken premierna fingo avdragas och utfallande försäkringsbelopp beskattades, samt å andra sidan beskattningen av en försäkringsform, vid vilken avdragsrätt för premierna ej förelåg och utfallande belopp icke beskattades. Det visade sig därvid, att beskattningen av de båda försäkringsformerna ledde till enahanda resultat under förutsättning, att försäkringarna behandlades lika i fråga om räntebeskattningen. Vid det resonemang, som ledde till detta resultat, bortsågs dock från omkostnader och antogs vidare, att den marginalskattesats, enligt vilken utfallande försäkringsbelopp beskattades, var densamma som den, vilken gällde för försäkringstagaren, då premierna avdrogos.

Då ekonomisk ekvivalens råder mellan nettopremien och utfallande försäkringsbelopp, erhålles likvärdighet i fråga om beskattningen av de båda ovan betraktade försäkringsformerna egentligen endast i det fall, att avdrag medgives för blott nettopremien i stället för hela försäkringspremien. Den del av premien, som är avsedd att täcka de utgifter försäkringstagaren förorsakar bolaget, är närmast att hänföra till levnadsomkostnader och bör därför principiellt sett icke vara avdragsgill. Då emellertid nettopremien icke kan förutsättas känd av den skattskyldige och ej heller av honom genom någon enkel metod kan beräknas med utgångspunkt från försäkringspremien, synes det mest praktiskt, att i de fall, då man vill medgiva avdrag för premie och beskatta utfallande belopp, låta avdragsrätten omfatta hela premien. Det sagda utgör dock en anledning att inskränka tillämpningen av ett sådant system med avdragsrätt för premien till ett område där starka skäl tala för en tillämpning av systemet.

I fråga om kapitalförsäkring finnes ingen anledning att frångå gällande beskattningsregler, enligt vilka avdrag för premien i princip icke får göras, och utfallande belopp icke heller beskattas. I de flesta fall skulle avdrag för kapitalförsäkringspremien och beskattning av utfallande belopp ställa sig ogynnsamt för försäkringstagaren. Det år, då kapitalet utbetalas, skulle den skattskyldige flyttas upp i högre inkomstskikt, varigenom hans marginalskattesats skulle ökas och i regel bliva högre än den var, då han erlade premierna. För att undvika detta skulle man behöva införa särskilda regler, vilka skulle komplicera beskattningen. Även om sådana regler infördes, skulle marginalskattesatsen ändock i många fall vara högre vid kapitalutbetalning

än vid premiebetalningen. Medan alltså i de flesta fall avdragsrätt för kapitalförsäkringspremierna och beskattning av utfallande kapital skulle innebära en nackdel för försäkringstagaren, skulle åter ett sådant beskattningssystem i vissa andra fall kunna utnyttjas i skatteflyktsyfte.

För närvarande föreligger rätt till avdrag för premien vid försäkringar, vilka äro att hänföra till pensionsförsäkringar. Då pensionen utbetalas till försäkringstagaren, äro i regel dennes inkomster och därmed hans marginalskattesats lägre än då han erlade premierna. Framflyttningen av beskattningen från tiden för premiebetalningen till tiden för pensionsutbetalningen innebär därför oftast en fördel för försäkringstagaren. Denna fördel är emellertid — såsom ovan framhållits — ett riktigt uttryck för tanken, att en persons verkliga skatteförmåga mätes bäst genom en över hans livstid utjämnad inkomst. Vid en pensionsförsäkring framträder syftet att fördela den under den skattskyldiges aktiva tid förvärvade inkomsten över hans hela återstående livstid särskilt tydligt. Skäl finnas sålunda att åt pensionsförsäkring förbehålla rätten till avdrag för premien.

Ett skäl för att medgiva premieavdrag och beskatta utfallande belopp vid pensionsförsäkring ger vidare jämförelsen med pensionering annorledes än genom försäkring, t. ex. genom direkt utbetalning från arbetsgivaren. Om en arbetsgivare utfäst sig att utgiva pension åt anställda från viss ålder och före denna ålder för detta ändamål avsätter belopp antingen till en pensionsfond hos sig själv eller till en särskild stiftelse, utgöra dessa avsättningar i själva verket en inkomst för den anställde. En beskattning av sådan inkomst skulle emellertid för den anställde te sig onaturlig, medan däremot beskattningen av utbetalade pensioner för honom förefaller självklar. Det förhållandet, att den anställde icke beskattas för nämnda avsättningar, kan även uttryckas så, att han äger avdragsrätt för de belopp, som motsvara ifrågavarande inkomst. Någon skillnad i nämnda hänseende bör icke inträda, därest arbetsgivaren, i stället för att avsätta pensionsfond hos sig själv eller hos särskild stiftelse, tecknar pensionsförsäkring för den anställde.

Det ovan anförda visar, att man icke kan underlåta att medgiva avdrag för premien och beskatta utfallande belopp i fråga om sådana pensionsförsäkringar, vilka en arbetsgivare tecknar i syfte att pensionera sina anställda. Avdragsrätten bör gälla icke blott om arbetsgivaren erlägger hela premien utan även om viss del av densamma erlägges av den anställde själv. En bestämmelse av motsatt innebörd kunde ju lätt kringgås därigenom att arbetsgivaren erlade även den anställdes andel i premien och minskade hans lön i motsvarande mån.

Har man väl medgivit anställda rätt till avdrag för premien för sådan pensionsförsäkring, som avser pensionering på grund av anställningen, synes ofrånkomligt, att denna rätt utsträcker sig till gälla även vid andra pensionsförsäkringar. En anställd, för vilken ingen eller en otillräcklig pension ordnats genom arbetsgivaren, bör hava möjlighet att själv teckna en pensionsförsäkring med samma rätt till premieavdrag som om försäkring tecknats genom arbetsgivaren. Skulle en bestämmelse av motsatt

innebörd gälla, kunde den för övrigt även i detta fall lätt kringgås genom att den anställde överenskomme med arbetsgivaren, att denne formellt ställde sig som försäkringstagare och erlade premierna mot att lönen sänktes i samma mån. Likaså är ur olika synpunkter påkallat, att självständiga utövare av olika yrken erhålla möjlighet att ordna sin pensionering med samma förmåner som anställda. Det vore exempelvis icke skäligt, att vägra en självständig hantverkare de skatteförmåner i berörda avseende, till vilka en anställd företagsledare äger rätt. Såsom ett ytterligare skäl att uppskjuta beskattningen av pensioneringsmedel till tidpunkten för pensionens utbetalning må framhållas, att den enskilde försäkringstagaren i vissa fall aldrig får någon valuta för sina erlagda premier, nämligen då han avlider före pensionsåldern och icke efterlämnar någon, som är berättigad till efterlevandepension eller försäkringen icke innefattar dylik pension.

Såsom framgår av vad tidigare anförts innebär avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier och beskattning av utfallande pensionsbelopp egentligen i och för sig icke någon subventionering av försäkringstagaren utan blott en naturlig och befogad utjämning i tiden av försäkringstagarens skattepliktiga inkomst. I den mån avdragsrätten gäller hela försäkringspremien och ej blott nettopremien, föreligger dock en eftergift av skatten på skillnaden mellan dessa premier och ytterligare eftergift framkommer, i den mån det allmänna avstår från att uttaga förmögenhetsskatt för försäkringens premiereserv eller inkomstskatt för räntan å denna. Även här leder dock jämförelsen med sådan pensionering, som sker annorledes än genom försäkring, till att individuell beskattning svårigen kan tänkas annat än möjligen för mycket stora försäkringar. Ovan hava framhållits de skäl, som tala mot att såsom inkomst för den anställde beskatta arbetsgivarnas avsättning till en pensionsfond. Samma skäl tala med lika styrka mot att såsom förmögenhet för den anställde beskatta hans andel i en sådan fond eller såsom inkomst för den anställde beskatta räntan å nämnda andel. Från denna utgångspunkt kommer man då till att, även om en arbetsgivare genom pensionsförsäkring ordnar pensioneringen för sina anställda, dessa icke böra förmögenhetsbeskattas för premiereserven eller inkomstbeskattas för räntan å denna, i varje fall i den mån det är fråga om pensioner av rimlig storlek. Även andra pensionsförsäkringar än sådana, som avse pensionering på grund av tjänst, böra då, av samma skäl som anfördes beträffande avdragsrätten för premierna, i beskattningshänseende behandlas på enahanda sätt.

Då, såsom av det ovan sagda framgår, pensionsförsäkringarna måste förutsättas medföra — förutom förmånen, att premierna få avdragas och i stället utfallande belopp beskattas — även förmåner, innebärande en subventionering, tvingas man att ställa frågan, vilka villkor i fråga om försäkringsformer och pensionsbelopp som pensionsförsäkringarna böra uppfylla för att berättiga därtill.

§ 7. Annan personförsäkring än livförsäkring.

Enligt lagen om försäkringsrörelse såväl i dess gällande som dess föreslagna nya lydelse skall vad i denna lag särskilt stadgas angående livförsäkring äga motsvarande tillämpning i fråga om annan personförsäkring, som meddelas för livstid eller för längre tid än tio år. För närvarande bedrives, förutom livförsäkring, icke annan personförsäkring än sjuk- och olycksfallsförsäkring. Genom den ovannämnda bestämmelsen uppdelas sjuk- och olycksfallsförsäkringar i två grupper, vilka i realiteten äro relativt skarpt åtskilda.

Då sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år äro underkastade de bestämmelser, vilka i lagen om försäkringsrörelse föreskrivas beträffande livförsäkring, bland annat även skälighetskravet, kan vad ovan sagts om livförsäkring tillämpas även å sådan sjuk- och olycksfallsförsäkring. Skäl finnas därför att i beskattningshänseende behandla sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år enligt samma regler som gälla för livförsäkring.

Kap. 2. Beskattning av inländska försäkringsanstalter, vilka driva livförsäkringsrörelse eller rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år.

§ 1. Rörelse avseende andra direkt meddelade inländska livförsäkringar än pensionsförsäkringar.

I kap. 1 har utvecklats, hurusom den del av en livförsäkringsanstalts överskott, som härrör från dödlighets- och omkostnadsvinst, icke är att anse såsom någon inkomst i egentlig mening för försäkringstagarekollektivet, medan däremot ränteinkomsten utgör en verklig inkomst för detta kollektiv, såväl till den del inkomsten motsvarar den vid beräkning av premier och återbäring antagna räntefoten som ock till den del inkomsten utgöres av överränta utöver nämnda räntefot. I enlighet härmed föreslår kommittén, att den nuvarande beskattningen av överskottet på livförsäkringsrörelsen skall försvinna och att till beskattning hos livförsäkringsanstalt skall upptagas ränteinkomsten jämte vissa andra inkomster, vilka äro jämställda med ränteinkomst eller eljest äro att anse såsom intäkt för försäkringstagarekollektivet.

Medan enligt gällande bestämmelser såsom ränteskatteunderlag skall upptagas tredjedelen av en på visst sätt beräknad ränteinkomst, föreslår kommittén, att hela ränteinkomsten tages till beskattning. Med avseende på den sammanlagda statliga och kommunala beskattningen av en livförsäkringsanstalt behöver höjningen från en tredjedel till hela ränteinkomsten icke i och för sig innebära någon ändring i sak. Man kan nämligen genom att välja skattesatserna för den statliga beskattningen på lämpligt sätt alltid åstadkomma samma totala beskattning, vare sig man såsom skattepliktig anser hela ränteinkomsten eller endast en tredjedel av densamma. Ändringen måste dock påverka fördelningen mellan statens och kommunernas intäkter. Då man i fråga om den kommunala beskattningen icke tänker sig en särskild skattesats för livförsäkringsanstalter, innebär den föreslagna ändringen, att skatteintäkterna av en livförsäkringsanstalts ränteinkomst kommer att för kommunerna bli omkring tre gånger så stor som enligt gällande bestämmelser. Denna ökning torde komma att mer än kompensera bortfallet av skatten å överskottet. Den kommun, där livförsäkringsanstalt utövar sin rörelse, kommer därför att få en ökning av sin totala skatteintäkt från anstalten.

Om en livförsäkringsanstalt, i stället för att placera försäkringstagarnas medel i värdehandlingar, till viss del placerar dem i fastighet, träder avkastningen av fastigheten i ränteinkomstens ställe, och denna avkastning bör därför medräknas i den skattepliktiga intäkten. Medan nämnda avkastning för närvarande hänföres till inkomst av fastighet, föreslår kommittén, att den hädanefter skall hänföras till inkomst av rörelse. I sak innebär detta en ändring endast i fråga om beskattningsorten, vilken ändring motive-ras av följande omständigheter. De flesta fastighetsägare hava sina fastighe-ter jämförelsevis högt in-tecknade. Detta medför, att en fastighetsägares in-täkt av fastighet kan anses såsom sammansatt av dels avkastningen på det riskbärande kapital, vilket han själv insatt i fastigheten och vilket ligger placerat »i toppen» av fastigheten, dels intäkt av det arbete han nedlägger på fastighetens skötsel. Denna avkastning beskattas i den kommun, där fas-tigheten är belägen, medan däremot avkastningen av det övriga i fastigheten nedlagda kapitalet, nämligen det som ägaren mot säkerhet av in-teckning upp-lånat, beskattas i långgivarens hemortskommun. En annan följd av att fastig-het in-tecknats högt blir, att nettointäkten av fastigheten i regel icke alls eller blott till ringa del kommer att överskjuta det s. k. procentavdraget, varom stadgas i 45 § kommunalskattelagen, varför en kommuns skatteintäkter av fastighet väsentligen kommer att härröra från den kommunala fastighets-skatten. I motsats till flertalet andra fastighetsägare har en livförsäkrings-anstalt ofta sina fastigheter icke belånade, varför dessa anstalters in-komst av fastighet till stor del egentligen är att uppfatta såsom avkast-ning av det i fastigheten nedlagda kapitalet. Att inkomsten till denna del beskattas på samma ort som anstaltens övriga avkastning av kapital, måste därför anses naturligt. Härtill kommer, att genom olika, övervägande formella åtgärder av anstalten en ändring av beskattningsorten skulle kunna ske. Om exempelvis anstalten, vilket ofta förekommer, icke äger fastigheten direkt utan indirekt genom ett fastighetsaktiebolag eller en fastighetsförening och anstalten placerat sitt kapital i fastigheten genom att lämna lån mot säkerhet av in-teckning till nämnda aktiebolag eller för-ening, kan lätt hela avkastningen av fastigheten uttagas i form av ränta på in-teckningslånen, vilket medför, att hela beskattningen kommer att ske i rörelsekommunen i stället för i fastighetskommunen. De befogade ansprå-ken på skatt från den kommun, där fastigheten är belägen, synas tillgodo-sedda genom den kommunala fastighetsskatten, beträffande vilken kom-mittén icke föreslår någon ändring.

Av vad som anförts ovan framgår, att livförsäkringsanstalts inkomst av fastighet icke bör betraktas såsom inkomst av särskild förvärvskälla utan bör ingå i den skattepliktiga inkomsten av rörelse. Såsom närmare utföres nedan i § 4 föreslår kommittén, att inkomster, som belöpa på pensionsför-säkringsrörelse, icke skola beskattas. I överensstämmelse härmed skall en-ligt förslaget inkomst av fastighet, som belöper på pensionsförsäkring, bliva skattefri. Försäkringsanstalt, som uteslutande driver rörelse avseende sådan

försäkring blir därför, i motsats till vad som nu gäller, ej skattskyldig för inkomst av fastighet.

Vid beräkningen av den skattepliktiga intäkten av kapital och av fastighet böra omkostnader, som äro att hänföra till kapital eller fastighetsförvaltningen, få avdragas. Begreppet omkostnad fattas här i sin taxeringstekniska betydelse, alltså omfattande driftkostnader (även utgiftsräntor), värdeminskning och driftförlust. Härvid måste dock vissa avvikelser göras från eljest gällande regler, vilket närmare beröres i den speciella motiveringen till 30 §.

§ 2. Den s. k. spärregeln vid ränteskattens beräkning.

Såsom ovan nämnts, gäller för närvarande som huvudregel, att ränteskatteunderlaget skall utgöra en tredjedel av en på visst sätt beräknad ränteinkomst. Vid sidan härom finnes emellertid vissa s. k. spärregler, vilka då de infördes åsyftade att förhindra, att anstaltens hela överskott skulle behöva tagas i anspråk för ränteskatten. Härom anföres i Janssons tidigare omnämnda promemoria följande (Bet. 1926 s. 127).

»Såsom nedan . . . närmare utvecklas, kan det vara lämpligt att taga hänsyn till ränteskatten på det sätt, att den taxerade inkomsten som regel fastställs till bolagets nyssnämnda skattepliktiga inkomst, ökad med en tredjedel av den beräknade beskattningsbara räntan. Den nya ränteskatten utginge då i princip fullständigt oberoende av om bolaget under året haft vinst eller förlust; vid fastställandet av hittills gällande grunder för beräkning av premier, premiereserv, premieåterbäring och premieåterbäringsreserv har emellertid helt naturligt en sådan skatt icke kunnat förutses, och om den utginge med något avsevärdare belopp, skulle dessa grunder icke längre kunna anses betryggande. Det torde icke kunna försvaras att hos ett försäkringsbolag uttaga en skatt så, att bolagets förmåga att fullgöra sina förbindelser äventyras. Bolagets hela skattskyldighet bör begränsas så, att skatten betalas ur överskottet, som för övrigt helst ej bör helt medtagas av skatten. Ett uppslag, som framkommit, är att taxeringarna skulle fastställas så, att ränteskatten för ett års rörelse icke gärna kan komma att överstiga viss del av årsvinsten.»

I viss mån hava dessa förhållanden numera ändrats, nämligen så tillvida, att hänsyn till ränteskatten enligt nu gällande regler kunnat tagas vid fastställandet av premiegrunder för försäkringar, som tecknats efter 1928, ävensom vid fastställandet av grunder för övriga omnämnda beräkningar, oavsett tidpunkten för försäkringarnas tecknande. Emellertid befinner man sig nu åtminstone delvis i samma situation som vid gällande reglers införande, i det att dels kommitténs förslag innebär en höjning av ränteskatten gentemot vad nu gäller, dels fortfarande finnas försäkringar, som tecknats före gällande lags antagande. Principen, att skatt icke bör uttagas av ett livförsäkringsbolag i sådan omfattning, att bolagets förmåga att fullgöra sina förbindelser äventyras, bör enligt kommitténs mening bibehållas. Emellertid äventyras i regel icke ett livförsäkringsbolags förmåga att fullgöra sina förbindelser genom att rörelsen ett enstaka år gått med förlust. Med hänsyn härtill föreslog 1942 års försäkringsutredning, att om en livförsäkrings-

anstalt något år på grund av spärregeln icke erlagt full ränteskatt enligt huvudregeln, det felande beloppet skulle uttagas följande år, under förutsättning att överskottet å rörelsen då tillät detta. I motsatt fall skulle skattekravet ännu en gång överföras till påföljande år, men om skatten ej heller efter denna förnyade överföring skulle kunna uttagas, skulle kravet avskrivas.

Spärregeln bygger, såväl enligt gällande lag som i försäkringsutredningens förslag, på en på visst sätt definierad *behållning* på livförsäkringsrörelsen. Denna behållning överensstämmer icke, vare sig i gällande lag eller i nämnda förslag, med det skattetekniska överskottet men sammanhänger nära med detta. Enligt kommitténs förslag skall överskottet icke beskattas och alla regler beträffande överskottets beräkning komma därför att bortfalla i fråga om inländska försäkringar. Skulle nu införas en spärregel, som bygger på en på visst sätt definierad behållning, skulle det bli nödvändigt att i lagen bygga upp en definition av behållningen, vilken definition skulle erfordra lika omfattande regler som för närvarande erfordras för definitionen av överskottet. Det synes olämpligt att belasta författningen, förutom med de bestämmelser, som erfordras för huvudregeln, med så omfattande bestämmelser som här skulle bli nödvändigt blott i syfte att införa en spärregel, vilken är avsedd att endast undantagsvis träda i tillämpning.

Såsom ovan framhållits, behöver en försäkringsanstalts förmåga att fullgöra sina förpliktelser icke äventyras genom att överskottet enstaka år blir lågt eller genom att vissa år förlust uppkommer. Det vore därför riktigare att anknyta spärregeln till anstaltens ekonomiska ställning i stället för, såsom nu göres, till anstaltens årsresultat. Att i författningstexten angiva regler, enligt vilka spärregelns trädande i funktion göres beroende av anstaltens ställning, har dock icke syntts kommittén lämpligt.

Med hänsyn härtill föreslår kommittén, att någon utformad spärregel icke införas i lagen utan att i stället Kungl. Maj:t erhåller rätt att medgiva nedsättning av den skattepliktiga nettointäkten. Härigenom vinnes, att lagtexten förenklas, ävensom att Kungl. Maj:t vid sin bedömning av frågan om skälig nedsättning kan grunda bedömningen på anstaltens ekonomiska ställning.

§ 3. Rörelse avseende direkt meddelade utländska livförsäkringar och rörelse avseende i återförsäkring övertagna livförsäkringar.

Drivr en inländsk försäkringsanstalt livförsäkringsrörelse i utlandet, gälla: formellt lagen om försäkringsrörelse även beträffande denna del av rörelsen. Därjämte blir emellertid anstalten för nämnda del av rörelsen underkastad det främmande landets lagar, på grund varav Konungen för det utländska försäkringsbeståndet äger medgiva vissa avvikelser från vad lagen om försäkringsrörelse innehåller. Det finnes anledning att förmoda,

att i de fall, då det främmande landet icke uppställt ett skälighetskrav i fråga om livförsäkring, den svenska tillsynsmyndigheten icke kommer att upprätthålla skälighetskravet för det utländska försäkringsbeståndet lika strängt som för det inländska. På grund härav är det tänkbart, att av det överskott, som kan uppkomma på en inländsk livförsäkringsanstalts direkta utländska rörelse, viss del icke kommer de utländska försäkringstagarna till godo utan tillföres de svenska försäkringstagarna eller, om anstalten är ett aktiebolag, eventuellt aktieägarna. I så fall erhåller såsom i kap. 1 framhållits det svenska försäkringstagarekollektivet eller aktieägarna en inkomst, vilken bör vara skattepliktig.

I kap. 1 har vidare framhållits, att i den mån en livförsäkringsanstalt övertagit återförsäkringar i större omfattning än som erfordrats såsom utbytesaffär för anstaltens avgivna återförsäkringar, den sålunda överskjutande delen av återförsäkringsrörelsen måste anses såsom en rörelse, bedriven vid sidan om den direkta försäkringsrörelsen. Uppkommer överskott å sådan rörelse, bör det alltså utgöra skattepliktig intäkt för försäkringstagarekollektivet eller för aktieägarna.

Skälighetsprincipen är avsedd att gälla även i fråga om återförsäkring, såvitt det gäller återförsäkring åt svenska försäkringsanstalter. Man kan därför räkna med att återförsäkring, som svensk livförsäkringsanstalt meddelar åt andra svenska livförsäkringsanstalter, icke kommer att utgöra någon vinstgivande affär utan att i fråga om den återförsäkringsaffär, som utväxlas mellan svenska anstalter, vinster och förluster på lång sikt komma att utjämnas varandra. Kommittén föreslår därför, att vid beräkning av överskott å återförsäkringsrörelse hänsyn icke skall tagas till inländsk återförsäkring.

Vad beträffar återförsäkringsförbindelserna med utlandet, må framhållas, att det endast i relativt obetydlig utsträckning är nödvändigt för svenska anstalter att vända sig till utländska anstalter för att täcka sitt behov av återförsäkring för sina direkt meddelade försäkringar. Endast en relativt liten del av de återförsäkringar, som svenska bolag övertagit från utländska anstalter, kan därför anses motiverad av nödvändigheten att övertaga återförsäkring såsom utbyte mot avgiven återförsäkring av de svenska bolagens direkt tecknade försäkringar.

Med hänsyn till det sagda kan det anses befogat, att samtliga de från utländska försäkringsanstalter övertagna återförsäkringarna men icke de från svenska anstalter övertagna betraktas såsom tillhörande den återförsäkringsrörelse, varav överskottet skall beskattas. Kommittén föreslår i enlighet härmed, att nettointäkten av rörelse avseende dels försäkringar, som anstalten meddelat i direkt försäkringsrörelse utom riket, dels åt utländsk försäkringsanstalt meddelade återförsäkringar skall utgöra skattepliktig inkomst. För de båda nämnda slagen av försäkringar har kommittén föreslagit beteckningen utländska försäkringar. Övriga försäkringar betecknar kommittén såsom inländska. Avgörande för om en livförsäkring skall betraktas som utländsk eller inländsk är alltså icke försäkringstagarens nationalitet, i fråga

om återförsäkring ej heller den direkttecknande anstaltens nationalitet utan blott nationaliteten hos den anstalt, från vilken återförsäkringen närmast övertagits.

Ränteinkomst, som belöper på utländska livförsäkringar, bör såsom i kap. 1 framhållits icke beskattas. I fråga om direkt meddelade utländska försäkringar gäller, att försäkringstagarna — i varje fall vid försäkringens tecknande och i regel även sedermera — äro bosatta utomlands. Då ränteinkomsten i fråga närmast är att jämställa med inkomst av kapital bör icke skattskyldighet för denna inkomst föreligga här i riket för personer bosatta utomlands. Skulle återigen en utländsk återförsäkring ursprungligen vara meddelad här i riket, blir, såsom kommitténs förslag utformats, den ränteinkomst, som belöper på försäkringen, beskattad hos den anstalt, som direkt meddelat försäkringen, vare sig vid återförsäkringen premiereserven behållits av sistnämnda anstalt eller ej.

§ 4. Frågan om beskattning av rörelse avseende pensionsförsäkringar eller sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år jämte frågan om fördelning av intäkter och avdrag mellan olika försäkringsgrenar.

Såsom nedan i kap. 4 närmare utföres föreslår kommittén, att i fråga om pensionsförsäkring — med den snävare begränsning kommittén givit detta begrepp — försäkringstagaren icke skall förmögenhetsbeskattas för premiereserven eller inkomstbeskattas för räntan å denna. Härför anföras dels praktiska, dels sociala skäl. De sociala skälen, som anföras, giva kommittén anledning att föreslå, att livförsäkringsanstalt icke skall beskattas för intäkt, som belöper på pensionsförsäkringsrörelse. Ovan har framhållits, att sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år står pensionsförsäkring så nära, att liknande regler böra gälla för dessa båda slag av försäkringar. Kommittén föreslår därför, att ej heller rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring av nämnda art beskattas. Härför talar även det skälet, att premiereserven för sådan försäkring är jämförelsevis obetydlig, vilket medför, att även ränteinkomsten blir obetydlig.

Omfattar försäkringsanstalts rörelse såväl pensionsförsäkringar som andra livförsäkringar, måste anstaltens intäkter och omkostnader av sådan art, att de äro beskattningsbara, respektive avdragsgilla, om de belöpa på andra livförsäkringar än pensionsförsäkringar, fördelas mellan å ena sidan pensionsförsäkringar och å andra sidan andra livförsäkringar. Motsvarande gäller, om försäkringsanstalts rörelse omfattar såväl sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år som annan livförsäkring än pensionsförsäkring. Ett strikt genomförande av skälighetsprincipen förutsätter, att en försäkringsanstalt kan fördela samtliga intäkter och

utgifter mellan de olika slagen av försäkring. Av praktiska skäl kommer en sådan fördelning ej alltid att göras exakt. Försäkringsinspektionen, som har att övervaka skälighetsprincipens efterlevnad, måste emellertid tillse, att där approximativa fördelningar göras, dessa icke för starkt avvika från verkligheten. Skulle exempelvis ett bolag icke kunna exakt fördela sin ränteinkomst, synes en fullt acceptabel uppdelning kunna erhållas genom att fördela ränteintäkten i proportion till de olika grenarnas andelar i anstaltens sammanlagda fonder. Dessa fonder lära i allmänhet kunna fördelas på de olika grenarna. Därest någon fond betraktas som kollektiv fond för hela rörelsen och sålunda icke är uppdelad, bör den enligt kommitténs mening vid skattens beräkning uppdelas på skäligt sätt, t. ex. i proportion till de fonder som äro uppdelade.

Kommittén föreslår med hänsyn till vad ovan sagts en föreskrift med innehåll, att när intäkt eller avdrag måste fördelas mellan olika verksamhetsområden, fördelningen bör ske på skäligt sätt. Om så anses erforderligt, böra taxeringsmyndigheterna kunna begära försäkringsinspektionens uttalande om, huruvida de principer, enligt vilka fördelning skett, kunna anses skäliga.

§ 5. Frågan om beskattning av aktieutdelning i anstalter, som äro aktiebolag.

Ovan har framhållits, att den del av ett livförsäkringsbolags överskott, som utgöres av dödlighets- och omkostnadsvinst på rörelse avseende inländska försäkringar, borde fritagas från beskattning, i den mån icke — i fråga om livförsäkringsaktiebolag — överskottet tillföres aktieägarna. Den del av nämnda överskott, som tillföres aktieägarna, borde däremot principiellt sett bliva föremål för beskattning hos bolaget och ej blott såsom utdelning hos aktieägarna; i annat fall skulle här inträda ett undantag från eljest gällande regler, att aktieägares inkomster från ett aktiebolag skola beskattas såväl hos bolaget som hos aktieägarna. I ett livförsäkringsbolags överskott ingå — förutom nyssnämnda slag av vinster — även räntevinst och vinst på rörelse avseende utländska försäkringar. Dessa vinster ingå enligt kommitténs förslag i bolagets skattepliktiga överskott och bliva således beskattade hos bolaget men efter en lägre skattesats än den, som gäller för aktiebolag i övrigt. Av anförda skäl borde därför den del av överskottet, som härrör från sistnämnda vinstkällor, i den mån den tillföres aktieägarna — principiellt sett — bliva föremål för en kompletterande beskattning hos försäkringsbolaget motsvarande skillnaden mellan den skattesats, som gäller för aktiebolag i allmänhet, och den, som föreslås skola gälla för livförsäkringsbolag.

Såsom likaledes framhållits tidigare måste en följd av den föreslagna nya lagen om försäkringsrörelse bliva, att aktieutdelningarna, där så ej redan skett, begränsas och att den del av årsöverskottet, som överstiger den

högsta tillåtna aktieutdelningen, får anses belöpa på försäkringstagarna. I de fall, då högsta sålunda tillåtna belopp komme att utdelas, är det därför uppenbart, att endast utdelningen är att anse som aktieägarnas andel i överskottet. Man bör emellertid räkna med att bolagsordningar komma att godkännas, enligt vilka, om något år utdelats ett lägre belopp än det högsta medgivna, bolaget får rätt att ett senare år utdela återstoden, även om maximigränsen härigenom skulle komma att överskridas för sistnämnda år. I sådant fall uppstår frågan, vad som skall anses som aktieägarnas skattepliktiga andel i överskottet. Skulle man i fall, då mindre än högsta medgivna belopp utdelades, anse blott det utdelade beloppet såsom aktieägarnas andel i överskottet, skulle detta kunna utnyttjas till att obegränsat skjuta aktieutdelning framåt i tiden och härigenom undgå beskattning. Skulle man återigen även då ett lägre belopp utdelades anse, att aktieägarnas andel i överskottet ändock motsvarade högsta tillåtna utdelning, skulle detta medföra en allt för hård beskattning i de fall, då en nedsättning av utdelningen föranletts av bestående ekonomiska svårigheter för bolaget. Man kunde möjligen tänka sig, att endast den verkliga utdelningen ansåges som aktieägarnas andel i överskottet men i så fall, endast därest enligt bolagsordningen rätten att utdela icke uttagna belopp från tidigare år begränsades i tiden, och att i andra fall högsta tillåtna utdelning alltid togs till beskattning.

Även i andra avseenden skulle en beskattning av aktieägarnas andel i överskottet medföra komplikationer. Enär aktieägarna måste anses som ägare till aktiekapitalet och detta placerats i räntebärande tillgångar, måste en del av bolagets nettointäkt av fastighets- och kapitalförvaltning anses belöpa på aktieägarna. För att denna del icke skall bli dubbelbeskattad hos bolaget, måste den alltså avdragas från bolagets intäkt av fastighets- och kapitalförvaltning. På samma sätt kan eventuell nettointäkt av utländska försäkringar anses till viss del belöpa på aktieägarna och alltså böra avdragas för undvikande av dubbelbeskattning hos anstalten. Några principiella hållpunkter för en uppdelning av sistnämnda inkomst finnas dock ej.

Det framgår av det ovan sagda, att en särskild beskattning av aktieägarnas andel i överskottet skulle medföra komplikationer för försäkringsaktiebolagen och dessutom kräva invecklade lagbestämmelser. Det totala skattepliktiga belopp, varom här är fråga, är ganska obetydligt. Blir den föreslagna lagen om försäkringsrörelse antagen, torde man, såsom förut framhållits, efter det en planerad sammanslagning av två aktiebolag blivit genomförd, kunna räkna med, att den sammanlagda årliga utdelningen ej kommer att överstiga 155 000 kronor i fråga om de egentliga livförsäkringsbolagen. Härtill kommer viss del av aktieutdelningen i bolag, vilka driva sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år, varigenom nämnda summa dock endast obetydligt ökas.

Med hänsyn till de praktiska olägenheterna och frågans ringa ekonomiska betydelse föreslår kommittén, att aktieägarnas andel i livförsäkrings-

bolags överskott ej skola bliva föremål för särskild beskattning. Till viss del blir denna utdelning ändock i själva verket beskattad, nämligen till den del nämnda andel härrör från avkastning av fastighets- eller kapitalförvaltning eller från nettointäkt av rörelse avseende utländska försäkringar. Härvid sker dock beskattningen enligt kommitténs förslag efter en lägre skattesats än som skulle tillämpats vid särskild beskattning av aktieägarnas andel i överskottet.

Det må slutligen framhållas, att ett efterskänkande av skatten på aktieägarnas andel i överskottet icke kommer aktieägarna utan försäkringstagar- na till godo. Eftersom aktieutdelningen förutsättes begränsad och i regel högsta medgivna belopp kommer att utdelas, kommer nämligen utdelning- ens storlek icke att röna någon inverkan av, om utdelningen beskattas el- ler ej.

§ 6. Understödsföreningar och pensionsstiftelser.

A. Understödsföreningar.

Med understödsförening förstås, enligt 1 § lagen den 24 mars 1938 om understödsföreningar, sådan förening för inbördes bistånd, som avser att utan affärsmässigt drivande av försäkringsrörelse idka till personförsäk- ring hänförlig verksamhet. Såsom exempel å dylik verksamhet anföras i lagtexten föreningar, som avse att bereda medlem pension efter avgång från tjänst, efter uppnående av viss ålder eller vid bestående förlust eller nedsätt- ning av arbetsförmågan (invaliditet); vidare föreningar, som avse att vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande av kostnaderna för hans begravning eller såsom understöd åt hans familj eller särskilt insatt förmånstagare, föreningar, som avse att meddela pension åt avliden med- lems änka eller barn eller att bereda sjukhjälp eller moderskaphjälp eller att bereda understöd vid arbetslöshet.

Ehuru understödsföreningar funnits före tillkomsten av 1928 års kommu- nalskattelag (en lag om understödsföreningar utfärdades redan år 1912), hade inga bestämmelser angående deras beskattning därförinnan medde- lats. Enligt praxis torde emellertid understödsföreningar icke hava beskat- tats.

1921 års kommunalskattekommitté föreslog (Bet. 1922 s. 283), att skatte- frihet skulle beviljas sådana understödsföreningar, vilka icke voro plik- tiga att årligen försäkringstekniskt beräkna sin försäkringsfond. Från skat- tefriheten undantogs dock inkomst av fastighet vid kommunalbeskatt- ningen.

Beträffande övriga understödsföreningar föreslog kommunalskattekom- mittén däremot, att dessa, vilka stode ganska nära försäkringsbolagen, skulle i beskattningshänseende behandlas lika med försäkringsbolag, som dreve personförsäkringsrörelse. Ett av skälen till den sålunda föreslagna gränsdragningen var, att beräkningen av årsöverskottet förutsätter beräk-

ning av försäkringsfonden. Att av beskattningsskäl pålägga alla understödsföreningar skyldighet att årligen utföra sistnämnda, ganska arbetskrävande beräkning, vilken icke av andra skäl erfordrades, ansågs uppenbarligen icke böra komma ifråga.

Departementschefen följde i proposition till 1927 års riksdag kommunal-skatteskommitténs förslag, men första särskilda utskottet fann den föreslagna gränsen mellan skattskyldiga och icke skattskyldiga understödsföreningar mindre lämplig. Utskottet fann det visserligen svårt att finna något principiellt skäl, varför understödsföreningar icke skulle beskattas lika med andra ömsesidiga livförsäkringsinrättningar, men ansåg att av sociala skäl skattefrihet vore försvarlig. Då frågan icke heller hade någon större finansiell betydelse för det allmänna — kassornas vinster voro i regel icke synnerligen stora — föreslog utskottet, att samtliga understödsföreningar »åtminstone tillsvidare» skulle undantagas från beskattning (Första särsk, utsk. utl. 1927: I, s. 41).

I proposition till 1928 års riksdag följde departementschefen utskottets förslag, men framhöll att önskvärdheten att likställa understödsföreningar med övriga försäkringsföretag kunde föranleda, att frågan framdeles upptoges till nytt övervägande (Prop. 1928: 213, s. 141).

Riksdagen biträdde förslaget.

Bestämmelser om skattskyldighet för understödsföreningar äro meddelade i 53 § d) kommunal-skattelagen och 7 § e) förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Skattskyldighet för understödsföreningar föreligger endast till kommunal inkomstskatt för inkomst av fastighet.

Från och med 1932 äro samtliga sjukkassor att hänföra under beteckningen understödsföreningar.

Såsom av det föregående torde framgå föreligger icke några principiella skäl för den begränsning av skattskyldigheten, som gäller för understödsföreningar, utan har densamma helt motiverats av praktiska och sociala skäl. Vederbörande departementschef synes jämväl redan i sitt förslag till bestämmelser om beskattning av understödsföreningar hava förutsatt, att frågan senare skulle upptagas till förnyad prövning.

1942 års försäkringsutredning har riktat uppmärksamheten på förhållandet och framhåller följande (Bet 1946, s. 292):

»Understödsföreningarna äro helt befriade från såväl överskottsbeskattning som ränteskatt för kapitalförsäkringar. Detta är anmärkningsvärt, då en understödsförening kan meddela upp till 4 000 kronors kapitalförsäkringssumma, som är 3 å 4 gånger så stor som medelförsäkringssumman inom folkförsäkringsverksamheten, vilken såsom ovan påpekats betungas av ränteskatt i vida större grad än storförsäkringsverksamheten. Flera större understödsföreningar meddela livförsäkring under former, som väsentligen överensstämja med dem i livförsäkringsbolag. Även i försäkringstekniskt avseende bygga föreningarna på samma grund som bolagen, varför också fondbildningen i de båda slagen av försäkringsanstalter är av samma storleksordning i förhållande till försäkringarna.»

Skatteskommittén finner för sin del lämpligt, att spørsmålet blir föremål för förnyat övervägande i detta sammanhang. Enligt skatteskommitténs upp-

fattning kan ej heller nu några principiella skäl åberopas för en annan behandling i beskattningshänseende av understödsföreningar än av övriga företag, som bedriva livförsäkringsrörelse. De sociala skäl, som tidigare åberopats, synas hava förlorat i betydelse genom den kraftiga utveckling, som i varje fall åtskilliga av dessa föreningar undergått. Det ovannämnda praktiska skälet, att de flesta understödsföreningar icke årligen beräkna försäkringsfond och alltså icke varje år kunna beräkna sitt överskott å rörelsen, bortfaller helt. Enligt kommitténs förslag skall ju beskattningen icke grundas på rörelseöverskottet utan på nettointäkten av kapital- och fastighetsförvaltning.

Understödsföreningarna äro skyldiga att årligen lämna redogörelse för föreningen och dess verksamhet till tillsyningsmyndigheten, pensionsstyrelsen, varvid — enligt vad kommittén inhämtat — uppgift skall lämnas om inkomsten av kapital- och fastighetsförvaltning, fördelad på pensionsförsäkringar och andra försäkringar. Någon svårighet att åstadkomma de för taxeringen erforderliga uppgifterna torde därför icke finnas.

Kommittén har av ovan anförda skäl kommit till den uppfattningen, att understödsföreningar böra i beskattningshänseende behandlas efter samma regler som gälla för livförsäkringsbolag. I överensstämmelse med de principer för beskattningen av inländska livförsäkringsanstalter, som ovan framlagts, föreslår kommittén alltså, att understödsföreningar skola vara skattskyldiga för inkomst, som icke belöper på inländska pensionsförsäkringar eller på inländska sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år.

B. Pensionsstiftelser.

Genom 1861 års bevillningsförordning infördes skattefrihet för pensionsanstalter. Skattefriheten kvarstod till 1928 års lagstiftning. Då fråga uppkom om regler angående beskattning av försäkringsbolag, aktualiserades även spørsmålet om skattefriheten för pensionsanstalter. Ett flertal försäkringsbolag kunna nämligen sägas jämväl vara pensionsanstalter, nämligen i den mån de meddela livränteförsäkring. 1921 års kommunalskattekommitté föreslog icke någon ändring beträffande skattefriheten för pensionsanstalter, vilket emellertid av allt att döma torde hava berott på att kommittén icke observerat ovan berörda förhållande. Inkomstskattesakkunniga föreslog icke heller någon ändring i denna del och 1924 års skatteberedning tog icke upp frågan till behandling.

Under remissbehandlingen av de olika kommittéförslagen påpekades emellertid från olika håll den motsättning, som förelåg beträffande den föreslagna beskattningen av försäkringsbolag och den likaledes föreslagna skattefriheten för pensionsanstalter.

Försäkringsinspektionen föreslog, att pensionsanstalt, som var försäkringsaktiebolag, skulle skatta, förutom för inkomst av fastighet, jämväl för aktieägarnas andel i överskottet.

Kammarrätten uttalade, att det borde övervägas, huruvida icke pensionsanstalter, i den mån de kunde rubriceras såsom understödsföreningar, också borde likställas med sådana i beskattningsavseende.

I propositionen till 1927 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t skattefrihet för »pensionsanstalter, som icke äro understödsföreningar eller bolag».

Såsom motivering anfördes (Prop. 1927:102, s. 389):

»På sätt i de åberopade utlåtandena framhållits torde det vara svårt att i fråga om försäkringsbolag och understödsföreningar uppdraga någon bestämd gräns mellan sådana, som äro pensionsanstalter, och sådana, som icke äro att betrakta såsom pensionsanstalter. Ty såväl bolag som föreningar kunna på en gång driva pensionsförsäkringsrörelse och annan försäkringsrörelse. Det är också ur beskattningssynpunkt skäligen likgiltigt huruvida försäkringsbolag och understödsföreningar, som uteslutande driva pensionsförsäkringsrörelse, erhålla skattefrihet i den utsträckning, kommunalskattekommittén föreslagit, något som också Sveriges privatanställdas pensionskassa framhållit i fråga om försäkringsbolagen. Med de föreslagna bestämmelserna rörande beräkning av inkomst av livförsäkringsrörelse kommer nämligen pensionsförsäkringsrörelse att praktiskt taget undgå beskattning, och någon annan förvärvskälla än rörelse och fastighet torde ett försäkringsbolag eller en understödsförening i regel icke hava. Vid sådant förhållande synes man, utan att några berättigade intressen därigenom åsidosättas, kunna behandla alla försäkringsbolag och alla understödsföreningar lika samt alltså beskatta sådana pensionsanstalter, som äro antingen försäkringsbolag eller ock understödsföreningar med skyldighet att årligen försäkringstekniskt beräkna sin försäkringsfond. Däremot anser jag tillräckliga skäl icke föreligga att utsträcka skattskyldigheten till övriga pensionsanstalter.»

Att i propositionen undantag gjordes för såväl understödsföreningar som försäkringsbolag hade sin grund i att understödsföreningarna även i övrigt föreslogos skola i skattehänseende likställas med försäkringsbolag. Då sedermera vid riksdagsbehandlingen understödsföreningar generellt fritogs från skyldighet att utgöra skatt för inkomst av rörelse, behövde dessa föreningar icke särskilt undantagas i den bestämmelse, varigenom pensionsanstalter fritogs från beskattning.

Enligt gällande bestämmelser, vilka återfinnas i 53 § d) kommunalskattelagen och 7 § e) förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, föreligger således för pensionsanstalter, som icke äro (försäkrings-)bolag, skattefrihet för all inkomst, dock att inkomst av fastighet beskattas vid kommunaltaxeringen.

I detta sammanhang må framhållas, att pensionsstiftelser, bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, enligt punkt 6 anv. till 53 § kommunalskattelagen alltid äro att hänföra till pensionsanstalter. Vidare gäller enligt samma anvisningspunkt, att till pensionsanstalter, som icke äro bolag, räknas inrättning, självständig fond eller annan stiftelse, vilkens kapital och avkastning må användas endast till pensioner på grund av tjänst eller annan arbetsanställning, därest genom förekrifter i reglementet eller eljest trygghet skapats för att anstalten, så länge den består, skall hava sådant ändamål samt för att vid dess upplösning åter-

stående medel antingen jämväl skola användas för dylik pensionering eller ock skola anslås till välgörande eller eljest allmännyttiga ändamål.

Enligt nämnda anvisningspunkt äro pensionsanstalterna av två slag nämligen *pensionsstiftelser, bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser* (SFS 1937 nr 521), samt *andra pensionsanstalter*.

Med pensionsstiftelser, bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, förstås enligt 1 § sagda lag stiftelser till tryggande av pension från aktiebolag; med pension återigen förstås pension på grund av tjänst eller annan arbetsanställning åt den anställde efter avgång från anställningen, efter uppnående av viss ålder eller vid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan (invaliditet) samt efter den anställdes död åt efterlevande make och barn ävensom franskild make. Dessa pensionsstiftelser skola alltid hänföras till pensionsanstalter.

Till andra pensionsanstalter hänföres inrättning, självständig fond eller annan stiftelse, vars kapital och avkastning endast må användas till pensioner på grund av tjänst eller annan arbetsanställning under de ovan nämnda förutsättningar, som angivas i punkt 6 anv. till 53 § kommunalskattelagen.

Vad först angår termen »pensionsanstalter, som icke äro bolag» anser skattekommittén denna såsom föga ändamålsenlig böra utgå ur författningstexten. Några andra pensionsanstalter, som icke äro bolag, än de i punkt 6 anv. till 53 § kommunalskattelagen uppräknade, torde nämligen icke finnas, bortsett från statens pensionsanstalt, för vilken skattefrihet ändock föreligger. Kommittén finner begreppet pensionsstiftelse mera åskådliggörande. Då kommittén i fortsättningen använder begreppet pensionsstiftelse avses sålunda samma anstalter, som i nuvarande punkt 6 anv. till 53 § kommunalskattelagen hänföras till pensionsanstalter, som icke äro bolag.

Skattekommittén, som finner följdriktigast, att pensionsstiftelser i beskattningshänseende underkastas enahanda bestämmelser som livförsäkringsbolag, anser såsom i annat sammanhang framhållits, att beskattning utav avkastningen av försäkringsanstalts tillgångar icke bör ifrågakomma beträffande pensionsförsäkringar. I konsekvens härmed bör av pensionsstiftelse bedriven verksamhet icke vara underkastad skatteplikt i den mån deras rörelse omfattar pensionsförsäkringar av sådant slag, som enligt de av kommittén angivna principerna skola vara fritagna från beskattning. Kommittén föreslår i överensstämmelse med vad ovan sagts en bestämmelse av innebörd, att pensionsstiftelse skall vara frikallad från skattskyldighet för all inkomst, som belöper på inländska pensionsförsäkringar. Skulle undantagsvis förekomma, att pensionsstiftelse meddelar andra livförsäkringar, bör stiftelsen beskattas härför enligt samma regler, som gälla för livförsäkring.

§ 7. Skattesatsen vid den statliga inkomstbeskattningen.

Beskattningen av en försäkringsanstalt avser att ersätta den beskattning av försäkringstagarnas inkomster på grund av försäkringar, vilken icke lämpligen kan ske hos försäkringstagarna. Såsom i kap. 4 närmare utvecklas, föreslås, att för annan livförsäkring än pensionsförsäkring inkomstskatt skall hos försäkringstagarna uttagas för räntan på premiereserven efter visst avdrag. Ränta, som hänför sig till pensionsförsäkring, skall däremot enligt förslaget icke beskattas vare sig hos försäkringstagarna eller hos försäkringsanstalten. Det egentliga syftet med beskattningen av livförsäkringsbolagen bör alltså vara att uttaga skatt på sådan ränta, som på grund av nämnda avdrag icke blir beskattad hos försäkringstagare med andra försäkringar än pensionsförsäkringar. Av praktiska skäl måste emellertid avkastningen i dess helhet beskattas hos försäkringsanstalten, vilket ju även av kommittén föreslagits. Härigenom blir ränta på premiereserv, vilken överskjuter avdragen, beskattad såväl hos försäkringsanstalten som hos försäkringstagarna. Korrektion härav får då ske vid försäkringstagarnas beskattning.

Utgångspunkten för valet av skattesats i fråga om livförsäkringsanstalter bör vara, att överflyttningen av beskattningen från försäkringstagarna till försäkringsanstalten icke skall medföra, att en försäkringstagare i realiteten belastas med högre skatt än om han själv skulle hava erlagt skatten. Kommittén föreslår med hänsyn härtill, att skattesatsen för livförsäkringsanstalter väljes lika med den lägsta skattesats, som tillämpas för fysiska personer. Kommitténs förslag innebär alltså, att skattesatsen för livförsäkringsrörelse skall göras rörlig liksom för fysiska personer och att grundbeloppet skall utgöra 10 % av den beskattningsbara inkomsten.

Gentemot detta kommitténs förslag skulle kunna invändas, att försäkringstagare finnas, vilkas inkomst är så låg, att de överhuvud icke bliva taxerade till statlig inkomstskatt. Räntan på sådana försäkringstagares premiereserver blir då hårdare beskattad hos försäkringsanstalten än den skulle hava blivit hos försäkringstagaren själv. Detta förhållande, vilket råder redan nu, är emellertid ofrånkomligt, därest överhuvud någon beskattning av anstalten skall ske. Vidare må framhållas, att antalet försäkrade, vilka hava så låga inkomster, att de icke bliva taxerade till statlig inkomstskatt, icke torde vara stort.

Till belysning av verkningarna för livförsäkringsbolagens del av kommitténs förslag hava beräkningar gjorts på grundval av dels material, som 1942 års försäkringsutredning infordrat från bolagen beträffande beskattningen för åren 1932—1943, dels deklARATIONER för 1944—1946. Resultatet har sammanställts i tabell 7. I tabellen angives den på sätt nedan sägs beräknade skatt, som av sexton livförsäkringsbolag under vissa förutsättningar skulle hava erlagts för vart och ett av åren 1932—1946 enligt då gällande bestämmelser i kommunalskattelagen.

Tabell 7 utvisande den skatt, som för 16 livförsäkringsbolag betecknade A—P skulle ha utgått enligt gällande kommunalskattelag, om man bortser från spärreglerna för ränteskattens beräkning.¹

Skattesatser: för kommunalskatt 10 %.
för statskatt 25 %.

Beskattningsår	Skatt i % av den till ränteskatt skattepliktiga ränteinkomsten															Samtliga bolag	
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O		P
1932.....	28.1	28.7	(10.8)	27.8	17.4	15.9	25.7	21.8	31.3	18.8	(12.2)	30.5		28.3	24.4	24.4	24.8
1933.....	29.0	24.0	29.3	24.6	16.3	23.3	24.3	23.7	32.7	16.3	(14.1)	29.0		25.8	26.7	24.9	24.4
1934.....	25.9	24.5	(15.0)	21.6	15.2	17.6	17.0	19.7	27.5	(15.1)	(15.1)	22.9		19.2	24.4	21.4	20.9
1935.....	23.8	24.8	(11.3)	20.5	(14.2)	16.4	18.2	20.2	26.6	(14.4)	(10.8)	16.5	22.4	19.1	16.8	19.6	19.6
1936.....	18.6	(12.8)	(12.9)	(13.0)	(13.2)	(11.9)	(14.5)	(11.8)	19.6	(13.9)	(12.6)	(14.4)	20.6	(14.3)	15.7	14.9	14.4
1937.....	18.2	(10.8)	(10.8)	(13.7)	(10.8)	(11.1)	(13.7)	(11.5)	(16.6)	(12.5)	(12.8)	(13.8)	(15.4)	(13.9)	(11.5)	(14.0)	13.1
1938.....	17.5	(10.8)	(14.8)	(11.9)	(11.3)	(10.8)	(12.7)	(11.3)	(15.9)	(12.3)	(12.2)	(14.3)	(13.1)	(10.8)	(14.2)	(13.4)	12.7
1939.....	(17.8)	(10.8)	(13.1)	(12.4)	(11.9)	(11.2)	(10.8)	(11.8)	(17.1)	(11.9)	(11.8)	(14.0)	(12.4)	(10.8)	(13.4)	(13.6)	12.6
1940.....	(16.8)	(10.8)	(13.3)	(16.1)	(11.1)	(12.3)	(11.3)	(12.9)	(12.4)	(12.2)	(11.6)	(14.5)	(12.4)	(10.8)	(10.8)	(10.8)	12.4
1941.....	(11.2)	(10.9)	(13.1)	20.8	(11.6)	(11.4)	(11.3)	(12.8)	(17.4)	(11.2)	(12.2)	(14.5)	(13.0)	(10.8)	(10.8)	(10.8)	13.1
1942.....	25.4	(10.9)	(12.5)	22.7	(11.9)	(11.7)	(11.9)	(14.4)	(11.0)	(11.0)	(11.8)	15.3	28.3	19.7	(10.8)	(10.8)	14.3
1943.....	(10.9)	16.1	(12.9)	20.0	16.0	(11.0)	(11.7)	14.5	(11.2)	(11.1)	(12.6)	15.3	36.6	21.6	(11.0)	(10.8)	14.6
1944.....	19.6	14.5	(11.7)	15.5	15.3	(11.2)	14.5	(14.3)	(10.9)	14.5	(14.0)	15.0	29.7	20.8	25.1	17.2	15.4
1945.....	16.6	14.5	16.6	17.8	14.6	16.9	14.6	14.6	(10.9)	17.1	14.9	14.5	24.3	20.6	26.9	22.1	16.2
1946.....	21.3	25.1	(14.1)	17.8	16.3	18.7	14.4	14.4	(11.9)	19.7	14.5	14.4	23.7	21.1	32.4	16.0	18.2
Hela perioden	20.2	16.5	14.0	18.3	13.8	14.1	15.1	15.2	17.3	14.2	12.9	16.4	22.2	18.1	18.3	16.3	16.3

¹ I de fall då spärreglerna i realiteten trätt i funktion hava siffrorna i tabellen angivits inom parantes.

För att de skilda skattesatser, vilka tillämpats under de olika åren, icke skola förrycka jämförelsen mellan åren, har vid tabellens upprättande en och samma skattesats tillämpats för hela perioden. Kommunalskatten har sålunda antagits utgöra 10 % av beskattningsbara beloppet, och för statsskatten har använts den vid 1947 års riksdag för inkomst av livförsäkringsrörelse fastställda satsen 25 %. Med hänsyn till rätten att vid den statliga beskattningen avdraga kommunalskatten blir alltså den totala skattesatsen 32,5 %.

I tabellen angives den skatt, som enligt ovannämnda skattesats skulle hava erlagts för vart och ett av beskattningsåren 1932—1946 under förutsättning, att några spärregler för ränteskattens beräkning icke existerat. Skatten har angivits i procent av den ränteskattepliktiga ränteinkomsten. I de fall, då i realiteten spärreglerna vid ränteskattens beräkning trätt i funktion, hava talen angivits inom parentes.

Enligt kommitténs förslag skulle, under dels samma förutsättning beträffande kommunalskatten som ovan, dels antagandet, att uttagningsprocenten för statsskatten är 100, den sammanlagda skatten med hänsyn tagen till avdragsrätt för erlagd kommunalskatt utgöra 19 % av den skattepliktiga nettointäkten av rörelsen. Denna nettointäkt är större än den skattepliktiga ränteinkomsten enligt gällande kommunalskattelag. Skillnaden utgöres dels av överränta på premie- och premieåterbäringsreserverna utöver den räntefot, som gäller för beräkning av premieåterbärning, dels ränta å fonder som finnas hos bolaget förutom de nyssnämnda. Den skattepliktiga nettointäkten enligt kommitténs förslag torde kunna beräknas i genomsnitt överstiga den ränteskattepliktiga ränteinkomsten enligt gällande kommunalskattelag med ca 20 %. Man kan därför antaga, att skatten enligt kommitténs förslag under ovan angivna förutsättningar skulle utgöra ca 23 % av den ränteskattepliktiga ränteinkomsten enligt gällande bestämmelser. Skatten enligt gällande kommunalskattelag men med statlig inkomstskatt beräknad efter 25 % skulle alltså överstiga eller understiga skatten enligt kommitténs förslag, allteftersom siffrorna i tabellen överstiga eller understiga 23 %. Tabellen visar, att kommitténs förslag, om detta tillämpats under hela perioden, hade inneburit en skärpning av beskattningen i jämförelse med gällande regler.¹ Emellertid har större delen av denna period uppvisat exceptionellt låga överskott, föranledda av de premiereservförstärkningar, vilka på grund av räntefallet måst vidtagas. Inskränker man jämförelsen till periodens första år, får man det motsatta resultatet, nämligen att kommitténs förslag skulle hava medfört en skattelindring. Dessa år kännetecknades däremot av osedvanligt stora överskott. Man torde för framtiden knappast kunna vänta överskott av denna storlek.

¹ Härmed avses gällande kommunalskattelag och den vid 1947 års riksdag beslutade förordningen om statlig inkomstskatt.

Kap. 3. Beskattning av utländska anstalter, vilka driva livförsäkringsrörelse.

Såsom av redogörelsen i avd. I kap. 2 framgår, skall utländsk försäkringsanstalt såsom skattepliktig nettointäkt upptaga viss för varje försäkringsgren bestämd procent av premieinkomsten. Av redogörelsen framgår vidare, att denna regel infördes på grund av svårigheten att beräkna en utländsk anstalts överskott å rörelsen här i riket. I den mån det är praktiskt genomförbart att tillämpa samma beskattningsregler för utländska anstalter som för inländska, bör detta enligt kommitténs mening ske. För en utländsk anstalt torde icke föreligga någon större svårighet att lämna sådana uppgifter som erfordras för tillämpningen av de regler vilka kommittén föreslagit för beskattningen av inländska försäkringsanstalters livförsäkringsrörelse. Några praktiska svårigheter synas sålunda icke föreligga för tillämpning av nämnda regler jämväl i fråga om utländsk försäkringsanstalts livförsäkringsrörelse här i riket.

En beskattning av utländska anstalter enligt de för inländska anstalter föreslagna reglerna skulle även undanröja vissa olägenheter, vilka uppkomma vid tillämpning av gällande lagstiftning, i de fall då en utländsk anstalt placerat tillgångar i fastigheter här i riket. En utländsk anstalt beskattas ju i princip liksom en svensk förutom för inkomst av rörelse även för inkomst av fastighet. Om en svensk anstalt placerar en del av rörelsens medel i fastigheter, minskas inkomsten av rörelsen och därmed skatten på denna inkomst i motsvarande mån. Om däremot en utländsk anstalt inköper en fastighet, som icke direkt användes i rörelsen, och beskattas för fastighetsinkomsten, medför detta icke någon minskning av skatten å rörelsen, vilken ju utgår efter fastställd schablon. Förhållandet belyses genom frågan om taxering år 1943 av det danska livförsäkringsaktiebolaget Hafnia, vilken fråga avgjorts genom regeringsrättens utslag den 14 januari 1947. Hafnia hade från intäkt av annan fastighet yrkat avdrag för räntor med 127 228 kr. avseende ägarhypotek, som bolaget enligt föreskrift deponerat som säkerhet för försäkringsfonden. Prövningsnämnden vägrade avdrag för räntebeloppet. I besvärerna anförde Hafnia, att ett utländskt bolags placering av försäkringstagarnas medel i fastigheter i stället för obligationer lika litet som i fråga om svenska försäkringsanstalter borde medföra en dubbelbeskattning, något som emellertid bleve fallet med hänsyn till att rörelseinkomsten för de utländska bolagen beräknades till viss procent av premieinkomsten. Överinstanserna gjorde ej ändring i prövningsnämndens beslut.

Spörsmålet har tidigare varit föremål för bedömande. I en den 31 december 1943 dagtecknad, till finansdepartementet ingiven skrift (Prop. 1946: 23 s. 9), har nämligen Hafnia anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga er-

forderliga åtgärder för åvägabringande bland annat av att utländsk livförsäkringsanstalts inkomst av fastighet icke gjordes till föremål för kommunal eller statlig inkomstbeskattning, i den mån fastigheten tillhörde försäkringsrörelsen.

I de remissyttranden, som avgåvos över Hafnias framställning, framfördes vissa erinringar. *Kammarrätten* framhöll bland annat:

Att gå så långt, som Hafnia föreslagit, eller att utan vidare fastslå, att utländsk livförsäkringsanstalts inkomst av fastighet icke skall göras till föremål för kommunal eller statlig inkomstbeskattning, i den mån fastigheten tillhör försäkringsrörelsen, lärer få anses mindre lämpligt. Den rätta avvägningen härutinnan får emellertid bero på en kommande utredning.

Vid en lagändring i förevarande syfte, vilken givetvis bör avse alla utländska försäkringsbolag, för vilka motsvarande förhållande föreligger, bör man emellertid se till att någon skattelättnad icke beredes de utländska bolagen för inkomst av andra fastigheter än sådana, som verkligen kunna anses ingå i anstaltens svenska rörelse. Missbruk kunna eljest lätt tänkas uppkomma.

Försäkringsinspektionen förordade, att ändring vidtoges, men anförde följande:

»Generell skattefrihet för dylik inkomst bör dock icke komma i fråga, när sådan skattefrihet kunde obehörigen utnyttjas genom att större belopp än som erfordrades för rörelsen placerades i fastigheter i riket. Ej heller synes det lämpligt att medgiva skattefrihet endast av den anledningen att fastigheten tillhör anstalts här i riket bedrivna försäkringsrörelse. Skattefriheten torde böra knytas till vissa särskilda i det följande omnämnda förhållanden.

Enligt 8 § lagen den 24 juli 1903 (nr 94) om utländsk försäkringsanstalts rätt att driva försäkringsrörelse här i riket, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 2 mars 1934 (nr 37), är utländsk försäkringsanstalt, vars rörelse här i riket omfattar livförsäkring, skyldig att redovisa försäkringsfonden för livförsäkring jämte visst tillägg i värdehandlingar av den i 215 § under 1)—6) lagen om försäkringsrörelse omförmälda beskaffenheten eller ock i vissa andra tillgångar, om vilka emellertid i detta sammanhang ej är fråga. Värdehandlingarna skola förvaras här i riket avskilda från anstaltens övriga tillgångar antingen under kontroll av ett av inspektionen förordnat ombud eller ock på visst annat av inspektionen godkänt sätt. Bland nämnda värdehandlingar kunna förekomma även skuldförbindelser, för vilka anstalten äger säkerhet genom inteckning i anstalten tillhörig fast egendom. Inteckningsbeloppet skall i regel ligga inom två tredjedelar av senast fastställda taxeringsvärde, men kan i visst, i 215 § omförmäلت fall uppgå till fulla taxeringsvärdet. Därest anstalt till fullgörande av omförmälda depositionsskyldighet använder inteckningar i egen fastighet, föreligger enligt inspektionens mening skäl att medgiva anstalten viss skattefrihet beträffande inkomst av fastigheten i fråga.

De ovan återgivna bestämmelserna beträffande livförsäkring äga motsvarande tillämpning i fråga om viss annan personförsäkring. Förevarande skattefråga är emellertid i fråga om sådan försäkring av mindre betydelse.

Enligt 21 § lagen den 11 juni 1943 (nr 338) om krigsansvarighet för liv- och invaliditetsförsäkring skall utländsk försäkringsanstalt, som här i riket driver liv- eller invaliditetsförsäkring, upprätta och hos försäkringsinspektionen söka fastställelse å grunder för lagens tillämpning, varvid inspektionen äger påfordra införande av bestämmelse om skyldighet för anstalten att här i riket nedsätta tillgångar till säkerhet för fullgörande av anstaltens förbindelser enligt grun-

derna. Även vid sådan nedsättning kunna skuldförbindelser med säkerhet av in-teckning i anstalten tillhörig fast egendom ifrågakomma. I vidare mån än nu sagts kan för närvarande ej nedsättning av sådana skuldförbindelser förekomma.

Om en utländsk försäkringsanstalt för sådan redovisning och nedsättning som ovan avses använder skuldförbindelser med säkerhet av in-teckning i egen fastighet å belopp, vilket utgör endast en mindre del av fastighetens taxeringsvärde, synes det icke rimligt, att anstalten helt befrias från skatt å inkomsten av fastigheten. En befrielse av sådan omfattning skulle kunna obehörigen utnyttjas. Enligt inspektionens mening bör anstalten befrias från skatt för så stor del av inkomsten av fastigheten, som motsvarar förhållandet mellan å ena sidan sammanlagda beloppet av de skuldförbindelser, vilka godkänts för ovan avsedd redovisning och nedsättning, samt å andra sidan fastighetens taxeringsvärde.

Hafnia har icke berört frågan om beskattning av den i fastigheten nedlagda förmögenheten. Denna fråga bör emellertid enligt inspektionens mening lösas efter linjer motsvarande dem som ovan föreslås beträffande beskattning av inkomsten.»

T. f. taxeringsintendenten vid överståthållarämbetet framhöll, att Hafnias framställning torde få anses motiverad. De författningsbestämmelser, som erfordrades för de utländska livförsäkringsanstalternas frikallande från den särskilda skattskyldigheten för inkomst av till försäkringsrörelse hörande fast egendom, varom här vore fråga, borde emellertid avfattas att gälla icke blott utländska livförsäkringsanstalter utan även inom andra branscher här i riket verksamma utländska försäkringsanstalter, då ju även dessas skatteunderlag för härstädes bedriven rörelse beräknades efter schablonmässiga grunder.

I proposition nr 23 till 1946 års riksdag uttalade *departementschefen* bland annat, att en omprövning av gällande regler rörande beskattning av utländsk försäkringsanstalts inkomst av fastighet torde få anses motive-rad. Emellertid skulle en reform enligt den linje, som föreslagits av det danska bolaget, icke innebära allenast ett återställande av den tidigare relationen mellan de svenska och de utländska anstalternas beskattning. En dylik reform skulle med andra ord falla utanför den tidigare angivna ramen för de provisoriska ändringar, som i detta sammanhang syntes böra vidtagas. Redan av detta skäl syntes det alltså vara befogat att, på sätt kammarrätten ifrågasatt, låta med omprövningen i denna del anstå i av-bidan på en blivande utredning i ämnet.

Även andra skäl talade emellertid enligt *departementschefen* för ett uppskov med det slutliga ställningstagandet till nu förevarande spörsmål. Frågan om beskattningen av utländsk livförsäkringsanstalts inkomst av fastighet torde sålunda icke böra avgöras utan ytterligare utredning. Vidare vore det önskvärt, att frågan om de utländska livförsäkringsanstalternas beskattning för inkomst av fastighet icke upptoges isolerad utan i samband med en omprövning av övriga utländska försäkringsanstalters skattskyldig-het för sådan inkomst.

Såsom framgår av kap. 2 ovan föreslår kommittén den omläggningen av nuvarande regler rörande inländska försäkringsanstalters beskattning, att skatt icke skall utgöras för det s. k. överskottet och att som underlag

för anstaltens beskattning huvudsakligen skall upptagas den verkliga avkastningen av kapital- och fastighetsförvaltning. Kommittén föreslår, att de för beskattning av livförsäkringsrörelse, som bedrivits av inländsk försäkringsanstalt, föreslagna bestämmelserna skola äga motsvarande tillämpning å försäkringsrörelse, som här i riket bedrivits av utländsk försäkringsanstalt.

Kap. 4. Försäkringstagarnas beskattning.

§ 1. Begreppet pensionsförsäkring.

För innebörden enligt gällande bestämmelser av begreppet pensionsförsäkring har redogörelse lämnats i avd. I kap. 3 § 2.

Såsom förut framhållits äro pensionsförsäkringarna för närvarande särskilt gynnade i beskattningshänseende. Enligt skattekommitténs mening föreligger av skäl, som ovan utvecklats, alljämt anledning att bibehålla en dylik mera gynnad ställning för pensionsförsäkringar, ehuru kommittén i det följande föreslår en snävare definition av begreppet pensionsförsäkring i syfte att motverka, att denna försäkringsform utnyttjas för skatteflykt. Någon anledning att, såsom för närvarande är fallet, utsträcka pensionsförsäkringens förmånliga behandling i beskattningshänseende längre än till de åtgärder, vilka erfordras för tryggande av försäkringstagarens ålderdom och hans familjs existens i händelse av hans frånfälle, föreligger enligt kommitténs uppfattning icke. Det torde ock vara den nu medgivna kombinationen inom pensionsförsäkringens ram av livränteförsäkring och kapitalförsäkring, som mest stimulerat till de försök till skatteflykt, varom nyss varit tal.

Vid en beskärning av kapitalförsäkringsmomentet beträffande pensionsförsäkringar, synas dock de två kombinationer av livränteförsäkring och kapitalförsäkring, som ovan angivits, böra bliva föremål för ett olika bedömande.

Kombinationen av livränteförsäkring med en kapitalförsäkring, enligt vilken livräntebeloppet garanteras utgå under viss tid (högst 20 år), infördes i syfte att bereda visst efterlevandeskydd. Detta skydd är emellertid i vissa fall otillfredsställande, medan i andra fall den i kombinationen ingående kapitalförsäkringen innehåller väsentligt mer än som erfordras för att täcka det efterlevandeskydd, vilket normalt kan anses tillhöra pensioneringens uppgifter. I en promemoria (*se bilaga 2*) har kommitténs försäkringstekniska expert Prawitz behandlat frågan om möjligheterna att inom individuell livförsäkring skapa tillfredsställande pensionsförsäkringsformer, vilka icke innehålla utfästelser om utbetalningar efter den försäkrades död utöver de för normalt efterlevandeskydd erforderliga. Kommittén har genom denna utredning bibragts uppfattningen, att sådana möjligheter finnas och anser därför att något hinder icke föreligger för att från pensionsförsäkring utesluta berörda kombination.

Vad åter angår den till pensionsförsäkring nu hänfödda försäkringskombinationen, enligt vilken kapitalbelopp kunna utfalla i samband med dödsfall eller pensionsfall, torde däremot vissa skäl kunna åberopas för att alltjämt låta en dylik kombination hänföras till pensionsförsäkring. Dessa utbetalningar avse bland annat att täcka de på tidigare år belöpande, vid pensionsålderns inträde eller vid dödsfall ännu ej till betalning förfallna skatterna; sedan den s. k. källskatten införts, läser dock ej längre föreliggande samma anledning som tidigare för dylik kapitalutbetalning. Dock kunna givetvis även andra skäl åberopas för kapitalutbetalningarna i fråga, t. ex. såsom bidrag till täckande av kostnaderna för avflyttning till annan ort. Vad särskilt beträffar den kapitalutbetalning, som äger rum vid försäkringstagarens död, är densamma även avsedd att vara ett bidrag till därav föranledda särskilda kostnader för begravning etc. och läser ur denna synpunkt vara att anse såsom väl motiverad.

Skattekommittén föreslår därför, att till pensionsförsäkring jämväl i fortsättningen skall hänföras en kombinerad försäkring, enligt vilken även kapitalbelopp skall utgå i samband med dödsfall eller pensionsfalls inträdande. Kapitalbeloppet synes dock böra begränsas utöver vad för närvarande är fallet och kommittén föreslår därför, att kapitalbelopp, som ingå i pensionsförsäkring, tillsammans ej må överstiga det årliga egenpensionsbeloppet ökat med det årliga änkepensionsbeloppet.

Ovan har erinrats om att enligt gällande bestämmelser invalidpension må ingå i pensionsförsäkring under förutsättning, att pensionen utgår allenast vid varaktigt arbetsoförmåga. Ehuru häri måste ligga ett krav, att arbetsoförmågan skall fortbestå en något längre tid, synes emellertid i praxis hava till pensionsförsäkring hänförts utfästelser om invalidpension även vid kortvarig arbetsoförmåga. Kommittén har icke funnit någon olägenhet förknippad med en dylik utvidgning av pensionsförsäkringsbegreppet och föreslår ett uttryckligt angivande härav i författningstexten.

Enligt gällande regler skall till pensionsförsäkring i princip hänföras livränteförsäkring, vilken är att anse såsom änke- eller pupillförsäkring (familjepension). Någon närmare bestämning av de personer, vilka kunna komma i fråga som förmånstagare till pension utgående på grund av sådan försäkring har icke lämnats. En precisering av de personer, vilka härvidlag kunna komma i fråga synes lämplig. I samband därmed bör enligt kommitténs mening kretsen av förmånstagare utvidgas. Beträffande denna fråga anför Svenska försäkringsbolags riksförbund i sin förut berörda skrivelse, att enligt gällande rätt den i pensionsförsäkring ingående överlevelseräntan endast kan gälla till förmån för make och barn men däremot icke t. ex. till förmån för fader eller moder. Riksförbundet finner en ändring härutinnan vara påkallad och föreslår, att en överlevelseränta, som är pensionsförsäkring i kommunalskattelagens mening skall kunna få tecknas till förmån för vem som helst. En så långt gående utvidgning som riksförbundet föreslagit kan kommittén för sin del icke förordas; dock synes befogat, att försäkring avseende efterlevandepension till föräldrar hänföres till pen-

sionsförsäkring. Enligt kommitténs förmenande skulle sålunda såsom för-
månstagare kunna komma i fråga den försäkrades make, den försäkrades
eller hans makes barn, barnbarn, adoptivbarn, styvbarn, föräldrar, adoptiv-
föräldrar eller styvföräldrar, d. v. s. i stort sett sådana personer gentemot
vilka jämlikt 3 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården försörjningsskyl-
dighet kan komma i fråga. Härmed avses självfallet förhållanden vid för-
säkringens tecknande; skulle t. ex. äktenskapet upplösas, skall detta så-
lunda icke inverka på försäkringens karaktär.

Till pensionsförsäkring bör vidare enligt kommitténs uppfattning räknas
den frivilliga statliga pensionsförsäkringen, i den mån densamma uppfyl-
ler de krav å pensionsförsäkring, kommittén uppställt. Stundom kan detta
tänkas icke bliva fallet, nämligen vid försäkring med avgiftsåterbetalning
vid dödsfall, därest summan av återbetalda avgifter skulle kunna överstiga
det kapitalbelopp, vilket i enlighet med vad nyss sagts må utgå vid pen-
sionsförsäkring.

Av skäl, som närmare utvecklas nedan (se § 2 B.) i samband med frågan
om avdragsrätt för engångspremier, föreslår kommittén, att till pensions-
försäkring icke skall hänföras s. k. genast börjande livränta.

I enlighet med vad ovan anförts skulle således enligt kommitténs för-
slag — med undantag för genast börjande livränta — till pensionsförsäkring
hänföras försäkring (även frivillig statlig pensionsförsäkring), vilken icke
innehåller andra utfästelser än

- a) ålderspension till den försäkrade,
- b) invalidpension till den försäkrade,
- c) efterlevandepension till den försäkrades make, den försäkrades eller
hans makes barn eller annan närstående enligt vad ovan angivits,
- d) kapitalbelopp i samband med dödsfall eller pensionsfalls inträffande.

Kommittén föreslår härutöver vissa ytterligare bestämmingar i syfte att
fixera pensionsförsäkringsbegreppet.

Kommittén har övervägt att föreslå en bestämd undre gräns för den ålder,
vid vilken pension skall börja utgå. De förmåner i beskattningshänseende,
som knytas vid pensionsförsäkringen, böra nämligen få åtnjutas endast då
fråga är om verklig pensionering. Sålunda böra icke alltför låga pensions-
åldrar få förekomma. Sålunda böra icke rimlig undre gräns för pensionsåldern torde i
allmänhet böra anses 60 år för man och 55 år för kvinna. Med hänsyn till
att inom vissa yrken en lägre pensionsålder måste anses motiverad, har
kommittén emellertid icke ansett sig böra angiva en bestämd gräns utan
föreslagit en bestämmelse, att ålderspension ej skall få börja utgå vid en
pensionsålder, som med hänsyn till den försäkrades yrke och förhållanden
i övrigt kan anses oskäligt låg. Bedömningen bör därvid avse yrke och för-
hållanden i övrigt vid försäkringens tecknande. Senare inträdande föränd-
ringar böra alltså icke ändra den karaktär, som försäkringen en gång er-
hållit.

Sålom tidigare anförts, har kommittén ansett, att den nu vanliga kom-
binationen av livränteförsäkring och kapitalförsäkring, vilken innebär, att

pensionen garanteras utgå ett antal år oberoende av om pensionstagaren lever eller ej, icke längre skall anses utgöra pensionsförsäkring. Denna inskränkning kan uttryckas genom vissa bestämmelser om tidpunkten för pensions upphörande. Sålunda föreslår kommittén, att pension — då det icke är fråga om invalidpension eller efterlevandepension till barn — skall upphöra vid pensionstagarens död. Kommittén har ansett lämpligt att begränsa efterlevandepensionen till barn till att avse pensioner, utgående högs till 21 års ålder eller vid hel eller partiell invaliditet, så länge denna varar.

I gällande kommunalskattelag stadgas såsom förutsättning för att livränteförsäkring skall anses som pensionsförsäkring, att de utgående livräntorna skola vara livsvariga. Härmed har uppenbarligen avsetts livräntor på oföränderliga belopp. Då emellertid formuleringen av nuvarande anvisningar till 31 § möjligen skulle kunna medgiva feltolkning så, att en livränta, som utgår under ett antal år med visst belopp och därefter med lägre belopp, skulle kunna betraktas som pensionsförsäkring, har kommittén ansett ett förtydligande erforderligt och därför föreslagit en bestämmelse av innebörd, att pension utom i vissa angivna fall ej må utgå med belopp, som avtager med pensionstagarens stigande ålder.

Den år 1944 tillsatta tjänstepensionsutredningen framhåller i sitt betänkande (bet. 1946: 26, s. 40), att utvecklingen inom samhället medfört, att behovet av vissa av de hävdvunna pensionsformerna blivit modifierat och fortsätter:

»Ett exempel härå är änkepensionen. Genom att kvinnan under de senaste årtiondena allt mera vunnit inträde på arbetsmarknaden, i samband varmed de även blivit allt vanligare, att hon bibehåller sin anställning efter ingående av äktenskap, har behovet av änkepensioner i vissa fall minskats. Om en hustru innehar tjänst, varmed följer tillräckligt pensionsskydd för henne själv, är familjepension efter mannen behövlig allenast under barnens uppväxttid. Även för hustru, som saknar sådan anställning, bör rätten till änkepension kunna under vissa förhållanden vara reducerad, nämligen så länge hon är barnlös och befinner sig i sådan ålder och vid sådan hälsa, att hon vid makens frånfälle bör kunna erhålla anställning, som ger henne full försörjning och tillräckligt pensionsskydd.»

Ehuru skattekommittén delar tjänstepensionsutredningens uppfattning i denna fråga, har kommittén icke ansett sig böra föreslå en ändring av gällande bestämmelse, att änkepensioner skola utgå till dess änkan dör eller gifter om sig. Denna bestämmelse måste, om den borttages, ersättas med någon begränsning av annat slag. Innan planerna att utföra de av utredningen antydda änkepensionerna i praktiken tagit fastare form, kan man icke — utan att föregripa utvecklingen — i lagen införa en sådan begränsning. Skulle frågan framdeles bliva aktuell, bör enligt kommitténs mening frågan om ändrade bestämmelser i berörda hänseende upptagas till förnyad prövning.

Ovan har framhållits, att den förmånligare ställning, som synes böra tillkomma pensionsförsäkring i motsats till övriga livförsäkringar, har sin grund i önskvärdheten att stimulera medborgarna att själva söka trygga

sin ålderdom och sina efterlevandes ekonomiska förhållanden. För vinande av dylik trygghet är dock naturligen icke nödvändigt, att detta syfte tillgodoses uteslutande genom pensionsförsäkring. Kombinationer av olika slag äro tydlitvis tänkbara, vilka tillgodose det avsedda syftet, ehuru detta endast delvis sker genom försäkring. Sålunda kan t. ex. tänkas att en person, vars pensionsålder infaller vid 60 år, genom en försäkring tillförsäkras sig ett årligt belopp från och med uppnådda 60 års ålder och intill dess folkpensionen börjar utgå. Denna kombination tillgodoser ju den försäkrades behov av pension efter uppnådd pensionsålder och giver alltså samma resultat som en pensionsförsäkring. Någon anledning synes icke föreligga att behandla en försäkring, som ingår i en dylik kombination, annorledes än den rena pensionsförsäkringen. Svenska försäkringsbolags riksförbund framhåller i fråga om detta spörsmål, att en pensionsförsäkring enligt nu gällande bestämmelser kan tecknas endast på jämna eller stigande pensionsbelopp men ej på fallande. Såsom exempel på olägenheten härav anför riksförbundet, att en person, som tecknat en pensionsförsäkring från 60 år, kan önska, att densamma, då han vid 67 års ålder erhåller folkpension reduceras med dennas belopp. Skattekommittén har emellertid, såsom av det föregående framgår, icke ansett sig böra föreslå, att pension skall kunna utgå med belopp, som avtaga med pensionstagarens stigande ålder. Kommittén föreslår, att en försäkring anses såsom pensionsförsäkring, därest belopp, som tillkomma den skattskyldige på grund av försäkringen och på grund av annan pensionsrätt, tillsammans uppfylla de ovan angivna bestämmelserna beträffande pensionsförsäkring. Härigenom synes hänsyn hava tagits till det av riksförbundet anmärkta förhållandet.

De av kommittén uppställda kraven för att en försäkring skall anses som en pensionsförsäkring föreslås skola gälla även försäkring avseende pensonering på grund av tjänst.

§ 2. Beskattning av utfallande försäkringsbelopp samt avdragsrätt för försäkringspremier.

I vårt nuvarande beskattningssystem tillämpas, såvitt fråga är om beskattning av utfallande försäkringsbelopp samt avdragsrätt för försäkringspremier, i huvudsak två olika metoder: Antingen medges avdragsrätt för premierna, i vilket fall utfallande försäkringsbelopp i princip beskattas, eller ock medges icke avdrag för premierna medan utfallande försäkringsbelopp äro skattefria.

Från dessa principer hava emellertid åtskilliga undantag gjorts. Ehuru vid pensionsförsäkringar avdrag är medgivet för försäkringspremier (med undantag för vissa pensionsförsäkringar mot engångspremie), beskattas vid därtill hörande pupillförsäkring icke hela det utfallande årliga beloppet utan avdrag sker därå med 600 kronor; detta avdrag har tillkommit av sociala skäl. I verkligheten innebär detta avdrag å pupillpensionen, att, om

denna utgör den skattskyldiges enda inkomst, någon beskattning härav icke inträder förrän pensionen överstiger 1 200 kronor för år, enär ju till beskattning icke upptages taxerad inkomst, som icke uppgår till 600 kronor. Vid kapitalförsäkringar återigen är utfallande belopp undantaget från beskattning, men ändock medgives ett avdrag för försäkringspremierna inom ramen för det s. k. 200-kronorsavdraget enligt 46 § 2 mom. 3) kommunal-skattelagen. Beträffande livränteförsäkring av sådan art, att avdrag för premien icke medgives, beskattas utfallande livränta enligt en med hänsyn till försäkringstagarens ålder reducerad skala, vilket ju motiverats med att skatten å detta reducerade belopp ersätter den ränteskatt hos försäkringsanstalten, som uttages vid kapitalförsäkring men icke vid livränteförsäkring.

Den tankegång, varå ovan berörda principer vila — från undantagen därifrån bortses i detta sammanhang — är tydligtvis att man ansett resultatet bliva ur beskattningssynpunkt i stort sett detsamma, vilkendera vägen man väljer. Så är dock i verkligheten icke förhållandet såsom i olika sammanhang närmare utvecklats i avd. II.

I det följande upptager kommittén var för sig till behandling vissa olika slag av försäkringar samt angiver, huru desamma enligt kommitténs mening böra behandlas i beskattningshänsende, såvitt fråga är om avdragsrätten för premierna samt beskattningen av utfallande försäkringsbelopp.

A. Annan livförsäkring än pensionsförsäkring.

Inom denna grupp falla kapitalförsäkringar och sådana livränteförsäkringar, vilka icke uppfylla förutsättningarna för att kunna hänföras till pensionsförsäkringar. Kommittén föreslår ingen ändring i hittills gällande huvudregel beträffande kapitalförsäkring, nämligen att avdrag icke medgives för försäkringspremien men att utbetalt försäkringsbelopp icke beskattas. I fråga om livränteförsäkringar, som icke äro pensionsförsäkringar, föreslår kommittén att, liksom fallet är vid kapitalförsäkringar, avdrag icke medgives för försäkringspremier och att utfallande belopp skola helt undantagas från beskattningen. Detta sammanhänger med, att enligt kommitténs förslag skall dels hos försäkringsanstalten beskattas avkastningen även av sådana tillgångar, som belöpa å dylika livränteförsäkringar, dels hos försäkringstagaren uttagas skatt å räntan å premiereserven och förmögenhetsskatt enligt samma grunder som för kapitalförsäkringar. Då den nuvarande beskattningen av ett reducerat livräntebelopp just avser att träffa räntan på försäkringens premiereserv, bör givetvis denna beskattningsform nu försvinna.

Beträffande den nu medgivna rätten att avdraga premier intill 200 kronor hava förslag framkommit dels om avdragsrättens slopande dels om höjning av det belopp, varmed avdrag medgives. Mot förslagen att slopa avdragsrätten har åberopats, att de sociala skäl, vilka en gång föranlett

avdragets införande, alltså ägde full giltighet. Vidare har försäkringsinspektionen gentemot ett dylikt förslag (bet. 1941: 5 och 6) anfört följande:

»Skattelagstiftningen utgår från att försäkringstagaren i princip är skattskyldig för räntan på premiereserven för av honom ägd kapitalförsäkring. Av praktiska skäl uttages emellertid denna skatt icke hos försäkringstagaren utan hos bolaget genom den i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen föreskrivna ränteskatten. Följden härav är, att denna skatt indirekt drabbar försäkringstagarna som en proportionell skatt, varigenom försäkringstagare med höga beskattningsbara belopp få en fördel i jämförelse med andra försäkringstagare. Emellertid verkar det nu ifrågavarande premieavdraget i motsatt riktning, då begränsningen till 200 kronor medför, att avdraget saknar nämnvärd betydelse för försäkringstagare med stora försäkringar. Av denna anledning anser försäkringsinspektionen det olmpligt att med nuvarande utformning i övrigt av skattelagstiftningen beträffande försäkringar och försäkringsbolag slopa rätten till nämnda avdrag.»

Vad angår försäkringsinspektionens erinran, hänför sig densamma till hittills gällande beskattningsregler. Med kommitténs i följande paragraf utvecklade förslag, enligt vilket särskild skatt uttages av försäkringstagare, vilkas försäkringar avse större belopp, förfaller emellertid denna anmärkning; det blir för dessa försäkringstagare ej längre en blott proportionell skatt. Hätill kommer, att den föreslagna utformningen av den hos försäkringstagarna uttagna skatten för räntan å premiereserven i jämförelse med skatteuttaget vid sparande i annan form innebär för flertalet försäkringstagare med små försäkringssummor en skattelindring av icke oväsentlig betydelse. Därmed kunde måhända ock tillräcklig hänsyn anses vara tagen till de sociala synpunkter, vilka åberopats till stöd för 200-kronorsavdragets bibehållande.

Oaktat de ovan anförda synpunkterna föreslår kommittén, att ett avdrag av ifrågavarande slag bibehålles. Såsom av det följande framgår, är avsikten, att livförsäkringsanstalterna skola beskattas efter samma skala som gäller för fysiska personer i det lägsta inkomstskikt, där beskattning förekommer. De försäkringstagare, vilka tillhöra detta skikt, erhålla då icke någon förmån genom den föreslagna utformningen av räntebeskattningen. Kommittén har ansett lämpligt att visst avdrag för premier medges, för att icke de nuvarande skatteförmånerna för försäkringstagare, tillhörande det ifrågavarande och närmast högre liggande skikt, skola minskas.

I sin skrivelse till skattekommittén framhåller Svenska försäkringsbolags riksförbund beträffande denna fråga:

»Det synes böra övervägas, huruvida det s. k. 200-kronorsavdraget för försäkringspremier icke borde ökas. Detta avdrag infördes redan år 1910 av sociala skäl. På grund av penningvärdets fall har emellertid den uppmuntran av förtänksamhet och sparsamhet, som avsetts med nu berörda förmån, blivit i hög grad reducerad. En väsentlig höjning av avdraget synes därför motiverad. Därjämte kan ifrågasättas en gradering av avdraget med hänsyn till antalet familjemedlemmar. Förslagsvis kunde avdraget bestämmas till 400 kronor för gift man och ökas med 200 kronor för varje barn under viss ålder, som den skattskyldige har att försörja.»

Med hänsyn till att kommitténs förslag till utformning av räntebeskattningen medför en viss, ehuru obetydlig minskning av förmånerna i beskattningshänseende även för försäkringstagare, som tillhöra de lägsta inkomstskikten, föreslår kommittén, att gränsen för avdraget höjes till 300 kronor. För en höjning talar även såsom riksförbundet ovan framhållit, penningvärdets fall. En höjning av avdraget utöver 300 kronor anser sig kommittén emellertid icke kunna förorda. Enligt gällande lag får avdraget för sjuk-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkring samt för livförsäkring, som ej är pensionsförsäkring, sammanlagt ej överstiga 200 kronor, vilken gräns alltså enligt kommitténs förslag skulle höjas till 300 kronor. Enligt kommitténs åsyftade förslag skola premier för sjuk- och arbetslöshetsförsäkring samt visst slag av olycksfallsförsäkring få avdragas utan begränsning. Härigenom ökas ytterligare utrymmet för avdrag i fråga om livförsäkringspremier.

B. Pensionsförsäkring.

Kommittén vill till en början erinra om den begränsning av begreppet pensionsförsäkring, som av kommittén föreslås och varför redogörelse lämnats ovan under § 1.

Beträffande all pensionsförsäkring föreslås att — liksom för närvarande är fallet i fråga om vad som hänföres till dylik försäkring — avdragsrätt skall medgivas för premien, medan utbetalt pensionsbelopp skall i sin helhet beskattas såsom intäkt av tjänst.

Kommittén har övervägt, huruvida rätten till avdrag för pensionsförsäkringspremier bör liksom nu vara obegränsad eller om den avdragsgilla premien borde maximeras. Skäl för en maximering kunna anföras. Såsom ovan framhållits medför rätten till avdrag för premien och beskattningen av utfallande pensionsbelopp i regel en minskning i skattebördan, enär den skattskyldige ofta befinner sig vid en lägre punkt i den progressiva skatteskalen, då pensionen utbetalas än då premierna inbetalas, en minskning som dock är principiellt riktig i den mån den kan anses motsvara en utjämning över den skattskyldiges återstående livstid av den under hans aktiva tid intjänade arbetsinkomsten. Om däremot pensionspremien icke erlägges av den skattskyldiges arbetsinkomst utan av annan inkomst eller av förmögenhet, finnas icke samma skäl att anse minskningen i skattebördan såsom principiellt riktig. Det kunde därför vara befogat att begränsa den avdragsgilla pensionsförsäkringspremien till viss del av den skattskyldiges inkomst av eget arbete.

Emellertid har kommittén funnit en sådan begränsning av avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier stöta på oöverstigligen praktiska svårigheter. Det är först och främst i många fall, exempelvis i fråga om jordbruksfastighet eller rörelse, omöjligt att avgöra i vad mån inkomst är att anse som inkomst av eget arbete. Vidare skulle växlingar i den skattskyldiges inkomster kunna få till följd, att premien för en pensionsförsäkring ett år finge avdragas helt men ett annat år blott till viss del. I så fall borde endast viss del av

den utfallande pensionen beskattas, vilket skulle medföra betydande komplikationer vid taxeringsarbetet. För att undvika komplikationer av denna art skulle det bli nödvändigt att redan vid försäkringens tecknande avgöra, huruvida försäkringen med hänsyn till den försäkrades inkomst av eget arbete skulle under hela den återstående premiebetalningstiden berättiga till avdrag för premien, oavsett senare inträdande förändringar i inkomsten. Vid ett sådant avgörande skulle det alltså bli nödvändigt att bedöma försäkringstagarens sannolika framtida inkomster av eget arbete. Ett dylikt bedömande måste emellertid inrymma ett alltför starkt moment av godtycke för att böra ligga till grund för skatterättsliga avgöranden.

Kommittén har med hänsyn till de ovan antydda svårigheterna ansett sig icke böra föreslå en begränsning av avdragsrätten för pensionsförsäkringspremier i förhållande till den skattskyldiges inkomst av eget arbete. Ej heller har kommittén funnit anledning att föreslå en maximering av den avdragsgilla premien till ett för alla skattskyldiga lika belopp. En maximering av den sist nämnda arten skulle nämligen ävenledes förorsaka betydande komplikationer, exempelvis då en person har flera pensionsförsäkringar, vilka tecknats vid olika tidpunkter och för vilka premiebetalningen upphör vid olika tidpunkter. I sådant fall skulle maximering kunna medföra, att premien för en pensionsförsäkring blev avdragsgill vissa år men icke andra, vilket skulle få samma konsekvenser för beskattningen av utfallande belopp, som ovan nämnts.

Att kommittén ansett sig kunna avstå från att föreslå en maximering av den avdragsgilla pensionsförsäkringspremien sammanhänger med den föreslagna inskränkningen i definitionen av begreppet pensionsförsäkring. Enligt kommitténs mening är risken, att pensionsförsäkringar efter denna inskränkning skola i någon större omfattning utnyttjas i syfte att undgå skatt, väsentligen minskad. Då sådant syfte föreligger, måste man nämligen förutsätta, att försäkringstagaren önskar säkerhet för att han eller hans efterlevande genom försäkringen i varje fall skall återfå ett belopp, motsvarande de inbetalade premierna. Detta är emellertid icke möjligt inom ramen för den föreslagna definitionen för pensionsförsäkring.

Det må vidare framhållas, att ett alltför starkt utnyttjande av avdragsrätten icke alltid är en fördel för den skattskyldige. Det har förekommit fall, då skattskyldig av sin förmögenhet erlagt så stora pensionsförsäkringspremier, att han genom avdragen blivit helt skattefri. Det kunde synas som om ett sådant utnyttjande av avdragsrätten, skulle innebära särskilt stora skattelättnader för den skattskyldige. Så är emellertid knappast fallet. Under förutsättning av oförändrade skattesatser är det fördelaktigast för den skattskyldige, att hans beskattningsbara belopp variera så litet som möjligt. Att den skattskyldige, såsom i angivna fall, genom premieavdragen blir helt skattefri under premiebetalningstiden men sedermera då pensionen utfaller, beskattas för denna, innebär alltså en direkt förlust för honom, därest han icke avlider tidigt. Denna förlust blir än mera markerad, därest beskattningen är hårdare vid tiden för pensionsutbetalningen än under pre-

miebetalningstiden, såsom väl för närvarande ofta är fallet, då pensionsförsäkringstagarna i regel tillhöra de inkomstskikt, vilka drabbats av de vid skilda tillfällen vidtagna skatteskärpningarna.

Vidkommande rätten till avdrag för försäkringspremier föreslår kommittén ett borttagande av den nuvarande bestämmelsen, enligt vilken dylik avdragsrätt icke föreligger i fråga om s. k. *engångspremie*. Avdrag bör alltså enligt kommitténs förslag medgivnas för alla för pensionsförsäkring erlagda premier, oberoende av den tid, under vilken premiebetalningen fullgöres, i följd varav utfallande försäkringsbelopp skola i sin helhet beskattas.

Den nuvarande regeln, enligt vilken avdragsrätt för engångspremie icke medgives, har närmast motiverats med att en dylik avdragsrätt ofta icke kunnat utnyttjas, när premiebeloppet kanske många gånger överstigit försäkringstagarens årsinkomst. Man har då ansett det hårt, att i sin helhet beskatta utfallande försäkringsbelopp, och i stället vägrat avdrag för premien men till beskattning tagit en reducerad del av pensionsbeloppet. Det är emellertid att märka, att åtskilliga engångspremier äro av den storlek, att avdrag för desamma väl kunde tillgodonjutas vid taxeringen; så är t. ex. i regel fallet med de inbetalningar som göras i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt. Genom att i dylika fall avdragsrätt för premien icke medgives, bliva ju dessa försäkringar i beskattningshänseende mindre gynnsamt behandlade än andra sådana.

Enligt gällande bestämmelser hänföres till försäkring mot engångspremie icke blott försäkring, där enligt försäkringsavtalet hela premien skall erläggas på en gång utan även sådana, där premien erlägges i olika poster inom en tid av högst fem år. Sistnämnda föreskrift torde hava tillkommit för att förhindra, att genom en i sak betydelselös uppdelning av en engångspremie i flera poster en försäkring skulle kunna betagas sin karaktär av försäkring mot engångspremie. Den gjorda gränsdragningen mellan olika slag av premiebetalning lider emellertid av betänkliga svagheter. Enligt bestämmelsen föreligger icke engångspremie, så snart någon del av premien enligt avtal skall erläggas senare än fem år efter dettas slutande. Härigenom kan även med gällande definition en försäkring mot engångspremie förvandlas till försäkring mot annan premie genom att en obetydlig del av engångspremien utbrytes och erlägges senare än fem år efter försäkringens tecknande. Försök till kringgående av denna art hava, såsom ovan nämnts, föranlett livförsäkringsbolagen att ingå en överenskommelse att icke bevilja pensionsförsäkringar med premiebetalningen anordnad på visst sätt. Denna överenskommelse kan dock medföra, att åtskilliga legitima önskningsfrågor från försäkringstagarnas sida icke kunna tillmötesgå.

Av det förestående framgår, att betydande olägenheter vidlåda den nuvarande behandlingen av livränteförsäkring mot engångspremie. Å andra sidan kan det icke förnekas, att en beskattning av utfallande livräntebelopp i deras helhet skulle innebära en orättvisa i sådana fall, då försäkringstagaren icke kunde helt utnyttja avdragsrätten på den grund, att engångspremien överstege hans skattepliktiga inkomst. En sådan beskattning skulle

i många fall medföra, att skattskyldiga måste avstå från att ordna sin åldersförsörjning genom en livränteförsäkring, oaktat måhända en sådan vore den för dem bästa utvägen. Kommittén har för den skull övervägt möjligheterna att införa viss valrätt för den skattskyldige, så att han antingen kunde få avdrag för engångspremie, varvid utfallande belopp skulle beskattas, eller mot avstående av avdragsrätten kunde få utfallande belopp skattefria. Emellertid har kommittén ansett en sådan valrätt ur olika synpunkter mindre lämplig och därför stannat för en annan utväg att tillgodose de senast angivna önskemålen.

De försäkringar, beträffande vilka olägenheterna med avdragsrätt för engångspremien och beskattning av hela den utfallande livräntan framträda starkast, äro de *genast börjande livräntorna*. Vid dessa försäkringar föreligga icke heller möjligheter för den skattskyldige att utnyttja avdragsrätten genom att uppdelade premiebetalningen på flera år. Kommittén föreslår av denna anledning, att genast börjande livränta icke skall hänföras till pensionsförsäkring. Premiebetalningen för en genast börjande livränta kan endast fullgöras genom engångspremie. Förslaget medför då, att denna icke får avdragas och att utfallande livräntebelopp ej heller inkomstbeskattas. Såsom av § 3 nedan framgår, förslås däremot premiereserven efter visst avdrag förmögenhetsbeskattad och räntan härå inkomstbeskattad. I princip blir härigenom den genast börjande livräntan behandlad på samma sätt som för närvarande. Den nuvarande beskattningen enligt reducerande skala avser ju just att träffa räntan å premiereserven.

Beträffande *uppskjutna livräntor mot engångspremie* kvarstå visserligen de ovan anförda olägenheterna med avdragsrätt för premien och beskattning av det utfallande livräntebeloppet. Kommittén har emellertid icke ansett det nödvändigt att taga hänsyn härtill. Den, som avser att teckna en försäkring av nämnt slag, har ju möjlighet att i stället antingen fördela premiebetalningen över flera år och därigenom bereda sig möjlighet att utnyttja avdragsrätten eller att dröja med försäkringens tecknande till dess livräntan skall börja utgå och härigenom få utfallande livräntebelopp skattefria.

Mot kommitténs förslag kan tänkas den erinran, att detsamma skulle öka möjligheterna att ernå icke avsedda skattelättnader. Så är enligt kommitténs mening icke förhållandet. Om en skattskyldig har växlande inkomster och önskar utjämna sin beskattningsbara inkomst genom att olika år inbetala olika stora avgifter för en pensionsförsäkring, (varigenom ju avgifterna i viss mån få karaktär av engångspremie), kan av skäl som utvecklas, detta sakligt sett icke betraktas såsom oberättigad fördel. Från skattesynpunkt borde hinder icke möta ens för ett avtal om pensionsförsäkring, i vilket premiebetalningen icke på förhand helt fixerades utan kunde bestämmas först i efterhand sedan försäkringstagarens inkomster för varje år kunde överblickas.

Såsom en konsekvens av dels de sålunda föreslagna reglerna angående beskattning av pensionsförsäkring och avdragsrätten för engångspremier

dels av vissa i det följande föreslagna ändrade bestämmelser rörande sjuk- och olycksfallsförsäkring skulle de nuvarande föreskrifterna i 32 § 2 mom. kommunalskattelagen komma att i sin helhet utgå.

Ifråga om avdragsrätten för erlagda premier har kommittén funnit erforderligt att ändra den nuvarande avfattningen av 46 § kommunalskattelagen. Sålunda begränsas avdragsrätten att gälla avgift för pensionsförsäkring å den skattskyldige själv eller hans make. Härigenom har kommittén avsett att förhindra att avdragsrätt i fortsättningen medgives i andra fall, än då försäkringen är tagen för att bereda ålderspension åt den skattskyldige själv eller hans make eller efterlevandepension till den skattskyldiges make, barn och vissa andra i anv. till 46 § kommunalskattelagen angivna personer.

Det för närvarande medgivna *avdraget vid pupillpension* å det årliga pensionsbeloppet har kommittén ansett icke böra bibehållas, bl. a. på den grund att någon anledning icke synes föreligga att i beskattningshänseende gynna minderåriga, vilka uppbära pupillpension, framför andra föräldralösa minderåriga med motsvarande inkomst av annat slag.

C. Sjuk- och olycksfallsförsäkring.

För närvarande gäller beträffande sjuk- och olycksfallsförsäkring, att avdragsrätten för premier är begränsad inom ramen för 200-kronorsavdraget, vilket alltså innebär, att avdrag i princip icke är medgivet, ehuru av sociala skäl nyssberörda undantag härifrån medgivits. Å andra sidan gäller enligt 19 § kommunalskattelagen, att till skattepliktig inkomst icke skall räknas vad som i annan form än livränta tillfallit den försäkrade eller hans dödsbo på grund av sjuk- eller olycksfallsförsäkring. Utfallande livränta beskattas däremot, ehuru till reducerat belopp.

Skattekommittén föreslår för sin del, att ifrågavarande försäkringar vid försäkringstagarnas beskattning delas i två grupper, den ena avseende försäkringar, vilka icke innefatta utfästelse om ersättning i form av kapital eller, där utfästelse av kapital förekommer, kapitalet icke överstiger det högsta årliga livräntebelopp, som genom försäkringen utfästes, och den andra avseende övriga sjuk- och olycksfallsförsäkringar.

Beträffande den förstnämnda gruppen föreslår kommittén, att avdrag skall vid taxeringen medgivas för hela den erlagda premien, dock endast ifråga om försäkring å den skattskyldige själv, hans make eller hans omynliga barn; med avseende å innebörden av sistnämnda begränsning hänvisas till vad som anförts ovan under B. Å andra sidan skall enligt kommitténs förslag till skattepliktig intäkt av tjänst hänföras livränta och sjukpenning, som utgå på grund av försäkring av nyss angiven art. Anledningen till denna föreslagna ändring är givetvis, att nu berörda försäkringsformer stå synnerligen nära pensionsförsäkringen samt att sjuklön är skattepliktig. Däremot skola utfallande belopp av naturliga skäl icke beskattas, där beloppet avser sjukvårds- eller läkarekostnader. Uttrycklig föreskrift här-

om föreslås skola meddelas i anv. till 19 § kommunalskattelagen. Givet är att om försäkringen är av sådan art, att särskild ersättning icke utgår för sjukvårds- och läkarekostnad utan ersättningen härför inkluderas i sjukpenningen, må från dennas belopp avdragas havda dylika kostnader.

Ifråga om sjuk- och olycksfallsförsäkring, som innefattar utfästelse om ersättning i form av kapital överstigande den ovan angivna gränsen, föreslås däremot att de nuvarande reglerna bibehållas. Avdrag skall således — frånsett det föreslagna 300-kronorsavdraget — icke medgivas för premien men utfallande försäkringsbelopp bliva skattefritt. Förslaget angående beskattning av hithörande försäkringar kan under vissa förutsättningar komma att medföra ett gynnande i beskattningshänseende av sådana försäkringar av berörda art, vilka innefatta ej blott utfästelse om ersättning i form av kapital utan även utfästelse av livränta eller sjukpenning. I dylika fall bliva nämligen även utfallande dylik sjukpenning eller livränta undandragen beskattning. Kommittén har emellertid icke ansett detta förhållande kunna befaras föranleda någon olägenhet ur beskattningssynpunkt. Avdragsrätten för premien torde i allmänhet anses värdefullare än skattefriheten för utfallande belopp och man torde därför kunna antaga, att ifrågavarande kombinationer av kapitalutfästelse och utfästelse om annan ersättning icke skola bliva särskilt vanliga.

D. Arbetslöshetsförsäkring.

Beträffande arbetslöshetsförsäkring gäller för närvarande, liksom beträffande sjuk- och olycksfallsförsäkring, att premierna icke äro avdragsgilla annat än inom ramen för 200-kronorsavdraget men att vad som i »annan form än livränta» tillfallit den försäkrade på grund av arbetslöshetsförsäkring icke räknas till skattepliktig inkomst.

Här föreslås sådan ändring, att avdrag utan begränsning medgives för premien, medan arbetslöshetsunderstöd, som utgår på grund av försäkringen, räknas till skattepliktig inkomst. — Det erinras i detta sammanhang om att kommittén tidigare framlagt förslag om sådan ändring av hittills gällande bestämmelser, att avdrag skall medgivas för avgift till fackförening men till beskattning tagas understöd, som vid arbetskonflikt utgått till i konflikten indragen arbetare från organisation, som han tillhört.

E. Ledareförsäkring.

Under förarbetena till 1928 års lagstiftning behandlades frågan om beskattning av kapital, som utfaller på grund av livförsäkringar, och fastslogs principen att utfallande kapital icke skulle beskattas. Med avseende härå anförde departementschefen i proposition till 1928 års riksdag (prop 1928: 102, sid. 348):

»Häriifrån synes dock undantag böra göras för de relativt sällsynta fall, då kapitalet är att anse såsom intäkt i rörelse. Fall kunna inträffa, då en i rörelsen

anställd person är av den betydelse för driften, att hans frånfälle skulle betyda en väsentligt minskad inkomst av rörelsen. Därest rörelseidkaren för att skydda sig mot förlust tager en försäkring på den anställdes liv synes eventuellt utfallande belopp böra träda i stället för den uteblivna inkomsten och vara att anse såsom intäkt av rörelse. Någon anledning att undantaga en dylik intäkt från skatteplikt synes desto mindre förligga, som en försäkring av ifrågavarande art i regel torde tagas blott för ett mindre antal år och på grund härav den skatt, som försäkringsanstalten har att utgöra för försäkringen, torde bliva mycket obetydlig.»

För närvarande stadgas i punkt 5 anv. till 28 § kommunalskattelagen, att kapital, som uppburits på grund av dylik ledareförsäkring, skall utgöra intäkt av rörelse. Avdrag medgives förty för premierna såsom en omkostnad i rörelsen.

Dessa nuvarande bestämmelser torde i den praktiska tillämpningen vålla vissa besvärligheter, framför allt då det gäller att tillse, att försäkringsbeloppet, när det efter kanske många års förlopp utfaller, verkligen upptages till beskattning. Det synes ej heller tilltalande att för detta slag av kapitalförsäkring, som på intet sätt skiljer sig från andra dylika, införa en särskild beskattningsregel, avvikande från den eljest gällande

Vidare kan starkt ifrågasättas, huruvida utgiften för en sådan försäkring egentligen faller inom förvärvskällan rörelses ram. Försäkringen synes kommittén tillkommen icke så mycket för att ersätta (eventuellt) utebliven intäkt som så mycket mer för att skaffa företaget kapital under en övergångstid, som på grund av en för företagets verksamhet viktig persons frånfälle kan bli brydsam. Premien är i ett dylikt fall icke att anse såsom en utgift för förvärvande eller bibehållande av rörelseintäkt och skäl för att medgiva avdrag för premien från intäkt av rörelse synes sålunda saknas. Härtill kommer att, såvitt kommittén har sig bekant, den ifrågavarande försäkringsformen kommit till användning endast i ett ringa antal fall.

Skattekommittén föreslår därför sådan ändring, att avdrag icke skall medgivas för premie å tecknad ledareförsäkring men att på grund av försäkringen utfallande belopp icke skola räknas till skattepliktig inkomst.

§ 3. Inkomstbeskattning av ränta å premiereserv samt förmögenhetsbeskattning av premiereserven.

Tidigare har framhållits, att gällande beskattningsregler gynna det sparande, som sker genom livförsäkring, i jämförelse med annat sparande. Särskilt gäller detta försäkringstagare med stor inkomst eller stor förmögenhet. Nu berörda gynnande av livförsäkringarna kommer till synes *dels* genom att hos försäkringsanstalterna uttages en med nödvändighet proportionell ränteskatt, vilken i fråga om försäkringstagare med stor inkomst blir lägre än som skulle varit fallet, om försäkringstagaren själv beskattats för ränteinkomsten och *dels* genom att förmögenhetsskatt icke utgår å premiereserven. Härtill kommer det särskilda gynnande av pensionsförsäkringen, vilket ovan

redan berörts, och som kommer till synes genom att vid dessa försäkringar ej heller hos försäkringsanstalten uttages någon ränteskatt.

Skattekommittén, som på förut anförda skäl anser motiverat att i viss utsträckning i beskattningshänseende gynna pensionsförsäkringarna (detta begrepp då taget i sin tidigare angivna, mera begränsade innebörd), anser icke anledning föreligga att beträffande andra försäkringsformer bibehålla beskattningsregler, vilka i betydande grad gynna försäkringstagare med stor inkomst eller stor förmögenhet.

Korrektivet häremot skulle vara, att till skattepliktig intäkt hos försäkringstagaren hänfördes beräknad ränta å premiereserv samt att premiereserven räknades till skattepliktig förmögenhet. En dylik beskattning av alla livförsäkringstagare skulle dock medföra sådana komplikationer såväl för livförsäkringsbolagen och försäkringstagarna som för taxeringsmyndigheterna, att den måste betraktas som praktiskt ogenomförbar.

Då emellertid huvudmassan av livförsäkringstagare utgöres av personer med relativt små inkomster och därför med relativt ensartade skattesatser, kan den inkomstskatt, vilken försäkringstagarna principiellt sett skulle erlägga, i fråga om flertalet försäkringstagare ersättas med en skatt på försäkringsbolaget, vilket måste innebära en betydande förenkling. Den teoretiskt riktiga konstruktionen skulle då bli, att skattskyldiga med inkomster över en viss gräns finge erlägga en kompletterande skatt för räntan på sina livförsäkringars premiereserver. Sådana skattskyldiga skulle då såsom skattepliktig intäkt upptaga räntan på premiereserven med ett belopp, som skulle bestämmas med hänsyn till den beskattning av ränteinkomsten som sker redan hos försäkringsbolaget. Vidare skulle premiereserven inräknas i den skattskyldiges förmögenhet.

A. Annan livförsäkring än pensionsförsäkring.

I anslutning till den sålunda angivna tankegången har kommittén, såsom i kap. 2 närmare utförts, föreslagit, att såvitt angår andra försäkringar än pensionsförsäkringar, hos livförsäkringsbolagen skall uttagas en skatt på ränteinkomsten motsvarande vad försäkringstagare inom de lägsta inkomstskikten skulle hava erlagt. Vad beträffar livförsäkringstagarnas beskattning skulle emellertid även den ovan antydda, teoretiskt riktiga metoden för kompletterande beskattning medföra sådana komplikationer vid taxeringsarbetet, att kommittén anser sig böra föreslå en annan metod för den kompletterande beskattningen. Med utgångspunkt från det förhållandet, att försäkringens storlek i regel rättar sig efter inkomstens storlek, föreslår kommittén, att räntan å de sammanlagda premiereserverna för en försäkringstagares livförsäkringar av annat slag än pensionsförsäkring skall utgöra skattepliktig intäkt endast om och i den mån sammanlagda premiereserverna överstiga viss gräns.

Denna gräns bör väljas så hög, att personer tillhörande det inkomstskikt, vars marginalsattesats motsvarar den skattesats, som föreslås tillämpad

för livförsäkringsbolagen, icke kunna väntas bliva drabbade av individuell ränteskatt för sina livförsäkringar. Ifrågavarande personer äro de, vilkas beskattningsbara årsinkomst icke överstiger 1 000 kronor. I ortsgrupp V motsvarar detta en taxerad inkomst för gift person av högst 4 000 kronor och för annan skattskyldig av högst 3 000 kronor. Personer med inkomster motsvarande de nu nämnda taxerade inkomsterna torde mera sällan hava livförsäkringar över 10 000 kronor,¹ och skulle gränsen väljas enbart med hänsyn till ovan anförda utgångspunkt, borde detta belopp vara tillräckligt. Emellertid skulle vid denna gräns antalet försäkringstagare, vilka skulle drabbas av individuell räntebeskattning, bliva så stort, att de ovan anförda praktiska skälen mot en räntebeskattning skulle kvarstå. Kommittén föreslår med hänsyn till det anförda en gräns på 20 000 kronor för varje skattskyldig.

Äkta makar vilka båda äro skattskyldiga skulle alltså tillsammans kunna skaffa sig försäkringar upp till 40 000 kronor utan att drabbas av individuell ränteskatt, nämligen 20 000 kronor för var och en av dem. I de fall, då försörjningsbördan helt eller till övervägande del vilar på den ena maken, synes det dock rimligt, att den rätt till ränteskattfri försäkring, som tillkommer båda makarna tillsammans, får utnyttjas till livförsäkringar på den huvudsaklige försörjaren. Kommittén föreslår för den skull, att för äkta makar sättes en gemensam gräns å 40 000 kronor. Emellertid skulle det vara mindre lämpligt, att om den ena av makarna avlede, och den kvarlevande alltjämt hade barn att försörja, rätten till ränteskattfri försäkring genom dödsfallet skulle nedsättas till hälften. Även i andra fall, då ensam person har barn att försörja, synes rätten till ränteskattfri försäkring lämpligen böra vara densamma som för äkta makar. Med hänsyn härtill föreslår kommittén, att även ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn under 18 år skall från summan av sina premiereserver få avdraga 40 000 kronor. Huruvida barnet är en självständig skattskyldig eller ej, spelar härvidlag ingen roll. Med ogift skattskyldig skall enligt 48 § kommunalskattelagen jämställas änkling, änka eller frånskild.

För att förebygga missbruk har kommittén ansett sig böra föreslå, att det sammanlagda avdraget för skattskyldig, hans make och hemmavarande barn under 18 år ej må överstiga 40 000 kronor. Denna bestämmelse inbegriper även barn, som äro självständiga skattskyldiga. Utan en sådan begränsning skulle fadern genom att teckna livförsäkringar å barnen kunna från förmögenhetsbeskattning undandraga 20 000 kronor för varje barn och från inkomstskatt räntan å detta belopp.

Genom avdrag av den storlek, som kommittén föreslagit, torde antalet skattskyldiga, vilka komma att drabbas av förmögenhetsskatt för premiereserv för livförsäkring eller av inkomstskatt för räntan på sådan premiereserv, ej bliva större än att livförsäkringsbolagen kunna utan alltför betungande arbete uppfylla den uppgiftsskyldighet, som blir en följd av de

¹ För en tjuguarig kräver en livstidsförsäkring på 10 000 kronor en årlig premie om 175 kronor 80 öre, för en trettioåring 225 kronor 80 öre.

föreslagna bestämmelserna. Uppgiftsskyldigheten kan enligt kommitténs mening begränsas på det sätt, att ett bolag är skyldigt att utan anmaning lämna uppgift om premiereserven för försäkring endast i fall att sammanlagda premiereserverna för en persons livförsäkringar i bolaget — pensionsförsäkringar ej medräknade — överstiga 20 000 kronor. En skattskyldig, vars försäkringar i ett bolag hava en premiereserv understigande 20 000 kronor, kan emellertid hava försäkringar i andra bolag, och hans sammanlagda premiereserver kunna härigenom komma att överskrida nämnda belopp. På grund härav måste bolagen åläggas att efter anmaning uppgiva premiereserven för viss persons försäkringar i bolaget även i fall då gränsen 20 000 kronor icke överskrides.

Det skulle icke hava varit möjligt för kommittén att utan avsevärd tidsutdräkt anskaffa material för en mera noggrann uppskattning av den arbetskvantitet, vilken den föreslagna uppgiftsskyldigheten skulle medföra, enär härför skulle erfordras särskilda statistiska undersökningar rörande sammanlagda försäkringsbeloppet per försäkringstagare i varje bolag. Kommittén har dock haft tillgängligt resultatet av vissa undersökningar av detta slag hos ett större bolag och har ansett sig härpå kunna grunda sitt i förra stycket gjorda uttalande rörande det med uppgiftsskyldigheten förenade arbetet. Då kommittén förutsätter, att livförsäkringsbolagen komma att beredas tillfälle att yttra sig över förslaget, torde bolagen hava möjligheter att närmare belysa denna fråga. Det må framhållas, att på grund av de övergångsbestämmelser, som kommittén föreslår, uppgiftsskyldigheten endast i obetydlig omfattning berör försäkringar tecknade före lagens ikraftträdande, vilket medför, att uppgiftsskyldigheten först efter en längre tids förlopp kan nå någon större omfattning.

Då avdraget från summan av premiereserverna för en skattskyldigs försäkringar tillmätts större än som strängt taget betingas av den skattesats, vilken kommittén föreslår för livförsäkringsbolagens beskattning, komma de föreslagna reglerna att i vissa fall innebära en subventionering. Beträffande dennas omfattning redogöres nedan i denna paragraf. Kommittén har ansett sig av följande skäl kunna föreslå regler av sådan innebörd. Bestämmelsen i gällande lag, att avdrag för försäkringspremier under vissa förutsättningar får göras intill ett belopp av 200 kronor, vilken bestämmelse tillkommit i avsikt att främja bland annat livförsäkringens utbredning, infördes vid en tid, då penningvärdet var väsentligt högre än nu. Kommittén utgår från att statsmakterna alltjämt hava intresse av att genom lättnader i skattehänseende stimulera medborgarna till att genom tecknande av livförsäkringar bereda efterlevande ett ekonomiskt skydd. Därest statsmakterna önska bereda skattelättnader, till sitt värde motsvarande, vad ovan nämnda regel innebar vid tidpunkten för sin tillkomst, skulle en kraftigare höjning av den nuvarande gränsen för avdragsrätten än den av kommittén föreslagna till 300 kronor erfordras. Enligt kommitténs mening är emellertid lämpligare, att de skattelättnader, vilka statsmakterna önska medgiva åstadkommas därigenom, att avdraget vid förmögenhetsbeskatningen av

premiereserven och vid inkomstbeskattningen av räntan å densamma tillmättes högre än som skulle betingas enbart av den skattesats, som tillämpas vid livförsäkringsbolagens beskattning. Genom att låta skattelättnaden ske i denna form vinnas nämligen såsom av det föregående framgår avsevärda praktiska fördelar.

Kommittén har ansett sig böra undersöka, huruvida icke förenklingar utöver dem, vilka ernås genom ovan behandlade förslag, skulle kunna åstadkommas. Premiereserven för en livförsäkring förändras från år till år under hela försäkringstiden. Detta medför, att i fråga om en försäkring, för vilken uppgift skall lämnas, premiereserven måste beräknas för varje år. En betydande förenkling skulle vinnas, om den föränderliga premiereserven kunde ersättas med ett under hela försäkringstiden oföränderligt belopp. I själva verket är det möjligt att bestämma ett sådant belopp, att man erhåller samma kapitalvärde av skatten under hela försäkringstiden, om man grundar skattens beräkning på detta belopp som om beräkningen hade grundats på den verkliga premiereserven. Härvid måste givetvis förutsättas, att såväl försäkringstagarens marginalskattesatser som den till grund för beräkningen liggande räntefoten äro desamma under hela försäkringstiden. Ett sådant konstant »skattevärde», som endast skulle behöva meddelas försäkringstagarna en enda gång, nämligen vid försäkringens tecknande, skulle medföra betydande praktiska fördelar för såväl försäkringsbolagen som för taxeringsmyndigheterna och de skattskyldiga. För de sistnämnda skulle dessutom den fördelen vinnas, att den skattepliktiga inkomsten fördelades lika över försäkringstiden, vilket på grund av beskattningens progressivitet leder till en mindre total skatt. Med ett konstant skattevärde av antydd art komme försäkringstagaren att i början av försäkringstiden erlægga något för mycket i skatt för att mot slutet i stället erlægga något för litet. Upphör han i förtid med försäkringen, har han emellertid erlagt något för mycket. Man kunde i sådant fall tänka sig en restitution av den för mycket erlagda skatten. Oaktat de betydande praktiska fördelar, en anordning av nu antytt slag skulle erbjuda, har kommittén icke velat föreslå en sådan, enär principiella invändningar kunna göras mot att man i början av försäkringstiden beskattade en större förmögenhet och en större inkomst än som i verkligheten existerade.

Kommittén har även prövat en annan väg till förenkling, mot vilken den ovan nämnda invändningen icke kan göras. Man kan tänka sig, att under den första delen av försäkringstiden icke uttoges någon skatt och att under den återstående tiden beskattades ett konstant skattevärde såsom förmögenhet och räntan därå såsom inkomst. Det är då möjligt att bestämma den skattefria tidens längd och skattevärdets storlek så, att dels kapitalvärdet av skatten under hela försäkringstiden blir detsamma som om den verkliga premiereserven hade lags till grund, dels kapitalvärdet av den skatt, som skulle erläggas före en viss tidpunkt under försäkringens löptid, aldrig kunde bliva större än om den verkliga premiereserven hade lags till grund. En sådan anordning är uppenbarligen fri från den invändning, som kan

göras mot den ovan angivna anordningen med ett under hela försäkrings-tiden konstant skattevärde, men lider i stället av en annan olägenhet. En försäkringstagare, som avbryter sin försäkring i förtid, har erlagt för litet i skatt, och man skulle därför behöva tänka sig en kompletterande beskattning vid återköp. En sådan kunde emellertid te sig stötande för allmänheten, och är därjämte förenad med vissa andra nackdelar, varför kommittén ej heller har velat föreslå nu nämnda utväg.

Enligt kommitténs förslag skulle, då sammanlagda premiereserverna för en skattskyldigs försäkringar överskjuta de medgivna avdragen, räntan på det överskjutande beloppet bliva beskattad såväl hos försäkringsanstalten som hos försäkringstagaren. För att detta icke skall medföra en för hård beskattning föreslår kommittén, att vid försäkringstagarnas beskattning räntan på premiereserven beräknas endast till viss del av den verkliga räntekastningen. Denna del bör tillmätas så, att den sammanlagda effekten av beskattningen hos försäkringsanstalten och hos försäkringstagaren blir i stort sett densamma som om försäkringstagaren, i stället för att använda sina pengar till försäkringspremier, placerat dem såsom sparmedel på annat sätt, om man därvid bortser från den subventionering av försäkring, som kommittén ovan föreslagit. Ett i stort sett tillfredsställande resultat uppnås, om försäkringstagarens ränteinkomst på grund av försäkringen beräknas enligt en räntefot, som svarar mot fem sjundedelar av den verkliga förräntningen hos livförsäkringsbolagen, och kommittén föreslår därför, att en sålunda avvägd räntefot skall tillämpas.

Det resultat, till vilket kommitténs förslag leder, belyses av tabellerna 10—13. Dessa tabeller angiva skillnaden mellan å ena sidan den skatt, försäkringsbolaget och försäkringstagaren enligt kommitténs förslag sammanlagt skola betala, då ett belopp placerats såsom livförsäkring, samt å andra sidan den skatt, som skolat utgå om samma belopp placerats i bank eller på liknande sätt (i fråga om försäkringstagarens beskattning har härvid hänsyn tagits till såväl inkomst- som förmögenhetsbeskattningen). Tabellerna 8 och 9 avse enahanda jämförelse vid tillämpning av gällande kommunalskattelag samt de år 1947 beslutade förordningarna om statlig inkomstskatt och om förmögenhetsskatt.

En generell beräkning av skattebesparingen enligt gällande bestämmelser (tab. 8 och 9) kan icke göras, då å ena sidan försäkringsbolagen icke blott betala ränteskatt utan även skatt på överskottet och å andra sidan ränteskatten på grund av spärreglerna kan minskas. Den skattebelastning, som pålagges försäkringstagaren genom beskattning av bolaget, blir därför beroende på bland annat proportionen mellan å ena sidan överskottet på försäkringsrörelsen jämte inkomsten av andra förvärvskällor och å andra sidan den ränteskattepliktiga ränteinkomsten. I tab. 8—9 har därför vid beräkningarna visst antagande gjorts beträffande denna proportion (se *bil. 1*). Det har vidare förutsatts, att spärreglerna icke träda i funktion.

Vid tabellernas beräkning har hänsyn icke tagits till besparingen på grund av 200-kronorsavdraget enligt gällande rätt eller på grund av det

Tabell 8. Årlig skattebesparing för en livförsäkringstagare enligt gällande kommunalskattelag samt de år 1947 beslutade förordningarna om statlig inkomstskatt och om förmögenhetsskatt, därest försäkringstagaren icke har annan förmögenhet än livförsäkringen.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Försäkringstagarens hos bolaget innestående medel i 1 000-tal kronor								
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000
	Årlig skattebesparing i kronor								
0— 1 000	5	10							
1 000— 2 000	7	13	26						
2 000— 3 000	8	16	33						
3 000— 4 000	11	23	45						
4 000— 6 000	14	29	57	86	264				
6 000— 8 000	17	35	70	105	295				
8 000— 10 000	21	41	82	123	326				
10 000— 12 000	27	54	107	160	388				
12 000— 14 000	33	66	132	198	449				
14 000— 16 000	39	78	157	235	511				
16 000— 20 000	45	91	181	272	573	1 326			
20 000— 30 000	52	103	206	309	635	1 450	3 581		
30 000— 40 000	59	119	237	356	713	1 605	3 890		
40 000— 60 000	67	134	268	402	790	1 760	4 200	13 320	
60 000—100 000	75	149	299	448	867	1 915	4 509	14 094	30 567
100 000—200 000	82	165	330	495	945	2 070	4 819	14 868	32 115
200 000—	98	196	392	588	1 100	2 379	5 438	16 416	35 212
	Årlig skattebesparing i procent av försäkringstagarens hos bolaget innestående medel								
0— 1 000	0·1	0·1							
1 000— 2 000	0·1	0·1	0·1						
2 000— 3 000	0·2	0·2	0·2						
3 000— 4 000	0·2	0·2	0·2						
4 000— 6 000	0·3	0·3	0·3	0·3	0·5				
6 000— 8 000	0·3	0·3	0·3	0·3	0·6				
8 000— 10 000	0·4	0·4	0·4	0·4	0·7				
10 000— 12 000	0·5	0·5	0·5	0·5	0·8				
12 000— 14 000	0·7	0·7	0·7	0·7	0·9				
14 000— 16 000	0·8	0·8	0·8	0·8	1·0				
16 000— 20 000	0·9	0·9	0·9	0·9	1·1	1·3			
20 000— 30 000	1·0	1·0	1·0	1·0	1·3	1·5	1·8		
30 000— 40 000	1·2	1·2	1·2	1·2	1·4	1·6	1·9		
40 000— 60 000	1·3	1·3	1·3	1·3	1·6	1·8	2·1	2·7	
60 000—100 000	1·5	1·5	1·5	1·5	1·7	1·9	2·3	2·8	3·1
100 000—200 000	1·6	1·6	1·6	1·6	1·9	2·1	2·4	3·0	3·2
200 000—	2·0	2·0	2·0	2·0	2·2	2·4	2·7	3·3	3·5

Tabell 9. Årlig skattebesparing för en livförsäkringstagare enligt gällande kommunalskattelag samt de år 1947 beslutade förordningarna om statlig inkomstskatt och om förmögenhetsskatt, därest försäkringstagaren har 300 000 kronors förmögenhet förutom försäkringen.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Försäkringstagarens hos bolaget inestående medel i 1 000-tal kronor									Årlig skattebesparing i procent av försäkrings- tagarens hos bo- laget inestående medel
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000	
	Årlig skattebesparing i kronor									
0— 1 000	95	190								1.9
1 000— 2 000	97	193	386							1.9
2 000— 3 000	98	196	393							2.0
3 000— 4 000	101	203	405							2.0
4 000— 6 000	104	209	417	626	1 044					2.1
6 000— 8 000	107	215	430	645	1 075					2.1
8 000— 10 000	111	221	442	663	1 106					2.2
10 000— 12 000	117	234	467	700	1 168					2.3
12 000— 14 000	123	246	492	738	1 229					2.5
14 000— 16 000	129	258	517	775	1 291					2.6
16 000— 20 000	135	271	541	812	1 353	2 706				2.7
20 000— 30 000	142	283	566	849	1 415	2 830	5 661			2.8
30 000— 40 000	149	299	597	896	1 493	2 985	5 970			3.0
40 000— 60 000	157	314	628	942	1 570	3 140	6 280	15 700		3.1
60 000—100 000	165	329	659	988	1 647	3 295	6 589	16 474	32 947	3.3
100 000—200 000	172	345	690	1 035	1 725	3 450	6 899	17 248	34 495	3.4
200 000—	188	376	752	1 128	1 880	3 759	7 518	18 796	37 592	3.8

föreslagna 300-kronorsavdraget. Tabellerna skulle härigenom komplicerats, enär hänsyn i så fall hade måst tagas icke blott till storleken av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel utan även till premiens storlek.

Förräntningen av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel har antagits ske efter 3,5 %. Beträffande skattesatserna har en kommunal utdebitering av 10 kronor antagits. Uttagningsprocenten vid den statliga beskattningen har antagits vara 100. För försäkringsbolagets beskattning erhåller man då, med hänsyn till rätten att vid taxering till statlig inkomstskatt avdraga erlagd kommunalskatt, en total skattesats av 19 % enligt förslaget och 32,5 % enligt den år 1947 beslutade förordningen om statlig inkomstskatt. Det har vidare antagits, att den skattskyldige tillhör samma inkomstkikt i skatteskalan, oberoende av om han använt sina pengar till försäkring eller placerat dem på annat sätt. För varje inkomstkikt har därför i tabellerna medtagits premiereserver endast till sådant belopp att denna förutsättning kan vara uppfylld. Vidare hava uteslutits fall, där beloppet av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel överstiger tio gånger den beskattningsbara inkomsten. Beträffande den skattskyldiges skattepliktiga förmögenhet hava två olika antaganden gjorts, nämligen dels att den skattskyldige icke har någon annan förmögenhet än försäkringen, dels att

Tabell 10. Årlig skattebesparing enligt förslaget för en livförsäkringstagare, om försäkringen utgör enda förmögenheten.

Avdrag 20 000 kronor.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Försäkringstagarens hos bolaget inestående medel i 1 000-tal kronor									
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000	
	Årlig skattebesparing i kronor									
0— 1 000	0	0								
1 000— 2 000	2	3	6							
2 000— 3 000	3	6	12	-33						
3 000— 4 000	6	12	25	-18						
4 000— 6 000	9	19	37	-4	33					
6 000— 8 000	12	25	50	10	51					
8 000— 10 000	15	31	62	24	68	-12				
10 000— 12 000	22	43	87	52	104	-68				
12 000— 14 000	28	56	111	81	139	-12				
14 000— 16 000	34	68	136	109	175	38				
16 000— 20 000	40	80	161	137	210	91	25			
20 000— 30 000	46	93	186	166	245	145	62			
30 000— 40 000	54	108	217	201	290	211	174			
40 000— 60 000	62	124	248	236	334	277	284	65		
60 000—100 000	70	139	279	272	378	344	395	308	-36	
100 000—200 000	77	155	310	307	422	410	505	552	429	
200 000—	93	186	372	378	511	543	727	1 038	1 358	
	Årlig skattebesparing i procent av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel									
0— 1 000	0·0	0·0								
1 000— 2 000	0·0	0·0	0·0							
2 000— 3 000	0·1	0·1	0·1	-0·1						
3 000— 4 000	0·1	0·1	0·1	-0·1						
4 000— 6 000	0·2	0·2	0·2	0·0	0·1					
6 000— 8 000	0·2	0·2	0·2	0·0	0·1					
8 000— 10 000	0·3	0·3	0·3	0·1	0·1	-0·1				
10 000— 12 000	0·4	0·4	0·4	0·2	0·2	-0·1				
12 000— 14 000	0·6	0·6	0·6	0·3	0·3	0·0				
14 000— 16 000	0·7	0·7	0·7	0·4	0·4	0·0				
16 000— 20 000	0·8	0·8	0·8	0·5	0·4	0·1	0·0			
20 000— 30 000	0·9	0·9	0·9	0·6	0·5	0·1	0·0			
30 000— 40 000	1·1	1·1	1·1	0·7	0·6	0·2	0·1			
40 000— 60 000	1·2	1·2	1·2	0·8	0·7	0·3	0·1	0·0		
60 000—100 000	1·4	1·4	1·4	0·9	0·8	0·3	0·2	0·1	-0·0	
100 000—200 000	1·5	1·5	1·5	1·0	0·8	0·4	0·3	0·1	0·0	
200 000—	1·9	1·9	1·9	1·3	1·0	0·5	0·4	0·2	0·1	

Tabell 11. Årlig skattebesparing enligt förslaget för en livförsäkringstagare, om försäkringen utgör enda förmögenheten.

Avdrag 40 000 kronor.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Försäkringstagarens hos bolaget inestående medel i 1 000-tal kronor								
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000
	Årlig skattebesparing i kronor								
0— 1 000	0	0							
1 000— 2 000	2	3	6						
2 000— 3 000	3	6	12	19					
3 000— 4 000	6	12	25	37					
4 000— 6 000	9	19	37	56	153				
6 000— 8 000	12	25	50	74	179				
8 000— 10 000	15	31	62	93	206	137			
10 000— 12 000	22	43	87	130	259	208			
12 000— 14 000	28	56	111	167	312	278			
14 000— 16 000	34	68	136	204	365	349			
16 000— 20 000	40	80	161	241	418	420	423		
20 000— 30 000	46	93	186	279	471	491	529		
30 000— 40 000	54	108	217	325	538	579	662		
40 000— 60 000	62	124	248	372	604	668	795	696	
60 000—100 000	70	139	279	418	670	756	927	961	617
100 000—200 000	77	155	310	464	737	844	1 060	1 226	1 103
200 000—	93	186	372	557	869	1 021	1 325	1 757	2 076
	Årlig skattebesparing i procent av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel								
0— 1 000	0·0	0·0							
1 000— 2 000	0·0	0·0	0·0						
2 000— 3 000	0·1	0·1	0·1	0·1					
3 000— 4 000	0·1	0·1	0·1	0·1					
4 000— 6 000	0·2	0·2	0·2	0·2	0·3				
6 000— 8 000	0·2	0·2	0·2	0·2	0·4				
8 000— 10 000	0·3	0·3	0·3	0·3	0·4	0·1			
10 000— 12 000	0·4	0·4	0·4	0·4	0·5	0·2			
12 000— 14 000	0·6	0·6	0·6	0·6	0·6	0·3			
14 000— 16 000	0·7	0·7	0·7	0·7	0·7	0·3			
16 000— 20 000	0·8	0·8	0·8	0·8	0·8	0·4	0·2		
20 000— 30 000	0·9	0·9	0·9	0·9	0·9	0·5	0·3		
30 000— 40 000	1·1	1·1	1·1	1·1	1·1	0·6	0·3		
40 000— 60 000	1·2	1·2	1·2	1·2	1·2	0·7	0·4	0·1	
60 000—100 000	1·4	1·4	1·4	1·4	1·3	0·8	0·5	0·2	0·1
100 000—200 000	1·5	1·5	1·5	1·5	1·5	0·8	0·5	0·2	0·1
200 000—	1·9	1·9	1·9	1·9	1·7	1·0	0·7	0·4	0·2

Tabell 12. Årlig skattebesparing enligt förslaget för en livförsäkringstagare, om han har 300 000 kronors förmögenhet förutom livförsäkringen.

Avdrag 20 000 kronor.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Premiereserv i 1 000-tal kronor								
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000
	Årlig skattebesparing i kronor								
0— 1 000	90	180							
1 000— 2 000	92	183	366						
2 000— 3 000	93	186	372	327					
3 000— 4 000	96	192	385	342					
4 000— 6 000	99	199	397	356	273				
6 000— 8 000	102	205	410	370	291				
8 000— 10 000	105	211	422	384	308	119			
10 000— 12 000	112	223	447	412	344	172			
12 000— 14 000	118	236	471	441	379	225			
14 000— 16 000	124	248	496	469	415	278			
16 000— 20 000	130	260	521	497	450	331	95		
20 000— 30 000	136	273	546	526	485	385	183		
30 000— 40 000	144	288	577	561	530	451	294		
40 000— 60 000	152	304	608	596	574	517	404	65	
60 000—100 000	160	319	639	632	618	584	515	308	— 36
100 000—200 000	167	335	670	667	662	650	625	552	429
200 000—	183	366	732	738	751	783	847	1 038	1 358
	Årlig skattebesparing i procent av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel								
0— 1 000	1·8	1·8							
1 000— 2 000	1·8	1·8	1·8						
2 000— 3 000	1·9	1·9	1·9	1·1					
3 000— 4 000	1·9	1·9	1·9	1·1					
4 000— 6 000	2·0	2·0	2·0	1·2	0·5				
6 000— 8 000	2·0	2·0	2·0	1·2	0·6				
8 000— 10 000	2·1	2·1	2·1	1·3	0·6	0·1			
10 000— 12 000	2·2	2·2	2·2	1·4	0·7	0·2			
12 000— 14 000	2·4	2·4	2·4	1·5	0·8	0·2			
14 000— 16 000	2·5	2·5	2·5	1·6	0·8	0·3			
16 000— 20 000	2·6	2·6	2·6	1·7	0·9	0·3	0·0		
20 000— 30 000	2·7	2·7	2·7	1·8	1·0	0·4	0·1		
30 000— 40 000	2·9	2·9	2·9	1·9	1·1	0·5	0·1		
40 000— 60 000	3·0	3·0	3·0	2·0	1·1	0·5	0·2	0·0	
60 000—100 000	3·2	3·2	3·2	2·1	1·2	0·6	0·3	0·1	— 0·0
100 000—200 000	3·3	3·3	3·3	2·2	1·3	0·6	0·3	0·1	0·0
200 000—	3·7	3·7	3·7	2·5	1·5	0·8	0·4	0·2	0·1

Tabell 13. Årlig skattebesparing enligt förslaget för en livförsäkringstagare, om han har 300 000 kronors förmögenhet förutom försäkringen.

Avdrag 40 000 kronor.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Försäkringstagarens hos bolaget inestående medel i 1 000-tal kronor								
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000
	Årlig skattebesparing i kronor								
0— 1 000	90	180							
1 000— 2 000	92	183	366						
2 000— 3 000	93	186	372	559					
3 000— 4 000	96	192	385	577					
4 000— 6 000	99	199	397	596	753				
6 000— 8 000	102	205	410	614	779				
8 000— 10 000	105	211	422	633	806	617			
10 000— 12 000	112	223	447	670	859	688			
12 000— 14 000	118	236	471	707	912	752			
14 000— 16 000	124	248	496	744	965	829			
16 000— 20 000	130	260	521	782	1 018	900	663		
20 000— 30 000	136	273	546	819	1 071	971	769		
30 000— 40 000	144	288	577	865	1 138	1 059	902		
40 000— 60 000	152	304	608	912	1 204	1 148	1 035	696	
60 000—100 000	160	319	639	958	1 270	1 236	1 167	961	617
100 000—200 000	167	335	670	1 004	1 337	1 324	1 300	1 226	1 103
200 000—	183	366	732	1 097	1 469	1 501	1 565	1 757	2 076
	Årlig skattebesparing i procent av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel								
0— 1 000	1·8	1·8							
1 000— 2 000	1·8	1·8	1·8						
2 000— 3 000	1·9	1·9	1·9	1·9					
3 000— 4 000	1·9	1·9	1·9	1·9					
4 000— 6 000	2·0	2·0	2·0	2·0	1·5				
6 000— 8 000	2·0	2·0	2·0	2·0	1·6				
8 000— 10 000	2·1	2·1	2·1	2·1	1·6	0·6			
10 000— 12 000	2·2	2·2	2·2	2·2	1·7	0·7			
12 000— 14 000	2·4	2·4	2·4	2·4	1·8	0·8			
14 000— 16 000	2·5	2·5	2·5	2·5	1·9	0·8			
16 000— 20 000	2·6	2·6	2·6	2·6	2·0	0·9	0·3		
20 000— 30 000	2·7	2·7	2·7	2·7	2·1	1·0	0·4		
30 000— 40 000	2·9	2·9	2·9	2·9	2·3	1·1	0·5		
40 000— 60 000	3·0	3·0	3·0	3·0	2·4	1·1	0·5	0·1	
60 000—100 000	3·2	3·2	3·2	3·2	2·5	1·2	0·6	0·2	0·1
100 000—200 000	3·3	3·3	3·3	3·3	2·7	1·3	0·6	0·2	0·1
200 000—	3·7	3·7	3·7	3·7	2·9	1·5	0·8	0·4	0·2

han förutom denna har en förmögenhet överstigande 300 000 kronor. Med hänsyn till de båda antagandena om försäkringstagarens förmögenhet hava två tabeller upprättats för belysning av de nuvarande förhållandena. För belysning av kommitténs förslag hava fyra tabeller upprättats, enär beräkning gjorts såväl för det fall, då försäkringstagaren äger avdraga 20 000 kronor från försäkringens premiereserv, som för det fall att avdraget är 40 000 kronor. I varje tabell har den årliga skattebesparingen angivits dels i kronor, dels i procent av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel.

En jämförelse mellan tabellerna 8—9 å ena sidan och 10—13 å den andra visar, att skattebesparingarna enligt förslaget med de vid tabellberäkningen gjorda antagandena genomgående ligga under dem, som följa av gällande kommunalskattelag samt de år 1947 beslutade förordningarna om statlig inkomstskatt och om förmögenhetskatt. Skillnaderna äro betydande för större försäkringar men i fall, då försäkringen utgör enda förmögenheten, relativt obetydliga i fråga om de mindre försäkringarna. Det sagda gäller icke blott i fråga om skillnaderna i kronor räknat utan även, då skillnaden räknas i procent av premiereserven. För de mindre försäkringarna spelar för övrigt, då försäkringstagaren icke har någon större förmögenhet förutom försäkringen, den skattelättnad, som redovisas i tabellerna, en obetydlig roll jämfört med den skattelättnad, som avdraget å 200 respektive 300 kronor innebär. Detta avdrag är återigen utan nämnvärd betydelse, då det gäller större försäkringar.

I enlighet med det anförda föreslår kommittén sålunda, att skattskyldig, som har livförsäkring, skall såsom skattepliktig förmögenhet upptaga den med avdrag som ovan sagts minskade premiereserven för livförsäkringarna och såsom skattepliktig intäkt räntan på detta belopp. Härvid skall räntan beräknas enligt en av Kungl. Maj:t fastställd räntefot, ungefärligen motsvarande fem sjundedelar av den räntefot, som livförsäkringsanstalterna uppå vid sin kapital- och fastighetsförvaltning.

B. Pensionsförsäkringar.

Beträffande pensionsförsäkringar hava ovan utvecklats skälen för att åtminstone i viss utsträckning befria försäkringstagaren från förmögenhetskatt för premiereserven och inkomstskatt för räntan å denna. Dessa skäl kunna emellertid icke återropas beträffande sådana försäkringar, som avse pensioner å mycket betydande belopp.

Vid ett försök att draga den gräns, över vilken en pensionsförsäkring bör drabbas av beskattning, varom här är fråga, är, liksom beträffande avdragsrätt för premier, omöjligt att bortse från den pensionering, som äger rum i andra former än genom tecknandet av försäkring. Om en tjänsteman är av sin arbetsgivare tillförsäkrad pension, medför detta för närvarande icke i och för sig någon skattskyldighet för tjänstemannen. Det vore då orimligt att införa en dylik skattskyldighet för motsvarande pensionsförmån, därest densamma vunnits genom försäkring. Konsekvensen skulle då kräva,

att även värdet av pensionsutfästelse, som icke grundar sig å försäkring, toges till förmögenhetsbeskattning och beräknad ränta å detta värde till inkomstbeskattning efter enahanda grunder som vid pensionsförsäkring. Ett sådant förfarande skulle emellertid leda till stötande och för den enskilde befattningshavaren säkerligen obegripliga resultat.

Med beaktande härav har skattekommittén övervägt att i fråga om beskattning av pensionsförsäkringar begränsa densamma till sådana, vilka innebära utfästelse om större pensionsförmåner, än som i regel utgå i sådana fall, då pensionen icke är grundad å försäkring. Närmast till hands ligger då en jämförelse med bestämmelserna angående pension åt statens befattningshavare; en skälig gräns för de pensionsförsäkringar, vilka ej böra underkastas den ifrågasatta beskattningen, borde då sättas vid det högsta pensionsbelopp, som utgår i statstjänst. För närvarande utgör detta belopp, med inräknande av dyrtidstillägg, 15 564 kronor.

Givetvis vore tänkbart att draga gränsen för beskattningen vid sistnämnda belopp. Därvid måste dock förutsättas, att då pensionsbeloppen för statsanställda ändrades, en ändring jämväl finge tid efter annan verkställas beträffande nu ifrågasatta bestämmelser.

Emellertid har det visat sig, att redan med nuvarande beskattningsregler tecknandet av pensionsförsäkringar av nu angiven storleksordning är till ytterlighet sällsynt; för närvarande torde deras antal kunna beräknas till högst några tiotal. Efter genomförande av den begränsning av begreppet pensionsförsäkring, som förut angivits, lärer kunna hållas för visst, att så stora försäkringar näppeligen komma att i fortsättningen tecknas.

Vid sådant förhållande har det syntts kommittén icke vara erforderligt att meddela särskilda regler angående beskattningen av dylika försäkringar, avseende större pensionsbelopp. Så mycket mindre har kommittén funnit anledning härtill, som reglerna i fråga skulle bliva av synnerligen invecklad och svårtillgänglig natur. Skulle emellertid mot förmodan pensionsförsäkringar komma att i fortsättningen i nämnvärd omfattning tecknas å belopp av här berörd storlek, bör givetvis spørsmålet upptagas till förnyat övervägande.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts har kommittén föreslagit beskattning hos försäkringstagarna av ränta å premiereserv samt av värdet av denna reserv allenast beträffande andra livförsäkringar än pensionsförsäkring.

Det har icke undgått kommittén, att härigenom möjligheter fortfarande komma att finnas att genom kombination av pensionsförsäkringar och andra försäkringsformer utnyttja de skattelättnader, vilka äro avsedda för personer med behov att pensionera sig genom försäkring, för andra ändamål. Detta kan t. ex. ske därigenom, att en person tecknar dels en pensionsförsäkring dels en sådan tilläggsförsäkring, att utfästelserna i båda försäkringarna tillsammans motsvara utfästelserna i sådana nu brukade försäkringar med garanterad utbetalning under viss tid, vilka enligt gällande lag hänföras till pensionsförsäkringar. Tilläggsförsäkringen blir visserligen i så-

dant fall icke pensionsförsäkring, men försäkringstagaren kommer i åtnjutande av full skattefrihet för pensionsförsäkringens premiereserv och räntan å denna samt får vid beskattningen av tilläggsförsäkringens premiereserv och räntan på denna minska premiereserven med avdrag i enlighet med kommitténs förslag. Kommittén förutsätter, att bolagen medverka till att förhindra tecknandet av sådana kombinationer av försäkringar, som kunna anses innebära missbruk av de föreslagna skattereglerna.

Kap. 5. Frågan om rörelseidkares rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse.

Med avseende å dessa stiftelser och vad därmed avses hänvisas till framställningen under Kap. 2 § 5.

År 1937 infördes i kommunalskattelagen vissa bestämmelser angående rätten till avdrag för avsättning till pensionsfond m. m. Dessa bestämmelser anknötos närmast till samma års lagstiftning om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, men erhöilo viss räckvidd därutöver.

Beträffande nu gällande regler om rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse må anföras följande.

1. Pensionsstiftelser, bildade enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser.

1937 års lag om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser avser att skapa tryggare pensionsförhållanden m. m. för anställd personal. Vid utformandet av bestämmelserna var emellertid nödvändigt att taga hänsyn till att aktiebolagens medverkan endast kunde vinnas på frivillighetens väg. Detta förhållande ledde till att man icke ansåg sig kunna uppställa krav på att vid bildande av personalstiftelse bolaget skulle avhända sig kontanta medel, enär detta för många bolag ej skulle vara möjligt eller endast med stora svårigheter kunde ske. (Bet. 1937: 13, sid. 55.) Spörsmålet löstes sålunda, att stiftelseförmögenheten kunde få helt eller delvis inestå såsom fordran hos vederbörande bolag. Här erinras om att enligt aktiebolagslagen bolags skuld till personalstiftelse skall i bolagets balansräkning redovisas särskilt.

Personalstiftelse bildas genom beslut av bolagsstämma. Dylig stiftelse, vars angelägenheter skola handhas i vissa fall av särskild styrelse eller god man och i andra fall av bolagets styrelse, skall registreras, och vissa uppgifter angående stiftelsen skola införas i aktiebolagsregistret. Stiftelsen skall stå under kontroll av en särskilt tillsynsmyndighet (pensionsstyrelsen). Bolaget skall icke kunna tillgodogöra sig stiftelsens tillgångar i annan mån än att, om bolaget haft utgifter för ändamål, som stiftelsen är avsedd att

tillgodose, bolaget i vissa fall får av tillgångarna tillgodoföra sig ersättning för de sålunda havda utgifterna. Då bolaget träder i likvidation, gäller i huvudsak, att stiftelsens tillgångar skola disponeras för det ändamål, varför stiftelsen bildats, eller, om de ej åtgå härför, överlämnas till en av statskontoret förvaltda fond, benämnd svenska aktiebolagens pensions- och understödsfond. I bolagets konkurs får stiftelsen i vanlig ordning bevaka sin fordran hos bolaget, därvid stiftelsen, om den är bildad i pensionerings-syfte, åtnjuter förmånsrätt enligt 17 kapitlet 4 och 11 §§ handelsbalken. De medel, som stiftelsen befinnes äga, sedan den erhållit sin utdelning i konkursen, skola disponeras på i huvudsak samma sätt som vid bolagets likvidation.

Har nu aktiebolag på detta sätt överfört medel till pensionsstiftelse, är bolaget jämlikt punkt 2 anv. till 29 § kommunalskattelagen berättigat till avdrag för överföringen. Denna överföring kan visserligen ske utan att några kontanta medel tillföras stiftelsen — bolaget ikläder sig blott en skuld och kan själv tillgodogöra sig räntan å skulden — men avdrag är ändock medgivet.

2. Andra pensionsanstalter.

I den mån inrättning, självständig fond eller annan stiftelse, som omförmäles i punkt 6 anv. till 53 § kommunalskattelagen, fyller de i nämnda anvisningspunkt uppställda krav, torde avdrag medgivas för avsättning till denna s. k. fria pensionsstiftelse. Därjämte torde emellertid ifråga om de fria pensionsstiftelserna i princip alltjämt upprätthållas kravet på, att medlen i fråga på rättsligen bindande sätt hava avskilts från vederbörande givares tillgångar; det är sant, att detta krav ju icke uppehålles beträffande aktiebolag, som verkställer avsättning enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, men detta undantag borde endast gälla i nu berörda, strängt avgränsade fall.

Emellertid anses medlen numera hava på bindande sätt avskilts, då företaget avsatt medlen ifråga vid sin bokföring och till pensionsstiftelse, som icke registrerats enligt 1937 års lag, endast överlämnat ett skuldebrev å beloppet, vilket inestår hos företaget såsom dess skuld till stiftelsen (R. Å. 1940: ref 36).

Avdrag för avsättning till fri pensionsstiftelse medgives enskild rörelseidkare likaväl som aktiebolag och andra juridiska personer.

I skrivelse den 30 juni 1944 har skattekommittén hos ett antal myndigheter och näringsorganisationer anhållit om uppgift beträffande bl. a. gjorda erfarenheter rörande rätten till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse. Av de svar, som inkommit å kommitténs förfrågan må här återgivas följande.

Länstyrelsen i Skaraborgs län anser, att rätten till avdrag för ifrågavarande avsättning medför oskäligt stora förmåner på grund av skatteprogressionen; inverkan särskilt för inkomsttagares avsättningar av stora belopp.

Länsstyrelsen i Örebro län anför:

»Under de senaste åren ha avsättningar till pensionsstiftelser, i synnerhet till de så kallade fria pensionsstiftelserna, blivit allt vanligare. Ur social synpunkt är detta enbart glädjande under förutsättning att de avsatta medlen verkligen komma till användning för avsett ändamål. Det torde emellertid vara att befara, att avsättningar i många fall ha till huvudsyfte att framförallt under nuvarande höga skattestryck nedbringa bolagens skatter. Icke sällan förekomma avsättningar till pensionsstiftelser hos de så kallade familjebolagen, vilket synes i viss mån vara en bekräftelse på ovan uttalade farhågor. Det är nämligen att observera att skattefrihet medgives i och med att medlen överförs till en laglig pensionsstiftelse. Några som helst föreskrifter om huru medlen skola disponeras utöver en allmän bestämmelse om att de måste användas för pensionsändamål fordras icke för att avsättningen skall bliva skattefri. Det finns sålunda inget hinder för att dessa medel kvarstå huru länge som helst i stiftelsen, i vilket fall denna för aktieägarna tjänstgör som en icke skattepliktig sparbössa. Ingenting hindrar heller att de avsatta medlen vid en ur skattesynpunkt lämplig tidpunkt utbetalas i form av pensioner till aktieägarna, som i ett familjebolag i allmänhet torde vara anställda i företaget och alltså formellt berättigade till pension.

Skattedirektören Sandström berör å s. 267 i sitt arbete »Om beskattning av inkomst av rörelse» i viss mån dylikt missbruk av gällande bestämmelser: »Framträder en inrättning till det yttre såsom en pensionsstiftelse av här ifrågavarande slag men befinnes, att med inrättningen i själva verket avses icke pensionering i normal ordning av bolagets personal, utan ett förtäckt tillgodoseende av aktieägares intresse av delaktighet i bolagets vinst, d. v. s. reellt ett aktieägareintresse, hava beskattningsmyndigheterna givetvis att beakta det föreliggande syftet att kringgå förevarande lagstiftning och skola då, trots stiftelsebildningen, uttaga skatt.» Häremot kan emellertid med fog invändas, att det endast i rena undantagsfall låter sig göra att vid den tidpunkt avsättningen sker visa, att avsättningen i realiteten är ett dolt aktieägareintresse.

Ett dylikt missbruk är ägnat att äventyra det allmänt sociala intresse, som ligger bakom tillkomsten av gällande bestämmelser. Till förebyggande härav synes lämpligt, att för skattefri avsättning skall fordras icke endast att medlen skola användas för pensionering till bolagets anställda i allmänhet utan även att avsättningen skall användas till pensionering av vissa i bolagets tjänst anställda personer. Däremot torde icke såsom vid krigskonjunkturskatttaxeringen böra fordras absolut bindande pensionsförpliktelse. Detta kunde tänkas medföra en icke önskvärd inskränkning i bolagens benägenhet att göra avsättningar, eftersom en bindande förpliktelse av dylikt slag sträcker sig långt framom i tiden, då man ingenting vet om bolagets förmåga att infria densamma. Förbindelsen bör sålunda endast avse de faktiskt avsatta medlen. Vidare bör förbindelsen icke vara gällande då till exempel vederbörande avskedas ur bolagets tjänst på grund av pliktförsummelse eller dylikt. Eventuellt bör detsamma gälla då anställd före viss uppnådd ålder av annan anledning avgår ur arbetsgivarens tjänst. I sådana fall böra de avsatta medlen automatiskt tillgodoföras övriga anställdas andelar. Genom dylika bestämmelser skulle en avsättning till pensionsstiftelse komma mera i överensstämmelse med till exempel inbetalningar till S. P. P.»

Länsstyrelsen i Kopparbergs län meddelar, att avdrag för sådan avsättning i länet medgivits såväl från inkomst av rörelse som från inkomst av jordbruksfastighet. Frågan om maximering av avsättningarnas storlek beträffande de s. k. fria pensionsstiftelserna synes förtjäna tagas under övervägande. Även om sådan icke anses erforderlig, borde för ernående av till-

fredsställande kontroll över avsättningens behörighet särskilt formulär fastställas att användas vid yrkande av avdrag. Uppgift skulle då lämnas bland annat om vilka pensionsförpliktelser avsättningen avser att trygga. Ävenså om stiftelsen skall ikläda sig några pensionsförpliktelser, så att pensionsutbetalning, som stiftelsen har att svara för, icke kommer att avdragas av bolaget.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län hyser betänkligheter inför den utveckling, som avdragsrätten i praxis kommit att få. Rätten till avdrag för avsättning till personalstiftelse synes böra inskränkas eller omgärdas med särskilda kontrollföreskrifter, och avdrag för avsättning till pensionsstiftelse borde göras beroende av, om stiftelsen åtagit sig verkliga pensionsförpliktelser, därvid den skattefria avsättningen icke borde få överstiga kapitalvärdet av dessa förpliktelser.

Länsstyrelsen i Uppsala län meddelar, att avsättning till pensionsstiftelse i stor utsträckning utnyttjats av aktiebolagen och synes i regel hava varit till fördel för såväl företagen som de anställda. Emellertid kan man för vissa familjebolag befara, att de sålunda gjorda avsättningarna ej, eller till endast ringa del komma att tagas i anspråk för avsett ändamål, nämligen pensionering av anställda. Huvudsyftet med avsättningen synes i dessa fall hava varit att minska beskattningen. Det kan därför ifrågasättas, om icke det villkoret för avdrag bör uppställas, att bolaget självt eller stiftelsen iklätt sig någon förpliktelse gentemot de anställda.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län uppgiver, att yrkanden om avdrag för avsättning till pensionsstiftelser under de senaste åren hava förekommit i viss omfattning. I flertalet fall giva omständigheterna vid handen, att avsikten i främsta rummet torde hava varit att undgå beskattning för inkomsten eller viss del därav. De upprättade pensionsstiftelserna sakna i regel bestämmelser om efter vilka grunder pensioner skola utgå. Det torde få anses ofrånkomligt, att villkoren för avdrag av denna art skärpas och genom lagbestämmelser närmare regleras. Avdragsrätten har framför allt utnyttjats av skattskyldiga med goda inkomster.

Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden ifrågasätter huruvida icke bör införas någon form av deklarationsskyldighet för s. k. fria pensionsstiftelser eller möjligen annan form för taxeringsmyndigheternas övervakning av sådana. Det nuvarande tillståndet, där avdrag medgives för avsättning till sådana stiftelser även i fall, då stiftelsen genom föreskrift i stiftelseurkunden undantagits från övervakning, synes nämligen lämna möjlighet öppen till missbruk. Vissa sådana tendenser hava gjort sig märkbara.

Länsstyrelsen i Västerbottens län meddelar, att endast ett fåtal företagare inom detta län hava begagnat sig av möjligheten att erhålla avdrag för avsättning till pensionsstiftelse, varför länsstyrelsen icke har någon omfattande erfarenhet att bygga ett uttalande på. Såvitt länsstyrelsen kunnat finna, fyller bestämmelserna i huvudsak avsett syfte. Det kan emellertid ifrågasättas om icke en del kompletterande bestämmelser till förebyggande

av att avdrag sker i icke avsedd omfattning få anses påkallade. I synnerhet beträffande familjebolag kan det mycket väl tänkas, att, under trycket av allt hårdare beskattning, avsättning sker till större belopp än som kan anses svara mot normala pensionsförpliktelser för företaget. En del fria stiftelser, grundade av företag med familjebolags karaktär, synas i allt för hög grad tillgodose ägarnas intressen, såsom t. ex. onormalt höga pensionsunderlag för företagarna och anställda anhöriga till dem i förhållande till för övriga anställda. Detta synes ej heller väl överensstämma med syftet med ifrågavarande bestämmelser.

Västergötlands och Norra Hallands Handelskammare finner ifrågavarande bestämmelser i allt väsentligt vara tillfredsställande.

Handelskammaren i Göteborg meddelar, att rätten till avdrag för avsättning till pensionsstiftelser har, enligt de erfarenheter som gjorts av flera av handelskammarens medlemmar, visat sig vara av stort värde. Därigenom ha nämligen avsättningar kunnat ske i större utsträckning än som annars skulle varit fallet och de anställdas väl har kunnat tillgodoses i högre grad än tidigare.

Sveriges Industriförbund, Stockholms Handelskammare och Svenska Bankföreningen framhålla, att sedan numera vägledande prejudikat rörande de s. k. fria pensionsstiftelserna meddelats, några tillämpningssvårigheter vid taxering till kommunal inkomstskatt samt till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke, såvitt för dem vore bekant, förelegat.

Föreningen Auktoriserade Revisorer konstaterar, att rätten till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse har haft ett mycket gynnsamt inflytande på företagens förmåga att ordna sin pensionsfråga. Det skulle utan en dylik avdragsrätt i många fall vara ekonomiskt omöjligt för ett företag att ernå täckning för de ofta mycket betydande pensionsförpliktelser, som åvila dessamma. Någon förändring beträffande dessa regler synes icke vara påkallad.

Som av det ovanstående framgår, anse vissa av de hörda remissinstanserna gällande regler tillfredsställande; de hörda myndigheterna hysa dock för sin del starka betänkligheter inför den utveckling avdragsrätten fått i praxis och förorda genomgående införandet av föreskrifter ägnade att hindra missbruk och möjliggöra kontroll.

Jämväl skattekommittén är av den uppfattningen, att gällande bestämmelser om skattefria avsättningar till pensionsstiftelser icke på ett tillfredsställande sätt utesluta möjligheterna att begagna dem även för andra ändamål än det av lagstiftarna avsedda. I likhet med ett flertal remissinstanser finner skattekommittén svagheten i nu gällande bestämmelser bestå däruti, att skattefrihet medgives i och med att medlen gottskrivits en stiftelse, som uppfyller de formella kraven, utan att några föreskrifter meddelats om medlens användning utöver en allmän bestämmelse om att de måste användas för pensioneringsändamål. Skattekommittén föreslår för den skull, att rörelseidkare, som till stiftelse överfört medel, avsedda för pensionering av personal, som är eller varit anställd i rörelsen, må åtnjuta avdrag härför, endast under förutsättning att stiftelsens förmögenhet genom överföring av medlen

icke kommer att överstiga det belopp, som erfordras för att säkerställa de högsta pensioner, vilka enligt gjorda utfästelser eller inom företaget tillämplad praxis kunna komma att utgå till personal, som vid tidpunkten för avsättningen är eller varit anställd i företaget eller till deras efterlevande. Avdrag är sålunda enligt kommitténs förslag icke medgivet för avsättning avseende pensionering av personal, som framdeles kan komma att anställas. Tillika synes emellertid för avdragsrätt böra uppställas det kravet, att pensionerna skola uppfylla de villkor kommittén i det föregående (se kap. 4 § 1) föreslagit skola gälla för att en försäkring skall vara hänförlig till pensionsförsäkring. Genom att uppställa dessa krav för ernående av skattefrihet för avsättningar till pensionsstiftelser, anser kommittén att en gräns för missbruk av bestämmelserna bör kunna sättas utan att det allmänt sociala intresse, som man velat gynna genom nuvarande bestämmelser, kommer att äventyras. Kravet på att avsättningen skall vara erforderlig för att säkerställa gjorda utfästelser om pensioner, torde enligt kommitténs förmenande icke vara ägnat att motverka avsättningar, som verkligen hava pensioneringssyfte. Om exempelvis i en stiftelses stadgar angives, att från stiftelsen skall till vissa anställda eller förut anställda utbetalas pensioner, i den mån stiftelsens medel därtill förslå, dock att pension i intet fall får överstiga t. ex. 65 procent av lönen, har därigenom visserligen gjorts en utfästelse, men denna innebär ju icke något annat än att den övre gränsen för avsättningsbehovet angivits och naturligtvis icke att företaget förbundit sig att göra avsättningar till stiftelsen tills dess denna gräns är uppnådd. Vidare ligger det enligt kommitténs förmenande i sakens natur, att dyrtidstillägg å pensioner kunna tagas i beräkning, även om de formellt beviljas år för år.

Det må framhållas, att även med den av kommittén föreslagna bestämmelsen en relativt stor rörelsefrihet i fråga om avsättningarnas storlek kvarstår. Avsättningarna kunna nämligen bliva avdragsgilla, även om de visst år överstiga det belopp, som erfordras för att genom årligen lika stora avsättningar uppbygga pensionen. Enda villkoret för avdragsrätten är, att icke stiftelsens sammanlagda förmögenhet överstiger den s. k. engångspremiereserven för samtliga utfästa pensioner till personal, som är eller varit i tjänst, d. v. s. det belopp, som enligt försäkringsteknisk utredning erfordras för att säkerställa pensionerna under förutsättning, att inga vidare avgifter skola erläggas för ifrågavarande pensioner. Skulle stiftelsens förmögenhet komma att överstiga engångspremiereserven annorledes än genom avsättningar — exempelvis på grund av personalförändringar — kunna nya avsättningar med avdragsrätt göras först sedan förmögenheten sjunkit eller engångspremiereserven vuxit, så att den överstiger förmögenheten.

Kap. 6. Sammanfattning.

Såsom av inledningen till avd. I framgår skiljer man vid behandlingen av spørsmålet om försäkringsrörelses beskattning (anv. till 18 och 30 §§ kommunalskattelagen) mellan, å ena sidan, livförsäkringsrörelse och, å andra sidan, sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse.

Kommittén har följt denna indelning, dock att i fråga om beskattning av sjuk- och olycksfallsförsäkringsrörelse viss avvikelse har gjorts från nuvarande uppdelning. De för skadeförsäkringsrörelse gällande reglerna föreslås nämligen skola tillämpas å sjuk- och olycksfallsförsäkringsrörelse, endast i den mån rörelsen avser försäkring å högst 10 år.

Såsom ett särskilt begrepp nyttjas alltjämt uttrycket pensionsförsäkring, ehuru med delvis annat innehåll än vad för närvarande är fallet. Vid beskattningen av försäkringsrörelse har med pensionsförsäkring jämställts sjuk- och olycksfallsförsäkring för längre tid än tio år.

Beskattning av livförsäkringsanstalter.

Med avseende å livförsäkringsanstalternas beskattning föreslås den omläggningen av nuvarande beskattningsregler, att skatt icke skall utgöras för det s. k. överskottet å försäkringsrörelsen. Den s. k. ränteskatten — vilket uttryck dock icke av kommittén användes — bibehålles däremot men beräknas å den verkliga avkastningen. Att kommittén föreslår borttagande av skatten å överskottet av livförsäkringsrörelsen beror på, att här i verkligheten icke föreligger någon intäkt, som bör göras till föremål för beskattning. Till den del överskottet härrör från avkastning av anstaltens tillgångar blir densamma ändock föremål för beskattning i enlighet med vad nyss uttalats. I den mån återigen överskottet härrör från besparingar å den del av inbetalda premier, som svarar mot dödlighetsrisk och omkostnader, synes någon beskattning hos försäkringsanstalterna icke böra ifrågakomma. Här är ju i verkligheten fråga om sådana fall, då försäkringstagarna gjort större premieinbetalningar än som under de faktiskt rådande förhållandena sedermera visat sig vara erforderliga.

Såsom nyss erinrats använder kommittén icke uttrycket ränteskatt och ränteskatteunderlag och har övergått från den nuvarande metoden med en beräknad ränta till att som skatteunderlag taga den verkliga avkastningen av försäkringsanstaltens tillgångar. Någon sådan beskattning har emellertid kommittén ansett icke böra ifrågakomma beträffande pensionsförsäkringar, vilken försäkringsform därigenom alltjämt beretts en mera gynnad ställning. Vad nu sagts avser rörelse omfattande inländska försäkringar, varmed förstås försäkringar direkt meddelade här i riket eller övertagna från annan svensk försäkringsgivare. Beträffande rörelse avseende utländska försäk-

ringar föreslås gällande regler angående överskottets beskattning i stort sett skola bibehållas, varemot någon ränteskatt föreslås icke vidare skola utgå.

Vidare föreslås, att understödsföreningar och pensionsstiftelser i beskattningshänseende skola jämnställas med livförsäkringsanstalter.

Beträffande livförsäkringsanstalter, vilka äro aktiebolag, uppkommer frågan, huruvida utdelningen till aktieägarna dock icke borde beskattas även hos bolaget. Kommittén har emellertid, med hänsyn till de svårigheter ett genomförande av dubbelbeskattning i detta fall skulle medföra och då därjämte fråga är om föga betydande belopp, icke funnit anledning föreslå särskilda regler i nu berörda avseende, i all synnerhet som den ifrågavarande skattelättnaden icke i detta fall kommer aktieägarna utan försäkringstagarna till godo.

Den nuvarande s. k. spärregeln i punkt 4 anv. till 30 § kommunalskattelagen föreslår kommittén skola utgå. I stället föreslås, att Konungen må, när särskilda omständigheter därtill föranleda, medgiva nedsättning av den skattepliktiga nettointäkten.

Med avseende å skattesatsen vid den statliga inkomstskatten föreslår kommittén, att skattesatsen för livförsäkringsrörelse göres rörlig liksom för fysiska personer och att grundbeloppet skall utgöra tio procent av den beskattningsbara inkomsten, motsvarande den lägsta skattesatsen för fysiska personer.

Försäkringstagarnas beskattning.

Tidigare har framhållits, att den nuvarande s. k. ränteskatten i många fall icke motsvarar utan understiger den inkomstskatt, som rätteligen skulle belöpa å försäkringstagarna. I syfte att undanröja detta förhållande föreslås, att utöver den skatt, som uttages å försäkringsanstalternas avkastning, jämväl hos försäkringstagarna för annan livförsäkring än pensionsförsäkring i vissa fall inkomstskatt skall uttagas för beräknad ränta å premiereserv och förmögenhetsskatt för premiereserv.

Då den hos försäkringstagarna uttagna skatten å ränteavkastningen endast är påkallad i fråga om försäkringstagare med större inkomster, föreslås emellertid en viss begränsning av skatteplikten. Av praktiska skäl har kommittén härvid icke utgått från inkomsten utan i stället föreslagit en begränsning med hänsyn till försäkringens storlek. Sålunda föreslås den skattepliktiga räntan skola beräknas å den med visst avdrag minskade summan av premiereserverna för den skattskyldiges samtliga försäkringar. Avdraget föreslås till 20 000 kronor; för ogift skattskyldig med hemmavarande barn under 18 år och för gift skattskyldig föreslås avdraget till 40 000 kronor, dock att avdrag för skattskyldig, hans maka och hemmavarande barn under 18 år sammanlagt icke må överstiga 40 000 kronor.

Den ränta, varför skatt skall erläggas av försäkringstagarna, skall beräknas enligt en av Konungen bestämd räntefot. Denna skall ungefärligen

motsvara $\frac{5}{7}$ av den nettoräntefot, som livförsäkringsanstalterna i genomsnitt uppnå vid sin kapitalförvaltning. Sistnämnda begränsning föreslås för att motverka den dubbelbeskattning, som eljest skulle uppstå å den grund, att både anstalten och försäkringstagaren beskattas för räntan.

Vid förmögenhetsbeskattningen av premiereserven föreslås samma avdrag som vid beräkning av den skattepliktiga ränteinkomsten.

Beträffande begreppet pensionsförsäkring föreslår kommittén vissa ändringar i jämförelse med vad nu gäller. Den kombination av livränteförsäkring och kapitalförsäkring, som för närvarande hänföres till pensionsförsäkring, föreslår kommittén skola väsentligt inskränkas. Sålunda föreslår kommittén, att försäkring med garanterad utbetalning under viss tid icke längre skall hänföras till pensionsförsäkring. Däremot skall även i fortsättningen vid pensionsförsäkring visst kapitalbelopp kunna utbetalas i samband med dödsfall eller pensionsfalls inträffande. Detta kapitalbelopp föreslår kommittén icke skola få överstiga det årliga egenpensionsbeloppet i förekommande fall ökat med årligt änkepensionsbelopp.

Efter dessa begränsningar skulle då till pensionsförsäkring hänföras försäkring, vilken icke innehåller andra utfästelser än

- a) ålderspension till den försäkrade,
- b) invalidpension till den försäkrade, och
- c) efterlevandepension till den försäkrades make, den försäkrades eller hans makes barn, barnbarn, adoptivbarn, styvbarn, föräldrar, adoptivföräldrar eller styvföräldrar,
- d) kapitalbelopp, som ovan sagts.

Genast börjande livränta skall dock enligt förslaget i beskattningshänseende behandlas såsom annan försäkring än pensionsförsäkring.

Kommittén har härutöver föreslagit vissa begränsningar i fråga om utfästelserna, för vilka begränsningar redogjorts under kap. 4 § 1.

I fråga om invalidpension hänföres enligt nuvarande bestämmelser till pensionsförsäkring endast sådan invalidpension, vilken utgår vid varaktig arbetsoförmåga. Denna förskrift torde emellertid icke hava tillämpats i enlighet med sin avfattning, utan till invalidpension har i praxis hänförts jämväl ersättning, som utgår på grund av övergående arbetsoförmåga. Kommittén föreslår nu en uttrycklig bestämmelse av innehåll, att med invalidpension skall förstås jämväl ersättning, som utgår på grund av övergående arbetsoförmåga.

Anledningen till att kommittén föreslår nyss berörda inskränkningar av pensionsförsäkringsbegreppet är det förut omförmälda utnyttjandet av pensionsförsäkring i syfte att uppnå lindrigare beskattning; det övervägande antalet i sådant syfte tecknade pensionsförsäkringar torde avse ovan omförmälda kombinationsformer.

I fråga om livförsäkringar föreslår kommittén ingen ändring av de nuvarande huvudreglerna rörande avdragsrätt för försäkringspremier och

skattskyldighet respektive skattefrihet för utfallande försäkringsbelopp; dock föreslår kommittén, att gränsen för det av sociala skäl motiverade avdraget höjes från 200 till 300 kronor.

Sålunda föreslås beträffande annan livförsäkring än pensionsförsäkring att avdrag — bortsett från 300-kronorsavdraget — icke skall medgivas för erlagd försäkringspremie men att utbetalt belopp icke skall beskattas.

Vad angår pensionsförsäkring i detta begrepps nyss angivna mera begränsade omfattning föreslås att liksom för närvarande avdragsrätt skall medgivas för erlagd premie, medan utbetalt pensionsbelopp skall beskattas såsom intäkt av tjänst. Emellertid föreslår kommittén, att den nuvarande begränsningen av avdragsrätten till allenast andra premier än s. k. engångspremier skall bortfalla så att avdrag medgives för alla erlagda premier för pensionsförsäkring, oberoende av den tid, under vilken premieinbetalningen fullgöres. Att genom den föreslagna ändringen en viss utjämning i tiden av skattebördan kan äga rum, anser kommittén icke innebära någon olägenhet. Då genast börjande livränta icke hänförs till pensionsförsäkring, gäller vad nu sagts icke beträffande sådan livränta.

Såsom en konsekvens av den nu medgivna avdragsrätten även för engångspremier samt av vissa föreslagna ändrade bestämmelser rörande sjuk- och olycksfallsförsäkring följer, att nuvarande föreskrifter i 32 § 2 mom. d) kommunalskattelagen rörande reducering i vissa fall av utgående livräntor jämväl komma att försvinna. I fråga om genast börjande livränta ersättes nämnda beskattningsform med beskattning av räntan å premiere-serven.

Vad slutligen angår sjuk- och olycksfallsförsäkring samt arbetslöshetsförsäkring föreslår kommittén, att den avdragsrätt för premier, som för närvarande enligt 46 § 2 mom. 3) kommunalskattelagen är medgiven endast i den mån avdraget kan verkställas inom 200-kronorsavdragets ram, skall utvidgas att gälla hela beloppet av erlagda dylika premier utan någon begränsning. I anslutning härtill föreslås sådan ändring i 19 § kommunalskattelagen, att ersättning på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring och arbetslöshetsförsäkring skall utgöra skattepliktig intäkt, dock icke i den mån ersättningen vid sjuk- och olycksfallsförsäkring avser sjukvårds- eller läkarekostnad.

Beträffande sjuk- och olycksfallsförsäkring får dock avdrag för försäkringspremie göras endast därest försäkringen icke innefattar utfästelse om ersättning i form av kapital överstigande högsta årsbelopp, som i form av livränta kan utgå på grund av försäkringen. Utfallande belopp på grund av försäkring, som innefattar sådan utfästelse, kommer därför ej att utgöra skattepliktig intäkt.

AVD. IV.

SPECIELL MOTIVERING.

Förslaget till ändringar i kommunalskattelagen.

19 §.

Våra skatteförfattningar innehålla icke någon definition å begreppet inkomst. Däremot innehåller 19 § kommunalskattelagen vissa negativa bestämmingar av inkomstbegreppet; paragrafen angiver med andra ord vissa förvärv, vilka *icke* skola räknas till inkomst. Bland dessa från inkomstbegreppet undantagna förvärv äro även åtskilliga *på grund av försäkring* inträdande förvärv.

Till inkomst räknas sålunda *icke*:

1) *Kapital, som på grund av kapitalförsäkring utfallit vid inträffat försäkringsfall eller återköp av försäkringen, där det utfallna kapitalet icke är att anse såsom intäkt av rörelse.*

Med kapitalförsäkring torde icke åsyftas kapitalförsäkring av annat slag än livförsäkring. Vid kapitalförsäkring medgives ju i princip icke avdrag för försäkringspremien, varjämte ränteskatt uttages hos försäkringsanstalten. Därmed anses såväl kapitalbildningen som ifrågakommande räntor tillfullo beskattade och det utfallande kapitalet bör då vara undantaget från beskattning. Jämväl vid återköp av försäkring har beskattning på angivet sätt redan ägt rum, vadan det vid återköpet återbekomna kapitalbeloppet icke beskattas.

Ett undantag från nu angivna regel har dock i författningen gjorts för det fall, att det utfallna kapitalet varit att anse såsom inkomst av rörelse. Härmed åsyftas de i den allmänna motiveringen omförmälda s. k. ledareförsäkringarna, vilka närmare behandlas i punkt 5 anv. till 28 § kommunalskattelagen.

Även vissa andra undantag hava gjorts från huvudregeln ehuru 19 § icke innehåller någon hänvisning därtill. I sådant hänseende erinras om den kombination av livränte- och kapitalförsäkring, som enligt punkt 1 anv. till 31 § kommunalskattelagen för närvarande hänföres till pensionsförsäkring; det utfallande kapitalbeloppet beskattas i detta fall såsom inkomst.

Slutligen har enligt vissa rättsfall utfallande kapitalförsäkring beskattats såsom inkomst i ytterligare ett fall, nämligen då arbetsgivare tagit försäkring å en anställds liv och beloppet skulle till denne utbetalas vid viss uppnådd ålder, därest han då fortfarande innehade sin anställning.

2) *Vad som i annan form än livränta tillfallit den försäkrade eller hans dödsbo på grund av sjuk-, olycksfalls- eller arbetslöshetsförsäkring.*

Utgående livränta skall alltså städse beskattas och detta vare sig den utgår för den försäkrades livstid eller för kortare tid. Från inkomstbeskattningen undantages däremot *dels* alla på en gång utfallande kapitalbelopp och *dels* temporära ersättningar under sjukdom, konvalescens, arbetslöshet o. dyl. I nu berörda fall föreligger icke avdragsrätt för premierna i vidare mån än det s. k. 200-kronorsavdraget medgiver.

Under förarbetena till 1928 års skattelagstiftning berördes frågan om beskattning av belopp, som utgå på grund av ansvarsförsäkring eller såsom skadestånd. Med avsende härå anförde departementschefen i proposition till 1927 års riksdag (prop. 1927: 102 s. 347):

»Försäkringsinspektionen har ifrågasatt, huruvida icke samma bestämmelser som för ersättning på grund av olycksfallsförsäkring eller ersättning för olycksfall i arbete utan försäkring böra gälla jämväl för ersättning på grund av ansvarsförsäkring för personskada eller ersättning för personskada, vilken annan dömts att utgiva såsom skadestånd. Jag har dock ansett generella bestämmelser om behandling av dylik ersättning icke böra intagas i förslaget. När det rör sig om ansvarsförsäkring, torde något avtal icke föreligga mellan försäkringsanstalten och den, som uppbär ersättning, och ersättningen uppbäres icke direkt på grund av försäkringsavtalet utan såsom skadestånd, ehuru betalningsskyldigheten fullgöres av försäkringsanstalten i den skadeståndsskyldiges ställe. Vad angår skadestånd för personskada kommer detsamma, därest det utgår i form av livränta eller i form av periodiskt understöd, att bli beskattat på grund av de i förslaget upptagna bestämmelserna om skatteplikt för livränta och periodiskt understöd. För skadestånd, som utgår i annan form, torde svårigen någon generell bestämmelse böra meddelas, utan torde frågan om dess beskattning böra för varje särskilt fall avgöras med hänsyn till skadeståndets art. Ersättning för mistad arbetsförtjänst torde sålunda böra beskattas, under det att å andra sidan exempelvis ersättning för utgifter för läkarevård icke torde kunna anses utgöra skattepliktig inkomst.»

3) *Vinstandel eller premieåterbäring, som försäkringstagare fått uppbära från försäkringsanstalt på grund av avtal rörande annan försäkring än livränteförsäkring, därunder inbegripen överlevelse- och invalidränteförsäkring.*

Skattefriheten i detta fall motiveras av enahanda skäl som i det under 1) omnämnda, i det att beloppet anses redan beskattat dels genom att avdrag för premien icke medgives (bortsett från 200-kronorsavdraget) och dels genom beskattningen hos försäkringsanstalten.

En begränsning av skattefriheten, sammanhängande med reglerna om 200-kronorsavdraget, kan dock sägas hava skett genom bestämmelsen i 46 § 2 mom. sista stycket kommunalskattelagen. Har nämligen skattskyldig för sådan försäkring, vars premie endast må inbegripas i 200-kronorsavdraget, fått uppbära vinstutdelning eller premieåterbäring, får avdrag för premien endast ske med det belopp, varmed premien överskjuter vad sålunda uppburits.

4) Ersättning på grund av försäkring av fast eller lös egendom i annat fall än då köpeskillning, som skulle hava influtit, därest egendomen i stället försålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse.

Det är ju här fråga om ren skadeförsäkring, då vid inträffat försäkringsfall ersättning kan utgå intill den inträffade skadans belopp men aldrig därutöver. Försäkringsbeloppet kan neutralisera den inträffade skadan men icke bereda någon vinst därutöver. Vid sådant förhållande bör i allmänhet icke utfallande försäkringsbelopp eller någon del därav beskattas såsom inkomst. I den mån emellertid, vid försäljning av egendomen, köpeskillningen skulle beskattas såsom intäkt, bör detsamma gälla utfallande försäkringsbelopp.

Med hänsyn till det förslag rörande ändrad beskattning av vissa försäkringar, som skattekommittén framlägger och för vilket redogjorts i den allmänna motiveringen, förslår kommittén åtskilliga ändringar i nu förevarande paragraf.

Kommitténs nu framlagda förslag innebär bl. a., att full avdragsrätt medges för premier för sjuk-, olycksfalls- och arbetslöshetsförsäkring; beträffande de båda förstnämnda slagen av försäkring dock endast, såvida försäkringen icke innefattar utfästelse om kapital överstigande det högsta årsbeloppet av utfäst livränta. I överensstämmelse härmed bör utgå det nuvarande stadgandet om skattefrihet för vad som i annan form än livränta tillfallit den försäkrade på grund av sjuk-, olycksfalls- eller arbetslöshetsförsäkring. Dylik ersättning skall enligt förslaget beskattas såsom inkomst; (dock icke i den mån ersättningen avser sjukvårds- eller läkarekostnader; jfr anv.). Följaktligen skall till beskattning tagas ej blott utfallande livränta utan även t. ex. sjukpenning. (Se vidare allmänna motiveringen kap. 4 § 2 C.)

Utfallande kapital skall liksom hittills icke beskattas. Kommittén har ansett föreskriften härom böra erhålla den ändrade lydelsen, att till skattepliktig inkomst skall *icke* hänföras vad som uppburits på grund av annan livförsäkring än pensionsförsäkring eller på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring, vilken innefattar utfästelse om ersättning i form av kapital överstigande årsbeloppet av den högsta livränta, som utfästs genom försäkringen. Hänvisningen till det fall, då utfallet belopp hänföres till intäkt av rörelse, har uteslutits, när kommittén föreslår, att s. k. ledareförsäkring skall behandlas på samma sätt som övriga kapitalförsäkringar.

Med den föreslagna avfattningen av bestämmelsen om skattefrihet för vad som tillfallit försäkringstagare på grund av nyss angivna försäkringar, synes icke erforderligt med en särskild föreskrift om skattefrihet för återbäring (enligt nuvarande terminologi »vinstandel eller premieåterbäring») på grund av dylika försäkringar. Även återbäringen är ju något, som uppbäres på grund av försäkringen och inbegripes då under nyss åberopade bestämmelse om skattefrihet.

Den föreslagna bestämmelsen innebär beträffande sjuk- och olycksfallsförsäkring, som innefattar utfästelse om ersättning i form av kapital överstigande tidigare omförmälda gräns, att all på grund av försäkringen utgående ersättning blir skattefri. Med avseende härå hänvisas till vad som anförts ovan under den allmänna motiveringen.

Bestämmelsen rörande beskattning av ersättning på grund av försäkring av fast eller lös egendom, för vilken redogjorts ovan under 4), har föreslagits skola utgå. En allmän regel, som föreslagits skola ingå i anvisningarna, reglerar även ifrågavarande fall.

Kommittén anser, att enhetliga regler böra gälla beträffande beskattning av belopp, vilka tillfallit någon såsom ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete, oavsett om beloppet utgått på grund av försäkring eller annorledes. Sålunda böra också i sistnämnda fall även sådan ersättning, som utgår i annan form än livränta — givetvis dock icke ersättning i form av kapital — utgöra skattepliktig intäkt. I enlighet härmed har kommittén föreslagit, att den nuvarande bestämmelsen om skattefrihet för vad som annorledes än genom försäkring i annan form än livränta tillfallit någon såsom ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete skall utgå. Kommittén har ansett överflödigt att betunga lagtexten med en särskild bestämmelse om skattefrihet för de undantagsfall, då ersättning utgår i form av kapital. Enligt kommitténs förmenande bör nämligen skattefrihet i dylika fall vara självskriven.

29 §.

Såsom framgår av den allmänna motiveringen (avd. III kap. 4 § 2 D) har kommittén föreslagit, att avdrag icke skall få ske för premie avseende s. k. ledareförsäkring. Den av kommittén föreslagna bestämmelsen innebär, att avdrag icke kan ifrågakomma för andra livförsäkringspremier än sådana, som avse försäkringar, vilka enligt 46 § äro att hänföra till pensionsförsäkringar och vilka äsyfta pensionering av i rörelsen anställd personal. En konsekvens av den föreslagna bestämmelsen blir, att det i specialmotiveringen till 19 § under 1) sista stycket omnämnda fallet icke vidare kan förekomma.

30 §.

Såsom av den allmänna motiveringen framgår har kommittén i så måtto frångått den i nuvarande anv. till 18 och 30 §§ kommunalskattelagen gjorda indelningen i å ena sidan livförsäkringsrörelse och å andra sidan sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse, att kommittén har använt benämningarna livförsäkringsrörelse och skadeförsäkringsrörelse samt till skadeförsäkringsrörelse hänfört rörelse, avseende inländsk sjuk- och olycksfallsförsäkring för högst tio år. Kommittén har härvid följt den uppdelning, som förekommer i lagen om försäkringsrörelse, enligt vilken de särskilda bestämmelser, som gälla livförsäkring, skola äga motsvarande tillämpning i fråga om sjuk- och olycksfallsförsäkringar, som meddelats för livstid eller för längre tid än tio år.

Sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år har icke omnämnts i 30 §, enär försäkring av dylik art enligt kommitténs förslag i likhet med pensionsförsäkring icke blir föremål för beskattning hos försäkringsanstalterna.

Av skäl, som framhållits i den allmänna motiveringen, har kommittén föreslagit borttagande av skatten å överskottet å livförsäkringsrörelsen men föreslagit, att skatt motsvarande den s. k. ränteskatten fortfarande skall utgöras, dock beräknad å hela den på andra inländska livförsäkringar än pensionsförsäkringar belöpande ränteinkomsten och viss annan därmed jämförlig inkomst, framför allt inkomst av fastighetsförvaltning. I detta sammanhang må framhållas att de försäkringar, beträffande vilka skatt för ränteinkomsten icke skall utgå, utgöras av alla pensionsförsäkringar, alltså även de undantagsvis förekommande försäkringar, vid vilka enligt kommitténs förslag avdragsrätt för premien icke skall föreligga.

Kommittén har använt begreppen nettointäkt av kapitalförvaltning och av fastighetsförvaltning för att därigenom angiva, att beräkningen av denna nettointäkt delvis sker efter andra regler än som enligt kommunalskattelagen gälla för inkomst av kapital, jordbruksfastighet och annan fastighet.

Om en försäkringsanstalt driver både livförsäkrings- och skadeförsäkringsrörelse må enligt förslaget underskott, som uppkommit å skadeförsäkringsrörelsen, icke avdragas från nettointäkt av livförsäkringsrörelsen. Kommittén har nämligen icke ansett en sådan avdragsrätt befogad, enär den skatt, bolaget erlägger å livförsäkringsrörelsen, avser att ersätta skatt, som rätteligen borde utgöras av livförsäkringstagarna, och dessas beskattning icke bör påverkas av rörelse, som avser annan försäkringstagarekategori. Däremot bör hinder icke möta mot att underskott å livförsäkringsrörelsen, därest sådant undantagsvis skulle uppkomma, avdrages från det skattepliktiga överskottet å skadeförsäkringsrörelsen.

Understödsföreningar hava föreslagits skola i beskattningshänseende jämföras med livförsäkringsanstalter. Detsamma gäller pensionsstiftelse för den händelse sådan stiftelse skulle meddela försäkringar, vilka icke uppfylla de i anv. till 46 § föreslagna villkoren. Beträffande skälen härtill hänvisas till den allmänna motiveringen (avd. III kap. 2 § 6).

Kommittén har på skäl, som anförts i den allmänna motiveringen (avd. III kap. 3), föreslagit, att bestämmelserna rörande beskattning av livförsäkringsrörelse, som bedrivits av inländsk anstalt, skola äga motsvarande tillämpning å försäkringsrörelse, som här i riket bedrivits av utländsk försäkringsanstalt.

Gällande lag innehåller en spärregel vid sidan av huvudregeln i avsikt att hindra att en försäkringsanstalt skall behöva i skatt erlägga mer än överskottet. Av skäl, som framgå av allmänna motiveringen (avd. III kap. 2 § 2), har kommittén i stället föreslagit, att Konungen skall äga medgiva nedsättning av den skattepliktiga nettointäkten, då särskilda omständigheter därtill föranleda.

31 §.

Kommittén, som föreslagit, att sjukpenning och arbetslöshetsunderstöd skola utgöra skattepliktig intäkt, har ansett detta böra komma till uttryck i 31 §.

Sedan en omläggning av det prästerliga pensionsväsendet skett i och med ingången av år 1942, har prästerskapets änke- och pupillkassa upphört med sin verksamhet, vilken övertagits av staten. Därefter finnes icke någon allmän kassa, som äger uppbära inkomst av lediga ecklesiastika sysslor och något utrymme för tillämpning av bestämmelsen om beskattning av inkomst från lediga sådana sysslor finnes sålunda icke. Kommittén har därför föreslagit, att bestämmelsen i 31 § andra stycket skall utgå.

32 §.

Kommittén har beträffande pensionsförsäkring, i den begränsade omfattning kommittén givit detta begrepp, föreslagit, att i likhet med vad nu gäller avdrag skall medgivas för erlagd premie, medan utbetalat pensionsbelopp skall beskattas som intäkt av tjänst. Kommittén har emellertid jämväl föreslagit, att avdrag skall medgivas för alla erlagda premier för pensionsförsäkring, oberoende av den tid under vilken premieinbetalningen fullgöres — således även för engångspremier. Tillika har kommittén föreslagit, att livränta, som utgår på grund av pupillförsäkring, skall tagas till beskattning i sin helhet. Beträffande de föreslagna ändrade bestämmelserna rörande sjuk- och olycksfallsförsäkring hänvisas till motiveringen till 19 §.

Som en konsekvens av de föreslagna ändrade bestämmelserna har nuvarande 2 mom. såsom överflödigt föreslagits skola bortfalla.

Beträffande den ändring, som i övrigt skett i nuvarande 1 mom. i denna paragraf, har motivering lämnats vid redogörelsen här ovan för föreslagen ändring i 31 §.

38 §.

Ändringen i 38 § är betingad av kommitténs förslag, att utöver den skatt, som uttages å försäkringsanstalternas avkastning, skatt för beräknad ränta å premiereserv i vissa fall skall uttagas jämväl hos försäkringstagarna.

46 §.

Vad angår bestämmelsen, att från inkomst av livförsäkringsrörelse icke må avdragas underskott från annan förvärvskälla, hänvisas till motiveringen till 30 §.

Beträffande den föreslagna höjningen av det enligt 2 mom 3) medgivna avdraget hänvisas till den allmänna motiveringen (avd. III kap. 4 § 2 A).

Det har icke uttryckligen utsagts i förarbetena, att avdragsrätten enligt 2 mom. 2) och 3) skulle avse endast premier för försäkringar, som tecknats å den skattskyldiges eget, hans makas eller hans omyndiga barns liv. Anledningen härtill kan vara, att lagstiftaren ansett detta vara självklart.

En annan uppfattning har emellertid kommit till synes i praxis, som tolkar ifrågavarande bestämmelser synnerligen vidsträckt. Ordet »avgiften erlagts för den skattskyldige själv» gives tydligen den innebörden, att avdragsrätt skall föreligga för skattskyldig, som är försäkringstagare, oavsett å vem försäkringen tecknats, d. v. s. att premie, som skattskyldig i egenkap av försäkringstagare erlagt, skall anses erlagd »för den skattskyldige själv», vare sig försäkringen tagits på den skattskyldiges eget eller annan persons liv.

Enligt kommitténs uppfattning är ett lagrum, vars avfattning medger en dylik tolkning olämpligt, och kommittén har för den skull föreslagit ändringar i bestämmelserna i avsikt att förhindra, att avdragsrätt i fortsättningen medges i andra fall än då försäkringen är tagen för att bereda ålders- eller invalidpension åt den skattskyldige själv eller hans make eller efterlevandepension åt den skattskyldiges make, omyndiga barn eller vissa andra närstående.

Såsom av den allmänna motiveringen framgår, har kommittén beträffande sjuk- och olycksfallsförsäkringar föreslagit avdragsrätt för premien, då fråga är om försäkringar, vilka icke innefatta utfästelse i form av kapital överstigande viss gräns. Avdragsrätten har här begränsats till sådana försäkringar, vilka avse den skattskyldige själv, hans make eller omyndiga barn.

53 §.

Pensionsanstalter, som icke äro bolag, samt understödsföreningar äro enligt nu gällande bestämmelser skattskyldiga för inkomst av fastighet. Kommittén har föreslagit att inkomst av fastighet, som tillhör livförsäkringsrörelse, skall hänföras till inkomst av denna rörelse. Detta medför, att anstalter, vilka endast bedriva pensionsförsäkring, bliva fria från skatt å inkomst av fastighet, enär sådana anstalters rörelseinkomst föreslagits icke skola beskattas. Kommittén har därför föreslagit, att orden »pensionsanstalter, som icke äro bolag, understödsföreningar» skola utgå ur nuvarande 53 § 1 mom. d) samt att i f) skola införas orden »sådana understödsföreningar och pensionsstiftelser som meddela annan livförsäkring än pensionsförsäkring».

Vidare har kommittén beträffande samma författningsrum föreslagit, att orden »samt, vad angår allmän kassa, som åtnjutit inkomst från lediga ecklesiastika sysslor, tillika för sådan inkomst» skola utgå. Beträffande denna ändring har motivering lämnats vid redogörelsen här ovan för föreslagen ändring i 31 §.

54 §.

Beträffande skälen till i denna paragraf föreslagna ändringar hänvisas till den allmänna motiveringen avd. III kap. 2.

59 §.

Beträffande i denna paragraf föreslagen ändring har motivering lämnats vid redogörelsen här ovan för föreslagen ändring i 31 §.

Anvisningar

till 18 §.

Här föreslagen ändring föranledes av att kommittén ändrat terminologien på sätt av allmänna motiveringen framgår (avd. III kap. 6).

till 19 §.

Kommittén föreslår, att i anvisningarna intages en bestämmelse av innehåll, att vad som uppburits på grund av livförsäkring eller sjuk- och olycksfallsförsäkring skall i andra fall än i 19 § sägs anses såsom skattepliktig intäkt; dock icke i den mån ersättningen avser sjukvårds- och läkarekostnader. Sistnämnda undantag står i överensstämmelse med den allmänna princip, som kommittén såsom framgår av det följande föreslår skola gälla för ersättning på grund av annan försäkring än i detta stycke avses.

Såsom en allmän princip synes böra gälla, att ersättning för icke skattepliktig intäkt, som borfallit, eller för icke avdragsgill omkostnad eller förlust skall vara skattefri, medan ersättning för skattepliktig intäkt och för avdragsgill omkostnad eller förlust skall beskattas. Denna princip synes böra gälla såväl då ersättningen utgår på grund av försäkring som i andra fall. Enligt kommitténs förslag angives denna princip skola gälla ifråga om ersättning, som utgår på grund av annan försäkring än livförsäkring eller sjuk- och olycksfallsförsäkring. Anledningen till att ersättning på grund av livförsäkring eller sjuk- och olycksfallsförsäkring undantagits från denna princip är, att skatteplikten för belopp, som utgå på grund av sådana försäkringar i första hand bör följa avdragsrätten för premierna. Endast i fråga om belopp, som utgår på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring och avser sjukvårds- eller läkarekostnad, har den allmänna principen följts. Sådana belopp äro alltså skattefria, även i fall då avdragsrätt för premien förelegat.

Den ovannämnda principen medför, att stadgandet i 19 § om ersättning på grund av försäkring av fast eller lös egendom blir överflödigt. Med den föreslagna ändrade formuleringen kommer liksom hittills att till skattepliktig inkomst hänföras ersättning på grund av försäkring av fast eller lös egendom i sådana fall, då köpeskilling, som skulle hava influtit därest egendomen i stället försålts, varit att hänföra till intäkt av jordbruksfastighet, av annan fastighet eller av rörelse. Däremot är ej avsett att genom den föreslagna ändringen göra ersättningen skattepliktig enbart av den anledningen, att avyttring av den försäkrade egendomen skulle hava medfört skattepliktig realisationsvinst. Då bestämmelsen med sin allmänna formulering möjligen kan medgiva en annan tolkning, har ansetts böra införas en uttrycklig bestämmelse om att i sistnämnda fall ersättningsbelopp icke skola utgöra skattepliktig inkomst.

I ett sista stycke till anvisningarna har ansetts böra angivas till vilken förvärvskälla skattepliktiga belopp skola hänföras.

till 24 §.

Kommittén har ansett lämpligt att här göra ett tillägg som angiver, att särskilda bestämmelser gälla beträffande livförsäkringsrörelse.

till 28 §.

Beträffande skälen till ändringen hänvisas till avd. II kap. 4 § 2 E.

till 29 §.

Beträffande här föreslagna ändringar hänvisas till den allmänna motive-
ringen (avd. II kap. 5).

Punkt 6 i anvisningarna till 53 § har av kommittén föreslagits skola med viss ändrad lydelse flyttas till anvisningarna till 29 §. Uttrycket »pensionsanstalter, som icke äro bolag» har utbytt mot uttrycket pensionsstiftelse.

Beträffande bestämmelsen om avdragsrätt för avsättning till annan personalstiftelse än pensionsstiftelse märkes, att såsom villkor för avdragsrätten uppställes det villkoret, »att skattskyldig vid direkt omkostnad för dylikt ändamål är berättigad till avdrag». Det har gjorts gällande, att tvekan föreligger om innebörden av denna bestämmelse. Kommittén anser sig därför, ehuru det ligger utanför ramen för detta betänkande, böra uttala, att enligt kommitténs förmenande avdragsrätt enligt ifrågavarande bestämmelse föreligger jämväl då den skattskyldige vid direkt omkostnad skulle hava varit berättigad till avdrag endast i form av årliga värdeminskningss-
avdrag.

till 30 §.

Beträffande innebörden av uttrycken inländsk försäkring samt utländsk försäkring hänvisas till den allmänna motiveringen.

Av skäl, som framgå av specialmotiveringen till 30 §, har »sjuk- olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse» utbytt mot »skadeförsäkringsrörelse».

Uttrycket försäkringsfond har föreslagits skola utbytas mot »premiere-
serv och ersättningsreserv» på grund av den ändrade definition å försäkringsfond, som intagits i förslaget till lag om försäkringsrörelse.

Såsom huvudregler för beräkning av livförsäkringsanstalts nettointäkt av fastighetsförvaltning böra tillämpas de regler i kommunalskattelagen, som gälla för beräkning av nettointäkt av annan fastighet. Med det nu sagda avser kommittén icke att föreslå ändring i den praxis, enligt vilken värdering av fastighet tillhörande försäkringsbolag sker med tillämpning av de för varulagervärdering gällande principerna. Det förutsättes, att försäkringsanstalter icke komma att äga jordbruksfastighet. Innehav av jordbruksfastighet torde nämligen i regel icke kunna betraktas såsom enbart en kapitalplacering, då sådant innehav ofta måste förenas med en verksamhet, som försäkringsbolag enligt lagen om försäkringsrörelse icke få utöva. Skulle emellertid, oaktat vad ovan sagts, livförsäkringsanstalt komma att äga jordbruksfastighet, böra de för sådan fastighet gällande reglerna äga motsvarande tillämpning.

Användes fastighet helt eller delvis i ägarens rörelse, skall enligt eljest gällande regler motsvarande hyresvärde ej upptagas såsom inkomst av fastigheten, när hyresvärdet ej får avdragas såsom omkostnad i rörelsen. Beträffande livförsäkringsrörelse kommer enligt förslaget avdrag i fråga endast för vissa omkostnader. Den del av hyresvärdet, som icke motsvaras av avdragsgilla omkostnader, måste därför självfallet upptagas såsom intäkt. Kommittén har emellertid föreslagit, att hela hyresvärdet för den i rörelsen använda delen av fastigheten skall upptagas såsom intäkt i den mån det i fastigheten nedlagda kapitalet belöper på försäkringar för vilka skatteplikt föreligger. Avdrag får i konsekvens härmed ske för den del av hyresvärdet, vilken är att anse såsom omkostnad för förvärvande av de skattepliktiga intäkterna.

Till intäkt av fastighetsförvaltning hänföres även vinst å försäljning av fastighet.

Försäkringsanstalt, understödsförening eller pensionsstiftelse, som återförsäkrat livförsäkring utan att hos sig behålla premiereserven, kommer att hos återförsäkraren få ett tillgodohavande, vilket avkastar ränta på motsvarande sätt som i den allmänna motiveringen utvecklats i fråga om försäkringstagares tillgodohavande hos direktförsäkraren. En beräknad ränta på detta tillgodohavande måste därför inräknas i den skattepliktiga ränteintäkten, därest det är fråga om inländsk försäkring. Om återförsäkraren är inländskt försäkringsbolag, är det av praktiska skäl lämpligast, att ränteinkomsten beskattas hos detta. Kommittén har därför föreslagit, att ifrågasvarande ränteinkomst medräknas i den skattepliktiga nettointäkten för det avgivande bolaget endast då återförsäkraren är en utländsk anstalt. Följden av bestämmelsen blir givetvis, att återförsäkrare ej får såsom omkostnad avdraga räntan på premiereserven för återförsäkringar, som övertagits från inländsk försäkringsgivare, om premiereserven övertagits av återförsäkraren.

Har vid återförsäkring den avgivande parten hos sig behållit premiereserven, sker avräkningen — även i det fall att premiereserven formellt sett endast deponerats hos avgivaren — som om återförsäkring skett enligt s. k. riskpremiemetod, varför i detta fall icke uppkommer någon fråga om vare sig ränteinkomst eller ränteutgift.

Vid beräkningen av den skattepliktiga ränteintäkten får avdrag ske för utgiftsräntor, dock ej för räntor å försäkringstagares inestående återbäringsmedel för vilka räntor denne ju icke är skattskyldig. Då beskattningen av försäkringsgivarens ränteinkomst avser att träffa försäkringstagarnas ränteinkomst, skulle avdrag för ränta å denna del av försäkringstagarnas tillgodohavanden hos försäkringsgivaren motverka nämnda syfte.

De föreslagna reglerna för beräkning av nettointäkt av rörelse avseende utländska livförsäkringar eller utländska sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än 10 år överensstämman i stort sett med de regler, som nu gälla för beräkning av överskottet å livförsäkringsrörelse. Avvikelse har dock skett dels därigenom att intäkt av fastighet hänförs till

intäkt av rörelse, dels därigenom, att avdrag för avsättning till utjämningsreserv eller till livränteförsäkringsrörelsens garantifond ej medgivits. Då den rörelse, varom här är fråga, i regel utgör en obetydlig del av hela rörelsen, har det icke ansetts nödvändigt att komplicera författningstexten med bestämmelser angående avdrag för nämnda avsättningar.

Beräkningen av den skattepliktiga nettointäkten förutsätter enligt förslaget alltid uppdelning av vissa intäkter och avdrag. De olika områden, mellan vilka uppdelning kan komma i fråga, äro följande: rörelse avseende 1) skadeförsäkringar, 2) utländska livförsäkringar eller utländska sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år, 3) inländska pensionsförsäkringar och 4) andra inländska livförsäkringar. Beträffande sistnämnda område måste en uppdelning av driftkostnader ske mellan sådana, som hänföra sig till kapital- och fastighetsförvaltning å ena sidan och övriga driftkostnader å den andra. Redan nu måste uppdelning ske mellan intäkter och avdrag, som hänföra sig å ena sidan till sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse och å andra sidan till livförsäkringsrörelse. För närvarande har emellertid denna uppdelning relativt liten betydelse, enär en felaktig uppdelning icke påverkar summan av de skattepliktiga inkomsterna från de bägge förvärvskällorna. Enligt kommitténs förslag skulle däremot den totala skattepliktiga inkomsten för en försäkringsanstalt minskas, om exempelvis för mycket av förvaltningskostnaderna hänfördes till skadeförsäkringsrörelse eller för stor del av ränteinkomsten till pensionsförsäkringsrörelsen. Kommittén har föreslagit en bestämmelse i punkt 4, att fördelning skall ske på skäligt sätt. Taxeringsmyndigheterna torde från försäkringsinspektionen kunna inhämta uttalande, huruvida gjorda fördelningar äro att anse såsom skäliga eller ej.

till 31 §.

Kommittén har ansett lämpligt att flytta definitionen på pensionsförsäkringsbegreppet till anv. till 46 §.

Beträffande här föreslagna ändringar i övrigt hänvisas till den allmänna motiveringen avd. III kap. 4.

till 32 §.

De föreslagna ändringarna av punkt 10 i anvisningarna äro såvitt angår första stycket av övervägande formell natur. Till belopp, som utfalla på grund av försäkring, räknas även belopp, som utbetalas på grund av premiereglering vid dödsfall.

Beträffande andra stycket av anvisningspunkten hänvisas till den allmänna motiveringen avd. III kap. 4 § 2 C.

till 33 §.

Hittills gällande bestämmelser synas hava tolkats så, att avdragsrätt för premie ansetts föreligga, då det varit fråga om försäkringsmässigt ordnad pensionering på grund av tjänst, även om försäkringen icke uppfyllt de

villkor, som uppställts i nuvarande anvisningar till 31 §. Kommittén har icke funnit motiverat att en sådan skillnad mellan pensionsförsäkring på grund av tjänst och annan pensionsförsäkring upprätthålles.

Gällande bestämmelse om rätt till avdrag för avgift, som skattskyldig på grund av tjänst erlagt till arbetsgivaren, torde hava föranletts av det av staten tidigare tillämpade systemet, enligt vilket viss del av lönen innehölls såsom pensionsavgift. Sedan staten numera frångått detta system och icke längre grundar pensioneringen på inbetalda avgifter, saknas enligt kommitténs förmenande numera anledning att bibehålla ifrågavarande bestämmelser.

till 38 §.

Bestämmelserna om beräkning av den premiereserv, vilken skall ligga till grund för räntebeskattningen, behöva ej nödvändigtvis ansluta sig till grunderna för beräkningen av den premiereserv, som skall upptagas i bolagens balansräkningar. Det är naturligt att beräkna förstnämnda premiereserv enligt s. k. retrospektiv metod enligt grunder med mindre säkerhetsmarginaler än de verkliga premiereservgrunderna. Härigenom kan hänsyn tagas även till ränta å vissa tillgodohavanden utöver den egentliga premiereserven. Då man kan räkna med, att intet bolag omedelbart utdelar hela överskottet utan att en viss del av detta alltid innehålles, synes det skäligt, att viss hänsyn tagas härtill.

Med ogift skattskyldig avser kommittén i likhet med vad som anges i 48 § kommunalskattelagen även änklings, änka eller frånskild.

till 46 §.

Såsom i allmänna motiveringen framhållits, har en restriktiv definition av begreppet pensionsförsäkring ansetts erforderlig. Beträffande denna definition hänvisas till den allmänna motiveringen (avd. III kap. 4 § 1).

Med *premiebefrielseförsäkring* förstås i allmänhet en sjuk- och olycksfallsförsäkring, som kombineras med en annan försäkring, och enligt vilken försäkringstagaren under vissa förutsättningar befrias från erläggande av premier vid arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall. Även annan orsak än sjukdom och olycksfall kan tänkas utgöra föremål för premiefrielseförsäkring, t. ex. arbetslöshet. Kommitténs förslag till behandling i beskattningshänseende av premiefrielseförsäkringar grundas på praktiska skäl.

till 53 §.

Såsom framgår av motiveringen till anv. till 29 § har punkt 6 i nuvarande anv. till 53 § med något förändrad lydelse föreslagits skola överflyttas till anv. till 29 §.

Övergångsbestämmelserna.

Lagen föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1949. De nya bestämmelserna skola alltså enligt förslaget tillämpas första gången vid taxeringen under år 1949. Detta innebär, att de skola gälla beträffande inkomsterna under år 1948 eller däremot svarande räkenskapsår. Beträffande tidigare beskattningsår än nu sagts skola vid eftertaxering eller vid taxering i högre instans givetvis äldre bestämmelser tillämpas, även om sådana åtgärder vidtagas efter den 1 januari 1949. En uttrycklig bestämmelse härom har emellertid kommittén icke ansett erforderlig.

I enlighet med det sagda skulle de nya bestämmelserna komma att vid 1949 års taxering tillämpas å inkomst under år 1948 eller motsvarande räkenskapsår. Däremot kunna desamma givetvis icke påverka den preliminära taxeringen av 1948 års inkomst och således ej heller beloppet av preliminärskatten under år 1948. Såvitt fråga är om försäkringstagarnas beskattning synes detta förhållande i stort sett sakna betydelse, eftersom endast obetydliga ändringar föreslås beträffande försäkringar tecknade före den 1 januari 1948. Ifråga om försäkringsanstalterna kan däremot det föreslagna förfarandet medföra, att den slutliga skatten i vissa fall ej obetydligt kommer att överstiga den preliminära. De olägenheter, som härav kunna framkallas, synas dock icke vara större än att desamma böra kunna av anstalterna bemästras, exempelvis genom avsättning under år 1948 av medel för skattens täckande. I vart fall synes det kommittén vara av vikt, att ett eventuellt ikraftträdande av nya regler å förevarande område icke uppskjutes längre än ovan föreslagits, och de angivna olägenheterna av ett ikraftträdande redan den 1 januari 1949 synas med hänsyn härtill vara av mindre betydelse.

I fråga om livförsäkringar, som meddelats före den 1 januari 1948, föreslås såsom huvudregel, att de nya bestämmelserna skola äga tillämpning vid beskattningen av försäkringsanstalter, understödsföreningar och pensionsstiftelser men däremot icke vid beskattningen av försäkringstagarna. Vid tecknandet av livförsäkring har för försäkringstagaren ofta varit avgörande den inverkan på hans beskattning, som försäkringen beräknats komma att få. Ett införande av nya beskattningsregler beträffande livförsäkringstagare skulle därför i många fall rubba de förutsättningar, under vilka försäkringsavtalet ingåtts. Däremot torde försäkringarnas behandling i skattehänseende hos försäkringsanstalten i regel icke haft någon betydelse för försäkringstagaren vid avtalets ingående. Något hinder att vid försäkringsanstalternas beskattning tillämpa de nya reglerna i fråga om redan meddelade försäkringar föreligger enligt kommitténs mening därför icke.

Förutom de ovannämnda principiella skälen mot att tillämpa de nya bestämmelserna för beskattning av försäkringstagarna i fråga om redan meddelade försäkringar kunna även praktiska synpunkter anföras. Om den

nya definitionen av pensionsförsäkring skulle tillämpas även för redan meddelade försäkringar, skulle nästan hela det nuvarande beståndet av individuella pensionsförsäkringar efter den nya lagens ikraftträdande ej längre hänföras till pensionsförsäkringar, och alltså premien för ifrågavarande försäkringar ej längre få avdragas. Då för dessa försäkringar emellertid ett visst antal premier redan hunnit avdragas före nya lagens ikraftträdande, vore det oriktigt att lämna de på grund av försäkringarna utfallande beloppen helt skattefria. Det skulle då bli nödvändigt att föreskriva en uppdelning av dessa belopp i en skattepliktig del, som motsvarade premier erlagda före nya lagens ikraftträdande och en skattefri del, som motsvarade därefter erlagda premier. Närmare överväganden hava givit vid handen, att en sådan uppdelning skulle medföra komplikationer av den omfattning, att man även på grund härav bör avstå från att tillämpa den nya definitionen av pensionsförsäkring på redan meddelade försäkringar, då det gäller rätten till avdrag för premier samt beskattningen av utfallande belopp.

Från ovannämnda huvudregel, att i fråga om livförsäkringstagarnas beskattning äldre bestämmelser skola gälla för redan meddelade försäkringar, hava i förslaget vissa undantag gjorts.

De föreslagna bestämmelserna innebära i stort sett en skärpning av försäkringstagarnas beskattning i jämförelse med vad nu gäller. Den fortsatta tillämpningen av äldre bestämmelser å redan meddelade försäkringar innebär därför i regel en fördel för försäkringstagarna. Beträffande livränteförsäkringar, vilka hittills beskattats enligt 32 § 2 mom. d), är detta emellertid i regel icke fallet.

I fråga om livränteförsäkringar, vilka avses i nästföregående stycke och vilka icke äro pensionsförsäkringar enligt de av kommittén föreslagna bestämmelserna, innebär kommitténs förslag icke någon ändring i princip, eftersom enligt förslaget räntan på premiereserven för sådana livräntor skall tagas till beskattning. Den nuvarande beskattningen av att enligt skalan i 32 § 2 mom. d) reducerat belopp avser nämligen just att utgöra en beskattning av räntan å försäkringens premiereserv. Emellertid innebära de föreslagna avdragen på 20 000, respektive 40 000 kronor, från premiereserven, en lindring för nya försäkringar. Kommittén anser, att samma lindring bör beredas tidigare meddelade försäkringar av förevarande slag.

Vad åter angå sådana livränteförsäkringar, vilka hittills beskattats enligt 32 § 2 mom. d) och vilka enligt kommitténs förslag äro pensionsförsäkringar, innebär förslaget i princip en väsentlig lindring. Här slopas beskattningen av att enligt skalan i 32 § 2 mom. d) reducerat belopp utan att denna beskattning ersättes med någon beskattning av räntan på premiereserven. Visserligen skall enligt förslaget livräntans hela belopp beskattas, men denna beskattning motsvarar endast den föreslagna avdragsrätten för erlagda premier och innebär, såsom tidigare framhållits, icke någon beskattning av räntan på premiereserven. Skulle tidigare meddelade försäkringar av förevarande slag beredas samma förmån som de, för vilka de nya reglerna före-

slås skola gälla, borde utgående livräntor egentligen helt fritagas från beskattning. En så långt gående lindring anser dock kommittén icke böra ifrågakomma, med hänsyn till bland annat att i många fall de tidigare meddelade försäkringarna härigenom i realiteten skulle komma i en ännu förmanligare ställning än de senare tecknade, nämligen då engångspremien är så stor i förhållande till försäkringstagarens inkomst, att denne icke skulle kunnat utnyttja rätten att göra avdrag för premien, om sådan rätt funnits. Härtill kommer, att det synes mindre lämpligt att tillämpa skilda regler för tidigare meddelade försäkringar allteftersom de enligt de nya reglerna äro pensionsförsäkringar eller icke. Kommittén anser, att de livräntor, varom nu är fråga, böra beredas samma skattelindring som de i förra stycket behandlade.

Med hänsyn till vad ovan sagts föreslår kommittén det undantaget från huvudregeln, att där livränta på grund av livränteförsäkring enligt gällande bestämmelser skolat beskattas jämlikt 32 § 2 mom. d), de nya reglerna för annan livförsäkring än pensionsförsäkring skola tillämpas, sedan livräntan börjat utgå. Förslaget innebär alltså, att utgående livräntebelopp icke beskattas men att i stället skatt skall erläggas för beräknad ränta på premiereserven, sedan från denna avdragits 20 000, respektive 40 000 kronor.

Beträffande s. k. ledareförsäkringar (jfr avd. III, kap. 4 E och specialmotiveringen till anvisningarna till 28 §) föreslås att de nya reglerna skola tillämpas även å redan meddelade försäkringar. Avdrag skall således icke medgivas för premier, vilka för sådana försäkringar erläggas efter den 31 december 1947, förutsatt att beskattningsåret sammanfaller med kalenderår. Då emellertid i fråga om försäkringar, som meddelats före denna tidpunkt, avdrag för vissa premier redan hunnit ske, bör så stor del av utfallande belopp beskattas, som motsvarar dessa premier. För att åstadkomma klarhet och reda i beskattningsförhållandena för ifrågavarande försäkringar bör enligt kommitténs mening en uppdelning av försäkringsavtalet ske. Ett s. k. fribrev, motsvarande premier, vilka erlagts före den 1 januari 1948, bör alltså utfärdas. De premier, som skola erläggas därefter, d. v. s. efter den 31 december 1947, böra hänföras till annan försäkring. Belopp, som utfalla på grund av nämnda fribrev, beskattas men icke belopp, som utfalla på grund av den andra delförsäkringen. I syfte att framtvunga en uppdelning som nu sagts av ledareförsäkringarna har kommittén föreslagit en bestämmelse, enligt vilken den partiella skattefriheten göres beroende av om uppdelning av försäkringen företagits eller icke. För uppdelningen har föreslagits en frist till 1949 års utgång med hänsyn till att skattskyldiga, vilka tecknat ledareförsäkringar, i regel torde bliva underkunniga om de ändrade bestämmelserna först i och med att avdrag vägras dem vid taxeringen 1949.

Vad angår det avdrag å 600 kronor, vilket enligt 32 § 2 mom. a) gällande lag i visst fall må åtnjutas vid livränta på grund av pupillförsäkring och vilket kommittén föreslagit skola avskaffas, är det enligt kommitténs

mening skäligt, att detsamma fortsättningsvis får åtnjutas i de fall, där livräntan börjat under beskattningsår, beträffande vilket de nya bestämmelserna icke skola tillämpas. I fråga om livränta, som börjat senare, föreligger enligt kommitténs mening — även om pupillförsäkringen meddelats tidigare — icke tillräckliga skäl att medgiva undantag från de föreslagna nya bestämmelserna, enligt vilka avdrag icke medgives. Kommittén föreslår, att gränsen mellan de båda kategorierna av livräntor anknytes till tidpunkten för det dödsfall, till följd av vilket livräntan utgår.

Den föreslagna höjningen av gränsen för avdraget enligt 46 § 2 mom. 3) till 300 kronor, bör enligt kommitténs mening avse även äldre försäkringar.

Den ovan såsom huvudregel betecknade regeln, enligt vilken äldre bestämmelser föreslås fortfarande skola tillämpas å försäkringar, som meddelats före den 1 januari 1948, avser endast livförsäkring. Utgår livränta på grund av annan försäkring, t. ex. ansvarighetsförsäkring eller sjuk- och olycksfallsförsäkring, skall densamma enligt anvisningarna till 30 § räknas såsom tillhörande huvudförsäkringens art. Beträffande sådan livränta skola alltså enligt kommitténs förslag de nya reglerna tillämpas även i fråga om tidigare meddelade försäkringar. Detta innebär, att livränta, som icke utgår på grund av livförsäkring eller på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring innefattande utfästelse om större kapital än i 19 § enligt förslaget angives, skall inkomstbeskattas till hela beloppet men att dess kapitalvärde icke skall förmögenhetsbeskattas.

I fråga om sjuk- och olycksfallsförsäkring utan eller med blott ringa kapitalbelopp har kommittén föreslagit, att, i motsats till vad nu gäller, utfallande belopp utom ersättning för läkarevård och sjukkostnad skola vara skattepliktiga och rätt till avdrag för premien föreligga. Sjuk- och olycksfallsförsäkringar hava tekniskt sett icke samma karaktär av långtidsavtal som livförsäkringar i regel hava. Visserligen kunna sjuk- och olycksfallsförsäkringar omfatta långa tider, men premieinkomst och utbetalningar för försäkringsfall balansera till större delen varje år för sig. Större delen av den för en sjuk- och olycksfallsförsäkring under ett år erlagda premien avser att täcka risk och omkostnader under samma år. Då sålunda belopp, som en skattskyldig visst år erhåller på grund av en sjuk- och olycksfallsförsäkring, till större delen härrör från premier, vilka under samma år inbetalats till försäkringsanstalten, kan någon befogad invändning icke resas mot att i fråga om redan meddelade försäkringar utfallande försäkringsbelopp beskattas, då samtidigt avdragsrätt för premien införes.

Vid tecknandet av sjuk- och olycksfallsförsäkringar torde hänsynen till skatteförhållandena spela en underordnad roll, varför de principiella skäl, som i fråga om livförsäkring ledde till att äldre bestämmelser föreslogos bibehållna, icke gälla här. De praktiska svårigheter, vilka ovan anfördes i fråga om pensionsförsäkringar, uppträda icke vid sjuk- och olycksfallsförsäkring, när såsom nyss framhållits de under ett år utfallande beloppen i regel kunna anses helt eller i varje fall till större delen härröra från premier, vilka inbetalats samma år och för vilka avdragsrätt förelegat. I vissa

fall är dock så icke förhållandet. Ersättningar på grund av ett inträffat sjukdoms- eller olycksfall måste tekniskt sett anses härröra från premier, vilka inbetalats före försäkringsfallet. Om då exempelvis ett försäkringsfall inträffat före den 1 januari 1948 men ersättning på grund av detta fall fortsätter efter nämnda tidpunkt, komma utbetalningarna att härröra från premier, för vilka avdragsrätt icke förelegat. Av denna anledning föreslår kommittén, att belopp (dock ej livräntebelopp) som under 1948, 1949 och 1950 utgå på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring, icke skola anses såsom skattepliktig intäkt, därest de utgöra ersättning för olycksfall, som inträffat, eller för sjukdom, som börjat före den 1 januari 1948. Fortsätter ersättning på grund av sådant försäkringsfall efter 1950, har ersättningen mera karaktär av livränta och bör därför redan enligt gällande bestämmelser utgöra skattepliktig intäkt. Någon anledning att utsträcka skattefriheten längre än till och med 1950 finnes därför icke. Förslaget medför, att i fråga om ersättning från sjukkassa skattefrihet alltid erhålles för belopp, som utgå på grund av försäkringsfall, inträffat före den 1 januari 1948. I sådana kasor är nämligen ersättningstiden begränsad till högst tre år.

Enligt kommitténs förslag kommer ränta å premiereserv för försäkringar, som meddelats före den 1 januari 1948, icke att utgöra skattepliktig intäkt för försäkringstagaren. I fråga om skattskyldig, som har sådana försäkringar och sedermera efter den 31 december 1947 tecknar ytterligare försäkringar eller ändrar försäkringen på sådant sätt, att ändringen i skattehänseende måste likställas med nyteckning, bör dock enligt kommitténs mening vid bestämningen av den skattepliktiga ränteinkomsten för de senare försäkringarna, viss hänsyn tagas till de förra försäkringarna, såvida dessa icke äro pensionsförsäkringar. Ovan hava anförts skälen för att icke tillämpa de nya bestämmelserna å tidigare tecknade försäkringar. Dessa skäl kunna emellertid icke åberopas till stöd för att försäkringstagares rätt till avdrag i fråga om nya försäkringar icke skall påverkas av hans innehav av äldre försäkringar, beträffande vilka han är fri från skatteplikt för ränteinkomsten. Kommittén föreslår sålunda, att de avdrag från sammanlagda premiereserverna för de nytecknade försäkringarna, till vilka skattskyldig enligt anv. till 38 § punkt 3 a tredje stycket förslaget skall vara berättigad, skola få utnyttjas endast i den mån avdragen överskjuta sammanlagda premiereserverna för de äldre försäkringar, som icke äro pensionsförsäkringar enligt nu gällande lag. Vid tillämpningen av denna bestämmelse skall enligt förslaget i fråga om gift skattskyldig eller ogift skattskyldig med hemmavarande barn under 18 år hänsyn tagas även till de äldre försäkringar, som maka och nu sagda barn kunna äga.

Beträffande den föreslagna tidpunkten för lagens ikraftträdande samt den föreslagna tidsgränsen mellan försäkringar, å vilka de nya eller de äldre bestämmelserna skola tillämpas, må följande framhållas. I stort sett äro de äldre bestämmelserna gynnsammare — i många fall avsevärt gynnsammare — än de föreslagna. Med all sannolikhet komme därför offentliggörandet av kommitténs förslag att framkalla en massteckning av försäk-

ringar, därest icke i förslaget intagas vissa bestämmelser i motverkande syfte. Den gynnade ställning, som dylika nytillkommande försäkringstagare kunde bereda sig, om gränsen förlades till senare tidpunkt men kommitténs förslag i övrigt antoges, finge verkningar icke blott i fråga om medel, som inbetalades för försäkringen före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, utan även i fråga om de medel, som fortsättningsvis skola inbetalas under försäkringstiden. Kommittén har med hänsyn till det sagda föreslagit, att de nya bestämmelserna skola tillämpas å försäkringar, som meddelats efter den 31 december 1947. En konsekvens av den sålunda föreslagna gränsdragningen blir emellertid, att de nya reglerna — om förslaget antages — böra tillämpas redan i fråga om inkomståret 1948 och lagen bör sålunda icke träda i kraft senare än den 1 januari 1949. Det må vidare framhållas, att på grund av den föreslagna gränsdragningen dröjsmål med förslaget fortsatta behandling skulle vålla livförsäkringsverksamheten betydande olägenheter. Ovissheten om försäkringarnas framtida behandling i skattehänseende kommer utan tvivel att föranleda nedgång i ackvisitionsverksamheten, i varje fall, då det gäller större försäkringar. Ett snabbt avgörande av frågan om beskattningens anordnande synes därför vara ofrånkomligt.

Vad angår beskattningen av försäkringsanstalter, understödsföreningar och pensionsstiftelser föreslås i princip såsom ovan sagts, att de nya bestämmelserna skola tillämpas även å redan tecknade försäkringar. Härifrån föreslår kommittén ett undantag. Sålunda föreslås beträffande äldre försäkringar, som enligt nu gällande lag men ej enligt de föreslagna bestämmelserna äro pensionsförsäkringar, att desamma vid ifrågavarande beskattning skola anses uppdelade i en del, som är pensionsförsäkring i enlighet med kommitténs förslag, och en annan del. Vid beräkning av den skattepliktiga rörelseintäkten skall endast intäkt, som belöper på den sistnämnda delen, medräknas. I anv. till 38 § punkt 3 a första stycket har föreslagits, att Konungen skall utfärda bestämmelser för beräkning av livförsäkrings premiereserv för lagens tillämpning. Sådana bestämmelser böra innehålla regler även för den uppdelning, varom nu är fråga. Då ett exakt genomförande av uppdelningen skulle förorsaka åtskilligt arbete, torde man härvid kunna nöja sig med starkt approximativa regler.

Förslaget till ändringar i förordningen om statlig inkomstskatt.

4 §.

Beträffande i denna paragraf föreslagna ändringar hänvisas till motiveringen till 30 § kommunalskattelagen.

6 och 7 §§.

Beträffande i dessa paragrafer föreslagna ändringar hänvisas till motiveringen till 53 och 54 §§ kommunalskattelagen samt till den allmänna motiveringen (avd. III kap. 2).

10 §.

I fråga om i denna paragraf föreslagna ändringar hänvisas till den allmänna motiveringen (avd. III kap. 2 § 7).

Förslaget till ändringar i förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

3 §.

I enlighet med kommitténs förslag har i 1 mom. h) föreskrivits, att värdet av annan livförsäkring än pensionsförsäkring skall upptagas såsom tillgång vid förmögenhetsberäkningen. Den i g) vidtagna ändringen är en konsekvens härav.

Beträffande de föreslagna ändringarna i 2 mom. torde böra anmärkas följande. Enligt nu gällande regler hänföres kapitaliserade värdet av livränta, som utgår på grund av annan försäkring än som avses i 32 § 2 mom. a) — c) och vars årsbelopp överstiger 1 000 kr., till skattepliktig förmögenhet. Enligt kommitténs förmenande saknar en dylik beskattning fog i det fall, att livräntan utgått på grund av annan försäkring än livförsäkring. Om exempelvis en arbetare råkat ut för olycksfall i arbete och på grund härav får en livränta, kan kapitaliserade värdet av denna livränta icke anses utgöra ett mått på en genom förmögenhetsinnehav ökad skattekraft. Det må erinras om att kommittén föreslagit, att livräntans hela belopp skall utgöra skattepliktig inkomst och icke såsom nu endast ett reducerat belopp.

I övrigt har i paragrafen föreslagits ändringar av teknisk natur.

4 §.

De i 4 § föreslagna ändringarna äro konsekvenser av ändringarna i 3 § och av ändringen av den räntefot, som ligger till grund för beräkningen av de föreslagna kapitaliseringstabellerna.

6 §.

I den allmänna motiveringen har föreslagits att utländska försäkringsanstalter, som här i riket bedriva livförsäkringsrörelse eller rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år, i beskattningshänseende skola behandlas lika med svenska livförsäkringsanstalter. Som konsekvens härav följer, att dylika utländska försäkringsanstalter jämväl böra fritagas från beskattning av förmögenhet, som hänför sig till här avsedd rörelse. Förmögenhet, som för utländsk försäkringsanstalt kan ifrågakomma för beskattning, torde framför allt vara fastighet. För att sådan skall anses hänföra sig till rörelse som här avses, läser i allmänhet böra krävas, att fastigheten, så långt lagen om försäkringsrörelse medger, pantsatts för försäkringsfond.

Anvisningar till 3 och 4 §§.

Beträffande föreslagna ändringar hänvisas till den allmänna motiveringen (avd. III kap. 4 § 3).

Kapitaliseringstabellerna.

För värdesättning av vissa slag av tillgångar, vilka skola upptagas till förmögenhetsbeskattning samt av skulder, för vilka avdragsrätt vid nämnda beskattning föreligger, finnas till gällande förordning fogade tabeller, betecknade I—IV. Tabell I utvisar kapitalvärdet av en efter förloppet av visst antal år till betalning förfallen fordran eller skuld, därå ränta ej skall beräknas för tiden före förfallodagen. Tabell II utvisar kapitalvärdet av en under visst antal år utgående ränta (avkomst, förmån). Slutligen utvisa tabellerna III och IV kapitalvärdet av en livränta eller annan förmån, som utgår under en mans, respektive kvinnas livstid.

På uppdrag av chefen för finansdepartementet avgav försäkringsinspektionen den 9 april 1945 utlåtande rörande omarbetning av tabellerna i syfte att anpassa dessa efter de förändringar, vilka efter deras upprättande inträtt i fråga om dödlighet och ränteläge. I utlåtandet anförde försäkringsinspektionen följande:

»De kapitaliseringstabeller, som för närvarande tillämpas, äro grundade på de dödlighetstabeller för årtiondet 1901—1910 för hela riket, vilka med särskiljande av män och kvinnor utarbetats av statistiska centralbyrån, samt på en räntefot av 5 %.

Såsom bekant befinner sig dödligheten inom den svenska befolkningen sedan länge i stort sett i sjunkande. Detta kan exempelvis utläsas vid en jämförelse mellan ovannämnda dödlighetstabeller och motsvarande tabeller för årtiondet 1931—1940. Jämförelsen visar, att dödsriskerna sjunkit väsentligt i de lägre åldrarna och medelåldrarna. Nedgången är mindre utpräglad för högre åldrar, och för de högsta åldrarna synes dödlighetsnivån i stort sett oförändrad.

Vid beräkningen av förevarande kapitaliseringstabeller borde man egentligen lägga till grund en dödlighetstabell, motsvarande den dödlighet, vilken kan väntas råda under de närmast kommande årtiondena. Olika förutberäkningar av framtida dödlighet ha utförts. Inspektionen har övernått, huruvida någon sådan förutberäknad tabell skulle kunna anses lämplig för ifrågavarande ändamål, men har kommit till den slutsatsen, att så icke är fallet. Icke heller anser inspektionen det lämpligt att särskilt för ifrågavarande ändamål konstruera en dödlighetstabell, motsvarande väntad framtida dödlighet, bland annat med hänsyn till det härmed förenade omfattande arbetet. Inspektionen har därför stannat vid att föreslå, att liksom vid tidigare ändringar av ifrågavarande tabeller befolkningsdödligheten för det senaste decennium, för vilket officiell statistik finnes utarbetad, lägges till grund, ehuru härigenom något för låga kapitalvärden sannolikt erhållas. Det finnes så mycket starkare skäl härtill som å ena sidan valet av dödlighetstabell endast obetydligt påverkar kapitalvärdena för de lägre åldrarna, medan å andra sidan i fråga om de högre åldrarna, för vilka kapitalvärdena starkare påverkas av detta val, dödligheten icke synes stadd i något mera utpräglat sjunkande.

För närvarande tillämpas olika kapitaliseringstabeller för män och kvinnor på

grund därav, att de observerade dödsriskerna för kvinnor äro något lägre än för män inom de åldrar, där dödligheten har ett avsevärt inflytande på kapitalvärdena. Försäkringsinspektionen anser emellertid, att denna omständighet icke i och för sig bör utgöra skäl till att för det ändamål, vartill tabellerna skola användas, värdera en och samma livränteförmån olika för man och för kvinna utan föreslår, att kapitaliseringstabellerna beräknas på grundval av de av Statistiska Centralbyrån uträknade dödsriskerna för män och kvinnor gemensamt. Detta bör så mycket hellre kunna ske som skillnaden mellan könens dödlighet är mindre utpräglad nu än tidigare.

Den vid beräkningen av nu gällande tabeller använda räntefoten, 5 %, torde ha valts delvis med hänsyn till att samma räntefot förekommer i vissa andra lagrum. Huruvida en allmän översyn av de i olika författningar förekommande räntesatserna är påkallad, är en fråga, till vilken inspektionen saknar anledning att taga ställning. Beträffande vissa lagrum vill inspektionen dock ifrågasätta, huruvida icke den föreskrivna räntefoten lämpligen bör sammanfalla med den, som lägges till grund för ifrågavarande kapitaliseringstabeller. Såsom exempel kunna nämnas 110 och 149 §§ utsökningslagen samt 138 och 139 §§ konkurslagen, där det är fråga om kapitalisering av belopp, som förfalla i framtiden.

Liksom då det gällde dödligheten bör valet av räntefot träffas med hänsyn till det ränteläge, som man anser sig kunna räkna med såsom genomsnittligt för de närmast kommande årtiondena. Från denna utgångspunkt förefaller den nu tillämpade räntefoten, 5 %, för hög. Man kan förmoda, att räntefoten vid säkra placeringar icke, annat än möjligen rent tillfälligtvis, kommer att överskrida 4 %, varför en högre räntefot än denna icke synes böra läggas till grund för kapitaliseringstabellerna. Å andra sidan bör räntefoten med hänsyn till följande omständigheter ej väljas för låg. De flesta livräntor utgå från livförsäkringsanstalter. Vid beräkningen av engångspremierna för de livräntor som meddelats sedan 1928 ha räntefötterna 4 %, 3,5 %, 3,25 %, 3 % tillämpats, och för närvarande tillämpas en räntefot av 2,5 % med ett räntesäkerhetstillägg motsvarande en sänkning till 2,25 %. I de flesta fall har dessutom tillämpats en under de tio första åren efter försäkringens meddelande förhöjd räntefot. Skulle kapitaliseringstabellerna grundas på en räntefot, understigande exempelvis 3 %, skulle det skattepliktiga förmögensvärdet av många av dessa livräntor, för vilka premierna beräknats enligt tidigare gällande grunder, komma att överstiga den för livräntan erlagda engångspremien, vilket synes mindre lämpligt. Detta kan inträffa redan om räntefoten sänkes under 4 %, men i mindre omfattning ju högre räntefoten väljes. Före 1928 tillämpades vid engångspremiernas beräkning under vissa perioder räntefoten 5 % under hela försäkringstiden. För vissa av dessa försäkringar kan redan en sänkning till 4 % av kapitaliseringsräntefoten medföra nämnda olägenhet, men antalet livräntor för vilka detta skulle inträffa torde vara obetydligt.

Det må vidare framhållas, att tabellerna skola tillämpas även å livräntor, som icke utgå från livförsäkringsanstalt och som därför i många fall motsvara en placering mot svagare säkerhet och följaktligen högre räntefot än livräntor från en livförsäkringsanstalt. Detta kan utgöra skäl för att icke välja räntefoten alltför låg.

Inspektionen har icke ansett sig böra föreslå någon bestämd räntefot men anser dock, att räntefoten icke bör väljas högre än 4 % eller lägre än 3 %. I enlighet med denna sin uppfattning har inspektionen utarbetat tabeller med tillämpning av räntefötterna 3 %, 3,5 % och 4 % samt ovan föreslagna dödlighets-tabell. De sålunda utarbetade tabellerna bifogas.

Ovan har ifrågasatts, huruvida icke samma räntefot bör tillämpas vid förevarande tabeller och vid kapitalisering, som avses i vissa bestämmelser i utsökningslagen och konkurslagen. Dessa lagrum föreskriva emellertid även i förekommande fall vissa dödlighets- och livslängdstabeller. Även beträffande dessa

kan det ifrågasättas, huruvida icke samma dödlighetstabell bör väljas som för här ifrågavarande kapitaliseringstabeller.

De nu gällande kapitaliseringstabellerna II, III och IV utvisa kapitalvärdet av ränta, som utgår vid slutet av varje år, varjämte anvisning lämnas huru kapitalvärdena skola beräknas vid vissa andra utbetalningssätt. Då deklara-tionsformulären icke angiva, att uppgift om livräntors utbetalningssätt skall lämnas, sakna taxeringsmyndigheterna i regel möjlighet att vid beräkning av livräntans kapitalvärde taga hänsyn till utbetalningssättet. Det synes icke heller nödvändigt att vid nämnda användning taga sådan hänsyn. Inspektionen vill därför föreslå, att kapitalvärdet beräknas under ett antagande som i fråga om utbetalningstidpunkterna motsvarar de genomsnittliga förhållandena, nämligen antagandet, att beskattningsårets utgång infaller i mitten av en betalningstermin. Under denna förutsättning blir kapitalvärdet i det närmaste oberoende av terminens längd. De bifogade tabellerna ha beräknats under nämnda antagande.

Gällande tabeller angiva livräntornas kapitalvärden vid födelsedagen. Då några anvisningar för tabellernas begagnande icke lämnas i författningen, torde man kunna utgå ifrån att i regel såsom ålder betraktas den heltalsålder, vilken uppnåtts under beskattningsåret. Detta medför, att åldern i genomsnitt kommer att beräknas ett halvt år för låg. Med hänsyn till dessa omständigheter har inspektionen i de bifogade tabellerna för varje ålder angivit medelvärde mellan de kapitalvärden, som svara mot å ena sidan åldern i fråga och å andra sidan närmast högre ålder. I enlighet härmed har i tabellerna åldern betecknats såsom 'under beskattningsåret uppnådd ålder'. Därest detta anses olämpligt med hänsyn till att tabellerna skola användas även vid tillämpningen av andra författningar, kan den nuvarande rubriken 'ålder' bibehållas, och i särskild anvisning angivas, att med ålder avses under beskattningsåret uppnådd ålder.

För den händelse det anses, att vid annan användning av tabellerna än beräkning av skattepliktig förmögenhet hänsyn bör tagas till det verkliga utbetalningssättet, har inspektionen i särskild bilaga angivit de anvisningar, vilka för detta ändamål skulle erfordras.»

I 1945 års statsskatteberednings betänkande beröres frågan om värderingen av förevarande slag av tillgångar och framhålles i samband härmed följande (bet. 1946: 79, s. 266):

»Värdet å dylika tillgångar skall beräknas efter en räntefot av 5 % enligt vid förordningen fogade tabellerna I, II, III och IV. Med nuvarande ränteläge torde en räntefot av 5 % få anses alltför hög. Det kapitaliserade värdet blir härigenom vid förmögenhetsbeskattningen för lågt beräknat. Enligt beredningens mening borde en efter det nuvarande ränteläget bättre anpassad räntesats ligga till grund för värderingen. Då emellertid beredningen inhämtat, att 1944 års allmänna skattekommitté ämnar upptaga denna fråga till övervägande, har beredningen ansett sig sakna anledning att taga densamma under omprövning. Bestämmelserna i ifrågavarande hänseende ha fördenskull fått oförändrade ingå i 4 § av beredningens förslag till författningstext.»

För beräkning av värdet av livförsäkring, som meddelas efter den 31 december 1947 skall enligt kommitténs förslag särskilda föreskrifter utfärdas av Konungen. Frågan om de tabeller, som här avses, skulle därför komma att sakna betydelse för värderingen av livränteförsäkringar, som meddelas efter sagda dag. Tidigare har kommittén emellertid haft för avsikt att framlägga förslag om nya tabeller, vilket föranlett 1945 års statsskatteberedning att icke upptaga frågan till behandling. Med hänsyn härtill och då tabellerna föreslås skola tillämpas vid kapitalisering av livränta på grund

av äldre försäkring, har kommittén ansett sig böra i förevarande sammanhang framlägga förslag till nya tabeller.

Vad beträffar frågan om valet av räntefot för tabellernas upprättande, anser kommittén, i likhet med försäkringsinspektionen och 1945 års statskatteberedning, att den nu tillämpade räntefoten, 5 %, är för hög. Inspektionen, som framhållit dels vissa olägenheter av att räntefoten sättes hög, dels vissa olägenheter vid för låg räntefot, har icke föreslagit någon bestämd räntefot men uttalat, att densamma icke bör väljas högre än 4 % eller lägre än 3 %. Kommittén har för sin del stannat för 4 % och har därför till författningsförslaget fogat de av inspektionen upprättade tabeller, vilkas beräkning grundats på denna räntefot. Kommittén föreslår, att samma tabeller skola användas vid arvs- och gåvobeskattningen. Däremot har kommittén ansett det ligga utanför kommitténs uppdrag att föreslå motsvarande ändringar i övriga författningar, såsom i de av inspektionen särskilt nämnda utsökningslagen och konkurslagen.

I gällande författning avse tabellerna II, III och IV kapitalvärdet av en ränta respektive en livränta, som utgår vid slutet av varje år, varjämte anvisningar lämnas för beräkning av kapitalvärdet vid annat utbetalningssätt. De av försäkringsinspektionen upprättade tabellerna, vilka kommittén föreslagit skola tillämpas, äro såsom av försäkringsinspektionens skrivelse framgår beräknade på sådant sätt, att hänsyn till olika utbetalningssätt icke skall tagas. Vidare har i enlighet med vad som beträffande tabellernas beräkning framhållits i inspektionens skrivelse åldern angivits såsom »under beskattningsåret uppnådd ålder».

Övergångsbestämmelserna.

I likhet med vad som gäller kommunalskattelagen föreslår kommittén, att de nya bestämmelserna icke skola tillämpas å försäkringar, som meddelats före den 1 januari 1948. Det torde ligga i sakens natur, att de föreslagna nya tabellerna skola tillämpas även vid värderingen av äldre försäkringar. Kommittén har emellertid för tydlighets skull ansett ett uttryckligt stadgande härom erforderligt.

I fråga om skattskyldig, som har försäkringar meddelade före den 1 januari 1948 och som sedermera tecknar nya försäkringar, har kommittén föreslagit, att det avdrag från sistnämnda försäkringars premiereserv, som den skattskyldige vid skattepliktig ränteintäkt må göra, skall i vissa fall minskas med hänsyn till de förstnämnda försäkringarna. Kommittén föreslår, att motsvarande skall gälla vid beräkningen av skattepliktig förmögenhet.

Förslaget till ändringar i taxeringsförordningen.

29 §.

Enligt kommitténs mening bör varje skattskyldig vara pliktig att i sin allmänna självdeklaration uppgiva sina livförsäkringar av annan art än pensionsförsäkring även om någon skattepliktig inkomst eller förmögenhet icke uppkommer på grund av försäkringarna. Man torde nämligen böra förutsätta, att den skattskyldige med sin i regel ringa kännedom om skatteförfattningarna oftast icke kan bedöma, huruvida på grund av hans försäkringar skatteplikt för inkomst eller förmögenhet kan uppkomma. I ett fall bör dock undantag från denna uppgiftsskyldighet kunna medgivas, nämligen då den skattskyldige endast har livförsäkringar, som meddelats före den 1 januari 1948. I detta fall kan ju skattepliktig inkomst eller förmögenhet överhuvud icke uppkomma på grund av försäkringarna.

Med stöd av uppgifter om försäkringarnas teckningsår och storlek erhålla taxeringsnämnderna möjlighet att bedöma, huruvida försäkringarnas premiereserver kunna vara så stora, att på grund därav skatteplikt för inkomst eller förmögenhet kan uppkomma. Såsom nedan under 33 § anföres föreslår kommittén, att försäkringsgivare skall utan anmaning lämna uppgift om premiereserver, därest dessas sammanlagda belopp för en försäkringstagare uppgå till minst 20 000 kronor. Då en skattskyldig kan hava livförsäkringar i flera anstalter, kan det inträffa, att summan av premiereserverna för hans försäkringar uppgår till 20 000 kronor eller mer, oaktat premiereserverna för hans försäkringar i varje särskild anstalt icke sammanlagda uppgå till 20 000 kronor. Genom ovannämnda uppgifter får vederbörande taxeringsförrättare möjlighet att bedöma, huruvida skattskyldighet kan föreligga, och att då så erfordras hos försäkringsgivaren inhämta uppgift om premiereservernas exakta storlek.

Med hänsyn till vad sålunda anförts föreslår kommittén, att i 1 mom. första stycket intages bestämmelse om att skattskyldig skall lämna vissa uppgifter om sina livförsäkringar av annan art än pensionsförsäkring. För det fall att försäkringarna föranleda skattepliktig ränteinkomst eller förmögenhet kan en särskild bilaga till deklarationen för beräkning av de skattepliktiga beloppen befinnas lämplig.

Enär kommittén tidigare föreslagit, att understödsföreningar och pensionsstiftelser skola vara skattskyldiga för inkomst av rörelse, har 1 mom. 4 stycket givits en härav föranledd utformning.

Kommittén har föreslagit, att utländska försäkringsanstalter skola beskattas för livförsäkringsrörelse enligt samma regler som inländska anstalter samt att inkomst av rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år icke skall beskattas. Uppgifterna om premieinkomsten av livförsäkringar samt av sjuk- och olycksfallsförsäkringar av nämnd art komma därför enligt kommitténs förslag att sakna betydelse för taxeringen av inkomst av rörelse avseende ifrågavarande för-

säkringar. Kommittén föreslår det oaktat, att uppgift om sagda premieinkomst alltjämt skall lämnas, enär uppgiften kan hava viss betydelse ur kontrollsynpunkt. Förutom uppgiften rörande premieinkomst föreslås för utländska anstalter i fråga om livförsäkringsrörelse en bestämmelse motsvarande den, som gäller för inländska anstalter m. fl.

31 §.

Bestämmelsen i fjärde stycket gällande förordning torde vara föranledd därav, att vid beräkning av försäkringsanstalts nettointäkt av rörelse avdrag får göras för vissa fondavsättningar, vilkas storlek blir slutgiltigt bestämd först genom att bolagsstämman fastställer vinst- och förlusträkningen, balansräkningen samt dispositionen av vinsten. I fråga om livförsäkringsrörelse avseende inländska försäkringar hava enligt kommitténs förslag fondavsättningarna ingen betydelse för fastställande av den skattepliktiga nettointäkten. Beträffande den del av inländsk anstalts rörelse, som avser utländska försäkringar, skall visserligen enligt förslaget avdrag ske för ifrågavarande fondavsättningar. Det framgår emellertid icke av de i sagda stycke avsedda handlingarna vilken del av fondavsättningarna, som avse dessa försäkringar. För intäkt av rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkringar för livstid eller för längre tid än tio år skall enligt kommitténs förslag skatteplikt icke föreligga. På grund av det anförda föreslår kommittén, att från bestämmelsen i fjärde stycket undantages försäkringsanstalt, som drivit enbart livförsäkringsrörelse eller rörelse avseende sjuk- och olycksfallsförsäkring för livstid eller för längre tid än tio år.

33 §.

Enligt kommitténs förslag skall i fråga om belopp, som utgå på grund av försäkring, skatteplikt föreligga för vad som tillflutit någon såsom pension samt, med vissa undantag, livränta och sjukpenning ävensom arbetslöshetsunderstöd. Kommittén föreslår, att försäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse skall utan anmaning lämna uppgift om utbetalade belopp av nu nämnd art. Uppgiftsskyldighet skall dock enligt förslaget icke föreligga för utbetalda belopp, vilka sammanlagda icke uppgå till 300 kronor. Motsvarande gräns är för närvarande 200 kronor. Höjningen är enligt kommitténs mening motiverad med hänsyn till penningvärdets fall. Beträffande belopp, som utgå på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring, skulle en lägre gräns än 300 kronor sannolikt medföra betydande praktiska olägenheter för de uppgiftsskyldiga försäkringsgivarna. I fråga om sjukkassorna medför en gräns å 300 kronor, att de lokala sjukkassorna endast i ringa grad beröras av uppgiftsskyldigheten. Denna kommer alltså att så gott som helt åvila centralsjukkassorna, vilka lättare kunna fullgöra skyldigheten. I syfte att underlätta lämnandet av uppgifter rörande utbetalning på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring föreslår kommittén, att sammanläggning skall behöva ske endast av belopp, som utbetalats på grund av ett och samma försäkringsfall.

För kontroll av skattskyldigs uppgifter rörande premiereserv, vilka uppgifter skola ligga till grund för beräkningen av såväl skattepliktig räntekomst som skattepliktig förmögenhet, föreslår kommittén att försäkringsanstalt, understödsförening och pensionsstiftelse skola lämna uppgifter om sammanlagda beloppet av premiereserverna för skattskyldigs försäkringar av annat slag än pensionsförsäkringar, dock endast om nämnda belopp överstiger 20 000 kronor. Denna uppgiftsskyldighet förutsättes skola fullgöras årligen, dock att där så lämpligen kan ske, uppgifter avseende flera år må lämnas på en gång.

Till belysning av den arbetsbörda, som genom sistnämnda uppgiftsskyldighet pålægges försäkringsanstalterna, må nämnas, att de flesta anstalter för närvarande icke torde hava register ordnade efter försäkringstagare utan efter försäkringar. En försäkringstagare, som tecknat försäkringar vid olika tidpunkter hos anstalten förekommer därför på flera olika ställen i registret. En uppgiftsskyldighet av föreslagen art medför att försäkringsanstalterna måste föra visst register, i vilket uppgifter om en försäkringstagares olika försäkringar sammanföras. Med hjälp av ett sådant register kan anstalten för varje försäkringstagare överslagsmässigt beräkna den tidpunkt, vid vilken uppgiftsskyldighet inträder. Efter det sådan skyldighet i fråga om viss försäkringstagare inträtt, har anstalten att verkställa individuell beräkning av premiereserverna för denne försäkringstagares försäkringar. För närvarande sker sådan beräkning icke individuellt för varje försäkring, utan genom s. k. gruppmetoder, vilket innebär betydande arbetsbesparing. Enligt anvisningarna till 38 § kommunalskattelagen skall Konungen utfärda föreskrifter för beräkning av premiereserven enligt nämnda lag. I sådan föreskrift böra till nedbringande av beräkningsarbetet vissa förenkla beräkningsmetoder medgivas. Det förutsättes, att de uppgifter, som anstalten föreslås skola lämna till taxeringsnämnderna, av anstalterna även tillställas försäkringstagarna.

Inskränkningen av uppgiftsskyldigheten till belopp om minst 20 000 kronor kan innebära viss olägenhet ur kontrollsynpunkt, om en skattskyldig har försäkringar av här berörd art i olika anstalter, nämligen i det fall att premiereserven å försäkringarna i varje anstalt för sig icke uppgår till 20 000 kronor, men summan av premiereserverna å hans samtliga försäkringar överstiger detta belopp. Nämnda inskränkning torde dock vara ofrånkomlig av praktiska skäl. Har en försäkringstagare livförsäkringar i flera anstalter, får man, såsom närmare utvecklats ovan under 29 §, lita till försäkringstagarens uppgifter ävensom till möjligheterna för taxeringsmyndigheterna att enligt 35 § inhämta uppgifter.

Beträffande pensionsstiftelse må framhållas, att dylik stiftelse kan beröras av skyldigheten att uppgiva premiereserv endast för den händelse stiftelsen utfäst pensioner, vilka icke uppfylla de i anvisningarna till 46 § för pensionsförsäkring föreskrivna villkoren.

36 §.

Det torde icke vara möjligt för livförsäkringsbolagen att lämna uppgifter, varom i kommitténs förslag är fråga, inom den tid, som i 36 § anges beträffande uppgifter enligt 33 §. Kommittén föreslår därför, att nu ifrågasvarande uppgifter skola avlämnas senast den 15 februari.

Förslaget till ändringar i uppbördsförordningen.

3 §.

För närvarande utgör all livränta skattepliktig intäkt. Utbetalningar på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring äro skattefria, i den mån de icke utgå i form av livränta. Kommittén har föreslagit, att belopp, som utgå på grund av vissa livränteförsäkringar, skola vara skattefria samt att belopp, som utgå på grund av vissa sjuk- och olycksfallsförsäkringar, skola utgöra skattepliktig intäkt. I uppbördsförordningen likställas med tjänst bland annat rätt till livränta. Kommittén föreslår, i överensstämmelse med vad ovan sagts, den inskränkningen i bestämmelsen, att endast rätten till sådan livränta, som enligt kommunalskattelagen utgör skattepliktig intäkt, skall likställas med tjänst. Vidare föreslår kommittén, att med tjänst skall likställas rätt till sådan utbetalning på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring, som enligt kommunalskattelagen utgör skattepliktig intäkt, ävensom att rätt till arbetslöshetsunderstöd, som utgår på grund av försäkring, skall likställas med tjänst.

10 §.

Enligt gällande förordning skall preliminär A-skatt icke utgå för sådan pension eller livränta från försäkringsanstalt, som uppgår till högst 1 200 kronor för år. För pension eller livränta, som utgår från understödsförening eller pensionsstiftelse, skall däremot preliminär A-skatt utgå, även om pensionen understiger nämnda gräns. Med avseende å tolkningen av begreppet försäkringsanstalt har centrala uppbördsnämnden gjort ett flertal uttalanden innebärande ett avgörande från fall till fall. Principen synes vara att till försäkringsanstalt hänföres allenast anstalt, förening eller stiftelse, som är juridisk person med självständig administration och som icke är bildad enbart för pensionering av ett visst företags personal.

I fråga om sjuk- och olycksfallsförsäkring skulle ett uttagande av preliminär A-skatt även vid korta sjuktider medföra ett betydande arbete för vederbörande försäkringsgivare. Då dessutom den ersättning, som vid kort sjuktid skall utgå på grund av sjuk- och olycksfallsförsäkring, i allmänhet utgör en obetydlig del av den skattskyldiges årsinkomst, synes det lämpligt, att preliminär A-skatt icke uttages vid sådana sjuktider. Vid ett försäkringsfalls inträffande är det i regel icke möjligt att bedöma ersättningstiden. En bestämmelse, som avser att från preliminär A-skatt undantaga utbetalningar vid korta sjuktider, måste därför givas den innebörden, att

utbetalningarna för den första ersättningstiden undantagas. Härigenom kommer emellertid även för de långa sjukdomsfallen den första sjuktiden att bli undantagen. Detta utgör emellertid i de flesta fall icke någon större olägenhet. Om en person under en del av beskattningsåret har en väsentligt lägre inkomst än under året i övrigt, blir den enligt A-skattetabellerna för hela året uttagna skatten på grund av progressiviteten i allmänhet högre än den slutliga skatten för året. Vid långvariga sjukdomar inträffar i de flesta fall nämnda förhållande, och det framstår även från denna synpunkt såsom lämpligt, att preliminär A-skatt icke uttages för den första ersättningstiden. Kommittén föreslår i överensstämmelse med vad ovan anförts, att preliminär A-skatt icke skall utgå för ersättning, som avser de första tre månaderna av ersättningstiden. Genom denna bestämning av tidsgränsen vinnes bland annat, att de s. k. lokalsjukkassorna icke bli skyldiga att göra avdrag för preliminär A-skatt.

20 §.

Den skyldighet, som enligt gällande förordning, åligger försäkringsanstalt att efter anmaning lämna vissa uppgifter, föreslås utvidgad att omfatta även understödsförening och pensionsstiftelse.

46 §.

I fråga om vad här föreslås, hänvisas till motiveringen ovan beträffande 10 §.

Förslaget till ändringar i förordningen om arvsskatt och gåvoskatt.

Inledning.

Enligt de för kommittén utfärdade direktiven åligger det kommittén att företaga en allmän översyn jämväl av förordningen om arvsskatt och gåvoskatt samt förordningen om kvarlåtenskapsskatt. Ehuru det torde vara uppenbart att i nämnda förordningar finnas åtskilliga inadvartenser beträffande de bestämmelser, som beröra livförsäkring, har kommittén i detta sammanhang till behandling upptagit endast vissa bestämmelser, vilka sammanhånga med de av kommittén föreslagna ändringarna i fråga om inkomst- och förmögenhetsbeskattningen, jämte vissa andra punkter, där ett starkt behov av ändring föreligger. Kommittén har för avsikt att senare företaga en allmän översyn av bestämmelserna i arvsskatteförordningen, därvid kommittén får tillfälle att återkomma till de inadvartenser, vilka nu icke upptagas till behandling. Ett av de spörsmål, som kommittén härvid kommer att särskilt uppmärksamma gäller det förhållandet, att för åtnjutande av visst skattefritt avdrag vid förmånstagareförvärv av kapitalförsäkringar uppställts vissa villkor, medan sådana villkor icke uppställts för rätt till skattefritt avdrag i fråga om andra livränteförsäkringar än pensionsförsäkringar.

Enligt 12 § förordningen om arvsskatt och gåvoskatt skall, om någon insatts såsom förmånstagare till försäkring, såsom arvfallen egendom anses, vad förmånstagaren vid försäkringstagarens död erhåller antingen därigenom, att han erhåller förfoganderätten över försäkringen eller, utan att sådan rätt förvärfvas, då fråga är om kapitalförsäkring, erhåller utbetalning på grund av försäkringen. Är förmånstagaren försäkringstagarens make, skall dock enligt vanliga regler hänsyn tagas till skattefri andel, som tillkommer make.

Har livförsäkring tagits på försäkringstagarens eller hans makes liv samt skall premiebetalningen enligt avtalet vara fullgjord under en tid icke understigande tio år och har ej heller under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier som skolat erläggas, därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande, skall från värdet av vad som tillfallit någon i egenskap av förmånstagare såsom skattefritt avräknas ett belopp av 15 000 kronor. Härvid skall dock sammanläggning ske med vissa tidigare förvärv på grund av förmånstagareförordnande på det sätt att avdraget ej får överstiga 15 000 kronor sammanlagt för samtliga ifrågavarande förvärv.

För sjuk- och olycksfallsförsäkring gäller samma rätt till avdrag, som ovan sagts, oavsett hur premiebetalningen enligt avtalet eller i verkligheten fullgjorts.

Från skattskyldighet, varom här är fråga, har fritagits förvärv av rätt till livränta, som avses i 32 § 2 mom. a)—c) kommunalskattelagen. Förvärv av rätt till annan livränta blir föremål för arvsskatt endast i den mån årsräntan på grund av förmånstagareförordnande av samma person överstiger 1 500 kronor. Den skattefria årsräntan ersätter det ovannämnda skattefria avdraget å 15 000 kronor.

För andra förvärv på grund av förmånstagareförordnande än de, vilka ovan behandlats, skall gåvoskatt utgå. Beträffande skattefrihet och avdragsrätt gälla samma bestämmelser som i fråga om arvsskatt. Skattskyldigheten inträder, då förmånstagaren erhåller förfoganderätt över försäkringen; dock inträder, där på grund av kapitalförsäkring utbetalning tidigare ägt rum till förmånstagaren, skattskyldighet för det utbetalade beloppet vid dess mottagande.

För livräntor, som avses i 32 § 2 mom. a)—c) kommunalskattelagen, utgår inkomstskatt — beträffande pupillförsäkring dock först, sedan visst avdrag gjorts. Den åsikten har i olika sammanhang framförts, att dessa livräntor befriats från arvs- och gåvoskatt just på grund av den fulla inkomstbeskattningen. Såsom tidigare framhållits svarar emellertid inkomstbeskattningen av utfallande försäkringsbelopp endast mot avdragsrätten beträffande premierna och inkomstbeskattningen kan därför icke utgöra skäl för befrielse från arvs- och gåvoskatt. Tvärtom äro genom friheten från ränteskatt ifrågavarande försäkringar gynnade med avseende på inkomstbeskattningen i jämförelse med andra försäkringar, och om inkomstbeskattningen skulle utgöra skäl för en differentiering i fråga om arvs- och gåvo-

beskattningen, borde därför de försäkringar, varom här är fråga, snarare behandlas strängare vid sistnämnda beskattning. I propositionen (1931 nr 211) med förslag till införande av de regler, vilka i huvudsak ännu gälla, har icke heller inkomstbeskattningen åberopats som huvudmotiv för den föreslagna friheten från arvs- och gåvoskatt. Avgörande torde i stället hava varit jämförelsen med tjänstepensioner, som icke ordnats försäkringsmässigt. (Kapitalvärdet av sådana pensioner — exempelvis till efterlevande barn — kunna ju icke gärna arvsbeskattas.) Dock framskymtar även den ovan påtalade felaktiga motiveringen i propositionen. I ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till författningstext hade livräntorna endast i mycket begränsad omfattning undantagits från skatteplikt. Svenska försäkringsföreningens sakkunnigenämnd hemställde i sitt remissyttrande över förslaget med instämmande av försäkringsinspektionen, att undantag skulle göras för all livränteförsäkring. Med anledning av de synpunkter, som anförts i dels nämnda remissyttrande dels yttrande från Svenska pensionskassan föreslog departementschefen skattefrihet för livräntor, som avses i 32 § 2 mom. a) — c) kommunalskattelagen, men anförde beträffande de i d) detta moment avsedda livräntorna, att då dessa vid deklaration enligt kommunalskattelagen skulle upptagas allenast till ett reducerat värde, det syntes vara rättvist, att gåvoskatt för kapitalvärdet utginge vid förmånstagarens förvärv av sådan livränta. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen företogs sedermera den förändringen, att dessa livräntor fritogos från gåvoskatt i den mån årsbeloppet icke översteg 1 500 kronor.

Vad som i propositionen anfördes såsom skäl för att fritaga de i 32 § 2 mom. a) — c) kommunalskattelagen avsedda livräntorna från gåvoskatt, kan allttjämt anföras såsom skäl för att fritaga pensionsförsäkringar (enligt den av kommittén föreslagna definitionen) från arvs- och gåvoskatt.

Kommittén har i fråga om inkomst- och förmögenhetsbeskattningen sökt att så långt möjligt jämställa pensionsförsäkring med pensionering annorledes än genom försäkring. I fråga om arvs- och gåvobeskattningen är denna synpunkt såtillvida redan nu tillgodosedd, att skattskyldighet icke föreligger för förmånstagareförvärv av rätt till sådan livränta, som avses i 32 § 2 mom. a) — c) kommunalskattelagen. Motsvarande undantag har emellertid icke gjorts för det fall, att sådan rätt förvärvas genom arv. Om exempelvis en gift man ordnat sin ålderspensionering genom en pensionsförsäkring och hans hustru avlider, utgör halva värdet av pensionsförsäkringen mannens andel i giftorättsgodset, medan mannen, om inga barn finnas, anses erhålla den andra hälften av försäkringen såsom arv efter hustrun. Enligt gällande bestämmelser skall han alltså erlagga arvsskatt för halva värdet av pensionsförsäkringen. För exempelvis en statstjänsteman, som ju har sin pensionering ordnad annorledes än genom försäkring, har en motsvarande skattläggning däremot icke ifrågasatts. Kommittén anser, att likställdheten mellan försäkringsmässig och annan pensionering bör utsträckas att omfatta skattefrihet även för andra förvärv av pensionsförsäkringar än förmånstagareförvärv.

Från värdet av vad som efter försäkringstagarens död tillfaller någon såsom förmånstagare skall enligt 12 § gällande förordning under vissa förutsättningar såsom skattefritt avräknas ett belopp av 15 000 kronor. Gällande förordning bygger på ett förslag som utarbetats av 1938 års arvsskattekommitté. Av denna kommittés betänkande framgår (bet. 1939: 18 s. 182), att arvinge i nyss angivna avseende ej likställdes med förmånstagare av den anledningen, att man väntade, att livförsäkringar utan förmånstagare praktiskt taget skulle försvinna. Så har emellertid ej blivit fallet. Särskilt beträffande äldre försäkringar har det ofta visat sig, att vid försäkringstagarens död förmånstagare ej varit insatt. Likaså försummas ofta insättande av ny förmånstagare, då den, som tidigare insatts, avlider. Anledningen till nämnda försummelse torde vara förbiseende eller bristande kännedom om förmånstagareförordnandets betydelse, vilken bristande kännedom kvarstår oaktat den av livförsäkringsbolagen bedrivna upplysningsverksamheten. Med hänsyn härtill anser skattekommittén, att förordningen bör ändras därhän, att i fall då förutsättningarna för åtnjutande av här avsett avdrag i övrigt föreligga, sådant avdrag skall få åtnjutas även av arvinge och testamentstagare.

Beträffande utformningen av de särskilda författningsrummen torde följande böra framhållas.

4 §.

Kommittén föreslår tillagt ett 4 mom., enligt vilket i arvsskattepliktig egendom icke skall ingå pensionsförsäkring. Härvid har i fråga om livförsäkring, vilken meddelats efter den 31 december 1947, till pensionsförsäkring hänförts livförsäkring, som enligt kommitténs förslag till anvisningar till 46 § kommunalskattelagen är pensionsförsäkring. Förslaget innebär alltså, att pensionsförsäkring skall undantagas från arvsskattepliktig egendom, oavsett huruvida försäkringen är pensionsförsäkring å den avlidne, arvingen, testamentstagaren eller annan person. Anmärkas må, att de arvsskattefria pensionsförsäkringarna icke alltid sammanfalla med dem, vilkas premie får avdragas vid inkomsttaxering. För avdragsrätt enligt kommunalskattelagen erfordras nämligen, förutom att försäkringen är pensionsförsäkring enligt nämnda anvisningar, även att premien erlägges av den försäkrade eller hans make.

I fråga om livförsäkringar, som meddelats före den 1 januari 1948, föreslår kommittén, att skatteplikt icke skall föreligga för försäkringar, som äro pensionsförsäkringar enligt anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen enligt dess hittillsvarande lydelse, under förutsättning, att försäkringen tagits annorledes än mot engångspremie, varom i 32 § 2 mom. kommunalskattelagen förmäles; ej heller skall enligt förslaget skatteplikt föreligga för försäkringar, vilka avse pensionering på grund av tjänst. I stort sett sammanfalla dessa försäkringar med dem, vilkas premier enligt kommitténs förslag till övergångsbestämmelser till kommunalskattelagen skola få avdragas vid inkomsttaxeringen. För sådan avdragsrätt erfordras dock,

då försäkringen ej avser pensionering på grund av tjänst, att premien skall vara erlagd för den skattskyldige själv eller i förekommande fall för hans make eller omyndiga barn.

Den grupp av försäkringar, för vilka enligt förslaget skatteplikt ej skall föreligga, sammanfaller med den grupp, där utfallande belopp i sin helhet inkomstbeskattas. Såsom ovan framhållits kunna teoretiska skäl näppeligen anföras för att dessa båda grupper skola sammanfalla; överensstämmelsen medför emellertid vissa praktiska fördelar.

Förslaget innebär, att pensionsförsäkring icke blir underkastad arvsbeskattning vare sig det är fråga om förvärv av försäkringen eller endast av rätten till utbetalningarna och vare sig förvärvet grundar sig på förmåns- tagareförordnande eller arv eller testamente.

12 §.

Denna § föreslås uppdelad i tre moment. 1 mom. överensstämmer med nuvarande första stycket. 2 mom. motsvarar nuvarande andra och tredje styckena. 3 mom. motsvarar fjärde stycket i gällande förordning. Medan nämnda stycken i gällande förordning avse endast förvärv genom förmåns- tagareförordnande, avse de föreslagna 2 och 3 mom. även förvärv genom arv eller testamente.

Enligt kommitténs förslag till ändringar i kommunalskattelagen uppde- las livförsäkringarna i två kategorier, för vilka olika beskattningsregler gälla, nämligen pensionsförsäkringar och andra livförsäkringar. Ehuru det från många synpunkter kunde te sig tilltalande att upprätthålla denna enkla indelning även vid förevarande förordning, har dock kommittén av skäl som anförts i ovanstående inledning icke i detta sammanhang ingått på nämnda fråga. Kommittén har alltså bibehållit indelningen i kapi- talförsäkringar, pensionsförsäkringar och andra livränteförsäkringar. Grän- sen mellan pensionsförsäkringar och andra livförsäkringar är fullt skarp genom de införda definitionerna; däremot är gränsen mellan kapitalförsäk- ringar och andra livränteförsäkringar än pensionsförsäkringar ej fullt be- stämd. Liksom nu torde därför ett avgörande från fall till fall få ske.

2 mom. avser enbart kapitalförsäkringar. Detta torde vara fallet även beträffande motsvarande bestämmelse i gällande förordning, nämligen and- ra och tredje styckena, ehuru det icke uttryckligen angivits. I syfte att göra bestämmelsen mindre svårläst har viss redaktionell ändring vidtagits.

3 mom. avser pensionsförsäkringar och andra livränteförsäkringar. Ehuru pensionsförsäkringarna måhända icke behövt undantagas i detta mom., enär de undantagits redan genom bestämmelsen i 4 § 4 mom., har för tydlighe- tens skull pensionsförsäkringarna omnämnts även här.

15 §.

Försäkringar, som avses i 4 § 4 mom. skola enligt förslaget ej ingå i arv- fallen egendom; de böra då även lämnas utanför vid beräkningen av andel enligt 15 §.

23 §.

Beträffande föreslagen ändring hänvisas till vad som i samband med förmögenhetsskatteförfordningen anförts under rubriken kapitaliseringstabellerna.

37 §.

Den ändring, som kommittén föreslår i 2 mom. första stycket, är betingad av samma skäl, vilka föranlett förslaget till ändring i bestämmelsen i 4 § 4 mom. Det har emellertid icke ansetts erforderligt att fritaga andra förvärv av pensionsförsäkringar än förmånstagareförvärv från gåvoskatt.

Ändringen i andra stycket är rent redaktionell.

Förslaget till ändring i förordningen om kvarlåtenskapsskatt.

22 §.

Enligt gällande förordning undantages från kvarlåtenskapsbeskattning pensionsförsäkring, för vilken premier på grund av tjänst erlagts av arbetsgivaren eller den anställda. I enlighet med de principer, för vilka redogjorts i inledningen, föreslår kommittén att undantaget utsträcker till all sådan pensionsförsäkring, som enligt förslaget till arvsskatteförfordning, skall undantagas från arvsbeskattning.

Bestämmelsen i gällande lag tillkom efter framställning från Svenska försäkringsbolagens riksförbund, i vilken framställning emellertid även yrkades att skattefriheten skulle omfatta all pensionsförsäkring. Under hänvisning till att 1944 års allmänna skattekommité utredde frågan om den skattemässiga behandlingen av bl. a. pensionsförsäkringar föreslog dock departementschefen (prop. 1947 nr 212 s. 372), att skattefriheten i avvaktan på resultatet av nämnda utredning skulle begränsas till att avse endast pensionsförsäkringar, för vilka premier på grund av tjänst erlagts av arbetsgivaren eller den anställda.

1947 års bevillningsutskott (bet. 1947 nr 50 s. 87) gjorde ett uttalande av samma innebörd.

Ändringen i andra stycket är redaktionell.

PM

angående beräkningarna av vissa tabeller.

Såsom av betänkandet (sid. 84) framgår, avse tabellerna 1—6 att belysa verkningarna av gällande skattelagsftiftning genom att för vissa försäkringar giva svar på följande fråga. Antag, att en person i stället för att teckna en livförsäkring å visst belopp insätter de pengar, som han skulle hava använt till premier för försäkringen, på bank. Av de på banktillgodohavandet uppkommande räntorna lyfter han årligen så mycket som erfordras för att täcka den skatteökning, vilken försakas av att han använder pengarna till insättning på bank i stället för till livförsäkringspremier. Återstoden av räntorna läggs till kapitalet. Vilken ränta måste i så fall banken gottskrivna personen i fråga, för att hans bankkonto vid den tidpunkt, då försäkringssumman skulle hava utbetalats, skall uppgå till samma belopp som försäkringssumman? För behandling av denna fråga må följande beteckningar införas.

k = skattesatsen vid den kommunala inkomstbeskattningen

s = marginalsattesatsen för personen i fråga vid den statliga inkomstbeskattningen

f = marginalsattesatsen för personen i fråga vid förmögenhetsbeskattningen

r = den erforderliga räntefoten vid placering i bank (avseende förräntning helårsvis i efterskott)

p = den årliga insättningen i kronor.

Samtliga storheter antagas oföränderliga under hela den betraktade tiden. Insättningarna antagas ske vid början av varje kalenderår, första gången vid början av år 1. Räntan antages lagd till kapitalet vid slutet av varje år. Vid slutet av år n antages kapitalet hava vuxit till K_n kronor. Då kapitalet vid början av år n är

$(K_{n-1} + p)$ kronor, blir ränteinkomsten under år n lika med $\frac{r}{100} (K_{n-1} + p)$ kronor.

Genom att personen insätter pengarna på bank i stället för att använda dem till livförsäkringspremier, bliva under år n hans skattepliktiga inkomster $\frac{r}{100} (K_{n-1} + p)$

kronor större och hans skattepliktiga förmögenhet vid slutet av detta år K_n kronor större. Under förutsättning, att inkomsten överstiger dubbla ortsavdraget, ökas då även hans till kommunal inkomstskatt beskattningsbara inkomst med nämnda

belopp och hans kommunalskatt alltså med $k \frac{r}{100} (K_{n-1} + p)$. På grund av rätten

att vid taxeringen till statlig inkomstskatt njuta avdrag för erlagd kommunalskatt blir ökningen av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten

$$\frac{r}{100} (K_{n-1} + p) - k \frac{r}{100} (K_{n-1} + p)$$

och den statliga inkomstskatten ökas alltså med

$$s (1 - k) \frac{r}{100} (K_{n-1} + p)$$

Då ökningen av förmögenhetsskatten är fK_n , blir den totala skatteökningen

$$(k + s - ks) \frac{r}{100} (K_{n-1} + p) + fK_n$$

Av ränteinkomsten $\frac{r}{100} (K_{n-1} + p)$ återstår alltså beloppet

$$(1) \quad \frac{r}{100} (K_{n-1} + p) - \left[(k + s - ks) \frac{r}{100} (K_{n-1} + p) + fK_n \right]$$

att lägga till kapitalet. Härvid har hänsyn icke tagits till att skatterna betalas fortlöpande under året, medan räntan gottskrivs först vid årets slut. På grund av denna omständighet borde egentligen avdraget för skatterna hava multiplicerats med faktorn $\left(1 + \frac{r}{200}\right)$. Då emellertid resultatet icke nämnvärt skulle påverkas av denna faktor, har densamma utelämnats. Av (1) följer, att kapitalet vid n :te årets slut blir

$$K_n = K_{n-1} + p + \frac{r}{100} (K_{n-1} + p) - \left[(k + s - ks) \frac{r}{100} (K_{n-1} + p) + fK_n \right]$$

vilket även kan skrivas

$$K_n(1 + f) = (K_{n-1} + p) \left[1 + \frac{r}{100} - \frac{r}{100}(k + s - ks) \right]$$

eller

$$(2) \quad K_n = (K_{n-1} + p) \frac{1 + \frac{r}{100}(1 - k)(1 - s)}{1 + f}$$

Denna formel överensstämmer med den vanliga förräntningsformeln.

$$K_n = (K_{n-1} + p) \left(1 + \frac{r'}{100} \right)$$

d. v. s. den formel man skulle hava erhållit, om man icke tagit hänsyn till beskattningen, men om man i stället hade haft en räntefot r' , bestämd genom sambandet

$$(3) \quad 1 + \frac{r'}{100} = \frac{1 + \frac{r}{100}(1 - k)(1 - s)}{1 + f}$$

Räntefoten r' betyder alltså den räntefot, vilken erfordras för att ett belopp p avsatt vid början av varje år av försäkringstiden skall jämte räntor hava vuxit till försäkringssumman, om man bortser från beskattningen. Denna räntefot kan lätt bestämmas med hjälp av en vanlig räntetabell, varefter den sökta räntefoten r bestämmas med hjälp av ekvationen (3) till

$$(4) \quad r = \frac{r' + f(100 + r')}{(1 - k)(1 - s)}$$

Nedan anges en tabell över räntefoten r' för vissa försäkringsformer, nämligen s. k. barnförsäkringar samt s. k. blandade liv- och kapitalförsäkringar, dels mot premiebetalning årligen under hela försäkringstiden, dels mot engångspremie. Räntefoten anges endast i de fall, då den blir positiv.

Räntefoten r' .

Ålder, som uppnås vid födelsedagen närmast efter försäkringens tecknande	Utbetalningsålder					
	30	40	50	60	70	90
	<i>Årlig premie</i>					
1.....	1·37	1·30	1·19	1·03	—	—
10.....	0·98	0·98	0·89	0·74	—	—
20.....	—	0·58	0·59	0·45	0·20	—
30.....	—	0·10	0·40	0·30	—	—
	<i>Engångspremie</i>					
1.....	1·81	1·77	1·71	1·62	—	—
10.....	1·73	1·71	1·65	1·56	—	—
20.....	—	1·67	1·63	1·54	1·41	1·08
30.....	—	1·58	1·64	1·57	1·43	1·05
40.....	—	—	1·55	1·57	1·43	0·99
50.....	—	—	—	1·49	1·41	0·91

Med dessa värden som utgångspunkt kan motsvarande räntefot r beräknas för var och en av de i tabellen upptagna försäkringsformerna med hjälp av formel (4). Resultatet för tre av dessa försäkringsformer angivas i tabellerna 1—3. Vid beräkningen av dessa liksom övriga tabeller har antagits, att den kommunala utdebiteringen är 10 kronor ($k = 0.1$) och att en ändring av den taxerade inkomsten medför samma ändring av den beskattningsbara inkomsten. Så är förhållandet vid den statliga inkomstbeskattningen, såvida icke den skattskyldige är ensamstående och har sådan inkomst att han är berättigad till ortsavdrag. Vid den kommunala beskattningen äger nämnda förhållande rum, om den taxerade inkomsten överstiger dubbla ortsavdraget. Vidare har antagits, att den skattepliktiga förmögenheten icke överstiger 30 gånger den sammanräknade nettoinkomsten. I enlighet härmed hava de ställen i tabellerna, där denna förutsättning ej kan vara för handen, icke ifyllts.

Hänsyn har icke tagits till 80 %-begränsningen enligt förordningen den 26 juli 1947 om provisoriska bestämmelser om begränsning av skatt i vissa fall. De ställen i tabellerna vilka ifyllts kunna nämligen samtliga motsvara fall, där begränsningsregeln icke träder i tillämpning.

Vid beräkningen av tabell 4 har, såsom å sid. 90 utvecklats, en viss vinst antagits tillförd den pensionsförsäkring tabellen avser. Anledningen härtill är, att vid andra livförsäkringar än pensionsförsäkringar livförsäkringsbolagen måste antagas få en viss överränta utöver den vid premieberäkningen antagna, 2,25 %, för att kunna täcka de på försäkringarna belöpande skatterna. Då bolagen icke behöva betala några skatter för pensionsförsäkringar, måste, för att jämförelsen skall bliva rättvisande, motsvarande överränta i fråga om pensionsförsäkringar antagas bliva tillförd desamma såsom vinst. För andra livförsäkringar än pensionsförsäkringar hava bolagen att erlægga dels ränteskatt dels skatt på överskottet. Ränteskatten utgår på det s. k. ränteskatteunderlaget, vilket enligt huvudregeln, om man bortser från premieåterbäring, utgör en tredjedel av den enligt grunderna beräknade räntan å premiereserven.

Vid beräkningen av tabellerna 1—3 har förutsäts, att någon premieåterbäring eller annan vinst ej tillföres försäkringarna. Man bör i enlighet härmed förutsätta, att det bokföringsmässiga överskottet är noll. Det oaktat uppkommer ett skattepliktigt överskott, enär vid beräkningen av sådant överskott, avdrag för erlagda skatter ej får göras i annan mån än att vid beräkningen av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten avdrag får göras för erlagda kommunalskatter. För att det bokfö-

ringsmässiga överskottet skall bliva noll, erfordras alltså att det skattepliktiga överskottet är lika med skatten. Betecknas det skattepliktiga överskottet med \ddot{O} , får man därför relationen.

$$k \left(\frac{R}{3} + \ddot{O} \right) + s(1-k) \left(\frac{R}{3} + \ddot{O} \right) = \ddot{O}$$

vilket ger

$$\ddot{O} = \frac{k + s(1-k)}{(1-k)(1-s)} \frac{R}{3}$$

För ett livförsäkringsbolag är enligt den år 1947 beslutade förordningen om statlig inkomstskatt $s = 0,25$, och om man liksom ovan räknar med $k = 0,1$ får man

$$(5) \quad \ddot{O} = \frac{13}{81} R$$

Då ränteinkomsten R motsvarar en förräntning av $2,25$ %, om man antager att premieåterbäring ej förekommer, motsvarar överskottet \ddot{O} en öVERRÄNTA av $\frac{13}{81} \cdot 2,25 = 0,36$ %. Huruvida överskottet \ddot{O} uppkommit genom öVERRÄNTA eller på annat sätt är härvid likgiltigt. För enkelhetens skull antages, att det uppkommit genom öVERRÄNTA. Detta innebär, att bolagen antagas kunna placera sina pengar mot en räntefot av $2,61$ %. Även på pensionsförsäkringsrörelsen erhålles då en öVERRÄNTA å $0,36$ %, vilken icke behöver tagas i anspråk för bestridande av skatter. Det är då naturligt, att i fråga om pensionsförsäkringar räkna med en återbäring motsvarande en öVERRÄNTA av $0,36$ %.

Vid beräkningen av ovannämnda öVERRÄNTA har förutsatts, att premieåterbäring ej förekommer vid andra livförsäkringar än pensionsförsäkringar. Skulle premieåterbäring förekomma vid andra försäkringar än pensionsförsäkringar, skulle premieåterbäringen för pensionsförsäkringar bliva större än för de andra försäkringarna. Skillnaden kan beräknas på samma sätt som ovan, och skulle bliva större än som motsvarar en öVERRÄNTA å $0,36$ %. Denna öVERRÄNTA torde därför under normala förhållanden få anses representera den minsta skillnad i premieåterbäring som kan ifrågakomma mellan å ena sidan pensionsförsäkringar och å andra sidan övriga försäkringar.

Den metod, som tillämpades vid beräkningen av tabellerna 1—3, kan användas även vid andra försäkringsformer. En förutsättning är dock, att man för försäkringsformen skall kunna ange det från ren förräntningssynpunkt ogynnsammaste fallet. Detta inträffar exempelvis vid en blandad liv- och kapitalförsäkring, om den försäkrade lever vid försäkringstidens slut, och vid en pensionsförsäkring med garanterade utbetalningar under viss tid, om den försäkrade lever, då de garanterade utbetalningarna börja men ej då de upphöra. Det resonemang, som ovan tillämpats för en blandad liv- och kapitalförsäkring, leder i det allmänna fallet till följande metod för bestämning av räntefoten r . En räntefot r' bestämes så, att i det ogynnsammaste fallet kapitalvärdena enligt denna räntefot av premier och utbetalda försäkringsbelopp överensstämmer. Räntefoten r bestämes därefter genom relationen (4).

Den i förra stycket angivna metoden gäller under förutsättning, att premien ej får avdragas vid taxeringen och att utfallande belopp ej beskattas. Föreligger avdragsrätt för premien p , blir försäkringstagarens nettoutgift för försäkringen $p(1-k)(1-s)$ och det är alltså detta belopp, som skall antagas insatt på bank, för att förhållandet vid sparande genom insättning å bank skall bliva detsamma som vid försäkringen. Hänsyn till avdragsrätt för premierna tages alltså genom att multiplicera kapitalvärdet av premierna med $(1-s)(1-k)$. På motsvarande sätt tages hänsyn till beskattning av utfallande belopp genom att multiplicera kapitalvärdet av dessa belopp med samma faktor. Föreligger både avdragsrätt för premien och skatteplikt för ut-

fallande belopp, erhålles samma resultat som om varken avdragsrätten eller skatteplikten hade förelegat, eftersom faktorn $(1 - s)(1 - k)$ kan divideras bort vid oförändrade skattesatser.

Tillämpas den ovan angivna metoden på en pensionsförsäkring med garanterad utbetalning under 20 år och premiebetalning i 10 år, får man, om premien är p och pensionsbeloppet S , för bestämning av r' relationen

$$p a'_{10|} = \frac{S \alpha'_{20|}}{\left(1 + \frac{r'}{100}\right)^u}$$

där u betyder uppskovstiden, d. v. s. tiden från första premiebetalningen till första utbetalningen, samt $\alpha'_{10|}$ och $\alpha'_{20|}$ betecknar annuiteterna enligt räntefoten r' vid betalning helårsvis i förskott under 10, respektive 20 år.

Då

$$\frac{\alpha'_{20|}}{\alpha'_{10|}} = 1 + \left(1 + \frac{r'}{100}\right)^{-10}$$

får man för bestämning av r' ekvationen

$$(6) \quad \left(1 + \frac{r'}{100}\right)^{-u} \cdot \left[1 + \left(1 + \frac{r'}{100}\right)^{-10}\right] = \frac{p}{S}$$

Premien för en pensionsförsäkring med garanterade utbetalningar under 20 år börjande vid 65 års ålder för en person, som nästa födelsedag blir 25 år, är 109,99 kronor per 100 kronors årspension. Av ovan utvecklade skäl skall emellertid hänsyn tagas till att vinst, motsvarande en överränta å 0,36 %, tillföres försäkringen. Antages denna vinst lagd till pensionsbeloppet, höjes detta från 100 kronor till 118,13 kronor. Högra ledet i (6) blir alltså

$$\frac{p}{S} = 0,9311$$

vilket ger $r' = 1,7215$. Motsvarande värden å räntefoten r återfinnas i tabell 4.

I tabellerna 1—4 har hänsyn icke tagits till värdet av det riksskydd, som försäkringarna medföra. Såsom ovan framhållits (sid. 85) måste man för att kunna riktigt bedöma värdet av de skattelättnader, vilka vinnas genom placering i livförsäkring, taga hänsyn till riskskyddet. Ovan har (sid. 77) utvecklats, hurusom en livförsäkringspremie innehåller, förutom belopp avsedda att täcka omkostnader, dels en *sparpremie*, vilken hos försäkringsbolaget uppsamlas och förräntas, dels en *riskpremie*, vilken allteftersom den inflyter tages i anspråk för utbetalning av försäkringsbelopp till de försäkringstagare, som avlida föreförsäkringstidens slut. Det naturliga sättet att taga hänsyn till riskskyddets värde är att betrakta riskpremien jämte den del av omkostnadstillägget, som är att hänföra till riskrörelsen, såsom en utgift, vilken motsvarar riskskyddets värde. Endast återstoden, d. v. s. sparpremien jämte den del av omkostnadstillägget, vilken avser omkostnader för försäkringsbolagets kapitalförvaltning, böra därför jämföras med insättningar i bank. Såsom ovan (sid. 85) närmare utvecklats, har av omkostnadstillägget så stor del antagits böra hänföras till sparpremien som motsvarar 0,25 % av sparkapitalet. Då premierna beräknats med tillämpning av räntefoten 2,25 %, kan därför förräntningen hos livförsäkringsbolagen anses ske efter räntefoten 2 %. Om man, såsom ovan skett i fråga om ränteskattepliktiga livförsäkringar, bortser från premieåterbäring och annan vinst, bör man därför vid beräkningen av räntefoten r utgå från en räntefot $r' = 2$ %. För ränteskattefria försäkringar får man däremot $r' = 2,61 - 0,25 = 2,36$ %. Med utgångspunkt från dessa r' -värden beräknas räntefoten r enligt formel (4). De så erhållna värdena å r återfinnas i tabellerna 5 och 6.

Tabellerna 8—13 avse att giva en jämförelse mellan den skattebesparing, som tecknande av försäkring innebär å ena sidan enligt gällande bestämmelser och å andra sidan enligt förslaget. Härvid har icke anlagts det betraktelsesätt, som kommit till användning vid beräkningarna av tabellerna 1—6. I stället har skattebesparingen beräknats i kronor såsom skillnaden mellan å ena sidan den skatt, vilken försäkringstagaren skulle hava erlagt, om han varit skattskyldig för räntan på sina hos bolaget inestående medel, och å andra sidan den skatt, vilken enligt gällande bestämmelser uttages hos bolaget för ifrågavarande ränta, respektive enligt förslaget skall uttagas sammanlagt hos bolaget och försäkringstagaren. Denna skattebesparing anges även i procent av försäkringstagarens tillgodohavande hos försäkringsbolaget.

Följande beteckningar införas.

σ = försäkringstagarens totala marginalskattesats vid inkomstbeskattningen

σ_0 = försäkringsbolagets totala skattesats

δ = den ränteintensitet, som försäkringsbolaget tillämpar (med inräknande av överränta, som ingår i premieåterbäring och vinst till försäkringstagaren)

V = försäkringstagarens hos bolaget inestående medel

V_0 = skattefria beloppet (enligt förslaget 20 000, resp. 40 000 kr.)

Med hänsyn till rätten att vid taxeringen till statlig inkomstskatt avdraga erlagd kommunalskatt, får man med användande av beteckningarna å sid. 201.

$$\sigma = k + (1 - k) s$$

Liksom ovan antages en kommunal utdebitering av 10 kronor, varigenom

$$\sigma = 0,1 + 0,9 s$$

Med samma antagande om kommunalskatten beträffande livförsäkringsbolagets beskattning blir enligt gällande författning

$$\sigma_0 = 0,1 + 0,9 \cdot 0,25 = 0,325$$

och enligt förslaget

$$\sigma_0 = 0,1 + 0,9 \cdot 0,1 = 0,19$$

Med f betecknas liksom ovan (sid 201) den för försäkringstagaren gällande marginalskattesatsen vid förmögenhetsbeskattningen. Om försäkringstagaren vore skyldig att utgöra inkomstskatt för räntan å sina hos bolaget inestående medel samt förmögenhetsskatt för dessa medel, skulle hans skatt höjas med

$$\sigma \delta V + f V$$

Den på försäkringstagaren belöpande delen av bolagets skatt enligt gällande bestämmelser utgör med det antagande rörande överskottet, som gjorts å sid 204,

$$\left(\frac{1}{3} \delta V + \frac{13}{81} \delta V \right) = \frac{40}{81} \delta V$$

Skattebesparingen enligt gällande författning utgör alltså i kronor räknat

$$(7) \quad \sigma \delta V + f V - \sigma_0 \frac{40}{81} \delta V = \left(\sigma - \frac{13}{81} \right) \delta V + f V$$

och i procent av försäkringstagarens tillgodohavande hos bolaget

$$(8) \quad 100 \left[\left(\sigma - \frac{13}{81} \right) \delta + f \right]$$

Enligt förslaget uttages hos försäkringsbolaget en skatt utgörande $\sigma_0 \delta V$. Av försäkringstagaren uttages, om $V \leq V_0$ ingen skatt och, om $V > V_0$ en skatt utgörande

$$\sigma \cdot \frac{5}{7} (V - V_0) + f (V - V_0)$$

varför skattebesparingen i förra fallet blir

$$(9) \quad \sigma \delta V + f V - \sigma_0 \delta V = (\sigma - 0,19) \delta V + f V$$

och i senare fallet

$$(10) \quad \begin{aligned} \sigma \delta V + f V - \sigma_0 \delta V - \sigma \cdot \frac{5}{7} \delta (V - V_0) - f (V - V_0) = \\ = \left(\frac{5}{7} \sigma \delta + f \right) V_0 - \left(0,19 - \frac{2}{7} \sigma \right) \delta V \end{aligned}$$

Enligt formlerna (7)—(10) hava tabellerna 8—13 beräknats.

PM

angående pensionsförsäkringsformerna.

Av H. PRAWITZ.

Enligt gällande kommunalskattelag hänföres till pensionsförsäkring, förutom livränteförsäkringar av visst slag, i lagen särskilt angivna kombinationer av livränteförsäkringar av ifrågavarande slag och kapitalförsäkringar. Bland dessa kombinationer märkas vissa, vilka innebära, att pensionen skall utgå visst garanterat antal år, oberoende av om pensionstagaren lever eller ej. Kommittén har av skäl, som närmare utvecklats i avd. III kap. 4, föreslagit, att kombinationer av sistnämnda slag icke längre skola hänföras till pensionsförsäkringar. I det följande skall belysas dels behovet av ifrågavarande kombinationer, dels möjligheterna att konstruera tillfredsställande pensionsförsäkringsformer utan kapitalförsäkringsmoment av angiven art.

I fråga om en pensionsförsäkring, som avser enbart ålderspension, har en kombination, där pensionen skall utbetalas visst garanterat antal år, oavsett om den försäkrade lever eller ej, icke någon uppgift att fylla i pensioneringshänseende. Detsamma gäller i stort sett beträffande en familjepensionsförsäkring, som avser pensionering av endast efterlevande make. Behovet av ålders- och änkepensionering kan i regel fullständigt täckas genom försäkringsformer, som äro gängse inom såväl den individuellt som inom den kollektivt bedrivna livförsäkringen. I fråga om en pensionsförsäkring, som avser endast ålderspensionering eller pensionering av efterlevande make, synes därför försäkringens utbyggnad till att omfatta utbetalningar under visst garanterat antal år, om man bortser från vissa speciella fall, icke kunna hava annat ändamål än att tillfredsställa försäkringstagarens önskan, att utbetalningarna alltid skola uppgå till minst samma belopp som de inbetalda premierna. Något skäl för det allmänna att i skattehänseende särskilt gynna försäkringar, som konstruerats i nämnda syftemål — t. ex. genom befrielse från ränteskatt — synes icke föreligga.

Anledningen till att de kombinationer, varom nu är fråga, i skattehänseende hänförts till pensionsförsäkringarnas gynnade grupp torde i stället helt få tillskrivas dessa kombinationers betydelse för pupillpensioneringen. Frågan, huruvida man vid definitionen av pensionsförsäkring kan utesluta försäkringar med utbetalningar under visst garanterat antal år, sammanhänger därför med frågan, huruvida man kan konstruera pupillpensionsförsäkringar utan utbetalningar av sagda slag. Det må framhållas, att sistnämnda fråga även ur andra synpunkter än beskattningssynpunkter har stor betydelse. Å ena sidan medföra nämligen de garanterade utbetalningarna en onödig fördring av premierna, enär dessa utbetalningar skola ske även i fall, då några efterlevande minderåriga barn icke finnas. Å andra sidan innebära försäkringsformerna i fråga en dålig anpassning efter behovet, eftersom pensionsbeloppets storlek är oberoende av antalet efterlevande.

Till belysning av nämnda fråga hava i nedanstående tabell sammanställts tilläggspremier, vilka motsvara pupillpensionskostnaden i olika fall. Sålunda har angivits skillnaden mellan premien för en överlevelsepensionsförsäkring med garanterad utbetalning av minst 20 års pensioner (av livförsäkringsbolagen beteck-

nad PD)¹ och premien för en ren överlevelseseränteförsäkring. Likaså har angivits skillnaden mellan å ena sidan premien för en egen- och överlevelsepensionsförsäkring med garanterad utbetalning av minst 20 års pensioner (av livförsäkringsbolagen betecknad PDL) samt å andra sidan premien för en ren uppskjuten livränta och en ren överlevelseränta. Premiebetalningen för tilläggspremierna har för att underlätta vissa jämförelser antagits pågå endast så länge båda makarna leva, dock högst till dess mannen fyllt 65 år. Tabellen avser kontinuerliga helårspremier utan omkostnadsbelastning. För hustrun har tillämpats livsfallsdödlighet (L 37) och för mannen dödsfallsdödlighet (D 37), dock att i fråga om egen- och överlevelsepensionsförsäkringen även för mannen livsfallsdödlighet tillämpats för tiden efter pensionsåldern, som antagits vara 65 år. Räntefoten 2,25 % har tillämpats.

Tabell A. Utvisande premier för ålders- och änkepension jämte tilläggspremier för pupillpensionering.

Årligt änkepensionsbelopp 1 000 kronor.

Kontinuerliga nettoårspremier i kronor, vilka erläggas, så länge makarna leva, dock högst till dess mannen uppnått 65 år.

Mannens ålder	Hustruns ålder	Överlevelsepensionsförsäkring			Egen- och överlevelsepensionsförsäkring		
		Premie för överlevelseränta å 1 000 kr. om året	Tilläggspremie för pupillpensionskostnad		Premie för uppskjuten livränta å 2 000 kr. om året jämte ren överlevelseränta å 1 000 kr. om året	Tilläggspremie för pupillpensionskostnad	
			Pensionsförsäkring med 20 års garanterad utbetalning	Kollektiv pensionsförsäkring		Pensionsförsäkring med 20 års garanterad utbetalning	Kollektiv pensionsförsäkring
20	20	180	113	16	407	52	13
	25	152	135	14	379	68	11
30	25	264	135	26	607	55	21
	30	221	168	19	563	75	16
	35	182	204	14	524	101	11
40	35	360	217	30	925	85	24
	40	293	273	18	859	118	14
	45	233	333	9	799	160	7
50	45	554	413	26	1 639	149	21
	50	436	522	11	1 521	211	9
	55	333	640	4	1 418	290	3
60	55	1 236	1 358	20	5 497	404	16
	60	984	1 659	5	5 155	574	4
	65	696	2 037	1	4 866	780	1

För att tilläggspremiens storlek i förhållande till premien för änkepensionsförsäkringen, respektive egen- och änkepensionsförsäkringen skall kunna bedömas, hava även premierna för nämnda försäkringar angivits, varvid egenpensionen antagits dubbelt så stor som änkepensionen. Beräkningen har skett enligt ovan angivna grunder, dock har premien för halva den uppskjutna livräntan beräknats med tillämpning av uteslutande livsfallsdödlighet.

Till jämförelse har angivits tilläggspremien för pupillpensionskostnaden vid en kollektivt bedriven pensionsförsäkring av den art Svenska personalpensionskassan — ömsesidig försäkringsförening (här betecknad SPP) tillämpar. Vid beräkningen hava tillämpats de för SPP gällande grunderna för fristående, respek-

¹ Denna form anlitas i relativt liten utsträckning.

tive med egenpensionsförsäkring kombinerad halvkollektiv familjepensionsförsäkring. I övrigt gälla samma förutsättningar som ovan.

De pupillpensioner, vilka utgå på grund av pensionsförsäkringar ned garanterad utbetalning under 20 år å ena sidan och de, vilka utgå på grund av SPP:s försäkringar, å den andra skilja sig väsentligt. Skillnaden framgår av nedanstående uppställning.

Tabell B utvisande de försäkringsförmåner, som motsvara tilläggspremierna i tabell A.

Antal minderåriga barn	Årlig pupillpension i kronor då änkan lever		Årlig pupillpension i kronor då änkan är död	
	Pensionsförsäkring med 20 års garanterad utbetalning	S P P	Pensionsförsäkring med 20 års garanterad utbetalning	S P P
0	0	0	1 000	0
1	0	300	1 000	750
2	0	500	1 000	1 100
3	0	600	1 000	1 350
4	0	700	1 000	1 500
mer än 4	0	500 + 100 kr. för varje barn utöver två	1 000	1 500 + 00 kr. för varje barn utöver fyra

Bortser man från det fall, då inga minderåriga efterlevande barn finnas, torde av tabell B framgå, att försäkringsförmånerna vid en pensionsförsäkring av den typ SPP meddelar i genomsnitt icke äro mindre än förmånerna vid pensionsförsäkring med utbetalning under visst garanterat antal år. Härav följer, att merkostnaden för den sistnämnda försäkringsformen helt kan anses betingad av utbetalningarna i det fall, då änkan är död och efterlevande minderåriga barn icke finnas, alltså en förmån, som i regel faller helt utanför pensioneringens ram. Det enda fall, då sist nämnda utbetalningar kunna anses fylla ett egentligt pensioneringssyfte, är det, då efterlevandepensioneringen icke avser maka och minderåriga barn utan i stället andra närstående, mot vilka försäkringstagaren har försörjningsplikt. Dessa fall torde dock icke vara så frekventa, att de kunna motivera, att samtliga individuella pensionsförsäkringar belastas med ett fördyrande moment, som i flertalet fall icke fyller något pensioneringsändamål, och att försäkringarna subventioneras genom skattelättnader även till den del de motsvara detta moment.

Den här utförda jämförelsen mellan olika pensionsförsäkringsformer torde giva belägg också för det ovan gjorda uttalandet, att frågan om nykonstruktioner av pupillpensionsförsäkringsformer inom individuell försäkring är av intresse även ur andra synpunkter än skattesynpunkt.

De nu tillämpade formernas olägenheter ur beskattningssynpunkt härröra främst därifrån, att genom utbetalningarna under visst garanterat antal år de sammanlagda utbetalningarna på grund av försäkringen i de flesta fall komma att överstiga summan av inbetalda premier. Denna omständighet medför nämligen, att pensionsförsäkringarna kunna, utan att pensioneringssyfte föreligger, användas som ett kapitalöverföringsinstrument, i beskattningshänseende behandlat enligt de gynnsamma regler, vilka ibland annat motiverats med pensionsförsäkringens stora sociala betydelse.

Anledningen till att pupillpensioneringen inom individuell livförsäkring ordnats genom utbetalningar under visst garanterat antal (i regel 20) år torde vara att söka i följande två omständigheter. En exakt beräkning av premien för en

pupillpensionsförsäkring, där pensionsbeloppet differentierades med hänsyn till antalet minderåriga efterlevande barn, skulle enligt de för individuell livförsäkring gällande grunderna ställa sig mycket komplicerad, och de tabeller, vilka skulle erfordras vid ackvisitionsarbetet, skulle bli mycket omfattande. Vidare kan enligt gällande grunder icke beräknas premien för en pensionsförsäkring, innefattande utfästelse om pupillpension till barn, som födas efter försäkringens tecknande.

Den först nämnda omständigheten synes icke utgöra något väsentligt hinder för tillskapandet av pensionsförsäkringsformer, som stå i överensstämmelse med kommitténs förslag. Det torde icke vara omöjligt för livförsäkringsbolagen att i sina grunder intaga regler om genomsnittsbereäkning av premien för pupillpensionsförsäkring. Man kunde exempelvis tänka sig, att premien differentierades enbart med hänsyn till antalet barn vid försäkringens tecknande och deras genomsnittliga ålder. Premien kunde fördelas över samma premiebetalningstid, som gäller för huvudförsäkringen, eller annan lämplig tid, så att premien icke behövde ändras, då ett barn doge eller uppnådde myndig ålder. En annan möjlighet är att låta pupillpensionens storlek vara oberoende av antalet barn, i vilket fall premien blott behövde differentieras med hänsyn till yngsta barnets ålder.

En försäkring, som omfattar pupillpension endast för barn, födda före försäkringens tecknande, måste vid varje nytt barns födelse kompletteras, för att alla barnen skola vara skyddade. Premien skulle härigenom varje gång höjas. Enligt gällande praxis skulle för varje sådan komplettering erfordras en hälsoprövning av den försäkrade. Olägenheten med en sådan form vore, att den försäkrade vid försäkringens tecknande icke kunde vara säker på att kunna skydda senare födda barn, när vid kommande hälsoprövning sådana gravamina kunde tänkas framkomma, att tilläggsförsäkring ej kunde beviljas. Emellertid synes man utan större betänkligheter kunna avstå från hälsoprövningen vid meddelande av tilläggsförsäkringar. Hälsoprövningen avser att skydda försäkringsbolagen mot det självurval, som framkommer därigenom, att personer med mindre god hälsa hava större intresse av att livförsäkra sig än andra personer. Då det gäller att skydda sig mot självurvalet, kan man emellertid bortse från de gravamina, om vilka den försäkrade själv är omedveten. Å andra sidan torde de fall, då en person, som är medveten om ett sjukdomsanlag och uppfattar detta såsom livsfarligt men det oaktat sitter barn till världen, icke vara så frekventa, att de kunna förrycka premiekalkylen. Man skulle på detta sätt komma fram till en pensionsförsäkring, där premien för pupillpensionen differentierades med hänsyn till de vid tecknandet levande barnens antal och åldrar och där den försäkrade hade rätt att utan hälsoprövning men mot viss tilläggspremie komplettera försäkringen, så att den omfattade även senare födda barn. Kompletteringen borde få ske inom viss tid efter födelsen.

Vissa olägenheter vidlåda självfallet även ovan skisserade form. Kompletteringen vid senare födelser medföra ett ökat förvaltningsarbete. Med tanke på den mänskliga trögheten skulle sannolikt erfordras ett visst »service»-arbete från bolagens sida, bestående i att, exempelvis med ledning av födelseannonser taga initiativ till komplettering av pensionsförsäkringen vid senare inträffade födelser. En viss irritation hos allmänheten kan möjligen åstadkommas av metoden att fördela premien över huvudförsäkringens premiebetalningstid. Om exempelvis försäkringen kompletteras vid ett barns födelse och barnet därefter dör, kvarstår premier för tilläggsförsäkringen även efter barnets död. Födes sedermera ännu ett barn måste försäkringen återigen kompletteras och premien ytterligare höjas, oaktat barnantalet icke är större än före det förstnämnda barnets död. Erfarenheten har visat, att det är svårt att vinna allmänhetens förståelse för anordningar av detta slag. Tänker man sig återigen att premien för en pupillförsäkring skulle utgå endast under den tid barnet i fråga omfattas av försäkringen, så att premien

för pensionsförsäkringen sänktes, så snart ett barn doge eller bleve myndigt, skulle detta innebära en ytterligare komplicering av försäkringen och därmed av förvaltningsarbetet.

Med hänsyn till de ovan anförda omständigheterna måste en pupillpensionsförsäkring, som endast omfattar barn, vilka fötts före försäkringens tecknande, anses mindre lämplig. Skall återigen pupillpensionsförsäkring meddelas i sådan form, att den omfattar även barn, som födas efter försäkringens tecknande, uppstår nya problem. Beräkningen av premien för en sådan försäkring måste grundas på ett antagande om viss födelsefrekvens. Ovan har antytts det självurval, som uppkommer vid dödsfallsförsäkring därigenom, att personer med mindre god hälsa hava ett starkare intresse av att teckna försäkring än personer med bättre hälsa. På motsvarande sätt måste vid en pupillpensionsförsäkring, som omfattar ofödda barn, ett självurval uppkomma därigenom, att makar, vilka hava för avsikt att efter försäkringens tecknande skaffa sig flera barn, få ett större intresse av att teckna en sådan pupillpensionsförsäkring än makar, vilka icke hava sådan avsikt. En premieberäkning, som grundar sig på den iakttagna födelsefrekvensen inom det befolkningsskikt, där pensionsförsäkringar kunna ifrågakomma, skulle därför sannolikt leda till icke hållbara premier. På grund av självurvalet skulle nämligen födelsefrekvensen bland försäkrade med sådana pupillförsäkringar, om vilka här är fråga, bliva större än som motsvarar de genomsnittliga förhållandena inom det befolkningsskikt, till vilket dessa försäkringstagare höra. Det kan icke heller tagas för givet, att man enbart genom en förstärkning av pupillpensionspremierna, åstadkommen genom ett antagande om högre födelsefrekvens, skulle uppnå balans mellan premierna och pensionsutbetalningarna. En höjd premie har nämligen en tendens att skärpa självurvalet. Grundas beräkningarna på en födelsefrekvens överstigande genomsnittet inom det befolkningsskikt, där försäkringsformen i fråga skall drivas, kan den härigenom förhöjda premien tänkas avhålla även personer, vilka hava för avsikt att skaffa sig ett antal barn motsvarande genomsnittet inom befolkningsskiktet, från att använda försäkringsformen. Det relativa antalet inom försäkringsbeståndet av försäkringstagare med hög födelsefrekvens kommer därigenom att ytterligare ökas.

Frågan, huruvida det är möjligt att inom individuell pensionsförsäkring meddela försäkringar, innefattande pupillpensioner även till barn, som vid försäkringens tecknande äro ofödda, sammanfaller, såsom av det ovan sagda framgår, i allt väsentligt med frågan, i vad mån det är möjligt att motverka självurvalet. Inom kollektiv pensionsförsäkring motverkas sådant urval genom själva den kollektiva anslutningen. Att helt eliminera urvalet är icke möjligt och heller icke nödvändigt. Även vid vanlig livförsäkring förekommer ett relativt starkt självurval, vilket visar sig däri, att dödligheten bland livräntetagare är väsentligt lägre än dödligheten bland livförsäkringstagare, vilkas försäkringssummor skola utbetalas vid dödsfall, oaktat sistnämnda försäkringstagare underkastas hälso-prövning vid försäkringens tecknande. Detta självurval har, såsom erfarenheten ju visat, icke utgjort något hinder för bedrivande av livförsäkringsrörelse. Nödvändigt är blott att hålla självurvalet inom rimliga gränser.

Att personer, vilka icke ämna skaffa sig barn eller vilka ämna skaffa sig färre barn än som motsvarar genomsnittet, skulle helt avstå från att taga pensionsförsäkring på grund av den däri ingående pupillpensionsförsäkringen, torde icke behöva befaras, i varje fall icke i den utsträckning att ett avsevärt självurval skulle uppkomma. Därtill torde å ena sidan intresset för pensionsförsäkring vara allt för stort — icke minst på grund av fördelarna i skattehänseende — och å andra sidan kostnaden för pupillpensionen jämförd med kostnaden för egen- och änkepensionen, vara alltför liten. (Se i tab. A tilläggspremierna för kollektiv försäkring, vilka icke torde behöva avsevärt överskridas vid individuell försäkring.) Däremot kan ett icke obetydligt självurval uppkomma genom att nämnda

personer välja andra pensionsförsäkringsformer, exempelvis försäkring med pupillpension för endast de barn, som äro födda vid försäkringens tecknande, eller försäkring helt utan pupillpension. De åtgärder mot urval, som kunna komma i fråga, äro därför begränsningar av olika slag av möjligheten att välja försäkringsformer.

Den längst gående inskränkning, som här kan komma i fråga, synes vara, att pensionsförsäkring innefattande änkepension icke meddelades, såvida icke försäkringen samtidigt innefattar även pupillpension å visst minsta, i förhållande till änkepensionen angivet belopp. Måhända är en så långt gående inskränkning icke nödvändig. I fråga om makar i den ålder, att framtida födelsefrekvens har någon avsevärd inverkan på pupillpensionspremien, torde en bestämd föresats att helt avstå från barn icke vara så frekvent, att man behöver befara något menligt självurval på denna grund. Man kan måhända därför nöja sig med den mindre restriktiva åtgärden att väl medgiva änkepensionsförsäkring utan pupillpensionsförsäkring men att meddela pupillpensionsförsäkring för barn, som äro födda vid försäkringens tecknande, endast under förutsättning, att försäkringen även omfattade efter denna tidpunkt födda barn.

Beträffande premiedifferentieringen kunna olika vägar tänkas. Premien för pensionen till de vid tecknandet födda barnen kan differentieras enligt någon enkel regel, medan premien för de ännu ofödda bestämmes på grundval av en antagen födelsefrekvens med hänsyn till föräldrarnas åldrar och eventuellt även med hänsyn till de redan födda barnens antal och åldrar. Med hänsyn till att premien för pupillpensionen är så obetydlig i förhållande till premien för egen- och änkepensionsförsäkringen synes emellertid en ytterligare förenkling av premiebestämningen möjlig, i det att man kan tänka sig en enhetlig premie för pupillpensionen, alltså en premie, vars storlek icke gjordes beroende av huruvida barn funnes vid försäkringens tecknande eller ej. I sådant fall synes det dock nödvändigt, att av de båda ovannämnda inskränkningarna välja den strängare, d. v. s. att icke medgiva änkepensionsförsäkring annat än i kombination med pupillpensionsförsäkring.

Även i fråga om sättet att genomföra de erforderliga inskränkningarna av pensionsförsäkringsformerna kunna olika vägar tänkas, nämligen

- 1) överenskommelse mellan livförsäkringsbolagen,
- 2) bestämmelser i livförsäkringsbolagens grunder,
- 3) bestämmelser i kommunalskattelagen.

Det först nämnda sättet är utan tvivel det enklaste och smidigaste. Skulle det visa sig ogörligt för bolagen att uppnå enighet, finnes möjligheten att i livförsäkringsbolagens grunder, vilka skola stadfästas av Kungl. Maj:t, intaga bestämmelser i berörda syfte. Även ur andra synpunkter kan det anses naturligt, att bestämmelser av ifrågavarande art få sin plats i beräkningsgrunderna. Hållbarheten hos de antaganden, vilka skola ligga till grund för premieberäkning, påverkas nämligen av de åtgärder, som vidtagits i syfte att motverka självurvalet.

Kommittén synes icke hava någon anledning att taga ställning till vare sig frågan om de åtgärder mot självurvalet, vilka böra vidtagas, eller frågan om det sätt, på vilket åtgärderna skola genomföras. För kommittén är av betydelse endast att övertyga sig om att möjligheter finnas att anordna ett sådant urvalsskydd, som erfordras för att pensionsförsäkring inom den av kommittén föreslagna ramen skall kunna drivas. Med hänsyn härtill synes kommittén ävenledes sakna anledning att föreslå bestämmelser i kommunalskattelagen, åsyftande att motverka självurvalet. Endast därest livförsäkringsbolagen önska få urvalsskyddet ordnat genom lagbestämmelser, finnes anledning att införa sådana bestämmelser, och det bör i så fall ankomma på livförsäkringsbolagen att taga initiativet härtill.

Särskilt yttrande

1) av kommitténs ledamot herr *Strand*:

Enligt kommitténs föreliggande förslag till vissa ändringar i kommunalskattelagen skall avdragsrätten för premier för sjuk- och olycksfallsförsäkring samt arbetslöshetsförsäkring, som för närvarande jämlikt bestämmelserna i 46 § 2 mom. 3) är begränsad till 200 kr. per år, utvidgas att gälla hela beloppet av erlagda dylika avgifter. I anslutning härtill föreslås sådan ändring i 19 § att ersättning på grund av nämnda försäkringar skall utgöra skattepliktig inkomst.

Nu gällande bestämmelser, innebärande begränsad avdragsrätt för premier men skattefrihet för utfallande belopp, kunna enligt min mening icke anses utgöra en sådan inadvartens i skattelagstiftningen, att den föreslagna ändringen är påkallad. De angivna försäkringsgrenarna äro samtliga att hänföra till socialförsäkringens område och åtnjuta statsbidrag för sin verksamhet. Sjukförsäkringen skall om några år bli obligatorisk och omfatta hela befolkningen. Förslag om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring överväges inom socialvårdskommittén, och olycksfallsförsäkringen är, i vad den avser olycksfall i arbete, av obligatorisk karaktär. I fråga om försäkringsgrenar, som omfatta en så väsentlig del av befolkningen, och där ersättningsbeloppen äro i lag fastställda, kan det ifrågasättas om skattetekniken måste träda till för att med avdragsrätt för avgifter och skatteplikt för understöd söka avväga vad som är rätt och riktigt i skattehänseende. I den obligatoriska sjukförsäkringen beräknas att medlemsavgifterna komma att täcka omkring 25 % av kostnaderna, i arbetslöshetsförsäkringen beräknas medlemmarnas avgifter utgöra omkring hälften av kostnaderna för understöd. Premierna för den obligatoriska olycksfallsförsäkringen betalas av arbetsgivarna.

Mot den föreslagna ändringen talar därjämte praktiska olägenheter i fråga om tillämpningen. Varje deklaration kommer att innehålla yrkande om avdrag för premier av något slag. Detta förekommer emellertid redan nu, varför utvidgningen icke blir så betungande i detta avseende. Däremot måste skatteplikten för understöd förmodligen föranleda uppgiftsskyldighet från försäkringsorganet beträffande utanordnat understöd. Då det rör sig om hundratusentals understödsfall per år med för de flesta obetydliga understödsbelopp, erfordras en stor apparat för att få till stånd en tillfredsställande kontroll. Denna fråga kompliceras ytterligare genom källskatten. Enligt kommittéförslaget skall nämligen försäkringsorganet icke verkställa källskatteavdrag under de tre första månaderna försäkrad åtnjuter understöd. Härav följer att det övervägande antalet av dem, som uppburit understöd får, i den mån skatteplikt inträder, betala skatten i efterskott.

Det bör anmärkas att socialvårdskommittén vid sitt nyligen avgivna förslag till nya grunder för ersättningar på grund av den obligatoriska olycksfallsförsäkringen tydligen utgått från att den hittillsvarande skattefriheten för sjukpenning skall bibehållas. Därest detta förslag, som torde komma att föreläggas 1948 års riksdag, genomföres men därefter skattefriheten i fråga kommer att slopas, blir det sannolikt nödvändigt att samtidigt härmed företaga en ny omreglering av sjukpenningebeloppen inom olycksfallsförsäkringen. Uppenbarligen måste detta från försäkringsadministrativ synpunkt möta starka betänkligheter.

Med hänvisning till det anförda anser jag att den nuvarande begränsade avdragsrätten för premier för sjuk- och olycksfallsförsäkring samt arbetslöshetsförsäkring bör bibehållas och att som följd härav utfallande understöd icke skall utgöra skattepliktig intäkt.

2) av kommitténs expert herr *Prawitz*:

Kommitténs förslag bygger på den grundprincipen, att ett livförsäkringsbolags ränteinkomst utgör en intäkt för bolagets försäkringstagare, vilken inkomst bör vara skattepliktig. Från denna grundprincip hava avvikelser gjorts av sociala skäl, av praktiska skäl samt i syfte att förhindra att sparande genom försäkring skall ställa sig mindre gynnsamt än sparande i annan form.

Rätten att avdraga vissa försäkringspremier till ett sammanlagt belopp av högst 300 kronor är helt förestavad av sociala skäl. De avdrag från premiereserven för skattskyldigs livförsäkringar, som enligt förslaget skola medgivas vid beräkning av den skattskyldiges ränteinkomst och förmögenhet, hava införts för att den sammanlagda skatt, som hos försäkringsbolaget och hos försäkringstagaren uttages för en försäkring, icke skall bli större än den skatt, som uttages vid sparande i annan form. Dessa avdrag hava emellertid tillmätts större än som skulle betingas av detta skäl enbart. Härigenom har även i detta fall en avvikelse från den ovannämnda grundprincipen gjorts. Avvikelsen är främst motiverad av praktiska skäl. Även sociala skäl synas dock kunna anföras till förmån för densamma. Slutligen har en avvikelse från grundprincipen skett därutinnan, att pensionsförsäkring helt fritagits från ränte- och förmögenhetsbeskattning. Beträffande skälen till denna avvikelse synes man böra skilja mellan beskattningen av försäkringstagaren och beskattningen av försäkringsbolaget.

Vad först beträffar försäkringstagarens beskattning leder jämförelsen med pensionering annorledes än genom försäkring till att en försäkringstagare, som har pensionsförsäkring, bör vara fri från förmögenhetsskatt för pensionsförsäkringens premiereserv och från inkomstskatt för räntan på premiereserven. I annat fall skulle pensionering genom försäkring ställa sig väsentligt ogynnsammare än exempelvis pensionering av anställda genom direkt utbetalning från arbetsgivaren. Om en arbetsgivare utfäster pension till sina anställda och till tryggnad av sina förpliktelser gör avsättningar till en pensionsfond, är en anställd icke skyldig att erlægga förmö-

genhetsskatt för den del av pensionsfonden, som motsvarar arbetsgivarens utfästelse gentemot honom, eller inkomstskatt för räntan på denna del av fonden; ej heller synes man böra tänka sig en dylik skyldighet införd. Om pensionering genom försäkring behandlades ogynnsammare än direkt pensionering genom arbetsgivaren, skulle den nu pågående, i och för sig önskvärda utvecklingen mot pensionering i försäkringsmässiga former motverkas. Frihet från beskattning, varom nu är fråga, synes därför angelägen beträffande den s. k. tjänstepensionsförsäkringen. Av skäl, som kommittén anfört, bör den individuella pensionsförsäkringen icke behandlas mindre gynnsamt än tjänstepensionsförsäkringen, i varje fall icke då fråga är om pensionsbelopp av den storlek, som förekommer inom tjänstepensionsförsäkringen. För skattefrihet i förevarande avseende kan även anföras det skälet, att det allmänna bör genom skatteförmåner stödja medborgarnas ansträngningar att skapa sig en tryggad ålderdom och trygghet vid händelse av invaliditet samt att sörja för sina efterlevande anhöriga vid tidig bortgång. Kommittén har såsom av betänkandet framgår övervägt att föreslå beskattning av den art, varom nu är fråga, beträffande pensionsförsäkringar å mycket höga belopp men av skäl, som angivits i avd. III, kap. 4 § 3 B, avstått härifrån. Med hänsyn till de ovan utvecklade skälen, ävensom de nyss åberopade, framstår kommitténs förslag, att försäkrings-tagaren icke skall utgöra förmögenhetsskatt för pensionsförsäkrings premiereserv eller inkomstskatt för räntan därå, såsom välgrundat.

Såsom skäl för kommitténs förslag, att även försäkringsbolagen skola fritagas från skattskyldighet för räntan å kapital, som hänför sig till pensionsförsäkringsrörelse, kan icke åberopas jämförelsen med pensionering annorledes än genom försäkring. Om en arbetsgivare utfäst pension till sina anställda och gjort avsättningar till en pensionsfond motsvarande hans förpliktelser, ingår räntan på de tillgångar, i vilka fonden placerats, i arbetsgivarens rörelseinkomst och blir således beskattad. Det är härvid givetvis likgiltigt, om avsättningen sker till en fond, som givits namnet pensionsfond, eller till arbetsgivarens allmänna konsolideringsfonder. Icke ens i det fall, att arbetsgivaren underlåter att göra avsättningar, kan man strängt taget säga, att han är fri från skatt för räntan på kapitalvärdet av pensionsförpliktelserna. I sådant fall utgör nämligen detta kapitalvärde i realiteten en skuld, vilken — försäkringstekniskt sett — växer med ränta. Denna osynliga skuldränta får emellertid icke, i motsats till vanliga skuldräntor, avdragas vid taxeringen. Detta förhållande har samma ekonomiska effekt som en beskattning. Ovan har förutsatts, att arbetsgivaren utfäst pension till sina anställda. Denna förutsättning är självfallet icke väsentlig. Om arbetsgivaren utgiver pension till sina anställda utan att hava förbundit sig därtill, bliva de ekonomiska förhållandena exakt desamma som om han förbundit sig till pensioneringen. Sammanfattningsvis kan alltså sägas, att om en arbetsgivare pensionerar sina anställda genom att själv utgiva pensioner till dem, får han antingen betala skatt för räntan på pensionernas kapitalvärden eller inträder förhållanden som till sin ekono-

Årlig skattebesparing på grund av försäkringstagarens befrielse från ränte- och förmögenhetsskatt för pensionsförsäkring, om försäkringen utgör enda förmögenheten.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Försäkringstagarens hos bolaget inestående medel i 1 000-tal kronor									
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000	
	Årlig skattebesparing i kronor									
0— 1 000	0	0								
1 000— 2 000	2	3	6							
2 000— 3 000	3	6	12							
3 000— 4 000	6	12	25	37						
4 000— 6 000	9	19	37	56	213					
6 000— 8 000	12	25	50	74	244					
8 000— 10 000	15	31	62	93	275	730				
10 000— 12 000	22	43	87	130	337	854				
12 000— 14 000	28	56	111	167	399	977				
14 000— 16 000	34	68	136	204	461	1 101				
16 000— 20 000	40	80	161	241	522	1 225	3 130			
20 000— 30 000	46	93	186	279	584	1 349	3 378			
30 000— 40 000	54	108	217	325	662	1 504	3 687			
40 000— 60 000	62	124	248	372	739	1 658	3 997	12 812		
60 000—100 000	70	139	279	418	817	1 813	4 306	13 586	29 552	
100 000—200 000	77	155	310	464	894	1 968	4 616	14 360	31 100	
200 000—	93	186	372	557	1 049	2 278	5 235	15 908	34 197	
	Årlig skattebesparing i procent av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel									
0— 1 000	0·0	0·0								
1 000— 2 000	0·0	0·0	0·0							
2 000— 3 000	0·1	0·1	0·1	0·1						
3 000— 4 000	0·1	0·1	0·1	0·1						
4 000— 6 000	0·2	0·2	0·2	0·2	0·4					
6 000— 8 000	0·2	0·2	0·2	0·2	0·5					
8 000— 10 000	0·3	0·3	0·3	0·3	0·5	0·7				
10 000— 12 000	0·4	0·4	0·4	0·4	0·7	0·9				
12 000— 14 000	0·6	0·6	0·6	0·6	0·8	1·0				
14 000— 16 000	0·7	0·7	0·7	0·7	0·9	1·1				
16 000— 20 000	0·8	0·8	0·8	0·8	1·0	1·2	1·6			
20 000— 30 000	0·9	0·9	0·9	0·9	1·2	1·3	1·7			
30 000— 40 000	1·1	1·1	1·1	1·1	1·3	1·5	1·8			
40 000— 60 000	1·2	1·2	1·2	1·2	1·5	1·7	2·0	2·6		
60 000—100 000	1·4	1·4	1·4	1·4	1·6	1·8	2·2	2·7	3·0	
100 000—200 000	1·5	1·5	1·5	1·5	1·8	2·0	2·3	2·9	3·1	
200 000—	1·9	1·9	1·9	1·9	2·1	2·3	2·6	3·2	3·4	

Årlig skattebesparing på grund av försäkringstagarens befrielse från ränte- och förmögenhetsskatt för pensionsförsäkring, om försäkringstagaren har 300 000 kronors förmögenhet förutom försäkringen.

Beskattningsbar inkomst Kronor	Försäkringstagarens hos bolaget inestående medel i 1000-tal kronor										Årlig skattebe- sparing i % av försäkrings- tagarens hos bo- laget inestående medel
	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000		
	Årlig skattebesparing i kronor										
0— 1 000	90	180									1·8
1 000— 2 000	92	183	366								1·8
2 000— 3 000	93	186	372	559							1·9
3 000— 4 000	96	192	385	577							1·9
4 000— 6 000	99	199	397	596	993						2·0
6 000— 8 000	102	205	410	614	624						2·0
8 000— 10 000	105	211	422	633	1 055	2 110					2·1
10 000— 12 000	112	223	447	670	1 117	2 234					2·2
12 000— 14 000	118	236	471	707	1 179	2 357					2·4
14 000— 16 000	124	248	496	744	1 241	2 481					2·5
16 000— 20 000	130	260	521	782	1 302	2 605	5 210				2·6
20 000— 30 000	136	273	546	819	1 364	2 729	5 458				2·7
30 000— 40 000	144	288	577	865	1 442	2 884	5 767				2·9
40 000— 60 000	152	304	608	912	1 519	3 038	6 077	15 192			3·0
60 000—100 000	160	319	639	958	1 597	3 193	6 386	15 966	31 932		3·2
100 000—200 000	167	335	670	1 004	1 674	3 348	6 696	16 740	33 480		3·3
≥200 000—	183	366	732	1 097	1 829	3 658	7 315	18 288	36 577		3·7

miska effekt äro likvärdiga med erläggande av skatt på nämnda ränta. Härav framgår riktigheten av det ovan gjorda uttalandet, att jämförelsen med pensionering annorledes än genom försäkring icke kan motivera förslaget, att försäkringsbolag skola vara fria från skatt för ränta å tillgångar som hänföra sig till pensionsförsäkringsrörelsen.

Icke heller praktiska skäl kunna åberopas för ifrågavarande skattefrihet. De praktiska skälen skulle snarare tala i motsatt riktning. Skulle den på pensionsförsäkringar belöpande ränteinkomsten beskattas enligt samma grunder som föreslagits beträffande andra försäkringar, behöfde nämligen bolagets ränteinkomst och avdragsgilla förvaltningskostnader icke fördelas mellan inländska pensionsförsäkringar och andra inländska försäkringar.

Kommittén har till stöd för sitt förslag, att försäkringsbolag skola fritagas från skattskyldighet för pensionsförsäkringar, åberopat sociala skäl. Det må häremot framhållas, att försäkringstagarnas befrielse från ränte- och förmögenhetsskatt för pensionsförsäkringar — vilken befrielse visserligen främst motiverats av andra skäl än sociala — innebär en förmån av den omfattning, att de sociala skälen redan genom denna befrielse torde få anses helt tillgodosedda. Till stöd för detta uttalande må anföras vidstående tabeller, vid vilkas beräkning tillämpats samma antaganden som beträffande tabellerna 8—13.

Den individuella pensionsförsäkringen torde kunna antagas förekomma

huvudsakligen inom ett befolkningsskikt med beskattningsbar årsinkomst överstigande 10 000 kronor. Den kollektiva tjänstepensionsförsäkringen sträcker sig självfallet väsentligt längre ned. Man torde dock kunna antaga, att huvuddelen av försäkringstagarna före pensionsåldern uppnå en beskattningsbar inkomst överstigande 4 000 kronor. Det må erinras om att då det gäller gift försäkringstagare, makarnas sammanlagda beskattningsbara inkomst är bestämmande för skattebesparings storlek. Försäkringstagare, vilkas beskattningsbara inkomst underskrida nämnda gräns, torde därför främst vara att söka bland ogifta, eftersom äkta makar inom de lägre inkomstskikten väl oftast båda hava inkomster. Man torde kunna räkna med att försäkringstagare, som underskrida gränsen, huvudsakligast äro att finna bland ogifta kvinnliga anställda. Vad beträffar storleken av försäkringstagarens hos bolaget inestående medel bör beaktas, att premiereserven även för pensioner å måttliga belopp i regel växa till betydande summor. Sålunda uppgår för en kvinna med pensionsålder om 60 år premiereserven enligt nu tillämpade grunder vid nämnda ålder till cirka sexton gånger det årliga pensionsbeloppet. För en man med pensionsåldern 65 år gäller samma proportion mellan premiereserven och egenpension, om man medräknar även premiereserv för familjepension av gängse storlek.

Tager man hänsyn till de ovan nämnda omständigheterna, finner man av tabellerna, att friheten från individuell ränte- och förmögenhetsbeskattning innebär en betydande subventionering från det allmännas sida av pensionsförsäkringstagarna — en subventionering, som dock enligt vad i betänkandet och ovan i detta yttrande anförts är väl motiverad.

Kommitténs förslag att fritaga även försäkringsbolagen från skatt för avkastningen av tillgångar, i vilka pensionsförsäkringsrörelsens medel placeras, innebär, att subventioneringen av pensionsförsäkringstagarna skulle ökas med cirka 0,7 % av försäkringstagarnas hos bolaget inestående medel eller, i kronor räknat, med följande belopp.

Försäkringstagarnas hos bolaget inestående medel i 1 000-tal kronor.....	5	10	20	30	50	100	200	500	1 000
Årlig skattebesparing i kronor.....	33	65	131	196	327	654	1 307	3 268	6 536

En sådan ökning synes icke påkallad av sociala skäl, och såsom ovan visats kunna icke heller praktiska skäl eller jämförelsen med pensionering annorledes än genom försäkring åberopas såsom stöd för att frikalla bolagen från ifrågavarande beskattning. Det må även framhållas, att vad den individuella livförsäkringsverksamheten beträffar, en sådan frikallelse skulle bidra till att skärpa motsättningen i skattehänseende mellan pensionsförsäkring och annan livförsäkring. Då mindre inkomsttagare i regel äro hänvisade till att täcka sitt behov av riskskydd genom kapitalförsäkringar, skulle frikallelsen i fråga innebära en favör huvudsakligen för de större inkomsttagarna.

Sakregister.

- Ackvisition, 85, 91, 185.
- Adoptivbarn, adoptivföräldrar, pensionsförsäkring till förmån för, 133.
- Agentur, för utländsk försäkringsanstalt, 54.
- Aktiebolag, livförsäkrings-, 99.
- Aktieutdelning, 100, 106, 118—120, 165.
- Allmänna pensionsförsäkringen, 65.
- Anmaning, att lämna uppgift om premiereserv, 147.
- Anställd, erlägger premie för tjänstepensionsförsäkring, 64, 109, 178.
- Ansvarighetsförsäkring, livränta på grund av, 183.
- Antalet, försäkrade personer, 44.
- » , i kraft varande livförsäkrings- och livräntebrev, 44.
- Arbetsgivare, erlägger premie för tjänstepensionsförsäkring, 64, 109, 178.
- Arbetslöshetsförsäkring, 138, 143, 167, 169—170.
- Arbetslöshetsunderstöd, 143, 173.
- Arbetsoförmåga, vid invalidpension, 59, 132.
- Arvinge, livförsäkring tillfaller, 197.
- Arvsskatt, ändringar i förordningen om, 195—200.
- Avdrag, vid pupillpension, 69—72, 135, 142.
- » , för underskott, 46, 172.
- » , fördelning av intäkter och avdrag mellan olika försäkringsgrenar, 117, 178.
- Avdragsrätt, för avsättning till pensions- eller personalstiftelser, 97, 158—163, 176.
- » , » driftkostnader, 46.
- » , » engångspremie avseende livränta, 67, 141.
- » , » fondavsättningar, 46—50, 95, 103.
- » , » premier i allmänhet, 57, 64—68, 69—73, 108—110, 135—144.
- » , » » intill två(tre)hundra kronor, 72, 138, 143, 147, 169, 183.
- » , » » å arbetslöshetsförsäkring, 72, 138, 143, 170.
- » , » » å kapitalförsäkring, 68, 72, 108.
- » , » » å ledareförsäkring, 144, 171, 182.
- » , » » å olycksfallsförsäkring, 60, 67, 72, 138, 142, 170.
- » , » » å pensionsförsäkring, 64, 109, 138—142, 173.
- » , » » å sjukförsäkring, 72, 138, 142, 170.
- » , » » å tjänstepensionsförsäkring, 64, 109, 171, 178.
- Avfallsreserv, 45.
- Avgift, till fackförening, 143.
- Avkortning, av statlig inkomst- och förmögenhetsskatt för livförsäkringsanstalt, 53.
- Barn (egna, makes), barnbarn, efterlevandepension till, 133.
- Barnförsäkring, effektiv förräntning av medel placerade i, 84.
- Behållning, på vilken spärregeln för ränteskatten bygger, 115.
- Befattningshavare, ersättning till statlig vid olycksfall i arbete, 67.
- Begravningshjälp, genom kapitalförsäkring kombinerad med pensionsförsäkring, 61, 132.
- Begravningskassor, 99.
- Begränsning, av avdragsrätt för pensionsförsäkringspremier, 138.
- » , » skattskyldigheten för svensk livförsäkringsanstalt, 53.
- Belåning, av försäkring med engångspremie, 91.
- » , » pensionsförsäkring, 62.

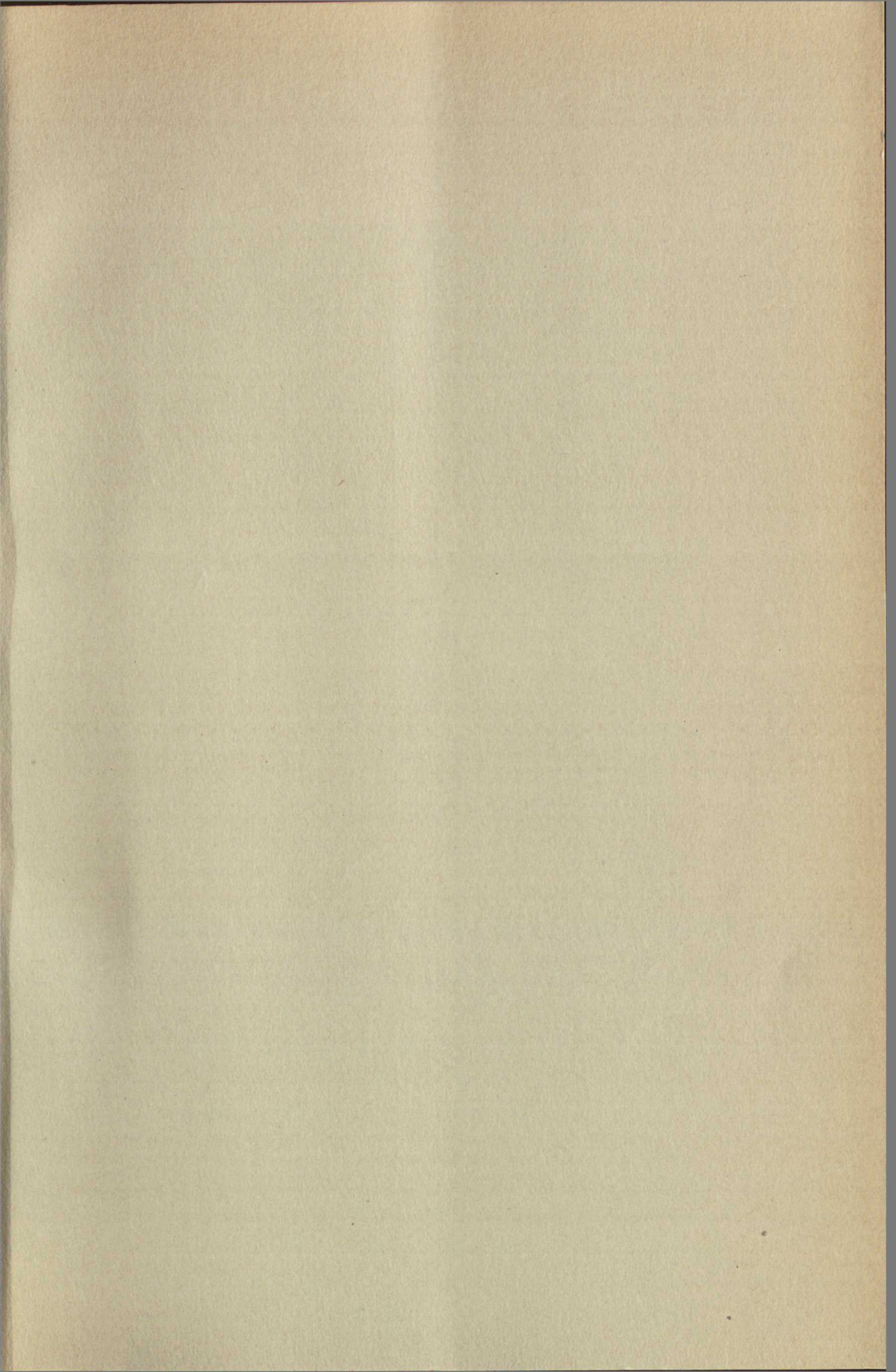
- Beskattningssystem, för livförsäkring, 56
 Besparingsfond, 50.
 Befrielse från premiebetalning, 179.
 Blandad liv- och kapitalförsäkring, 42.
 Bottenskattens grundbelopp, procenttal för vid beräkning av livförsäkringsanstalts-
 skatt, 52—53, 125, 165.
- Deklaration, uppgift å livförsäkringar i, 191.
 Dotterbolag, inkomst av, 106.
 Driftförlust, 46.
 Driftkostnader, avdrag för, 46, 54.
 » , fördelning av mellan olika försäkringsgrenar, 117, 178.
 Dödlighetsvinst, 101—104.
- Efterlevandepension, 132.
 » , begränsning av till förmån för barn, 134.
 Efterlevandeskydd, vid pensionsförsäkring, 90, 131.
 Egendomsförsäkring, 42, 170, 171, 175.
 Engångsbelopp, vid pensionsförsäkring, 61, 132.
 Engångspremie, avdragsrätt vid pensionsförsäkring med, 64, 67, 140, 173.
 » , belåning av livförsäkring med, 91.
 » , försäkring mot, vad förstås med, 63.
 » , vid frivillig statlig pensionsförsäkring, 66.
 Ersättning, för skada till följd av olycksfall i arbete, 67, 171.
 » , på grund av försäkring av fast eller lös egendom, 170, 171, 175.
 Ersättningsreserv, 47.
- Fackförening, avgift till, understöd från, 143.
 Familjepension, 59, 63, 132—135.
 Fast egendom, erättning på grund av försäkring av, 170, 171, 175.
 Fastighet, förvärvad i kapitalplaceringssyfte (= varulager), 46, 106, 113, 176.
 » , vari rörelsen bedrivs, 177.
 » , vinst å försäljning av, 177.
 Fastighetsförvaltning, omkostnad för, 114.
 » , intäkt av, 113, 172, 177.
 Fastighetsskatt, kommunal, 113.
 Femtonhundra-kronorsavdraget, vid arvsbeskattning av livränta, 196.
 Femtontusen-kronorsavdraget, vid arvsbeskattning av livförsäkring, 196.
 Folkpension, 65.
 » , livränta som kompletterar, 135.
 Fondavsättningar, avdragsrätt för, 46—50, 95, 103.
 Fria pensionsstiftelser, avdragsrätt för avsättning till, 97, 159—163, 176.
 Frivillig statlig pensionsförsäkring, 66, 133.
 Fyrtiotusen-kronorsavdrag, vid beskattning av premiereserv, 146, 165.
 Fördelning, av intäkter och avdrag mellan olika försäkringsgrenar, 117, 178.
 Företagsformer, inom livförsäkringsrörelsen, 99.
 Förmånstagare, vid arvs- och gåvobeskattning, 197.
 » , » familjepension, 132.
 Förmögenhetsbeskattning, av invaliditetslivränta, 94.
 » , » livförsäkring i allmänhet, 83.
 » , » premiereserv för annan livförsäkring än pensionsför-
 säkring, 136, 145—156, 165, 186.
 » , » premiereserv för pensionsförsäkring, 110, 156—158.
 Förräntning, av kapital placerat i livförsäkring, 84.

- Försäkrade personer, antalet, 44.
- Försäkringsanstalt, inländsk, beskattning av 44—54, 94—127, 164, 171, 176, 185.
 » , utländsk, beskattning av, 54—56, 128—131, 172, 186.
- Försäkringsfond, 44, 46, 54, 94, 176.
- Försäkringsinspektionen, yttranden av, 48, 55, 58, 63, 69, 122, 129, 137, 187.
- Försäkringstagare, beskattning av, 56—73, 82—94, 99—111, 131—167.
- Försäkringsutredning, 1942 års, yttranden av, 81, 89, 93, 95, 114, 121.
- Garanti, vid pensionsförsäkring, 61—63, 131, 157.
- Garantifond, avdrag för avsättning till livränteförsäkringsrörelsens, 49, 95.
- Garantikapital, vid ömsesidiga försäkringsbolag, 100.
- Genast börjande livränta, 60, 67, 133, 141, 167.
- Giftorättsgods, pensionsförsäkring ingår i, 197.
- Gåvoskatt, 196.
- Handelsvinst, 74—79.
- Hemortskommun, avdragsrätt för premier i, 73.
- Hemmavarande barn under 18 år, 146, 165.
- Huvudförsäkring, livränta följer reglerna för, 183.
- Inkomstbegreppet, enligt skatteförfattningarna, 168.
- Inkomstbeskattning, av ränta å premiereserv för annan livförsäkring än pensionsförsäkring, 145—156, 165.
 » , » ränta å premiereserv för pensionsförsäkring, 110, 156—158, 165.
- Inkomstförsäkring, i kombination med livränteförsäkring (= pensionsförsäkring), 62, 131, 157.
- Inkomstskatt, statlig, skattesats för livförsäkringsrörelse, 52—53, 125, 165.
- Inkomstskattesakkunniga, uttalanden av, 45, 55, 70, 122.
- Inländska försäkringar, vad förstås med, 116, 164.
- Intresseförsäkring, 42.
- Intäkter, fördelning av mellan olika försäkringsgrenar, 117, 178.
- Invalidpension(-ränta), på grund av annan försäkring än pensionsförsäkring, 67, 93, 142, 183.
 » , på grund av pensionsförsäkring, 59, 132.
- Kapitalbelopp, vid pensionsförsäkring, 61, 132.
- Kapitalersättning, sjuk- och olycksfallsförsäkring med, 142.
- Kapitalförsäkring, arvs- och gåvobeskattning av, 195—199.
 » , avdragsrätt för premier å, 68, 72, 108, 136.
 » , mot engångspremie, belåning av, 91.
 » , beskattning av utfallande belopp å, 68, 108, 136, 168, 170.
 » , för livsfall (resp. dödsfall), vad förstås med, 102.
 » , förmögenhetsbeskattning av premiereserv för, 145—156, 186.
 » , inkomstbeskattning av ränta å premiereserv för, 145—156.
 » , kombinerad med livränteförsäkring, 61—63, 131, 157.
 » , såsom tjänstepensionsförsäkring, 171.
- Kapitalförvaltning, avdrag för omkostnad för, 114.
 » , nettointäkt av, 172.
- Kapitaliseringstabeller, beräkning av, 187.
- Kapitalplacering, livförsäkring som, 84—90.
- Katastrofreserv, 45, 49.
- Kommunalbeskattningen, hur kommitténs förslag påverkar, 112.
- Kommunal fastighetsskatt, 113.

- Kommunalskattekommittén, uttalanden av, 45, 54, 57, 70, 120, 122.
 Konsolideringsfonder, 103.
 Kooperativa konsumentföreningar, beskattning av handelsvinst, 76.
 Kvarlåtenskapsskatt, 98, 200.
- Ledareförsäkring, 66, 68, 143, 168, 170, 171.
 » , övergångsbestämmelser för, 182.
- Livförsäkringsaktiebolag, 99.
 Livförsäkringsavtalets innebörd, 56.
 Livförsäkringsbrev, antalet i kraft varande, 44.
 Livförsäkringsrörelse, beskattning av inländsk, 44—54, 94—127, 171, 176, 185.
 » , » » utländsk, 54—56, 128—131, 172, 186.
 » , inkomst av i utlandet, 107, 116.
- Livränta, arvsbeskattning av, 196.
 » , livsvarig, 59, 60, 63, 134.
 » , med fallande (stigande) årsbelopp, 134.
 » , på grund av olycksfall i arbete, 67, 171, 186.
 » , » » » pupillförsäkring, 60, 69—72, 142, 173.
 » , » » » sjuk- och olycksfallsförsäkring, 67, 93, 142, 170, 183, 186.
 » , » » » skadeståndsskyldighet, 67.
 » , som kompletterar folkpensionen, 134.
 » , övergångsbestämmelser för, 181, 183.
- Livräntebrev, antalet i kraft varande, 44.
 Livränteförsäkring, arvs- och gåvobeskattning av, 195—200.
 » , i ränte- och kapitalförsäkringsanstalt, 64.
 » , kombinerad med kapitalförsäkring, 61—63, 131, 157.
 » , mot engångspremie, 140.
 » , som icke är pensionsförsäkring, 67, 136, 141, 145, 181, 186.
 » , övergångsbestämmelser för, 181.
- Livränterörelsens garantifonder, 49, 95.
 Livsvarig livränta, 59, 60, 63, 134.
 Läkarekostnader, 142, 170, 175.
- Maximering, av pensionsförsäkringspremier, 138, 157.
 Missbruk av gällande skattebestämmelser, åtgärder mot, 91.
- Nedsättning, av skattepliktig nettointäkt för livförsäkringsanstalt, 115, 165, 172.
 Nettointäkt, av fastighetsförvaltning, 172.
 » , » kapitalförvaltning, 172
- Nyteckning, ändring likställd med, 184.
- Ogift skattskyldig, rätt till avdrag å premiereserv för, 146.
 Olycksfall i arbete, ersättning för skada till följd av, 67, 171, 186.
 Olycksfallsförsäkring, 60, 67, 142, 169, 170, 174.
 » , enligt övergångsbestämmelserna, 183.
- Olycksfallsförsäkringsrörelse, 54, 111, 117, 167, 171.
- Omgifte, 60.
- Omkostnader, avdragsgilla för livförsäkringsanstalt, 46, 114.
 Omkostnadsbesparing (-vinst), överskott härrörande från, 77, 101—104.
- Pensionsanstalt, som icke är försäkringsbolag, 45, 97, 122—124, 165, 172, 174, 185.
 » , rörelseidkares rätt till avdrag för avsättning till, 97, 158—163.
- Pensionskassa, 99.
 Pensionsförsäkring, arvs- och gåvobeskattning av, 90, 195—199.

- Pensionsförsäkring, avdragsrätt för premier samt beskattning av utfallande belopp
 å, 64, 109, 138—142, 167, 173.
- » , begränsning av avdragsrätten för premier å, 138, 157.
- » , beskattning av premiereserven samt ränta å densamma, 80,
 110, 156—158, 165.
- » , efterlevandeskydd vid, 90, 131.
- » , garanti (tilläggsförsäkring) vid, 61—63, 157.
- » , kvarlåtenskapsskatt för, 200.
- » , mot engångspremie, 67, 140, 167, 173.
- » , som kapitalplacering, 90.
- » , enligt gällande lag, 57—64.
- » , enligt kommitténs förslag, 131—135, 166.
- » , å den skattskyldige själv, hans make eller omyndiga barn,
 142, 173.
- » , ändras till kapitalförsäkring, 69.
- » , övergångsbestämmelser för, 181.
- Pensionsförsäkringsrörelse, beskattning av, 113, 117.
- Pensionsutfästelse, förmögenhetsbeskattning av värdet av, 157.
- Pensionsålder, vid pensionsförsäkring, 98, 133.
- Pensions- och personalstiftelse, beskattning av, 97, 122—124, 165, 172, 174, 185.
- » » » , rörelseidkares rätt till avdrag för avsättning till,
 97, 158—163.
- Premiebefrielseförsäkring, 179.
- Premiereglering vid dödsfall, 178.
- Premiereserv, 47, 77, 176, 179.
- » , inkomstbeskattning av ränta å samt förmögenhetsbeskattning av,
 80, 110, 144—158, 165.
- Premieåterbäring, 47, 77.
- » , inkomstbeskattning av, 68, 169—170.
- » , påverkar två(tre)hundra kronorsavdraget 72, 169.
- Premieåterbäringsreserv, 45, 47, 54, 95.
- Progressiviteten, vid beskattning av livförsäkringar, 83.
- Pupillförsäkring, 60, 63, 69—72, 135, 142, 173.
- Realisationsvinst, 175.
- Regleringsfond, 104.
- Restitution, av erlagda skatter, livförsäkringsanstalts rätt till, 54.
- Reservfond, 48.
- Riksförsäkringsanstalten, 45.
- Riskutjämningsfond, 49.
- Ränteinkomst, 76, 80, 104, 112, 117, 177.
- Ränte- och kapitalförsäkringsanstalt, försäkring meddelad av, 43, 64, 67.
- Ränteskatt, 50, 80, 83, 97, 104, 114, 164, 172.
- Ränteskatteunderlaget, 50—53.
- Räntefot, vid beräkning av den för försäkringstagaren skattepliktiga räntan å
 premiereserven 149, 165.
- » , vid beräkning av ränteskatteunderlaget, 50.
- Rörelseidkares rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse, 97, 158—163, 176.
- Sammanfattning, av skattekommitténs förslag, 164—167.
- Sexhundra kronorsavdraget, vid pupillpension, 69—72, 135, 142, 173.
- Sjukförsäkring, avdrag för premie å, 138, 142, 167, 170, 174.
- » , livränta på grund av, 142, 183.
- » , olägenheter av gällande beskattningsregler, 93.

- Uppgift, till ledning vid taxering beträffande premiereserv, 147, 193.
 » , till ledning vid taxering beträffande utbetalt belopp, 192.
 Uppdelning, av driftskostnader mellan olika försäkringsgrenar, 117, 178.
 » , » kombination av kapital- och livränteförsäkring, 63.
 Uppskjuten livränta, mot engångspremie, 141.
- Varaktig arbetsförmåga, 59, 132.
 Varulager, försäkringsanstalts enligt punkt 1 anv. till 41 § kommunalskattelagen, 46.
 Vinst, avdrag för utdelning av, 45, 77—79, 101—104.
 » , i motsats till premieåterbäring, 48.
 » , inkomstbeskattning hos försäkringstagaren, 68, 169—170.
 » , påverkar två(tre)hundra-kronorsavdraget, 72, 169.
 Vinstfonder, 45, 103.
 Vinstreserv, 50.
 Värdeminskningsavdrag, 46.
- Ålderspension, 59, 133.
 » , med inkomstförsäkring (med garanti), 62, 133.
 Återbetalning, av premier vid dödsfall, 178.
 Återbäring, 103, 170.
 Återbäringsfond, 103.
 Återförsäkring, beräkning av försäkringsfond för egen räkning vid, 46.
 » , ränteinkomst å försäkring avgiven i, 177.
 Återförsäkringsaktiebolaget Sverige, 99.
 Återförsäkringsrörelse, inkomst av, 107, 116.
 Återköp, av kapitalförsäkring, 68, 168.
 » , » pensionsförsäkring, 62, 69, 168.
 Återköpsreserv, 45.
- Änke- och pupillkassa, prästerskapets, 173.
 Änke- och pupillförsäkring, 59, 132.
 Ändring, som är att jämställa med nyteckning, 184.
 » , av pensionsförsäkring till kapitalförsäkring, 69.
- Ömsesidiga försäkringsbolag, 99.
 Överdödlighetsvinst, 102.
 Överenskommelse, mellan livförsäkringsbolagen till förhindrande av missbruk av gällande beskattningsregler, 91, 140.
 Övergångsbestämmelser, 180—185, 190.
 Överlevelseränta, 70, 132.
 Överlåtelse av försäkringsbestånd, 107.
 Överräntevinst, 77.
 Överskott, aktieägarnas andel i, 100, 106, 118—120, 165.
 » , å livförsäkringsrörelse beskattning av, 46—50, 76, 101—104, 112, 164, 172.
 » , å sjuk-, olycksfalls- och skadeförsäkringsrörelse, 54.
 » , å återförsäkringsrörelse, 116.
-

Statens offentliga utredningar 1948

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Betänkande med förslag till ändrad butikstängningslagstiftning. [3]

Markutredningen. 1. Betänkande med förslag till vissa ändringar i expropriationslagstiftningen. [4]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

1944 års allmänna skattekommitté. 2. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser ang. beskattning av livförsäkringsanstalter och livförsäkringstagare m. m. [22]

Politi.

Parlamentariska undersökningskommissionen ang. flyktingärenden och säkerhetstjänst. 3. Betänkande ang. säkerhetstjänstens verksamhet. [7]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkande. 4. Förslag ang. partiellt arbetsföras anställning i allmän tjänst. [11]
Förslag till sjuarbetstidslag. [16]

Hälsa- och sjukvård.

Den öppna läkarvården i riket. [14]

Allmänt näringsväsen.

Elkraftutredningens redogörelse nr 2:6—7. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Jönköpings län och Kronobergs län. [6] 2:16. Skaraborgs län. [15]

Den svenska spritfabrikationen och dess avsättningsförhållanden. [19]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande med förslag rörande organisation och avlösningsförhållanden m. m. vid lantmäteristyrelsen och länslantmäterikontoren. [1]

Betänkande med utredning och förslag rörande organisationen av verksamheten för jordbrukets yttre och inre rationalisering. [2]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Handel och sjöfart.

Betänkande med förslag till ny Kungl. Maj:ts förordning ang. explosiva varor m. m. [8]

Kommunikationsväsen.

Betänkande rörande Sveriges smalspåriga järnvägar. Del 3. Smalspåriga järnvägar i Östra Småland och Östergötland. [9]

Betänkande ang. skärgårdstrafiken m. m. [10]

Betänkande ang. statens järnvägars organisation. I 1. Den centrala ledningen. [13]

Betänkande rörande vägnämndernas och länsvägnämndernas arbetsuppgifter m. m. [18]

Betänkande med förslag till åtgärder för höjande trafiksäkerheten. [20]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen.

Andlig odling i övrigt.

Trädgårdsundervisningen. [5]

Statens trädgårdsförsök. [12]

Betänkande ang. utbildning av sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal. [17]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag till planering och utrustning av militära matföretagningar. [22]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.